

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

SO ORP LIBEREC

5. úplná aktualizace 2020

TEXTOVÁ ČÁST

POŘIZOVATEL:

Magistrát města Liberec, Náměstí Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec

ZPRACOVATEL:

Odbor hlavního architekta, Oddělení ÚAP a GIS,

Mgr. Jan Jaksch – grafická a textová část

Bc. Jaroslav Nýdrle – grafická a textová část

Ing. Pavel Přenosil – grafická a textová část

Mgr. Adam Pátek – textová část

ODBORNÁ SPOLUPRÁCE:

Odbor hlavního architekta, Oddělení urbanismu a architektury

Ing. Lubor Franců – záměry a problémy města Liberec

Ing. Vladislav Rozsypal – doprava, problémy města Liberec

Technická univerzita v Liberci, Fakulta Ekonomická, Katedra podnikové ekonomiky, Studenstká 2, Liberec

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D., doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D. –
Ekonomický pilíř pro správní obvod ORP Liberec

Ing. arch. Jan Sedlák, aut.architekt ČKA 21, Purkyňova 11, 110 00
Praha 1 – urbanismus – metoda vyhodnocení urbanistických a
architektonických hodnot

Obsah

A	ÚVOD.....	8
A 1	Postup zpracování.....	9
B	PODKLADY PRO ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	12
B 1	Širší územní vztahy.....	13
B 1.1	Charakteristika řešeného území v širších souvislostech.....	14
B 2	Prostorové a funkční uspořádání území	17
B 2.1	Prostorová struktura a uspořádání území	18
B 2.2	Politika územního rozvoje ČR	19
B 2.3	Zásady územního rozvoje	21
B 2.4	Funkční struktura území	24
B 2.5	Záměry na provedení změn v území.....	25
B 3	Struktura osídlení.....	26
B 3.1	Historický vývoj osídlení	26
B 3.2	Současná sídelní struktura.....	29
B 3.3	Katalog sídel.....	34
B 4	Sociodemografické podmínky a bydlení.....	35
B 4.1	Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva	35
B 4.2	Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva	35
B 4.3	Vývoj pohybu obyvatel	36
B 4.4	Struktura obyvatelstva	38
B 4.5	Kvalita života.....	39
B 4.6	Migrace.....	40
B 4.7	Bytová výstavba a využití bytů.....	41
B 4.8	Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu	43
B 4.9	Záměry na provedení změn v území.....	44
B 5	Kulturní a urbanistické hodnoty území.....	45
B 5.1	Ochrana kulturních památek a územní ochrana kulturního dědictví.....	45
B 5.2	Kulturně historické a architektonické hodnoty území.....	47
B 5.3	Urbanistické a krajinné hodnoty území.....	56
B 5.4	Záměry na provedení změn v území.....	59
B 6	Příroda a krajina	61
B 6.1	Zvláštní ochrana přírody a krajiny	61
B 6.2	Obecná ochrana přírody a krajiny	69
B 6.3	Biogeografické členění.....	77

B 6.4	Památné stromy	78
B 6.5	Migračně významná území	80
B 6.6	Záměry na provedení změn v území.....	80
B 7	Vodní režim a horninové prostředí	81
B 7.1	Hydrologické podmínky	81
B 7.2	Vodní toky.....	81
B 7.3	Vodní díla	83
B 7.4	Podzemní vody	84
B 7.5	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	84
B 7.6	Doporučená opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny	85
B 7.7	Horninové prostředí	86
B 7.8	Geomorfologie.....	89
B 7.9	Záměry na provedení změn v území.....	91
B 8	Kvalita životního prostředí	92
B 8.1	Kvalita ovzduší	92
B 8.2	Kvalita vody.....	93
B 8.3	Půdní radon	94
B 8.4	Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy.....	94
B 8.5	Hluk.....	94
B 8.6	Odpadové hospodářství.....	95
B 8.7	Záměry na provedení změn v území.....	96
B 9	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa.....	97
B 9.1	Stav a vývoj území	97
B 9.2	Zemědělský půdní fond	98
B 9.3	Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)	100
B 9.4	Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec.....	102
B 9.5	Doporučení pro řešení protierozní ochrany	103
B 9.6	Záměry na provedení změn v území.....	103
B 10	Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství.....	104
B 10.1	Sociální péče.....	104
B 10.2	Zdravotnictví.....	105
B 10.3	Vzdělávání	107
B 10.4	Kulturní zařízení.....	112
B 10.5	Dostupnost občanské vybavenosti.....	113
B 10.6	Záměry na provedení změn v území	118
B 11	Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti.....	119

B 11.1	Silniční doprava	119
B 11.2	Železniční doprava.....	121
B 11.3	Tramvajová doprava.....	122
B 11.4	Letecká doprava	122
B 11.5	Lanová doprava	123
B 11.6	Turistické a cyklistické trasy	124
B 11.7	Hraniční přechody	124
B 11.8	Záměry na provedení změn v území	124
B 12	Technická infrastruktura včetně její dostupnosti	128
B 12.1	Zásobování pitnou vodou.....	128
B 12.2	Odkanalizování	131
B 12.3	Zásobování elektrickou energií	132
B 12.4	Zásobování zemním plynem.....	135
B 12.5	Zásobování tepelnou energií.....	136
B 12.6	Zásobování jinými produkty	137
B 12.7	Spoje a telekomunikace	137
B 12.8	Záměry na provedení změn v území v oblasti vodního hospodářství.....	138
B 12.9	Záměry na provedení změn v území v oblasti energetika a spoje	141
B 13	Ekonomické a hospodářské podmínky	144
B 13.1	Struktura ekonomické základny	144
B 13.2	Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění	147
B 13.3	Ekonomický potenciál obcí.....	155
B 13.4	Disponibilní příjem obyvatel – postavení ORP Liberec v rámci Libereckého kraje a České republiky (2018).....	166
B 13.5	Hodnocení dopadu epidemie COVID-19 na ekonomické subjekty	169
B 13.6	Záměry na provedení změn v území	170
B 14	Rekreace a cestovní ruch	171
B 14.1	Turistické oblasti a nejvýznamnější turistické cíle	171
B 14.2	Střediska cestovního ruchu	172
B 14.3	Turistická informační centra.....	173
B 14.4	Pěší a cyklistické turistické trasy	174
B 14.5	Rekreační zařízení.....	175
B 14.6	Lázeňství.....	176
B 14.7	Rekreace u vody	176
B 14.8	Rekreační potenciál.....	176
B 14.9	Záměry na provedení změn v území	177

B 15	Bezpečnost a ochrana obyvatel	179
B 15.1	Objekty pro ochranu a bezpečnost státu	179
B 15.2	Objekty Policie ČR, civilní obrany, požární ochrany	180
B 15.3	Zóna havarijního plánování	181
B 15.4	Krizové řízení SO ORP Liberec	181
B 16	Přehled záměrů na provedení změn v území a jejich vyhodnocení.....	182
B 16.1	Záměry nadmístního významu ze ZÚR a ÚAP LK.....	182
B 16.2	Významné záměry z územní studie krajiny SO ORP Liberec.....	188
B 16.3	Významné záměry od obcí a záměry předané poskytovateli.....	189
C	ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	190
C 1	Zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území.....	190
C 1.1	Širší územní vztahy	190
C 1.2	Prostorové a funkční uspořádání.....	190
C 1.3	Struktura osídlení	191
C 1.4	Sociodemografické podmínky a bydlení.....	191
C 1.5	Příroda a krajina.....	192
C 1.6	Vodní režim a horninové prostředí.....	193
C 1.7	Kvalita životního prostředí.....	193
C 1.8	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	194
C 1.9	Občanská vybavenost včetně její dostupnosti	194
C 1.10	Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti	195
C 1.11	Ekonomické a hospodářské podmínky.....	195
C 1.12	Rekreace a cestovní ruch.....	196
C 1.13	Bezpečnost a ochrana obyvatel	196
C 2	Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů pilířů udržitelného rozvoje	198
C 2.1	Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec	198
C 2.2	Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec.....	207
C 2.3	Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec	220
C 3	Vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje a trendů vývoje území	226
C 4	Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích	230
C 4.1	Závady v území	231
C 4.2	Problémy v území	232
C 4.3	Střety záměrů na provedení změn v území	232
C 4.4	Rizika v území	233
D	DATABÁZE ÚAP	234
E	PŘÍLOHY.....	235
F	GRAFICKÁ ČÁST ÚAP.....	236

Seznam obrázků	237
Seznam tabulek.....	238
Seznam grafů	241

A ÚVOD

Pátá úplná aktualizace územně analytických podkladů pro správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec byla pořízena v souladu s ustanovením § 28 odst. (1) a (2) a ustanovením § 27 odst. (2) zákona č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Požizovatel územně analytických podkladů: Magistrát města Liberec.

- Zpracovatel územně analytických podkladů: Odbor územního plánování, Oddělení ÚAP a GIS
- Územně analytické podklady správního obvodu obcí s rozšířenou působností Liberec byly zpracovány v souladu s požadavky:
 - Zákona č.183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon).
 - Prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Při zpracování třetí úplné aktualizaci byly využity doporučení a závěry z výkladového semináře pořádaného Ministerstvem pro místní rozvoj ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje (19. 6. 2012 Praha) a další podklady metodické návody zpracované Ústavem územního rozvoje během let 2012 - 2020.

A 1 Postup zpracování

První ÚAP ORP Liberec byly pořízeny a zpracovány k 31. 12. 2008 pracovníky Magistrátu města Liberec za odborné pomoci externích subjektů. První aktualizace byla zpracována k 31. 12. 2010, přičemž byla nastavena nová struktura dokumentu. Druhá aktualizace zachovala původní strukturu dokumentu, byly jen rozšířeny některé kapitoly. Ve výkresové části byl zvolen nový klad listů dle Základní mapy ČR 1:10 000. Dílo bylo dokončeno k 31. 12. 2012.

Při třetí úplné aktualizaci jsme se snažili pokračovat v nastaveném zaměření z předchozích zpracování. Základem je co nejuplněnější, a nejaktuálnější databáze jevů ÚAP, i když i zde, jak je uvedeno dále, jsme se setkali se neprofesionálním přístupem některých poskytovatelů. Nejvíce úsilí jsme věnovali těm částem dokumentace a výkresů, které mají praktické využití v územním plánování a které se nám v předchozím období osvědčily. Hlavní body třetí úplné aktualizace:

- Podrobnější a systematické zpracování hodnot území. Pokračování v terénním průzkumu území okolních obcí, ale i města Liberec, studiu odborné literatury (spolupráce s NPÚ – územní pracoviště Liberec). Identifikace přes 3000 hodnotných objektů. Zpracování fotodokumentace urbanistických problémů a architektonických hodnot (Obrazová příloha G).
- Aktualizace a zpřesnění lokalizace jevů v gesci úřadů územního plánování (funkční využití území, brownfields) a jevů vykazujících značné nedostatky (výrobní elektřiny).
- Doplnění a aktualizace systematicky zpracovaných problémů k řešení v ÚPD o nové kategorie problémů i nové problémy rizika a střety. Nové problémy vycházející z dotazníkového šetření, průzkumu území a hlavně z následného projednání s obcemi, které proběhlo dne 28. 11. 2014 v historické budově Magistrátu města Liberec.
- Doplnění všech výkresů o polohopis okolí ORP Liberec v podobě černobílých orotofotomap, pro lepší znázornění vazeb s okolím.

V neposlední řadě jsme opravili drobné nedostatky, na které jsme byli upozorněni v rámci konzultací na Krajském úřadu Libereckého kraje.

Ve 4. úplné aktualizaci jsme se drželi zásad a postupů vytyčených v přechozím zpracování. Největší důraz byl kladen na aktualizaci jevů, které úřady územního plánování sami spravují. Bylo dokončeno plošné mapování urbanistických a architektonických hodnot, která nyní pokrývá celé správní území. V textové části PRURÚ došlo k aktualizaci a revizi všech kapitol s tím, že zásadnějších změn doznala témata, jejichž údaje se dynamicky mění a ke kterým jsou dostupná aktuální data. Do dokumentace byly promítnuty výstupy z Aktualizace č. 1 PÚR 2015 a z ÚAP LK 2015. Ještě větší pozornost byla věnována části RURÚ, včetně identifikace problémů k řešení v ÚPD, což je obecně hlavním výstupem ÚAP. Problémy a záměry byly konzultovány s představiteli všech obcí a na základě jejich vyjádření aktualizovány.

V současné 5. úplné aktualizaci došlo k zásadním změnám ve struktuře dokumentu vyvolané novelou vyhlášky 500/2006 Sb. V části Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území je definováno nově 13 tematických okruhů. V části Rozbor udržitelného rozvoje území jsou na místo SWOT analýzy sledována pozitiva a negativa v jednotlivých tematických okruzích a velký důraz je kladen na potenciály a trendy vývoje území v jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje. Změnil se také seznam sledovaných jevů v příloze 1A vyhlášky 500/2006 Sb.

Důležitým podkladem pro zpracování 5. úplné aktualizace je Územní studie krajiny SO ORP Liberec (8/2019).

Přístup ke zpracování dokumentace se od první aktualizace nezměnil. Nadále jsme se drželi vytýčených zásad:

1. ÚAP mají sloužit především jako podklad pro tvorbu nových ÚP, čemuž je přizpůsobena struktura díla
2. Dokumentace ÚAP má být otevřeným systémem s jasně definovanými a dostupnými vstupy a procesem vyhodnocení pro následné aktualizace
3. Systém je nastaven tak, aby byl jednoduše srozumitelný a bylo ho možné spravovat čistě v režii pořizovatele
4. Základem dalších aktualizací bylo doplnění a zkvalitnění datové základny, která zvláště v některých tematických oblastech byla (je) na území celé ČR neúplná

Při aktualizaci datové základny jsme se zaměřili podobně jako v předchozích aktualizacích na tyto jevy:

- Jevy vycházející z územních plánů (funkční využití, zastavěné území a zastavitelné plochy, VPS, veřejná prostranství, ÚSES,...)
- Údaje, jejichž poskytovatelem je veřejná správa (památné stromy a VKP registrované, ochranná pásma vodních zdrojů)
- S vysokou dynamikou vývoje a jevy zjišťované průzkumem (technická infrastruktura, záměry a problémy obcí, urbanistické a architektonické hodnoty)

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že jsme se při aktualizaci datové základny soustředili převážně na jevy zajišťované průzkumem území nebo jevy vycházející z ÚPD nebo podkladů spravovaných veřejnou správou. Data od poskytovatelů byla upravována převážně pro potřeby výkresů, v textové části se projevily pouze zaznamenané změny. Snahou bylo, i přes velkou chybovost a nepřesnosti některých dat, zachovat jejich původní datovou strukturu. K datům od poskytovatelů si dovolíme jednu poznámku. V roce 2014 se situace u některých „velkých“ poskytovatelů nezlepšila. Severočeské vodovody a kanalizace poskytují data nadále bez potřebných atributů o druhu zařízení a dalších technických informacích. Stále je v řešeném území mnoho poskytovatelů, zvláště z oblasti elektronických komunikací, kteří ani přes opakované výzvy nepředávají data (např. a-net). Data použitá ve výkresech jsou většinou z léta 2016, **aktualizace databáze** použitá ve výkresech byla **ukončena k 31. 10. 2020**. Taktéž územní plány vydané po tomto datu již nejsou ve výkresech zohledněny. Poslední úprava dat záměrů k provedení změn a problémů k řešení v ÚPD proběhla po obdržení připomínek z projednání ÚAP v 2/2021.

Postup páté úplné aktualizace probíhal v těchto krocích:

1. Výzva k aktualizaci dat ÚAP poskytovatelům dat – 3/2020
2. Dopis s žádostí o spolupráci jednotlivým obcím v ORP (4/2020)
3. Dotazníkové šetření ve všech obcích ORP Liberec (4/2020 – 6/2020) – osobní konzultace se zaměřením na záměry a problémy k řešení v ÚPD tedy ve formě projednání ÚAP.
4. Projedná záměrů a problémů města Liberec s vedoucími samosprávných odborů (7-8/2020)
5. Odevzdání ekonomického potenciálu obcí Ekonomickou fakultou Technické univerzity Liberec- 9/2020
6. Dokončení aktualizace dat ÚAP – 11/2020
7. Zpracování výkresů a textové části PRURÚ – 12/2020
8. Zpracování návrhu karet obcí – 1/2021
9. Zpracování návrhu RURÚ a problémového výkresu – 1/2021
10. Zveřejnění návrhu 5. Úplné aktualizace ÚAP na webu města a výzva všem obcím ve správním obvodu k zaslání připomínek 1/2021
11. Projednání návrhu 5. Úplné aktualizace ÚAP ve Výboru pro územní plánování
12. Zpracování protokolu o projednání ÚAP včetně vyhodnocení připomínek 2/2021

13. Úprava dokumentace RURÚ, Problémového výkresu a karet obcí, dle zaslaných připomínek – 2/2021

Zásady stanovené v úvodu kapitoly byly naplněny.

1. Proto, aby ÚAP mohly dobře sloužit jako podklad pro tvorbu nových ÚP, především pro jejich zadání slouží:
 - Karty obcí, kde jsou uceleně popsány základní podmínky řešeného území, záměry a hlavní problémy obcí, tak jak je vidí jejich vedení
 - Ekonomický potenciál obcí posuzující dynamiku rozvoje obcí
2. Pro budoucí snadnou aktualizaci byla navržena struktura dokumentu rozdělené do modulů, které na sebe navzájem navazují.
 - PRURÚ a RURÚ má stejnou základní osnovu rozdělenou do 13 tematických okruhů, které se následně skládají do pilířů udržitelného rozvoje území.
 - Všechny podrobné údaje za obce jsou v přílohách. Záměry a problémy obcí, jakožto nejdůležitější část výstupů ÚAP ORP jsou jak samostatně v kartách obcí, tak v souhrnných tabulkách za cele ORP.
 - Všechny záměry a problémy s prostorovým průmětem jsou zobrazeny v grafické části.

B PODKLADY PRO ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území zahrnují v každém tematickém okruhu (kapitole) zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot a limitů využití území. Jednotlivé hodnoty a limity jsou v textu průběžně popsány. Zda se u jednotlivých jevů ÚAP dle přílohy 1A vyhlášky 500/2006 Sb. v platném znění jedná o limit či hodnotu, lze vyčíst z přehledu, který je dostupný v příloze E.1.

Na konci jednotlivých tematických kapitol jsou popsány všechny dostupné záměry na provedení změn v území. Celkový přehled důležitých záměrů včetně jejich vyhodnocení je pak vložen do kapitoly B16.

B 1 Širší územní vztahy

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec (dále jen SO ORP Liberec, případně ORP Liberec) se rozkládá v severní části České republiky a tvoří jádro Libereckého kraje.

- Severní hranice území ORP je současně hranicí Libereckého kraje a hranicí České republiky s Německem (Sasko) a Polskem
- V rámci Libereckého kraje hraničí se správními obvody obcí s rozšířenou působností Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Turnov, Česká Lípa a Nový Bor
- Jižní cíp území ORP Liberec tvoří hranici Libereckého a Středočeského kraje. Sousedícím územím ORP ve Středočeském kraji je ORP Mnichovo Hradiště.

Obr. 1: Lokalizace ORP Liberec v rámci Libereckého kraje

Tab. 1: Přehled SO ORP Libereckého kraje, zdroj: ČSÚ

PŘEHLED SO ORP LIBERECKÉHO KRAJE				
Kód ORP	Název ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2019	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel/km ²
5101	Česká Lípa	76 998	87 197,6	88,3
5102	Frýdlant	24 479	34 935,4	70,1
5103	Jablonec nad Nisou	56 206	14 231,0	395,0
5104	Jilemnice	22 137	27 859,9	79,5
5105	Liberec	145 676	57 841,1	251,9
5106	Nový Bor	26 302	20 088,4	130,9

PŘEHLED SO ORP LIBERECKÉHO KRAJE				
Kód ORP	Název ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2019	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel/km ²
5107	Semily	25 675	23 007,7	111,6
5108	Tanvald	20 412	19 060,6	107,1
5109	Turnov	33 623	24 713,6	136,1
5110	Železný Brod	12 182	7 405,5	164,5
	Liberecký kraj	443 690	316 340,9	140,3

B 1.1 Charakteristika řešeného území v širších souvislostech

Území ORP Liberec je součástí Libereckého kraje, který zahrnuje území 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Liberecký kraj je společně s Královéhradeckým a Pardubickým krajem součástí regionu NUTS II Severovýchod o rozloze 12 440 km² a s počtem 1 517 999 obyvatel (k 31. 12. 2019).

Severní část území ORP Liberec tvoří státní hranici ČR s Německem (Sasko) a Polskem (Dolnoslezské vojvodství). Z východu a západu je ORP Liberec obklopena SO ORP Libereckého kraje z jihu pak SO ORP Mnichovo Hradiště, které spadá do Středočeského kraje.

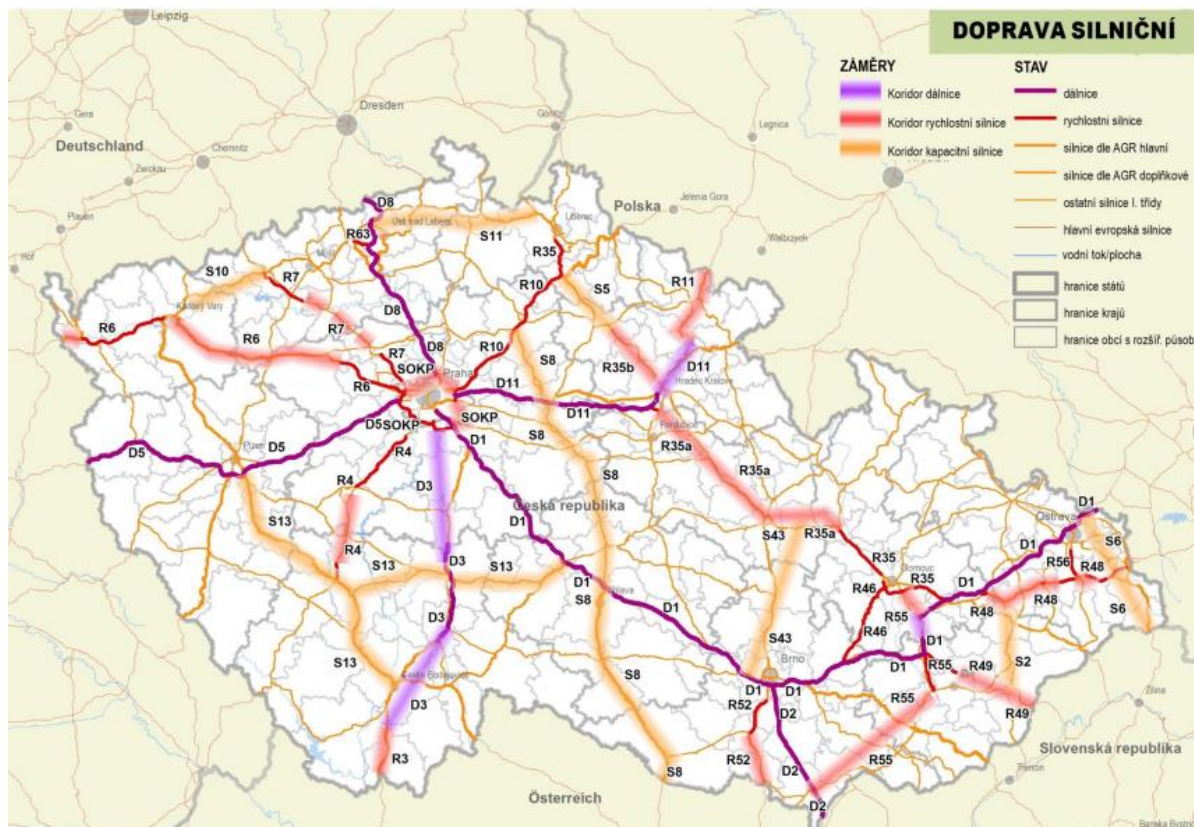
SO ORP Liberec je 2. největším a nejlidnatějším obvodem Libereckého kraje. Z hlediska hustoty obyvatel zaujímá 2. místo za SO ORP Jablonec nad Nisou.

Po přistoupení k Schengenskému protokolu a otevření státních hranic se území ORP Liberec dostává do relativně výhodnější polohy v blízkosti rozvíjejících se hlavních evropských tahů a to zejména dopravního koridoru Dresden–Wroclaw, kam navazuje rozvojová a dopravní osa Liberec – Hrádek nad Nisou – Bautzen. Příhraniční poloha přináší výhody v podobě mezinárodní kooperace, která se úspěšně rozvinula v rámci příhraničního komunálního sdružení Euroregionu Nisa. V rámci tohoto sdružení bylo realizováno nebo podpořeno mnoho rozvojových projektů v pohraničí. Další významným dopravním koridorem, který si zaslouží pozornost a je také sledován v Úplném znění PÚR ČR po 5. aktualizaci (2020) je železniční koridor Praha–Turnov–Liberec–Frýdlant–Zawidów (Polsko) ŽD8. Tento tzv. 5. železniční koridor je zásadní pro rychlé železniční spojení Liberce s hlavním městem Prahou. Nejsložitějším úsekem bude trať Liberec – Turnov, kde bude nutné vybudovat několik dlouhých tunelů, které umožní zkrátit jízdní dobu z dnešních 40 minut na pouhých 15 minut.

V prostoru severu Čech, východní části Saska a jihozápadní části Polska lze identifikovat rozvojové osy evropského významu (makroregionální) v území podél trasy dálnice A4, A17 a D8, které kopírují evropské multimodální koridory III. a IV a republikové osy s mezinárodním přesahem. Přes území ORP Liberec směřuje od Frýdlantu a dále k severu do Polska přeshraniční osa sledující silnici I/13 (záměry na její úpravy) a celostátní železniční trať (koridor ŽD8 viz výše) s napojením v prostoru Zgorzelce na III. multimodální koridor – větev III.A. Rozvojová osa má zásadní význam pro posílení atraktivity území a možný rozvoj ekonomických aktivit na území ORP Liberec.

Z hlediska dopravních a s tím souvisejících ekonomických a rozvojových vazeb s „vnitrozemím“ má pro ORP Liberec největší význam rychlostní silnice I/35 do Turnova, která dále pokračuje jako silnice D10 na Prahu. Druhou významnou dopravní tepnou spojující Liberecký a Ústecký kraj je silnice I/13 se záměrem na její zkapacitnění zakotveným v Úplném znění PÚR ČR (2020) pod označením S11. Problematické zůstává dopravní spojení na Hradec Králové – nebylo zatím dosaženo politické shody

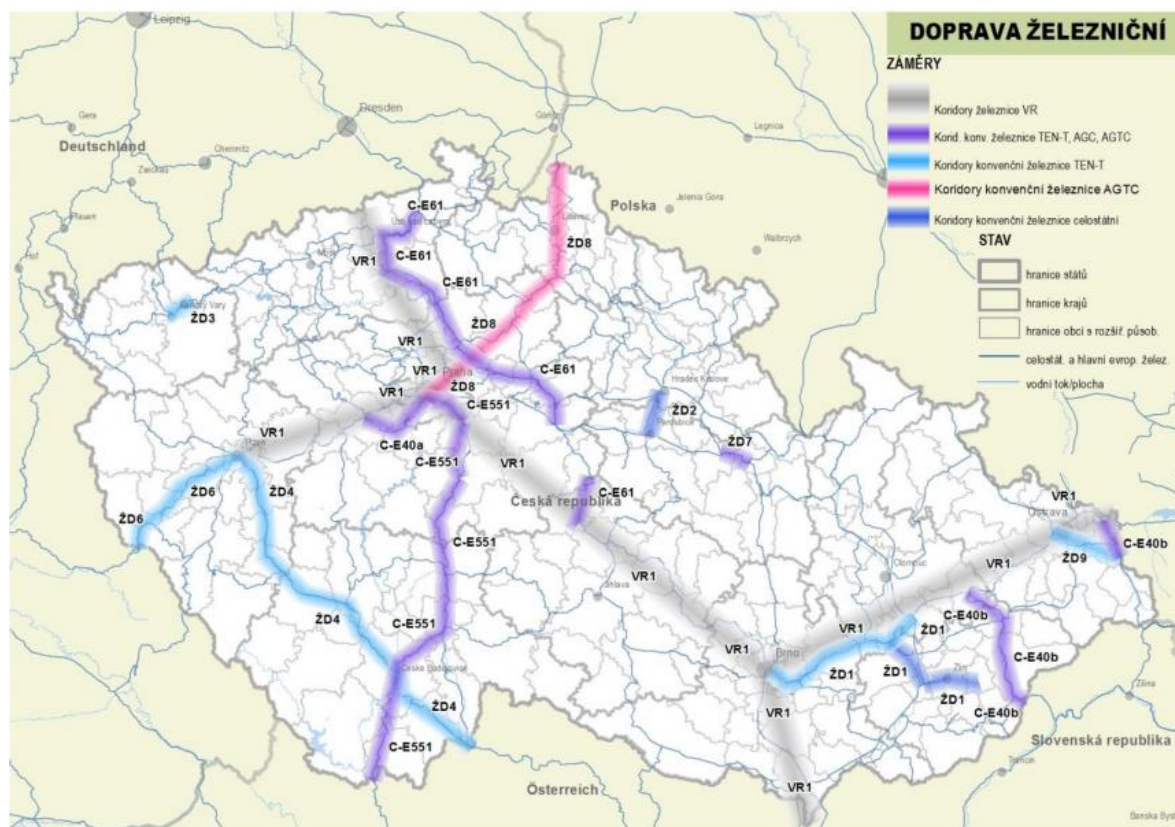
pro umístění jednoho koridoru komunikace I/35 přes CHKO Český Ráj a tak výstavba je zatím v nedohlednu. V rámci Libereckého kraje má poté velký význam spojení mezi městy Liberec a Jablonec nad Nisou komunikací I/14. V posledních letech je po etapách budováno zkapacitnění této komunikace. Dobré dopravní spojení je v rámci Libereckého kraje vzhledem k silným ekonomickým a sociálním vazbám obou měst zcela zásadní.

Obr. 2: Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 5. aktualizaci (2020), zdroj: MMR

V Libereckém kraji jsou významné zásoby pitné vody, ze kterých by mohly v případě vybudování příslušné infrastruktury být zásobovány i okolní regiony. Samotné ORP Liberec je zčásti zásobováno z vlastních převážně podzemních zdrojů a zčásti z povrchových zdrojů (nádrží) v Jizerských horách. Do čistírny odpadních vod Jablonné v P. jsou přiváděny odpadní vody ze SRN (Lückendorf). Liberecký kraj i ORP Liberec jsou energeticky absolutně nesoběstačné. Média jsou v dostatečném množství dodávána do ORP nadřazenými tahy. Elektrina je do území rozváděna dvěma elektrickými stanicemi přenosové soustavy: Babylon (400/110kV) a Bezděčín (400/220/110kV – na území ORP Plyn je dodáván hlavně z VTL plynovodů Hospozín – Liberec (JZ větev).

Kromě dopravních a s nimi spojených rozvojových vazeb je třeba také sledovat socioekonomické vazby. Město Liberec, jakožto centrum nadregionálního významu je vzhledem k nabídce práce i vyšší občanské vybavenosti přirozeným spádovým centrem pro celý Liberecký kraj, ale také pro sousední kraje. Naopak z hlediska pracovních příležitostí a vyššího vzdělávání jsou silné vazby ORP Liberec na Středočeský kraj (Škoda auto Mladá Boleslav) a na Prahu. Příhraniční poloha dává příležitost pracovního uplatnění také v Německu, což je také využíváno. Vazby mezi ORP Liberec Německem a Polskem jsou ale silnější v oblasti obchodu, cestovního ruchu a kultury.

Obr. 3: Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 5. aktualizaci (2020), zdroj: MMR

Z hlediska přírody a krajiny mají nadmístní význam CHKO Jizerské a Lužické hory, které velkou částí své rozlohy zasahují do SO ORP Liberec. Zvláště Jizerské hory jsou společně s Krkonošemi, na které navazují významným nadregionálním (mezinárodním) turistickým cílem sloužícím hlavně pro zimní rekreaci a zimní sportovní aktivity.

B 2 Prostorové a funkční uspořádání území

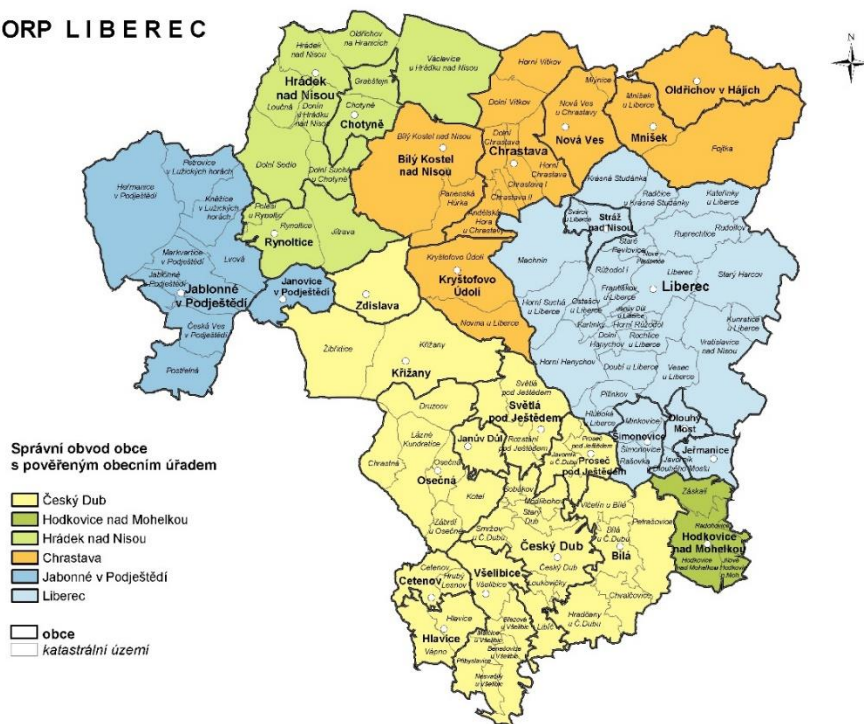
Správní obvod SO ORP Liberec:

- je správním obvodem Libereckého kraje,
- zahrnuje 28 obcí,
- rozloha 57 841 ha,
- je druhým největším obvodem Libereckého kraje,
- počet obyvatel k 31.12. 2015 – 145 676 obyvatel,
- je nejlidnatějším obvodem Libereckého kraje,
- hustota osídlení je 252 obyvatel na km²,
- 6 Správních obvodů obce s pověřeným obecním úřadem a 7 obvodů stavebních úřadů.

Tab. 2: Základní charakteristika obcí ORP Liberec, zdroj: ČSÚ (počet obyvatel k 31. 12. 2019), databáze SÚÚP ORP Liberec
Vysvětlivky: SM/O III – statutární město/obec s rozšířenou působností, M II – město s pověřeným úřadem, M I – město, O I – obec

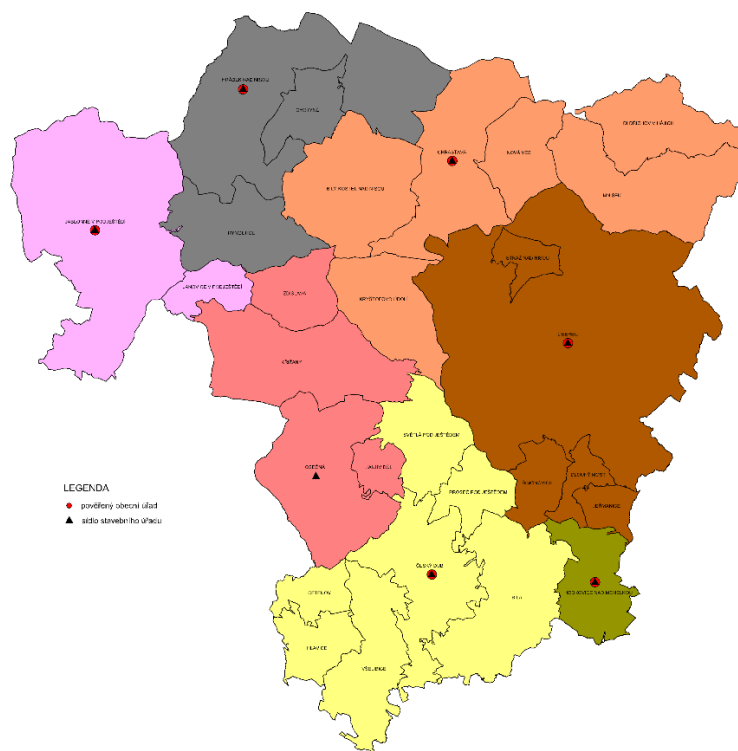
ZÁKLADNÍ CAHRAKTERISTIKA OBCÍ SO ORP LIBEREC							
Název obce	Status	Obvod SÚ	Počet obyvatel (31. 12. 2019)	Rozloha (ha)	Územní plán		
					Stav	Datum vydání	Datum právního stavu
Liberec	SM/O III	Liberec	104 802	10 609	ÚPO + změny	25. 6. 2002	11. 11. 2020
Dlouhý Most	O I		912	444	ÚP	16. 3. 2015	
Jeřmanice	O I		545	437	ÚP, změna 1	14. 12. 2011	8. 11. 2017
Šimonovice	O I		1 314	719	ÚPO + změny	10. 10. 2003	12/2014
Stráž nad Nisou	O I		2 377	453	ÚPO + změny	25. 10. 2001	
Hodkovice nad Mohelkou	M II	Hodkovice n. Moh.	2 960	1 349	ÚPSÚ + změny	1. 11. 1997	
Český Dub	M II	Český Dub	2 821	2 257	ÚP, změna 1	13. 9. 2011	4. 5. 2020
Světlá pod Ještědem	O I		956	1 320	ÚP	1. 12. 2014	
Proseč pod Ještědem	O I		395	838	ÚP, změna 1	8. 5. 2009	21. 8. 2017
Bílá	O I		969	2 630	ÚP, změna 1b	28. 3. 2012	20. 10. 2018
Všelibice	O I		561	1 845	schválen	13. 7. 2013	
Hlavice	O I		232	827	ÚP, změna 1,2	13. 1. 2014	2. 1. 2020
Cetenov	O I		120	605	ÚP, změna 1	16. 5. 2011	8/2017
Osečná	M I	Osečná	1 135	2 805	ÚP	29. 9. 2014	
Janův Důl	O I		157	455	ÚP	26. 6. 2014	
Křížany	O I		860	2 856	ÚPO + změny	18. 12. 2006	
Zdislava	O I		266	980	ÚP	9. 9. 2014	
Jablonné v Podještědí	M II	Jablonné v Podještědí	3 667	5 788	ÚP	28. 11. 2018	
Janovice v Podještědí	O I		94	634	ÚP	24. 9. 2010	
Hrádek nad Nisou	M II	Hrádek nad Nisou	7 735	4 854	ÚP	10. 7. 2020	
Chotyně	O I		1 020	904	ÚP, změna 1	23. 7. 2009	9/2016
Rynoltice	O I		785	1 772	ÚPO + změny	23. 2. 2005	
Chrastava	M II	Chrastava	6 298	2 746	ÚP	6. 10. 2014	
Nová Ves	O I		873	1 234	ÚPO + změny	19. 7. 2000	
Mníšek	O I		1 630	2 544	ÚP	27. 8. 2014	
Oldřichov v Hájích	O I		767	1 625	ÚP	6. 10. 2014	
Kryštofovo údolí	O I		382	1 734	ÚP	21. 2. 2018	
Bílý Kostel nad Nisou	O I		1 043	2 573	ÚP	22. 9. 2014	
CELKEM ORP Liberec	X	X	145 676	57 841	X	X	

SO ORP LIBEREC

Obr. 4: Správní členění SO ORP Liberec, zdroj ČSÚ

PŮSOBNOST ORP LIBEREC

Obr. 5: Působnost stavebních úřadů SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

B 2.1 Prostorová struktura a uspořádání území

Prostorová kompozice a struktura zástavby území SO ORP Liberec byla předurčena přírodními podmínkami, hlavně geomorfologií území. Na území ORP se zachovaly rozličné typy a tvary sídel

dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně nebo původně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Větší část severočeské oblasti patří k mladšímu sídelnímu území. I proto jsou kromě návesních typů zástavby, které se vyskytují řídké, ve značném rozsahu zastoupeny údolní lánové půdorysy, případně vsi hromadné. Při prohlídce vesnice nemusí být tato struktura na první pohled čitelná, protože v mladším období se zástavba zahušťovala chudšími chalupami a domky právě v údolí, uvnitř prostoru vymezeného volnými řetězci usedlostí. Zvláště zajímavá (hodnotná) jsou území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení. Prostorová struktura jednotlivých obcí (sídel) je popsána v **příloze E.3**.

Při celkovém pohledu na území ORP hraje v prostorovém uspořádání území hlavní roli podobně jako u struktury zástavby reliéf (geomorfologie) území. Osídlení je koncentrováno do Žitavské pánve, kterou protéká Lužická Nisa. Hlavní urbanizační osy ORP Liberec kopírují staré zemské obchodní stezky, které jsou nyní silnicemi I. třídy (I/13, I/14, I/35) a jsou součástí os nadmístního významu:

- Praha – Turnov – Liberec – Hrádek nad Nisou
- Liberec – Liberec – Bílý Kostel nad Nisou – Jablonné v Podještědí – Děčín
- Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald

Takto vymezené urbanizační osy se víceméně shodují s hlavními rozvojovými osami stanovenými v Úplném znění PÚR ČR (2020) a upřesněnými v ÚAP LK 2017. Rozvojové oblasti a rozvojové osy a specifické oblasti jsou dalším ukazatelem prostorového uspořádání území ORP Liberec. Vzhledem k tomu, že jsou dostatečně popsány v dokumentaci ÚAP LK či jiných dokumentacích regionálního či strategického plánování uvádíme jen faktografický výpis rozvojových oblastí a os, které zasahují na území ORP Liberec.

Základ pro správné prostorové a funkční využití území je pořízení územně plánovacích dokumentací (dále jen ÚPD) v nadregionální a regionální úrovni. Jedná se o významné nástroje územního plánování, které řeší zásady uspořádání území a jeho využití. Vytváří předpoklady pro udržitelnost rozvoje území a jeho vyvážený vztah mezi soudržností obyvatel, životního prostředí a hospodářským rozvojem.

B 2.2 Politika územního rozvoje ČR

Politika územního rozvoje České republiky je nástrojem územního plánování s celostátní působností závazným pro pořizování a vydávání územně plánovacích dokumentací krajů a obcí a pro rozhodování v území. Je to koncepční dokument strategického charakteru, jehož hlavním účelem je koordinace územně plánovací činnosti krajů, resp. obcí, a koordinace resortních politik a koncepcí s průmětem do území.

Dokument Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR) určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech, určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. V Politice územního rozvoje se rovněž vymezují oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území, které svým významem přesahují území jednoho kraje, a dále stejně významné oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy a koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury. Pro vymezené oblasti, koridory a plochy se stanovují kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v jejich využití.

Politika územního rozvoje ČR je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

Politika územního rozvoje České republiky 2008 byla schválena usnesením vlády ze dne 20. července 2009 č. 929, ve znění Aktualizace č. 1 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ze dne 15. dubna 2015 č. 276, Aktualizace č. 2 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ze dne 2. září 2019 č. 629 a Aktualizace č. 3 Politiky územního rozvoje České republiky schválené usnesením vlády ze dne 2. září 2019 č. 630.

V roce 2019 Ministerstvo pro místní rozvoj zajistilo vyhotovení a zveřejnění v souladu s § 35 odst. 6 a 7 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, **úplné znění Politiky územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizací č. 1, 2 a 3.**

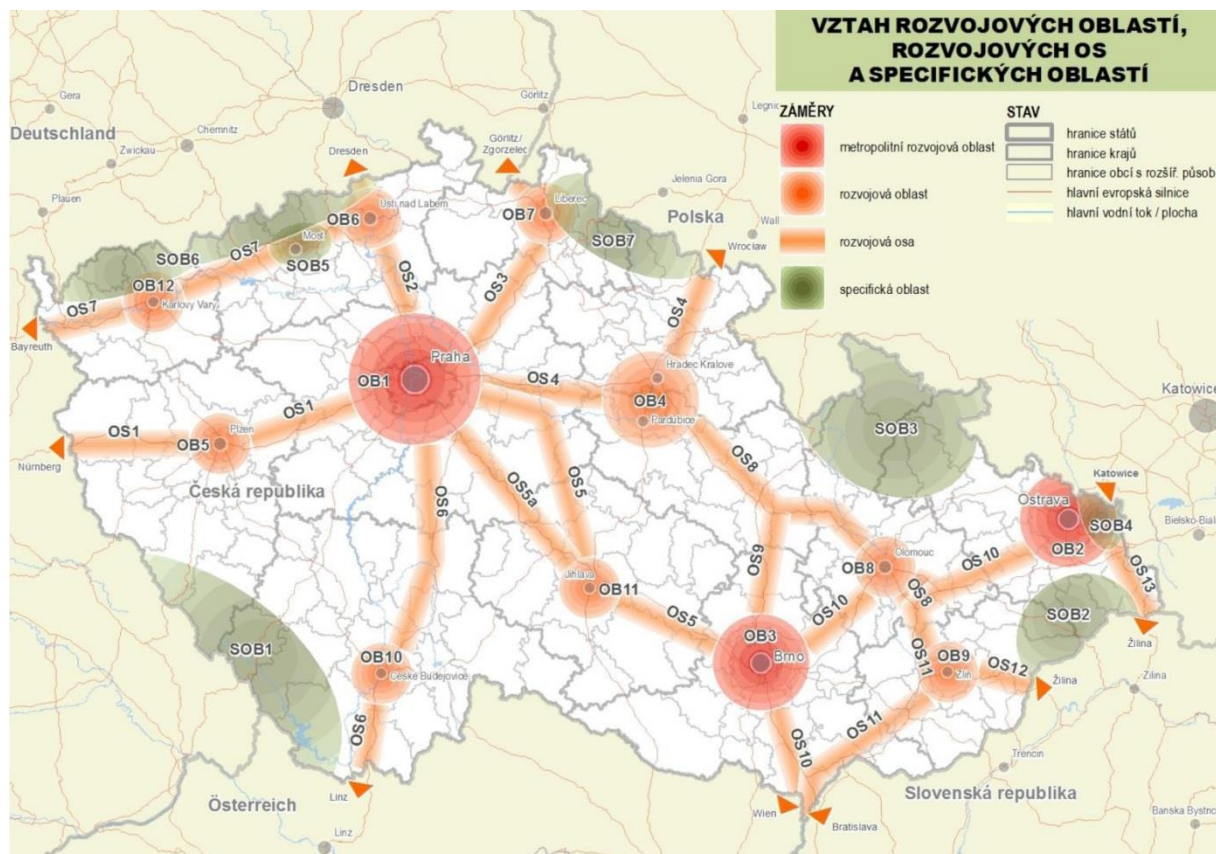
MMR dále pořídilo Aktualizaci č. 5 Politiky územního rozvoje České republiky (PÚR ČR) z důvodu naléhavého veřejného zájmu za účelem přípravy výstavby vodního díla Kryry a dalších opatření v rámci komplexního řešení sucha v oblasti Rakovnicka na základě § 35 odst. 5 stavebního zákona z podnětu Ministerstva zemědělství. Vláda tuto aktualizaci PÚR ČR schválila dne 17. srpna 2020 usnesením vlády č. 833.

Dnem 11. září 2020 je Aktualizace č. 5 Politiky územního rozvoje České republiky závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území, v souladu s § 31 odst. 4 stavebního zákona.

Zdroj: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky>

Z Úplného znění PÚR ČR (2020) byly do dokumentace ÚAP ORP Liberec převzaty vymezené rozvojové oblasti a osy, specifické oblasti a koridory dopravní a technické infrastruktury. Území ORP Liberec se týká:

- rozvojová oblast Liberec **OB7** (upřesněna v ZÚR LK 2011 – Liberec, Stráž nad Nisou, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Kryštofovo Údolí, Chrastava, Nová Ves, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně a Hodkovice nad Mohelkou)
- rozvojová osa **OS3** Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko – (Görlitz/Zgorzelec)
- specifická oblast Krkonoše – Jizerské hory **SOB7** (Oldřichov v Hájích, Mníšek)
- koridor konvenční železniční dopravy **ŽD8** Hranice Polsko/ČR – Liberec – Mladá Boleslav – Praha pro vytvoření podmínek pro zvýšení rychlosti spojení Praha – Liberec – hranice ČR/Polsko.
- koridor kapacitní silnice **S11** pro převedení zvýšeného dopravního zatížení mezi Ústeckým a Libereckým krajem, a to také ve vztahu k příčným spojení se Svobodným státem Sasko v úseku D8 – Děčín – Česká Lípa – Svor – Bílý Kostel nad Nisou – Liberec – R35, plochy veřejných logistických center i v regionu Liberecka bez přesnějšího územního vymezení.
- elektroenergetický koridor **E10** pro vedení 400 kV Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajících vedení 400 kV v trasách V450 Výškov – Babylon a V451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic

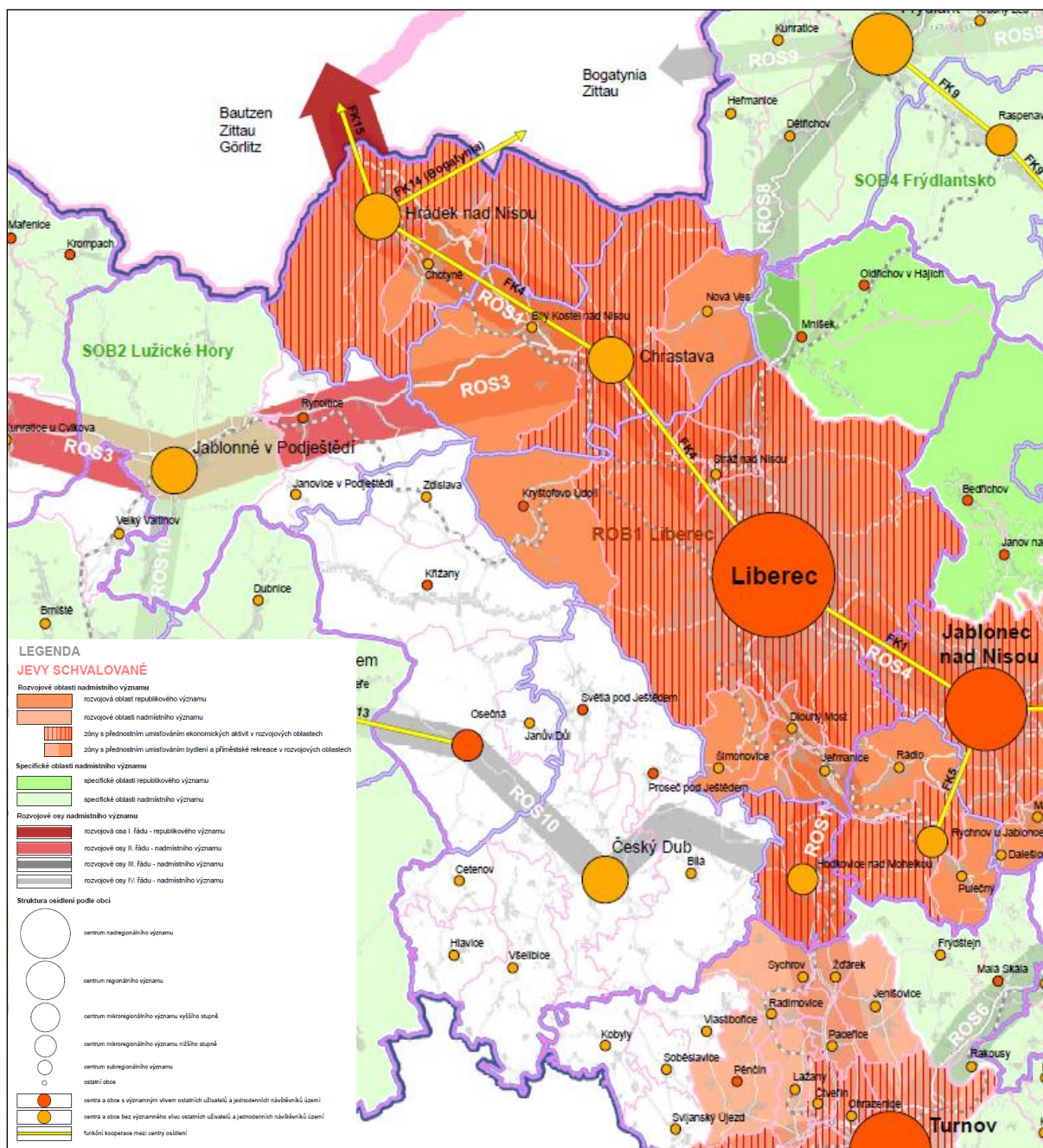
Obr. 6: Rozvojové a specifické oblasti, rozvojové osy vymezené v Úplném znění PÚR ČR (2020)

B 2.3 Zásady územního rozvoje

Zastupitelstvo Libereckého kraje rozhodlo o vydání Zásad územního rozvoje Libereckého kraje usnesením č. 466/11/ZK dne 13. 12. 2011.

Zastupitelstvo Libereckého kraje usnesením č.46/14/ZK ze dne 25. 2. 2014 schválilo Zprávu o uplatňování ZÚR LK v uplynulém období (dále jen Zpráva ZÚR LK). Schválená Zpráva ZÚR LK byla následně využita jako „zadání“ pro zpracování aktualizace ZÚR LK ve smyslu § 42 odst. 4 stavebního zákona. V 6/2015 byl vypracován návrh Aktualizace č. 1 ZÚR LK pro společné jednání, které proběhlo v říjnu 2015. Protože proces pořízení Aktualizace č. 1 ZÚR LK ještě není dokončen, jsou v dokumentaci ÚAP ORP Liberec použity výstupy ze ZÚR LK 2011 společně a aktuálními záměry z ÚAP LK.

ZÚR LK stanovují priority územního plánování, příznivého životního prostředí, hospodářského rozvoje území, sociální soudržnosti obyvatel území. Vymezují rozvojové plochy a oblasti, specifické oblasti, vymezují plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury, vymazují plochy pro rozvoj průmyslových aktivit, vymezují nadregionální a regionální ÚSES, stanovují koncepci ochrany přírodních, kulturních a civilizačních hodnot a vymezují oblasti se shodným krajinným typem. ZÚR LK koordinují územně plánovací činnost obcí.

Obr. 7: Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK

Tab. 3: Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK, zdroj: Zásady územního rozvoje Libereckého kraje 2011

ROZVOJOVÉ OSY A OBLASTI ZÚR LK		
Kód	Funkce	Název
ROS1	Dopravní infrastruktura silniční	Praha – hranice kraje – Turnov – Liberec – Bílý Kostel nad Nisou – Hrádek nad Nisou – hranice ČR/Německo, Polsko (upřesnění OS3 z PÚR ČR)
ROS3		(Liberec) Chrastava – Jablonné v Podještědí – Nový Bor – hranice kraje – Děčín – Ústí nad Labem
ROS4		Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald – Harrachov – hranice ČR
ROS10		Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí/Stráž pod Ralskem – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou

ROZVOJOVÉ OSY A OBLASTI ZÚR LK		
Kód	Funkce	Název
ROB1	Rozvojová oblast	Liberec (Liberec, Stráž nad Nisou, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Kryštofovo údolí, Chrastava, Nová Ves, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně a Hodkovice nad Mohelkou ¹), upřesnění OB7 z PÚR ČR
SOB2	Specifická oblast	Lužické hory (Jablonné v Podještědí – centrum osídlení)
SOB5	Specifická oblast	Jizerské hory (Mníšek a Oldřichov v Hájích – centrum osídlení), upřesnění SOB7 z PÚR ČR

Z nadřazené UPD byly do ÚAP SO ORP Liberec převzaty všechny záměry v podobě veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření. Ve většině případů se jedná o koridory pro vymezení a upřesnění těchto staveb v územních plánech nebo k prověření územní studií. Koridory zpracovateli nebyly k dispozici, proto jsou záměry ve výkresech zobrazeny pouze osami, tak jak jsou prezentovány v ÚAP LK a jak také byly poskytnuty.

Ve čtvrté úplné aktualizaci byly využity podklady pro aktualizaci ZÚR LK č. 1. Byly zohledněny realizované záměry, záměry nové, případně záměry prověřené územní studií. Záměry, které v aktualizaci nebudou sledovány a jsou v současně platné dokumentaci ZÚR LK, byly ponechány s informací, že se jedná o neaktuální záměr.

Tato problematika se týká hlavně protipovodňových koridorů. V ZÚR LK „široce“ vymezené koridory se ukazují jako problematické při územním rozhodování zejména v intenzivně zastavěných územích, kdy nejsou známa budoucí opatření na ochranu území před povodněmi. Bylo zjištěno, že v podstatné části těchto koridorů nebyly dosud žádné stavby ani opatření realizovány. I do dalšího plánovacího období nelze očekávat realizaci velkoplošných staveb a opatření protipovodňové ochrany. V návrhu Aktualizace č. 1 ZÚR LK byly vymezené koridory vypuštěny a zásada ochrany před povodněmi byla určena pro celé území Libereckého kraje, zejména s prioritním zohledněním vymezených oblastí s významným povodňovým rizikem. Byly doplněny a upraveny kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území v souladu s republikovými prioritami územního plánování Úplného znění PÚR ČR (2020a aktualizovanými Plány dílčích povodí. Úkoly pro územní plánování byly doplněny a upraveny a zohledňují principy povodňové prevence, kdy je důležité zejména nevytvářet nové zastavitelné plochy v záplavových územích a snižovat rozsah zastavěných ploch v záplavových územích změnou kategorie jejich využití. Mezi prioritní vodní toky s řešením ochrany před povodněmi byla zařazena Lužická Nisa (úsek státní hranice – Jablonec nad Nisou).

ÚAP LIBERECKÉHO KRAJE 2017

Nová dokumentace ÚAP LK (2017) aktualizuje ÚAP LK (6/2015) zejména o nové údaje o území poskytnuté ve smyslu stavebního zákona od poskytovatelů údajů a o poznatky z procesu pořizování ZÚR LK. Aktuální data jsou dále průběžně ukládána do databáze ÚAP Libereckého kraje. Data z této databáze byla použita jako zdroj pro aktualizaci záměrů nadmístního významu jak v grafické tak textové části.

ÚAP ORP Liberec vychází z dokumentace ÚAP LK, především v části PRURÚ je vazba na nadřazenou dokumentaci, v které jsou zohledněny všechny poznatky z procesu pořizování ZÚR LK, velmi silná. Bylo dbáno především o to, aby z ÚAP LK 2017 byly převzaty všechny:

¹ Centra osídlení a tučně vyznačené obce tvoří zónu pro přednostní umístování ekonomických aktivit, ostatní obce tvoří zónu přednostního umístování bydlení a příměstské rekreace

- Záměry na provedení změn v území mající význam pro ÚAP (ÚPD) obcí
- Vymezené rozvojové oblasti a osy (koridory funkčních kooperací)
- Hodnoty území

Všechny aktuální záměry z ÚAP LK jsou podrobně popsány v jednotlivých tematických kapitolách tohoto dokumentu a zobrazeny v grafické části – ve výkresu záměrů na provedení změn. Přehled záměrů nadmístního významu je také promítnut do karet jednotlivých obcí.

Pro přehlednost zde uvádíme seznam koridorů funkčních kooperací pro území ORP Liberec vymezené v ÚAP LK 2017, které nejsou v dalším textu zmiňovány. Funkční vazby a kooperace mezi centry osídlení (dále jen FK) jsou definovány jako prostory, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, nákupy, službami, využitím volného času apod.) a materiálových toků, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické služby území. FK zachycují i vazby center osídlení na území LK s centry osídlení za jeho hranicí, a to jednak v rámci ČR a jednak i v rámci přeshraniční spolupráce.

Tab. 4: Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK, zdroj ÚAP LK 2017

FUNKČNÍ KOOPERACE	
Označení	Vymezení funkční kooperace
FK1	Liberec + Jablonec n. N. (ORP Jablonec n. N.)
FK4	Liberec + Chrastava + Hrádek n. N.
FK13	Osečná – Stráž p. R.
FK14	Hrádek n. N. + Bogatynia (Polsko)
FK15	Hrádek n. N. + Zittau (SRN)
FK17 (záměr)	Liberec + Frýdlant (ORP Frýdlant)

B 2.4 Funkční struktura území

Urbanistickou a funkční strukturu území představuje souhrn vztahů mezi prvky/funkcemi a způsob organizace systému/území obce v nejširším slova smyslu. Důraz je kladen na vzájemnou souvztažnost všech prvků a na jejich roli a fungování v systému struktury obce. K pochopení funkční struktury obce je třeba atomizovat a popsat jednotlivé prvky.

Nezastavitelné území tvoří téměř 88 % rozlohy území SO ORP Liberec. V členitém reliéfu je výměra lesních pozemků jen o málo nižší než výměra zemědělské půdy navíc s poměrně nízkým zorněním. Z celkové rozlohy ZPF je cca 21 % orné půdy a stejný podíl je trvalých travních porostů.

V zastavěném území obcí převládá funkce bydlení v malých obcích s rekreačním potenciálem pak bydlení rekreační. Plochy občanské vybavenosti nadmístního významu jsou lokalizovány pouze v centru osídlení ORP v Liberci. Významné výrobní areály (průmyslové zóny) jsou opět v hlavním městě Liberci, dále pak na hlavní dopravní a rozvojové ose Hodkovice nad Mohelkou, Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou. Vymezenými funkcemi zastavitelného území obcí jsou bydlení, ekonomické aktivity, občanské vybavení, sport a rekreace, veřejná infrastruktura. V rámci funkce rekreační má rozvojový potenciál druhé bydlení. V malých obcích převažuje funkce bydlení.

Typické pro strukturu území SO ORP Liberec jsou území s rozptýlenou podhorskou zástavbou a architekturou roubených a brázděných chalup v podhůří Jizerských a Lužických hor, ale i v jiných oblastech mimo hlavní dopravní tepny (Podještědí). Tato území mají velký rekreační potenciál. Rekreační využití území odpovídá charakteru území. Území nabízí široké sportovní vyžití: cykloturistika, pěší turistika, lyžování, horolezectví. Přírodní podmínky umožňují rekreaci krátkodobou i pobytovou, charakteru rodinné rekreace a nenáročných sportovně rekreačních aktivit, tj. chalupaření,

cykloturistika a také zázemí pro vrcholové sportovce. Rozvíjející se sportovně rekreační aktivitou regionálního charakteru je golf (Liberec, Chotyně, Světlá pod Ještědem.).

Specifickými plochami v území jsou přírodní chráněná území a území přírodních parků. Zejména CHKO Jizerské hory, Lužické hory a Přírodní park Ještěd představují potenciál pro rozvoj rekreační funkce. Dopravní infrastrukturu lze obecně hodnotit jako vyhovující. Problematické je pouze dopravní napojení Liberce se sídly v Podještědí.

B 2.5 Záměry na provedení změn v území

Pro účely ÚAP SO ORP Liberec jsou sledovány výše popsané záměry ve formě rozvojových os a oblastí a specifických oblastí. Z platné ÚPD jsou pak do výkresu záměrů převzaty všechny plochy změn využití území (jev A001b).

B 3 Struktura osídlení

B 3.1 Historický vývoj osídlení

Nálezy v Liberci – Růžodole I i na jiných místech v ORP Liberec dokládají přítomnost lidí již v mladší době kamenné tj. asi před 5000 lety. Tehdejšího člověka sem lákala hojnost zvěře. Na počátku letopočtu už existuje spojovací cesta z Čech do Slezska. Navědčují tomu nálezy římských mincí. Hornatá území byla těžko přístupná a tak stezky procházely údolím řek Jizery, Mohelky a Nisy. Území Liberce však nebylo trvale obydleno. V okolí Liberce se usídlovali v průběhu dějin různé kmeny od Keltů, Slovanů – Charvátů až po Lužické Srby.

Doložená historie území SO ORP Liberec spadá již do 12. století našeho letopočtu. První písemná zpráva o městě Český Dub je totiž datována rokem 1115. Ze 13. století jsou známy první informace o sídlech Hrádek nad Nisou (1288) a Jablonné v Podještědí (1249). Za nejvíce obcí (třináct) pocházejí první písemné zmínky ze 14. století, např. z roku 1352 za Liberec, Bílý Kostel nad Nisou, Hlavici, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastavu, Křižany, Osečnou, Rynoltice. Za nejmladší lze považovat obec Janův Důl, o němž první písemná zpráva pochází z roku 1602.

Nejprve zemědělský charakter obcí se u měst postupně měnil na průmyslový a to v první fázi především vlivem těžby a zpracování nerostných surovin (Chrastava, Hrádek nad Nisou). Velký rozmach měst byl zaznamenán v souvislosti s rozvojem zejména textilního průmyslu na konci 18. a v 19. století. Později se přidává i strojní průmysl a Liberec se stává průmyslovým i administrativním centrem.

Celkově z hlediska vývoje osídlení bylo území ORP Liberec zásadně poznamenáno poválečným uspořádáním s novým vymezením státních hranic po roce 1945, výměnou obyvatelstva a následnou hospodářskou stagnací.

Popis historického vývoje měst dokládá vývoj osídlení v SO ORP Liberec.

LIBEREC

Jeho historie sahá do doby, kdy těmito místy vedly obchodní cesty. Liberec vznikl jako otevřená tržní obec pro obchodníky se zbožím. Malá osada byla poprvé zmiňovaná roku 1352, od té doby byla ve vlastnictví mnoha pánů a procházela rychlým rozvojem. Důležitým datem městské historie byl rok 1577, ve kterém byl Liberec císařem Rudolfem II. povýšen na město. V této době zde byly položeny základy textilní výroby, velký rozmach soukenictví byl zaznamenán za vlády Albrechta z Valdštejna. Na konci 16. století vznikaly první kamenné stavby, které na dlouhou dobu určily charakteristický ráz města. Průmyslový a obchodní rozvoj nastal zejména koncem 18. století. Význam Liberce v textilním průmyslu přinesl již roku 1850 městu zvláštní statut samostatného města. Druhé největší město v Čechách se tak i ze správního hlediska zařadilo v důležitosti za Prahu. Rozvoj průmyslu a obchodu přinášel i rozvoj průmyslové architektury a vznik řady reprezentativních budov, což městu dodávalo charakteristický vzhled. Liberec je průmyslovým střediskem s tradicí strojírenské, elektrotechnické výroby i zpracování plastických hmot. Tradiční textilní průmysl byl však v posledních letech téměř utlumen. Trvale silné zastoupení má ve městě stavebnictví. Město je rovněž centrem vzdělanosti celokrajské působnosti. Vedle řady středních škol zde má sídlo jediná vysoká škola v kraji – Technická univerzita v Liberci. Liberec je často také nazýván „městem pod Ještědem“, jehož vrchol ve výšce 1 012 m zdobí moderní věž, která je dominantou celého kraje a její architekt Ing. Arch. Karel Hubáček byl za projekt oceněn Perretovou cenou. Vedle přírodních krás se zájem návštěvníků města zaměřuje především na historické centrum s budovami radnice, Divadla F. X. Šaldy, spořitelny, muzea, obchodní komory i postupně rekonstruované vilové čtvrti z přelomu 19. a 20. století.

ČESKÝ DUB

Patří k nejstarším sídlům v severních Čechách, jeho historie sahá až do románského období. První písemná zpráva pochází z roku 1115. Město vzniklo na kupecké stezce jako tržní osada. V roce 1237 se novým majitelem stal Markvartic Havel z Lemberka se svojí ženou Zdislavou z Lemberka. Právě tito majitelé dali souhlas rytířskému řádu Johanitů k vybudování komendy s kaplí sv. Jana Křtitele a jejímu pojmenování Nová Světlá. Ve špitále sousedního románského kostela sv. Ducha příležitostně léčila sv. Zdislava. Na komendu Johanitů postupně navázalo ohrazené město, u něhož se vyskytuje pojmenování „Dub, jinak Světlá“. Během 16. století udělili majitelé panství městu různá privilegia a urychlili tak jeho rozvoj. Město bylo neblaze poznamenáno pobytům švédských vojsk, několika požáry i morovou epidemií, kterou připomíná mariánský sloup z roku 1723. V průběhu 18. století se pro město vžilo označení Český Dub. Známým majitelem dubského panství byl kníže Kamil Rohan, jehož rod vybudoval zámek Sychrov. Významným centrem kulturního a společenského života se stalo Podještědské muzeum Karolíny Světlé. Turistickou zajímavostí jsou prostory johanitského kláštera.

HODKOVICE NAD MOHELKOU

V latinských textech (Hodcouicz, Libenow; v německých Liebenau) jsou známy již od roku 1352, kdy jimi procházely obchodní stezky z Lužice do vnitrozemí a dále pak přes Prahu na jih. Na místě, kde se obě cesty spojovaly, vznikla osada, která se stala hospodářským centrem panství Frýdštejnského. O tomto faktu svědčí i dochované zápisy v knihách papežských desátků. Zemská stezka sehrála významnou úlohu v dějinách Hodkovic. V dobách mírových tudy projížděli obchodníci, z obchodního ruchu město mělo nemalý užitek. Zato v dobách válečných, kdy po této stezce procházela vojska spojenců i nepřátel, utrpělo město značné škody. Také za třicetileté války nebyly Hodkovice ušetřeny válečných škod. V 16. století došlo k důležité změně, která ovlivnila další vývoj Hodkovic na celá staletí. Po nezdařeném stavovském odboji roku 1547 byly Hodkovice konfiskovány Adamovi z Vartemberka a spojeny se sousedním panstvím českodubským. Město po dobu své existence podléhalo téměř čtyřiceti vrchnostem, posledním majitelem byl Alain Rohan ze sychrovského zámku až do roku 1945. Centrum města s řadou pozoruhodných památek bylo v roce 1995 prohlášeno městskou památkovou zónou. Historickému středu vévodí barokní kostel sv. Prokopa, pozoruhodnými objekty čtvercového náměstí jsou např. novorenesanční radnice, barokní sousoší s Mariánským sloupem či stará kašna obnovená na původním místě v roce 1997.

HRÁDEK NAD NISOU

Původní slovanské rodové hradiště na místě keltského osídlení se rozvinulo na středověké sídlo na obchodní stezce. Roku 1260 pánové z Donína povýšili tuto starou slovanskou osadu na město. Ve 14. století patřil Hrádek mezi nejvýznamnější střediska obchodních cest z Prahy na sever k Baltu a přesahoval svým významem Liberec. Velký rozvoj města pokračoval v 16. století udělením tržního práva, rozšířením těžby stříbra a drahých kovů. V 18. století se začal těžit lignit a v 19. století byla založena řada strojírenských a chemických továren. Dominantou celého Hrádecka je hrad Grabštejn se zámeckým parkem. Původní hrad založili ve 13. století pánové z Donína. V roce 1704 získali Grabštejn i s panstvím Gallasové, aby jej připojili ke svým severočeským držávám se střediskem na Liberecku. Několika přestavbami dolního předhradí získal novou podobu i dnešní Nový zámek. Ten dnes slouží jako kasárny a je zde výcvikový prostor pro služební psy. Horní část s hradním jádrem, tzv. Starý zámek, byl v roce 1992 po půlstoleté odmlce opětovně zpřístupněn, ačkoliv zde stále probíhají rozsáhlé opravy. Pozornosti návštěvníků se těší zejména zámecká kaple sv. Barbory, která je vyzdobena vzácnými freskami z 16. století. Město Hrádek nad Nisou tvoří přirozené centrum rekreační oblasti a jeho turistický význam vzrostl po roce 1989 otevřením hraničních přechodů do Polska a Německa a členstvím v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.

CHRASTAVA

Má dlouhou historii – první písemná zmínka o její existenci je v knize o placení desátků z roku 1352. Rozvoj města souvisel s osídlováním území horníky ze saského města Pirna, kteří zde začali těžit měď, cín, olovo, stříbro a železo. Po vyčerpání dolů nastal od 18. století rozvoj průmyslu, zejména textilního. V roce 1855 se Chrastava stala okresním městem a v roce 1870 zde začal působit okresní soud. Rychlému rozvoji průmyslu, ale i dalších oblastí, napomohlo v roce 1859 otevření železniční trati Liberec–Žitava. V současnosti je město významným průmyslovým střediskem s úzkou vazbou na město Liberec. Dopravně je napojena na železniční trať Liberec–Varnsdorf a na silniční dálkové komunikace Liberec–Ústí nad Labem a Liberec–Praha. Ve městě je celá řada historických památek. Dominantou je kostel sv. Vavřince, který byl přestaven v letech 1866–1868 do dnešní novogotické podoby. Dále lze uvést barokní pískovcovou kašnu z roku 1707 a vedle ní barokní mariánské sousoší, tzv. morový sloup z roku 1732. Technickou zajímavostí je železný secesní most přes řeku Jeřici, zničený při bleskové povodni v srpnu 2010 a unikátní Muzeum hasičské techniky zpřístupněné v roce 1997.

JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ

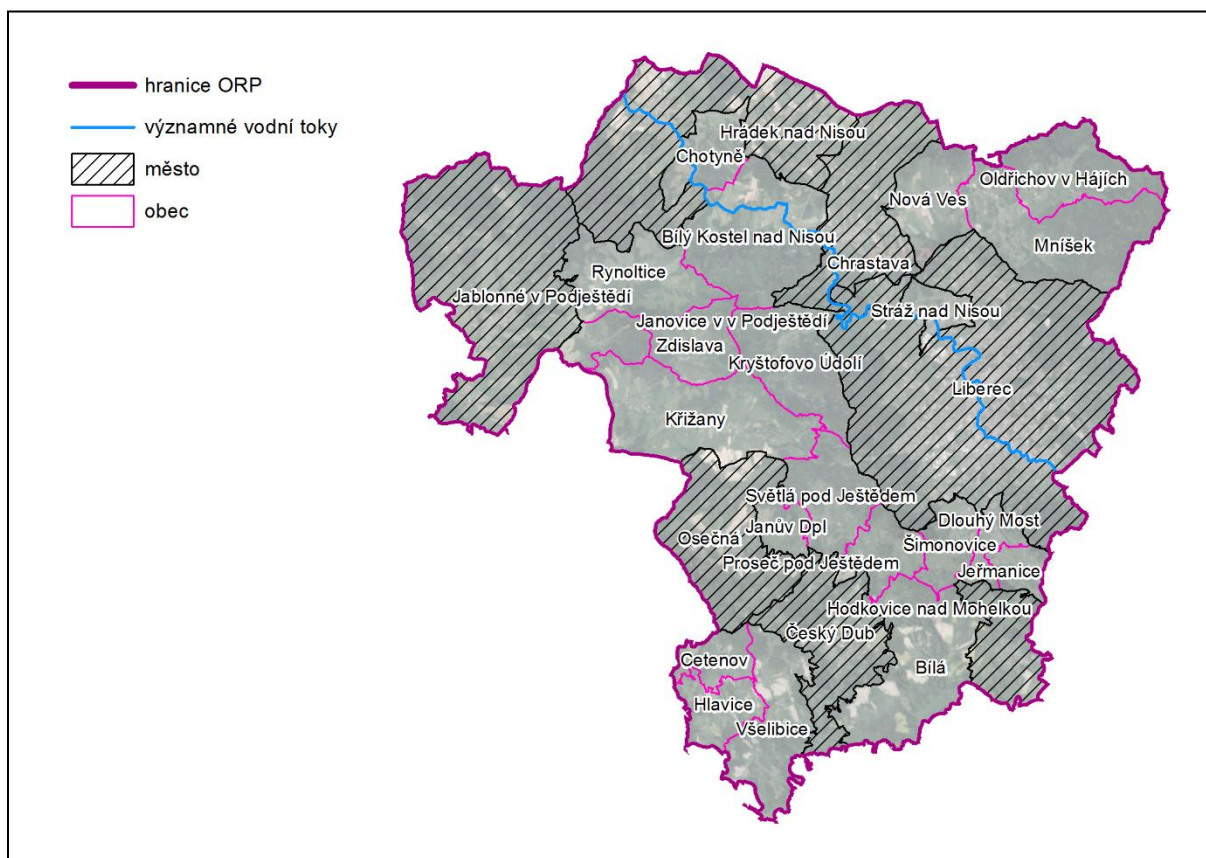
Založení města souvisí s příchodem německých kolonistů kolem roku 1240, kdy pronikal rod Markvarticů do Podještědí. Významnou postavou tohoto rodu byl Havel z Lemberka se svojí manželkou Zdislavou. Díky výhodné poloze na obchodní cestě ze Žitavy do Prahy se město na několik staletí stalo významným obchodním i celním místem – dokonce zde krátce existovala i mincovna, ve které se razily tzv. brakteáty. V této době zakládá Havel z Lemberka raně gotický hrad, dnešní zámek Lemberk, a v Jablonném klášter dominikánů. Roku 1364 udělil Havel z Lemberka Jablonnému městská privilegia. Počátkem 18. století je podle návrhu J. L. Hildebrandta zchátralý dominikánský klášter přestavěn na velkolepý klášterní chrám sv. Vavřince. Tato bazilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy je i v dnešní době nejznámější stavbou města, z dalších památek lze uvést barokní morový sloup na náměstí z roku 1686, gotickou kapli sv. Wolfganga, rokokový zámeček Pachtů z Rájova z doby kolem roku 1770. Zámek Lemberk prošel rozsáhlými rekonstrukcemi a od roku 1992 je zpřístupněn veřejnosti. Trvale je spjat s postavou Zdislavy z Lemberka, která projevovala na svou dobu neobyčejné sociální cítění a byla v roce 1995 prohlášena za svatou.

OSEČNÁ

Pravděpodobně bylo založeno některým Vartenberkem v první polovině 13. století na zemské obchodní stezce mezi Českým Dubem a hradem Děvín, první písemná zpráva pochází z roku 1352. V roce 1565 zde byl Karlem Biebersteinem postaven kostel. V roce 1576 povýšil Rudolf II. na přímluvu svobodného pána von Oppersdorf Osečnou na město se znakem orla se zlatou korunkou a s nápisem Sigilium oppidi ossensis 1576. Od roku 1870 měla Osečná četnickou stanici a od roku 1890 zde byly farnost sv. Víta, četnická stanice, pětiletá škola, záložna, tři mlýny, výrobní bačkor a pantoflí a tkalcovna. Konaly se zde pravidelně výroční trhy. Nevýhodná poloha Osečné způsobila, že obec nedosáhla nikdy zvláštního významu. Výstavba silnic byla započata až v druhé polovině minulého století. Pošta v Osečné byla založena v roce 1862, v roce 1895 byl zaveden telegraf a po roce 1922 telefon. Elektrifikace se uskutečnila v letech 1920–1921 napojením na dálkové vedení. Součástí městečka Osečná jsou Lázně Kundratice, které vznikly roku 1881 a patří mezi nejstarší lázně v Čechách. Přírodním léčivým zdrojem slatinou se zde léčí především nemoci pohybového ústrojí a některá přidružená onemocnění.

B 3.2 Současná sídelní struktura

V zájmovém území ORP Liberec je sídelní struktura značně ovlivněna fyzikogeografickými podmínkami (geomorfologie a reliéf) a uspořádáním cestní sítě. Tyto dva faktory jsou klíčové pro uspořádání sídel v krajině. Rozsah urbanizace (osídlení) je na Obr. 9

Obr. 8: Města a obce na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019)

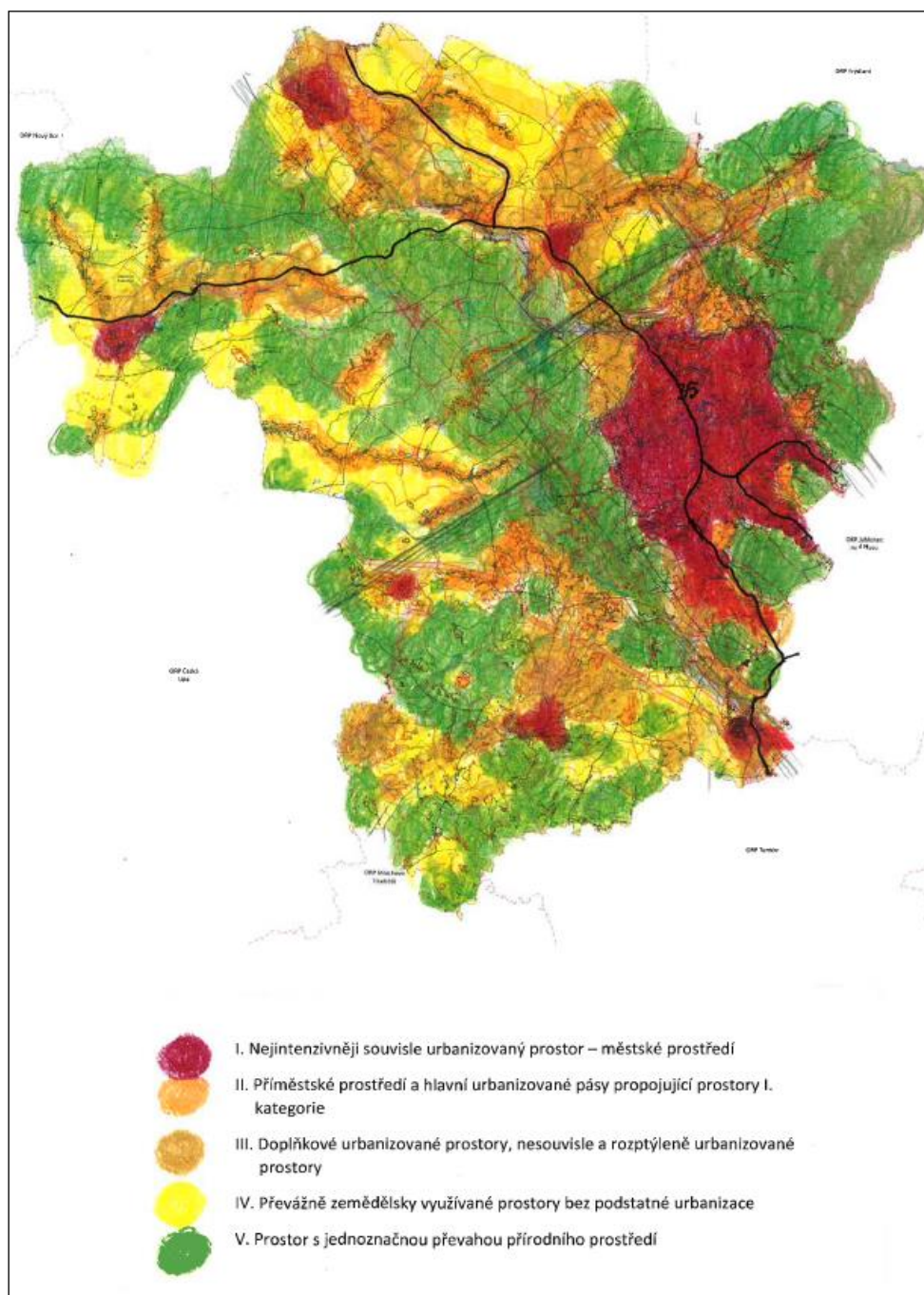
Urbanizační vývoj je v zájmovém území významně ovlivněn přítomností masivu Jizerských hor a Ještědsko-kozákovského hřbetu, které tvoří zásadní bariéry urbanizačního rozvoje. Mezi těmito masivy se nachází hlavní rozvojová a sídelní osa vycházející z Hodkovic nad Mohelkou vedoucí směrem na sever a severozápad (Hodkovice nad Mohelkou – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou – Zittau). Tato osa je vázána na nejvýznamnější komunikaci v ORP, silnici I/35. Podružná rozvojová osa, která propojuje Liberec se souměstím Česká Lípa – Nový Bor, prochází přes Jablonné v Podještědí v trase silnice I/13. Za součást této osy lze považovat i pokračování silnice I/13 směrem na Frýdlant.

Nejvýznamnějším městem řešeného území je Liberec, který je současně spádovým městem pro okolní obce i celou ORP, potažmo však i sousední ORP Jablonec nad Nisou. Vzhledem k propojení Liberce a Jablonce nad Nisou lze hovořit o tzv. Liberecko-Jablonecké aglomeraci. Město se nachází sevřené mezi Jizerskými horami a Ještědsko-kozákovským hřbetem, prochází jím významná dopravní komunikace I/35, spolu s železnicí nadmístního významu č. 30. Poloha města způsobuje, že urbanizace dosahuje západním i východním směrem hranic terénních limitů. Urbanizace pokračuje jižním směrem na Šimonovice, Dlouhý Most a Jeřmanice. Podstatné možnosti rozvoje liberecké aglomerace jsou také severním směrem na Stráž nad Nisou a Chrastavu. Je nutno počítat i s expanzí směrem na sever k Mníšku.

Hrádek nad Nisou je významným centrem díky své hraniční poloze. Pro okolní obce (Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou) představuje centrum dojížděky. Velmi blízké jsou vazby na německé město Zittau (Žitava).

Městská centra Český Dub a Osečná jsou spádovými středisky pro obce západní a jihozápadní části ORP, odloučeného a hůře přístupného území za Ještědsko-kozákovským hřbetem. Jablonné v Podještědí je poté spádovým střediskem pro obce severozápadního okraje ORP.

Vztah sídel ke krajinnému rámcu, charakter jejich zástavby a řadu dalších informací o sídlech obsahuje katalog sídel zpracovaný v rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, část Průzkumy a Rozbory, který je dostupný: <https://www.liberec.cz/uzemni-studie-krajiny/>.

Obr. 9: Náčrt vztahu urbanizace a krajinného zázemí na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019)

Hodnocení sídelní struktury je převzato z ÚAP LK 2011 a 2017. Struktura osídlení je tvořena sídly, základními sídelními jednotkami, které se liší velikostí, významem a funkcemi ve struktuře osídlení. Pro potřeby ORP Liberec je základní územní jednotkou hodnocení obec. Hodnocení struktury osídlení podle základních sídelních jednotek (části obce, jednotlivá sídla) by bylo přesnější, protože správné území obce často zahrnuje městské útvary a přičleněná venkovská sídla (městský a venkovský prostor), pro hodnocení území ORP jako celku, je však takováto regionalizace dostačující. Kategorizace jednotlivých sídel a částí obce z hlediska typů zástavby a funkčního uspořádání je blíže popsána v Příloze E.3.

Sídelní struktura území ORP Liberec je silně poznamenána jeho značnou výškovou členitostí a rozmanitou geomorfologií s výraznými horskými hřbety, podhorskými kotlinami a údolními zářezy, jak je popsáno výše. K výrazné odlišnosti typu sídel a do vývoje osídlení se promítly a stále promítají také pohraniční poloha, existence a vliv dřívější česko-německé národnostní hranice, rozvoj nebo úpadek prosperujících odvětví průmyslu, a trvale stoupající využití území pro rekreaci, sport a druhé bydlení.

Výrazným zásahem do sídelní struktury bylo období po roce 1945, v němž došlo k vylidnění a osidlování pohraničí po odsunu většiny německého obyvatelstva, uvolnění rozsáhlého území pro vytvoření vojenského výcvikového prostoru k rozsáhlé bytové výstavbě sídlištního typu. Výsledkem bylo soustředování trvale bydlících obyvatel do měst, vylidňování a mnohde i úpadek venkova, a s tím související výrazné změny ve využívání krajiny, sídel a jejich původního domovního a bytového fondu. Po roce 1991 dochází ke zvyšování počtu obyvatel v menších obcích v závislosti na jejich poloze. Dochází ke zvýšení zájmu o bydlení v malých obcích v okolí velkých měst (tzv. suburbanizace).

VELIKOSTNÍ STRUKTURA OBCÍ

Území správního obvodu je rozděleno na 111 katastrálních území (28 obcí), nejnižše položenou obcí je Hrádek nad Nisou v nadmořské výšce 255 m, naopak nejvýše položenou je Světlá pod Ještědem 545 m n. m. Z celkové rozlohy správního obvodu zaujímá zemědělská půda necelých 47 % a lesní pozemky pak více než 41 %.

Podle počtu obyvatel převládají malé obce s počtem 0–500 obyvatel (7 obcí) a 501–1 000 obyvatel (10 obcí), které tvoří celkem cca 68 % všech sídel, v kterých ovšem žije jen 8 874 obyvatel což je pouze 6,1 % obyvatel v SO ORP Liberec. V dalších 2 kategoriích žije okolo 10 % obyvatel ORP: v kategorii středních obcí 1 001–5 000 obyvatel je 8 obcí ORP (o 2 více než při poslední aktualizaci v roce 2016) a v kategorii velkých obcí 5 001–10 000 obyvatel jsou 2 obce. Dominantní postavení vykazuje město Liberec s více než 100 000 obyvateli (71,9 % obyvatel v ORP). Podíl počtu obyvatel města Liberec na počet obyvatel SO ORP se v posledních letech snižuje (za poslední 4 roky o 0,6 %), je ale stále dominantní. Hlavním důvodem je o vyšší zájem o výstavbu RD a nedostupnost vhodných pozemků v Liberci, což vede k suburbanizaci.

Tab. 5: Velikostní kategorizace obcí SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

KATEGORIZACE OBCÍ			
Velikostní kategorie	Počet obcí v kategorii	Počet obyvatel	Podíl obyvatel v ORP
Obce malé	17	0–1 000	6,1
Obce střední	8	1 001–5000	12,3
Obce velké	2	5 001–10 000	9,6
Liberec	1	> 100 000	71,9

Struktura osídlení pro potřeby územního, ale i hospodářského a regionálního rozvoje musí odrážet rostoucí mobilitu a tím i měnící se počty a koncentrace tzv. uživatelů území bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště. Místo kategorie trvale bydlící obyvatelstvo a jejich hustoty na km² území obce je

proto pro hodnocení struktury osídlení využito též „potenciálních uživatelů území (PUÚ)“ a jejich hustoty zpravidla na km² zastavěného území, jež lépe vyjadřují faktické a možné zátěže území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího a územně technického charakteru. Území nelze posuzovat podle počtu trvale bydlících obyvatel, ale musí být v územně plánovací činnosti hodnoceno a dimenzováno podle maximální velikosti potenciálních uživatelů území a dále i s ohledem na význam jednodenní návštěvnosti, pro kterou však chybí potřebná datová základna (PUÚ = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé dle počtu lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace).

Vzhledem k tomu, že pro přesné určení PUÚ je nedostatek aktuálních informací byly výpočty PUÚ včetně ploch zastavěného území převzaty z ÚAP LK 2017.

Hodnocení struktury osídlení počtem a hustotou potenciálních uživatelů je zpracováno za jednotlivé obce (Příloha E.6 a také v následující Tab. 6)

Tab. 6: Hustota obyvatel osídlení v ORP Liberec, zdroj ÚAP LK 2017

Vysvětlivky: PUÚ = počet potenciálních uživatelů území, TBO = počet trvale bydlících obyvatel, zast. území = zastavěné území z dat jevu ÚAPO_001 z 2016

HUSTOTA OBYVATEL OSÍDLENÍ V ORP LIBEREC								
Obec	PUÚ 2015	TBO 2015	Rozloha obce (km ²)	Plocha zast. území obce (km ²)	TBO / rozloha obce (obyv/km ²)	TBO / plocha zast. území (obyv/km ²)	PUÚ / rozloha obce (obyv/km ²)	PUÚ/ plocha zast. území (obyv/km ²)
Bílá	1 091	969	26,39	1,26	35,5	742,9	41,3	865,9
Bílý Kostel nad Nisou	830	1 043	25,73	0,95	36,6	992,6	32,3	873,7
Cetenov	161	120	6,02	0,24	19,9	500,0	26,7	670,8
Český Dub	3 252	2 718	22,57	2,44	120,4	1 113,9	144,0	1 332,8
Dlouhý Most	761	860	4,43	0,66	194,1	1 303,0	171,8	1 153,0
Hlavice	397	235	8,26	0,54	28,5	435,2	48,1	735,2
Hodkovice n. Moh.	2 758	2 843	13,49	1,01	210,7	2 814,9	204,4	2 730,7
Hrádek nad Nisou	7 567	7 626	48,54	5,07	157,1	1 504,1	155,9	1 492,5
Chotyně	993	959	9,04	0,93	109,8	1 067,7	106,1	1 031,2
Chrastava	6 263	6 298	27,46	3,8	226,3	1 632,0	228,1	1 645,1
Jablonné v Podještědí	3 976	3 656	57,88	3,3	63,2	1 107,9	68,7	1 204,8
Janovice v Podještědí	130	95	6,35	0,2	15,0	475,0	20,5	650,0
Janův Důl	421	166	4,56	0,27	36,4	614,8	92,3	1 559,3
Jeřmanice	407	490	4,38	0,65	111,9	753,8	92,9	626,2
Kryštofovo Údolí	970	346	17,33	0,88	20,0	393,2	56,0	1 102,3
Křižany	925	856	28,57	1,87	30,0	457,8	32,4	494,7
Liberec	117 346	103 288	106,09	37,6	973,6	2 747,0	1 106,1	3 120,9
Mníšek	1 368	1 508	25,44	1,58	59,3	954,4	53,8	865,8
Nová Ves	799	859	12,34	0,58	69,6	1 481,0	64,7	1 377,6
Oldřichov v Hájích	1 055	740	16,25	0,95	45,5	778,9	64,9	1 110,5
Osečná	1 531	1 100	28,06	1,43	39,2	769,2	54,6	1 070,6
Proseč pod Ještědem	603	349	8,30	0,62	42,0	562,9	72,7	972,6
Rynoltice	1 084	755	17,73	1,1	42,6	686,4	61,1	985,5
Stráž nad Nisou	2 339	2 323	4,53	1,31	516,3	1 785,6	512,8	1 773,3
Světlá pod Ještědem	1 512	937	13,20	1,31	71,0	715,3	114,5	1 154,2
Šimonovice	912	1 121	7,19	2,13	155,9	526,3	126,8	428,2
Všelibice	780	553	18,49	1,2	29,9	460,8	42,2	650,0
Zdílava	329	284	9,80	0,49	29,0	579,6	33,6	671,4
ORP Liberec	160 436	142 929	578,4	74,4	247,1	1 921,6	277,4	2 157,0

REGIONALIZACE – CENTRA OSÍDLENÍ

V této podkapitole jsou popsána centra osídlení jejich spádové oblasti vazby mezi jednotlivými sídly a hodnocení jednotlivých oblastí (regionů) a jejich rozvoj.

Spádové obvody center osídlení vymezené v ZÚR LK 2011 byly převzaty z konceptu ÚP VÚC LK s tím, že jejich hranice byly upraveny tak, aby odpovídaly také hranicím a skladebnosti do správních obvodů ORP v jejich vymezení k 1. 1. 2007.

Spádové obvody center osídlení jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá). Hierarchizace center osídlení a jejich spádových obvodů vychází již z převažujícího spádu za prací, do škol a vyššími službami. Regionální význam center osídlení byl určován nikoliv podle počtu trvale bydlících obyvatel, nýbrž podle výpočtu potenciálních uživatelů území, který lépe vyjadřuje atraktivitu a tzv. nasávací efekt území z hlediska jeho pracovní, oblužné (vybaveností), ale i rekreační funkce.

Území kraje bylo v ÚAP LK 2008 a ZÚR LK 2011 rozděleno z hlediska struktury osídlení na 38 spádových obvodů center osídlení respektujících hranice kraje a s výjimkou 2 obvodů také hranice správních obvodů ORP.

V ÚAP LK 2017 (převzato ÚAP LK 2010 a ZUR LK 2011) byla vymezena tzv. nesporná centra osídlení, která byla podle velikosti potenciálních uživatelů území rozdělena do pěti hierarchizovaných kategorií (řazeno sestupně):

1. Centrum nadregionálního významu

Na území ORP Liberec plní funkci centra nadregionálního významu pouze jeho krajské město Liberec. Toto město je přirozeným centrem celého SO ORP Liberec a s výjimkou spádových obvodů České Lípy a Jilemnice i celého Libereckého kraje.

2. Centrum regionálního významu

Plní funkci center regionálního významu. Na území SO ORP Liberec se nevyskytuje, nejbližším sídlem se kterým má ORP Liberec významné vazby je město Jablonec nad Nisou, které se podílí na „metropolitní funkci“ Liberce a patří do jeho spádového obvodu

3. Centrum mikroregionálního významu – vyššího stupně

Plní funkci center mikroregionálního významu vyššího stupně a na území ORP Liberec se nevyskytuje. Nejsilnější vazby jsou zřejmě Libercem a jeho spádovou oblastí

4. Centrum mikroregionálního významu – nižšího stupně

Na území ORP Liberec plní funkci center mikroregionálního významu nižšího stupně celkem 4 města (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu počtem potenciálních uživatelů území v roce 2001): Hrádek nad Nisou, Český Dub, Chrastava, Jablonné v Podještědí,

5. Centrum subregionálního významu

Na území ORP Liberec plní funkci subregionálních center (nejnižšího významu) celkem 2 města: Hodkovice nad Mohelkou a Osečná

Ostatní obce (nestřediskové) jsou všechny obce, které neplní funkci nesporných center osídlení. Ostatní obce jsou tedy poslední nejnižší kategorií v kategorizaci center osídlení. V ORP Liberec je tedy 7 nesporných center osídlení a 21 ostatních obcí. Mezi ostatními obcemi lze vyčlenit ještě lokální centra, do kterých spádují ostatní obce za základní občanskou vybaveností (MŠ, ZŠ, lékařská péče). Jedná se o obce, Křížany a Rynoltice.

Příslušnost obcí ke spádovým obvodům na nejnižší úrovni se opírá o koncept ÚP VÚC LK (SAUL Liberec 2003) a spádovost na vyšší úrovni se opírá o výsledky nejnovější sociogeografické regionalizace České republiky rozlišující na území ČR celkem 144 regionů a jejich spádových území (obvodů) hierarchizovaných do pěti úrovní. Výhledově není předpokládána žádná změna regionálního významu nesporných center osídlení na území ORP Liberec.

B 3.3 Katalog sídel

V rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, část Průzkumy a rozborů (2018) byl zpracován Katalog sídel. Katalog je členěn na několik částí a je řazen dle jednotlivých obcí. Katalog sídel obsahuje informace za jednotlivé obce a za sídla, které administrativně k dané obci náležejí. Výjimkou je město Liberec, které je z tohoto katalogu vyjmuta, problematika města je řešena samostatně.

Katalog sídel je vytvořen s využitím informací uvedených v ÚAP ORP Liberec, které také obsahují karty obcí, obsahuje proto pouze vlastní výstupy zpracovatelského kolektivu ÚSK.

Členění katalogu sídel ORP Liberec

- Obec
 - Grafická lokalizace;
 - Základní informace o obci (rozloha, počet obyvatel, stav ÚPD, administrativní členění atd.);
 - Vybrané hodnoty (odstupňovaná ochrana krajinného rázu, dochovanost historických krajinných struktur, fragmenty osových vazeb a kompozice, segmenty krajiny a lokality se soustředěnými krajinářsko-estetickými hodnotami, lokality s dochovaným členěním historických plužin);
 - Vybrané problémy a rizika (ohrožení povodněmi, eroze, migrační prostupnost území, nedostatky ve vymezení ÚSES, brownfields, ekologické zátěže atd.);
 - Požadavky ZÚR Libereckého kraje.
- Sídlo
 - Grafická lokalizace;
 - Tabelární hodnocení sídla (charakter sídla, typologie sídla, charakter zástavby, ad.)

Celkové vyhodnocení sídel na základě 4 kritérií (dochovaná urbanistická i půdorysná struktura, objekty lidové architektury, zapojení sídla do krajinného rámce, úměra navrženého rozvoje, celkové hodnocení).

Výstupy z katalogu sídel jsou propsány do karet jednotlivých obcí (Příloha E.3), identifikované hodnoty sídel jsou pak popsány v kapitole B.5 Kulturní a urbanistické hodnoty. Zde je také tabulka s celkovým hodnocením sídel.

B 4 Sociodemografické podmínky a bydlení

Sociodemografické podmínky území jsou odrazem demografického vývoje, který chápeme v první řadě dle počtu, druhu pohlaví a věkové struktury obyvatel různých územních celků. V České republice a jejích územních součástech jsou změny ve struktuře obyvatelstva, v posledních dvou desetiletích, určovány dynamickým vývojem všech tří dílčích složek, tj. plodnosti, úmrtnosti a migrace, přičemž velmi významnou roli hraje také podoba věkové struktury obyvatelstva a zejména její nepravidelnosti.

Vzhledem ke skutečnosti, že mnoho podrobných statistických dat za nejnižší územní jednotky potřebných pro ucelené zhodnocení sociodemografických podmínek nejsou aktuální, soustředíme se v této kapitole pouze na stručnou charakteristiku obyvatelstva, jeho struktury a na migraci, která má významný dopad na rozvoj území.

B 4.1 Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva

Sociodemografické podmínky území jsou odrazem demografického vývoje, který chápeme v první řadě dle počtu, druhu pohlaví a věkové struktury obyvatel různých územních celků. V České republice a jejích územních součástech jsou změny ve struktuře obyvatelstva, v posledních dvou desetiletích, určovány dynamickým vývojem všech tří dílčích složek, tj. plodnosti, úmrtnosti a migrace, přičemž velmi významnou roli hraje také podoba věkové struktury obyvatelstva a zejména její nepravidelnosti.

Vzhledem ke skutečnosti, že mnoho podrobných statistických dat za nejnižší územní jednotky potřebných pro ucelené zhodnocení sociodemografických podmínek nejsou aktuální, soustředíme se v této kapitole pouze na stručnou charakteristiku obyvatelstva, jeho struktury a na migraci, která má významný dopad na rozvoj území.

B 4.2 Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva

Ve správním obvodu ORP Liberec k 31. 12. 2019 žilo celkem 145 676 obyvatel, tj. 32,8 % obyvatel Libereckého kraje. V centru ORP, městě Liberci bylo přitom evidováno 104 802 obyvatel což je 72 % všech obyvatel v řešeném území.

Za posledních 19 let (2005–2015) se počet obyvatel v SO ORP Liberec zvýšil celkem o 11367 obyvatel. Ze struktury vnitřního stěhování (jen v rámci České republiky) je zřejmé, že stěhování se týká převážně mladších obyvatel, a to jak u vystěhovalých tak i přistěhovalých.

Věková struktura obyvatel správního obvodu není v rámci kraje nejpříznivější. Jednoznačně i zde převažuje se 63,3 % skupina obyvatel ve věku 15–64 let (pozn. údaj 2019), což znamená třetí nejvyšší podíl mezi správními obvody kraje. Na devátou příčku řadí správní obvod podíl 19,8 % nejstarších obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl nejmladší generace ve věku 0–14 let činil 16,8 % a byl tak nejvyšším z deseti správních obvodů kraje. Tyto skutečnosti se souhrnně promítají do průměrného věku obyvatel, který v roce 2019 dosáhl 41,8 roku a byl tak o 0,4 roku vyšší než nejnižší průměrný věk ve SO ORP Česká Lípa. V žebříčku správních obvodů kraje se průměrným věkem řadí na druhé místo (tedy s druhým nejnižším průměrným věkem v rámci SO Libereckého kraje). V jednotlivých obcích se průměrný věk obyvatel pohyboval v intervalu od 36,2 let (obec Šimonovice) do 49,2 let (obec Janovice v Podještědí).

K základní charakteristice území z hlediska obyvatelstva je nutné zahrnout i informace o počtu uživatelů území, které mnohem lépe než počet trvale bydlících obyvatel vyjadřuje zatížení území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího charakteru. Zatímco počet trvale bydlících obyvatel (TBO) se mění jen velmi zvolna a nevýrazně v případě uživatelů území se jedná o změny velmi výrazné a časté. V Tab. 6 je vyjádřen počet potenciálních uživatelů území (PÚÚ) pro rok 2015. Počet PÚÚ je za celé ORP o 17507 obyvatel vyšší než počet TBO (pro rok 2015). Nejvýraznější navýšení je co do počtu PÚÚ v Liberci.

B 4.3 Vývoj pohybu obyvatel

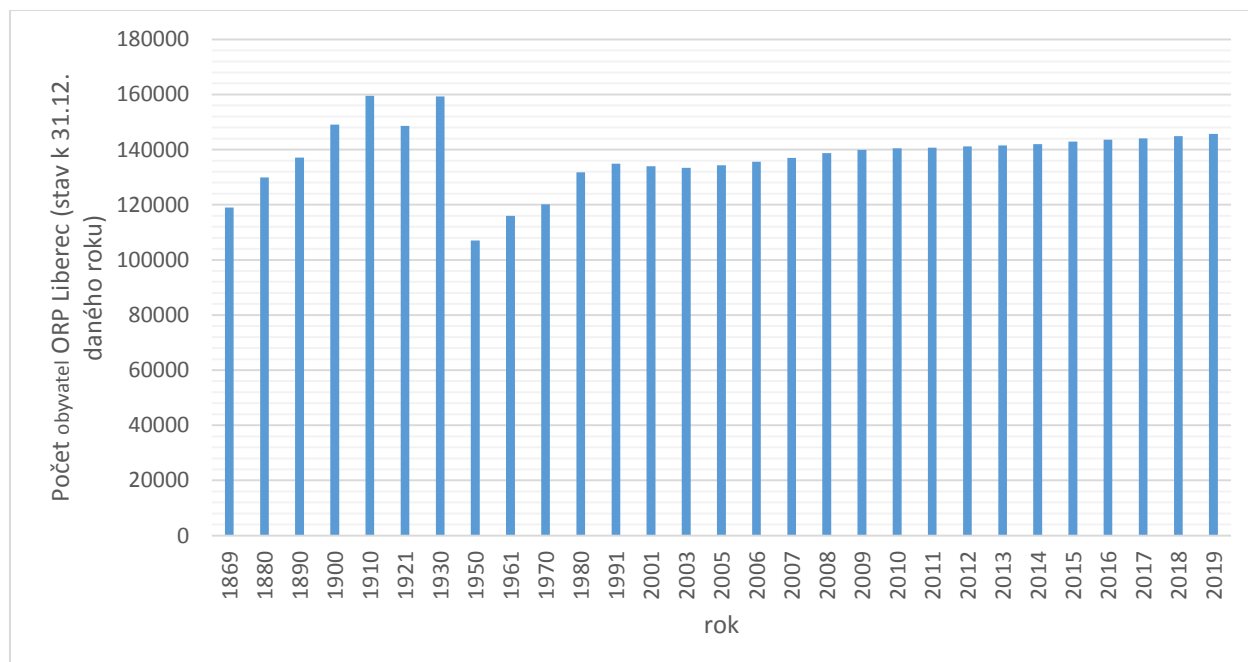
Údaje o počtu obyvatel a jejich struktuře dávají jen omezenou informaci o stavu obyvatelstva. Z pohledu demografie je důležité sledovat vývoj populace. Pro zodpovědné zhodnocení současného stavu obyvatelstva by bylo potřeba sledovat územní diferenciaci uvedeného vývoje za posledních bezmála sto let, která v sobě také odráží populační a tím také sociální, ekonomickou a politickou historii země. V příloze E6 – Tab. 1 je vývoj počtu obyvatel od roku 1869.

Pro účely ÚAP je detailněji sledován pouze vývoj obyvatel v posledním období, protože aktuální vývoj obyvatel a jeho prognózy mají zásadní průřez do územního plánování.

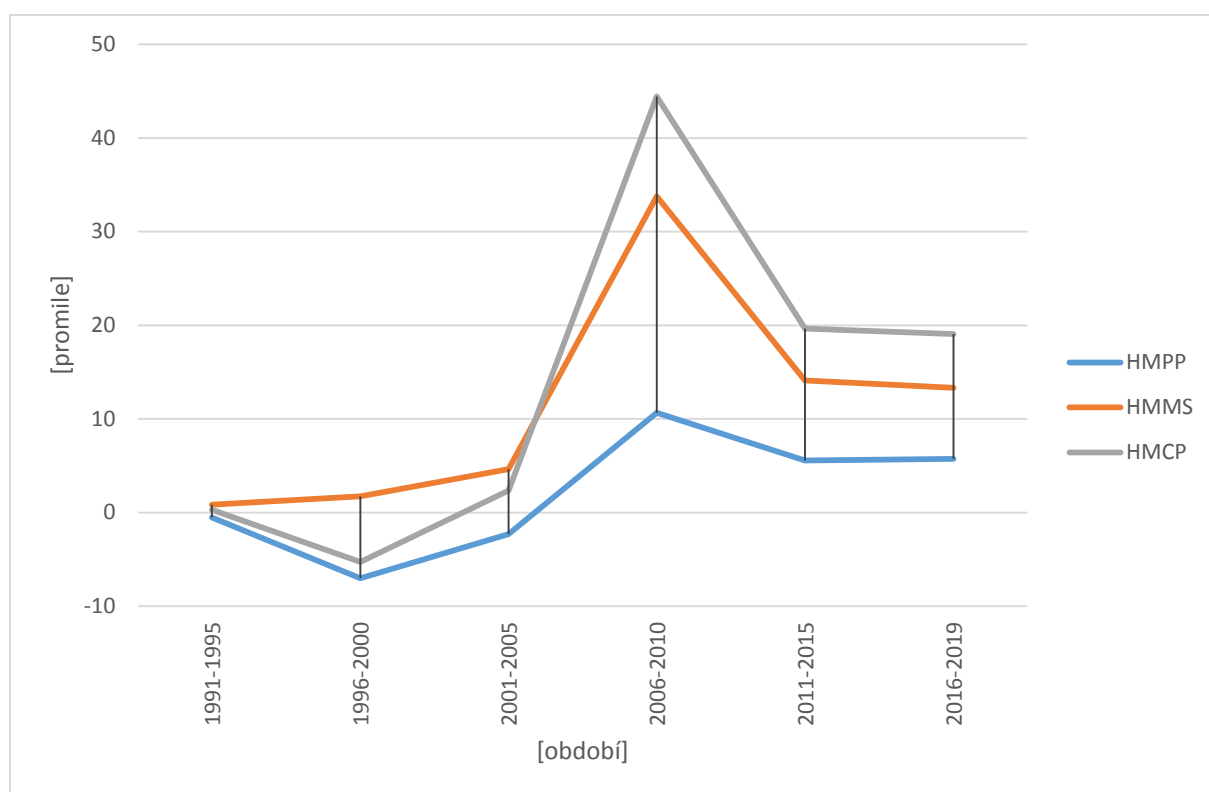
Obecně lze říci, že až na výjimky, počet obyvatel ve všech obcích SO ORP Liberec roste. Přes nezanedbatelný vzestup významu složek přirozené reprodukce je rozhodující složkou vývoje početního stavu populace prakticky všech sledovaných územních jednotek migrace. Dlouhodobý úbytek obyvatel vykazuje hlavně obec Jablonné v Podještědí. Obec Cetenov vykazuje dlouhodobě největší stagnaci. Dynamického populačního růstu naopak dosahují obce v sousedství centra osídlení Liberce: Šimonovice, Dlouhý Most, Bílý Kostel nad Nisou, Oldřichov v Hájích což je dáno stěhováním mladých rodin do zázemí města s dostupnými stavebními pozemky. Také ostatní obce v dobré dopravní dostupnosti od Liberce vykazují poměrně značný relativní nárůst počtu obyvatel: Kryštofovo Údolí, Jeřmanice.

Vývoj pohybu obyvatel v posledním desetiletí je obsažen v Graf 1., podrobnější charakteristika vývoje pohybu obyvatel s rozlišením přirozené měny a migrace je v příloze E6. Tab. 3.

V ORP Liberec bylo v roce 2019 zaznamenáno 785 sňatků a ve stejném období také naopak 425 rozvodů.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel (k 31. 12.) SO ORP Liberec mezi lety 1869–2019. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva

Graf 2: Ukazatele demografického vývoje SO ORP Liberec, zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva). Pozn.: Hrubá míra přirozeného přírůstku hmpp = (NAROZENI - ZEMRELI) / ss * 1000. Hrubá míra migračního salda hmms = (PRISTEH - VYSTEH) / ss * 1000. Hrubá míra celkového přírůstku hmcp = hmpp + hmms. SS je střední stav obyvatelstva vypočítaný jako průměr počtu obyvatel k 1. 1. a k 31. 12. daného roku.

Tab. 7: Počet obyvatel a jeho vývoj v obcích SO ORP Liberec mezi lety 2005–2015. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva, stavy k 31. 12. daného roku
Pozn.: relativní změna = (stav 2019 – stav 2005) / stav 2012 * 100

VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCÍCH				
Obec	Rok		Rozdíl mezi lety 2005 a 2019	
	2005	2019	Absolutně	Relativně (%)
Bílá	803	969	166	18,8
Bílý Kostel nad Nisou	848	1 043	195	21,3
Cetenov	120	120	0	0,0
Český Dub	2 778	2 821	43	1,5
Dlouhý Most	688	912	224	28,3
Hlavice	206	232	26	11,5
Hodkovice n. Mohelkou	2 727	2 960	233	8,4
Hrádek nad Nisou	7 358	7 735	377	4,9
Chotyně	878	1 020	142	14,9
Chrastava	6 038	6 298	260	4,2
Jablonné v Podještědí	3 728	3 667	-61	-1,7
Janovice v Podještědí	76	94	18	20,9
Janův Důl	134	157	23	15,0
Jeřmanice	395	545	150	31,6
Kryštofovo Údolí	254	382	128	36,7
Křižany	706	860	154	18,7

VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCÍCH				
Obec	Rok		Rozdíl mezi lety 2005 a 2019	
	2005	2019	Absolutně	Relativně (%)
Liberec	97 950	104 802	6 852	6,7
Mníšek	1 168	1 630	462	31,8
Nová Ves	758	873	115	14,0
Oldřichov v Hájích	564	767	203	28,6
Osečná	1 018	1 135	117	10,9
Proseč pod Ještědem	266	395	129	38,7
Rynoltice	741	785	44	5,7
Stráž nad Nisou	1 962	2 377	415	18,8
Světlá pod Ještědem	846	956	110	11,7
Šimonovice	512	1 314	802	84,5
Všelibice	526	561	35	6,6
Zdislava	261	266	5	1,7
SO ORP Liberec	134 309	145 676	11 367	8,1

B 4.4 Struktura obyvatelstva

Směr, rozsah a časování vývoje počtu a demografické struktury každé územně vymezené populace jsou v podstatné míře předurčeny její věkovou strukturou. Věkovou strukturu obyvatel Česka v její současné podobě můžeme označit za značně nepravidelnou. Tato skutečnost platí i pro území SO ORP Liberec. Nepravidelnosti věkové struktury mají či budou mít ve větší či menší míře určující vliv na aktuální, resp. budoucí populační vývoj. Vzestup a pokles hodnot ročních počtů narozených a zemřelých totiž významně koreluje s postupným nasouváním se málo početných či naopak početnějších generací obyvatel do věku intenzivní plodnosti, resp. úmrtnosti.

Věková struktura obyvatel žijících v SO ORP Liberec v současnosti zhruba odpovídá věkové struktuře obyvatel Libereckého kraje. V ORP Liberec je o 0,4 % vyšší podíl dětské složky a naopak o 0,5 % nižší podíl obyvatel v produktivním věku (15–64 let). Rozdíly v jednotlivých věkových kategoriích se oproti roku 2001 snížily, pouze v kategorii 15–64 let rozdíl stagnuje, což je dáno migrací obyvatel za prací z okolních ORP a ze zahraničí do Liberce. Index stáří se v SO ORP Liberec zvyšuje, což je celorepublikový trend (Jeho růst o něco pomalejší než v rámci celé ČR). Při pohledu na jednotlivé obce, které vzhledem ke své velikosti často nejsou reprezentativním statistickým vzorkem pro vyhodnocení pohybu obyvatel lze vysledovat jasnou vazbu mezi obcemi ležících v rozvojové oblasti s dobrým ekonomickým potenciálem, nebo ležících v území atraktivním pro výstavbu. Do kategorie s negativním věkovým složením obyvatel patří obce Hlavice, Český Dub, Všelibice, Janovice pod Ještědem a Zdislava. Naopak obce Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice a Mníšek mají příznivou strukturu obyvatel s vyšším podílem dětské složky. Město Liberec ve srovnání všech obcí ORP zaujímá průměrné postavení a věková struktura a její vývoj koreluje s hodnotami průměru za celou ČR.

Tab. 8: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva (k datu SLDB 2001 a 31. 12. 2019), relativní ukazatele v %, zdroj: ČSÚ

CHARAKTERISTIKY VĚKOVÉ STRUKTURY OBYVATELSTVA								
Obec	0–14		15–64		65+		index stáří – C/A	
	2001	2019	2001	2019	2001	2019	2001	2019
Bílá	18,2	20,7	66,3	61,5	15,6	17,8	86	86
Bílý Kostel nad Nisou	15,8	17,4	73,7	65,1	10,5	17,5	66	101
Cetenov	10,8	21,7	66,7	55,0	22,5	23,3	208	107
Český Dub	14,8	14,8	66,5	62,9	18,7	22,3	126	151

CHARAKTERISTIKY VĚKOVÉ STRUKTURY OBYVATELSTVA								
Obec	0–14		15–64		65+		index stáří – C/A	
	2001	2019	2001	2019	2001	2019	2001	2019
Dlouhý Most	19,3	19,5	68,6	65,4	12,1	15,1	63	77
Hlavice	10,0	14,2	64,6	55,6	25,3	30,2	253	213
Hodkovice nad Mohelkou	16,6	15,2	70,8	65,8	12,6	19,0	76	125
Hrádek nad Nisou	17,6	16,9	69,4	63,6	13,0	19,6	74	116
Chotyně	18,8	17,9	69,7	62,4	11,5	19,7	61	110
Chrastava	19,6	17,6	68,7	64,2	11,7	18,2	60	103
Jablonné v Podještědí	17,1	16,3	70,5	64,9	12,4	18,8	73	115
Janovice v Podještědí	17,9	10,6	71,4	54,3	10,7	35,1	60	331
Janův Důl	16,1	15,9	69,3	61,1	14,6	22,9	91	144
Jeřmanice	15,3	18,3	71,4	69,0	13,3	12,7	87	69
Kryštofovo Údolí	16,0	21,7	68,5	63,1	15,5	15,2	97	70
Křižany	17,5	18,5	67,3	62,0	15,2	19,5	87	105
Liberec	15,4	16,7	71,0	63,0	13,6	20,4	88	122
Mníšek	16,8	19,6	72,2	66,1	11,0	14,3	65	73
Nová Ves	17,1	15,9	72,7	65,8	10,2	18,3	60	115
Oldřichov v Hájích	14,1	21,0	72,9	63,0	13,0	16,0	92	76
Osečná	18,5	15,4	70,2	65,8	11,3	18,8	61	122
Proseč pod Ještědem	14,9	17,5	66,9	65,6	18,2	17,0	122	97
Rynoltice	16,5	15,7	70,9	62,9	12,6	21,4	76	136
Stráž nad Nisou	17,1	19,4	72,1	62,8	10,8	17,8	63	92
Světlá pod Ještědem	14,9	15,5	67,5	63,7	17,6	20,8	118	134
Šimonovice	12,1	22,5	74,9	69,0	13,0	8,5	107	38
Všelibice	16,2	13,0	65,9	65,2	18,0	21,7	111	167
Zdslava	17,1	10,9	70,2	64,7	12,7	24,4	74	224
ORP Liberec	15,7	16,8	70,8	63,4	13,5	19,8	86	118
Liberecký kraj	16,6	16,3	70,6	63,4	12,8	20,3	77	125
Česká republika	15,9	16	70,3	64,1	13,8	19,9	87	124

Strukturu obyvatel je možno kromě věku posuzovat podle vzdělání (o vzdělanosti je pojednáno v kapitole C4 a B1) a národnostního složení. Obyvatelstvo podle národnosti můžeme hodnotit dle výsledků SLDB 2001. K datu 1. 3. 2001 žilo na území správního obvodu Liberec 133 957 obyvatel, z nichž se 93,1 % přihlásilo k české národnosti. Z dalších zjišťovaných národností uvedly výraznější skupiny obyvatel národnost slovenskou – 3 081 osob (2,3 %) a německou – 1 094 osob (0,8 %).

B 4.5 Kvalita života

V roce 2016 zpracoval RNDr. František Murgaš, Ph.D. z KGE TUL Kvalitu života v obci Liberec. V rámci České republiky je kvalita života mužů a žen bydlících v Liberci nadprůměrně vysoká, plyne to ze všech otázek. Je potěšující, kolik lidí v Liberci se cítí na deset z možností 0–10. Odpověď „deset“ se považuje za vyjádření, že člověk je šťastný. Obyvatelé na otázku, co jim chybí, vyslovili očekávané odpovědi. Kromě potřeb, které nejsou v kompetenci MML ani v jeho možnostech, Liberečané v závislosti od věku vyslovili potřebu věnovat se dětským hřištím, možnostem pro hry dětí, starší obyvatelé touží po zlepšení služeb v lokalitě, opravě chodníků, řešení problematiky MHD a klidových zónách. Prakticky to znamená rozšiřování parků. Údržba a zkvalitňování zelených ploch a opravy chodníků jsou v kompetenci MML, zřizování obchodů, provozování kaváren, nebo jiných služeb ne. MML může ovšem oslovit obyvatelé těch místních částí, ve kterých byla deklarována potřeba podobných zařízení. Když v anketě obyvatelé potvrdí jejich potřebu, může iniciovat jejich vznik a podpořit zřízení odpuštěním místních daní na určitou dobu nebo jinak.

Velké množství lidí zároveň odpovědělo, že jim nechybí nic. U kolika z nich se jedná o vyjádření lhostejnosti k lokalitě, ve které bydlí a u kolika vyjádření absolutní spokojenosti se životem, kterému už nechybí nic, je otázkou pro psychology.

Výzkum kvality života v obci Liberec přinesl především její kvantifikaci v jednotlivých místních částech a v součtu za celý Liberec, a tím zkvalitnění podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (podklady RURÚ) a pro vyhodnocení sociálního pilíře ÚAP ORP Liberec. Cílem regionální politiky je zlepšování materiálních podmínek pro dobrý a tím i kvalitní život. Pokud se decizní sféra a z ní především vedení MML s tímto cílem ztotožňuje a nejen se k němu deklarativně hlásí, tak výsledky zjištěné tímto výzkumem mají velkou výpovědní hodnotu.

DOPORUČENÍ PRO PŘÍŠTÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Provedený výzkum subjektivní kvality života v Liberci se opírá o deklarované hodnoty, výsledky jsou srovnatelné s výzkumem Hotové (2013). Validitu dosažených výsledků za jednotlivé místní části potvrdí nebo vyvrátí zopakování výzkumu v budoucnosti podle stejného dotazníku. Doporučujeme, aby v budoucnu nejnižší počet dotazníků za každou místní část byl nejméně tři za muže a tři za ženy, tj. spolu nejméně šest, co eliminuje možnou nahodilost. Zároveň doporučujeme zkoumání kvality života v Liberci opakovat s pravidelnou periodicitou. Výzvou je zpracovat kvalitu života pro celé ORP Liberec. V Územně analytických podkladech Libereckého kraje – Rozbor udržitelného rozvoje území, aktualizace červen 2015 by kvalita života mohla být zakomponována do části 2.5 Vyhodnocení URÚ pro všechny 3 pilíře.

B 4.6 Migrace

Migrace jakožto určující složka vývoje obyvatelstva ve sledovaném území si zaslouží detailnější pozornost. V období po roce 2002 pozorujeme intenzivní vzestup významu migrace pro demografický vývoj regionálních a lokálních populací na území České republiky. Jak již naznačily údaje prezentované v rámci předcházející bilance vývoje obyvatelstva SO ORP Liberec, došlo zejména v posledním období (2006–2009) k dynamickému oživení tohoto procesu, který pokračuje i do roku 2019. Objem migrace v ORP Liberec oproti roku 2001 výrazně vzrostl a svého maxima dosáhl v roce 2007, kdy počet přistěhovalých byl 3594 osob. Číslo za ORP v sobě odráží saldo migrace do centra osídlení Liberce (3338 přistěhovalých v roce 2007).

Vývoj migrace v Liberci je poměrně zajímavý od roku 1991 až do roku 2002 počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých, poté počet přistěhovalých začíná převládat a v roce 2008 saldo migrace dosáhlo nejvyšší hodnoty 915 obyvatel. V roce 2019 dále pokračuje trend poklesu salda migrace, který činí 232 obyvatel (za celé ORP Liberec v tomto roce 597 obyvatel).

Důvodů pro oživení procesu migrace může být více. Pro spolehlivé vyhodnocení těchto důvodů chybí zpracovateli údaje o tom, odkud se obyvatelé stěhují a kam se vystěhovávají o věkové strukturu migrujících atd. Domníváme se, že hlavním hybatelem je vnitřní migrace, migrace ze zahraničí v ORP Liberec nedosahuje takových hodnot, i když je také významná. Do Liberce se stěhují lidé především za prací, což je podmíněno širokou nabídkou pracovních příležitostí. Významné jsou přitom vazby nejen uvnitř ORP Liberec, ale automobilový průmysl přitahuje kvalifikované síly z širšího okolí. Podíl vystěhovalých z města Liberec je nižší. I zde je dominantní stěhování za prací a to především za širokou a specializovanou pracovní nabídkou do Prahy. Druhým významným trendem je stěhování mladých rodin do zázemí města Liberce, za dostupným bydlením.

Z kvantitativního hlediska patrně nejvýznamnější ukazatel migrace – celkové migrační saldo SO ORP Liberec vzrostlo mezi obdobími 2002–2003 a 2007–2008 nerovnoměrným vývojem přibližně šestkrát a přiblížilo se hranici 1,5 tis. osob ročně, což představuje jen z titulu tohoto procesu roční míru

populačního růstu ve výši téměř 1 %. Vývoj salda migrace je přitom značně rozkolísaný a je podmíněn vývojem migrace v městě Liberec.

Pro obce v SO ORP Liberec mimo hlavního města platí tyto hlavní trendy. Po roce 2001 se výrazně zvýšil podíl přistěhovalých na 1000 obyvatel ve všech obcích v sousedství nebo v dobré dopravní dostupnosti do Liberce (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Oldřichov v Hájích). Při pohledu na všechny obce lze konstatovat, že není v SO ORP Liberec území, odkud by se lidé ve větší míře vystěhovali.

V období 2006–2010 všechny obce kromě Janova Dolu a Cetenova vykázaly kladné saldo migrace. Ucelený pohled na vývoj migrace v jednotlivých obcích je patrný z tabulky 3 – viz příloha E.6. V této tabulce jsou pro srovnání údaje o migraci, přirozené změně a celkovém pohybu obyvatel v 4 časových intervalech v období 1991–2011. V roce 2019 mají záporné saldo migrace obce Hlavice (-6), Chrastava (-4), Janův Důl (-7), Proseč pod Ještědem (-2), Stráž nad Nisou (-2) a Zdislava (-3).

B 4.7 Bytová výstavba a využití bytů

POČET DOKONČENÝCH BYTŮ K 31. 12. KAŽDÉHO ROKU

Za období 2002–2019 se na území SO ORP dokončilo 8390 bytů, z toho drtivá většina 5618 byla postavena na území města Liberec. Z následující tabulky je patrné, že počet dokončených bytů v letech 2006 do roku 2009 rostl (v roce 2009 vrcholných 1175 dokončených bytů). Od roku 2010 až do roku 2017 nastal klesající trend počtu dokončených bytů (v roce 2017 pouze 202 dokončených bytů v ORP Liberec). Z výsledků v letech 2018 a 2019 nelze zatím spolehlivě vyčíst další trend vývoje. Klesající trend počtu dokončených bytů koresponduje se situací v celé ČR, kdy je obecně v současné době stavitelství na ústupu. S ústupem stavitelství také souvisí nižší počet projektů velkých bytových domů.

Tab. 9: Počet dokončených bytů v obcích v ORP Liberec v letech 2002–2019, zdroj ČSÚ

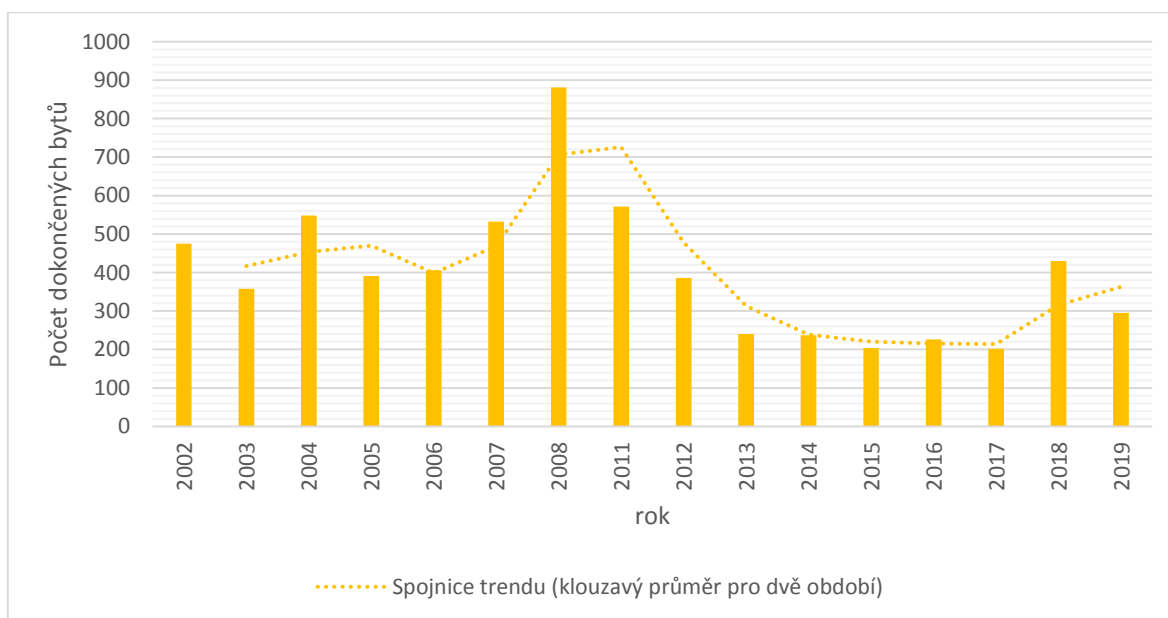
DOKONČENÉ BYTY V OBCÍCH																			
Obec	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Bílá	5	6	2	1	5	4	-	-	13	4	3	-	-	2	2	2	6	3	58
Bílý Kostel n. N.	3	1	5	-	2	6	2	4	12	12	1	7	8	4	4	8	10	7	96
Cetenov	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	0	0	1	0	5
Český Dub	2	5	5	2	2	2	2	6	8	4	4	5	1	2	4	4	3	3	64
Dlouhý Most	2	5	7	7	2	14	14	6	6	10	3	4	4	4	7	0	7	11	113
Hlavice	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	0	1	1	3	0	0	0	0	7
Hodkovice n. M.	51	4	3	51	6	8	20	4	11	6	14	9	9	4	7	17	10	7	241
Hrádek nad Nisou	33	-	6	10	5	-	55	65	30	14	12	7	1	5	4	3	4	5	259
Chotyně	-	5	1	1	-	-	4	8	8	0	2	1	-	1	1	1	0	2	35
Chrastava	32	57	10	12	12	18	14	11	17	16	5	12	16	9	8	16	7	16	288
Jablonné v Podj.	5	3	32	4	1	6	22	14	11	10	15	8	9	5	5	16	6	6	178
Janovice v Podj.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	0	0	1	0	4
Janův Důl	1	-	1	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	1	0	0	3	10
Jeřmanice	2	4	2	4	3	12	4	8	16	4	7	2	2	-	4	2	6	7	89
Kryštofovo Údolí	2	1	-	1	-	-	-	-	4	2	1	1	2	1	2	0	0	0	17
Křižany	1	-	-	1	2	4	-	6	3	7	5	1	4	6	2	3	8	2	55
Liberec	308	239	442	259	333	388	670	861	534	366	239	133	126	121	125	81	307	164	5696
Mníšek	2	6	5	7	3	10	14	24	16	9	12	7	8	6	10	21	10	16	186
Nová Ves	5	1	2	5	2	6	4	6	10	2	7	2	7	3	2	6	5	4	79
Oldřichov v Hájích	1	-	3	1	1	2	6	2	14	10	2	4	3	1	2	1	2	3	58
Osečná	2	3	1	-	5	-	-	12	2	1	9	5	7	3	5	2	3	4	64
Proseč p. Ještědem	-	3	-	-	1	-	6	6	8	2	1	1	3	1	0	1	1	2	36
Rynoltice	1	-	-	-	-	-	2	2	22	-	2	0	-	-	1	3	0	2	35
Stráž nad Nisou	4	7	8	3	2	4	18	90	28	30	14	7	5	6	4	2	11	6	249

DOKONČENÉ BYTY V OBCÍCH																			
Obec	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Světlá p. Ještědem	6	1	2	2	3	6	6	2	4	6	1	3	1	5	5	3	4	2	62
Šimonovice	3	4	10	19	14	42	16	24	46	50	25	17	17	11	18	8	14	16	354
Všelibice	2	1	1	1	-	-	2	8	6	2	1	1	1	1	3	1	2	3	36
Zdislava	1	2	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-	1	-	0	0	2	1	15
Počet bytů v ORP za rok	475	358	548	391	406	532	881	1175	833	571	386	240	237	204	226	201	430	295	8389

POČET NEOBYDLENÝCH BYTŮ CELKEM – Z TOHO VYUŽÍVANÝCH PRO DRUHÉ BYDLENÍ

Z celkového počtu 5686 neobydlených bytů zjištěných při SLDB 2001 bylo 1475 (2,5 %) bytů využíváno pro tzv. druhé bydlení. Zbývajících 4211 (7,3 %) bytů bylo neobydlených z jiných důvodů a ty představují další důležitý stavební potenciál neobydlených domů/bytů v území, s nímž je potřebné se zabývat. Z údajů dostupných ze SLDB 2011 vyplývá, že počty neobydlených bytů stále rostou (7082). Významné počty těchto „neobydlených a nevyužívaných“ bytů byly umístěny ve větších sídlech: Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava. Vysoký počet neobydlených bytů / domů je i v obcích Kryštofovo Údolí, kde je to však dané velmi vysokým podílem rekreačního využívání objektů. V roce 2011 bylo v ORP Liberec z celkového počtu 56693 bytů 7082 neobydlených, což je 12,5 %. Z toho vyplývá potřeba ve zvýšené míře se zabývat rozmístěním a možnými vlivy neobydlených bytů.

V celkem 13 obcích byl zjištěn podíl trvale neobydlených domů (TND) vyšší než 25 % počtu trvale obydlených domů. Relativně nejvyšším podílem TND se na území SO ORP vyznačují obce: Kryštofovo Údolí, Cetenov, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Hlavice, Všelibice. Tedy obce s významným potenciálem pro rozvoj tzv. druhého bydlení, rekreace a cestovního ruchu. K těmto údajům je ovšem nutné připočítat ještě počty tzv. objektů individuální rekreace (OIR) vyjmutých z bytového / domovního fondu, bohužel dostupné a nepřiliš spolehlivé údaje jsou z roku 2011. Na území SO ORP bylo v roce 2011 zjištěno odhadem 1451 OIR. Tento počet bude však v současné době vyšší.

Graf 3: Počet dokončených bytů SO ORP Liberec (2002–2019), zdroj: ČSÚ

Tab. 10: Počet domů a bytů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

POČET DOMŮ, BYTŮ A JEJICH OBYDLENOST								
Obec	počet domů	bytové domy	rodinné domy	domy obydlené	počet bytů	obydlené byty	neobydlené byty	objekty k rekreaci
Bílá	334	8	321	232	440	303	132	78
Bílý Kostel nad Nisou	257	58	293	234	357	312	45	9
Cetenov	58	0	58	42	62	46	16	14
Český Dub	751	72	654	578	1327	1047	280	140
Dlouhý Most	212	9	198	183	293	240	53	14
Hlavice	123	6	115	63	149	80	69	49
Hodkovice n. M.	590	76	498	515	1319	1132	187	21
Hrádek nad Nisou	1535	168	1326	1413	3308	2835	473	39
Chotyně	217	27	179	191	366	314	52	9
Chrastava	1128	172	928	1059	2571	2302	269	31
Jablonné v Podještědí	934	115	801	829	1664	1428	236	57
Janovice v Podještědí	47	1	45	31	59	33	26	12
Janův Důl	66	2	63	42	83	57	26	22
Jeřmanice	137	5	130	120	176	146	30	11
Kryštofovo Údolí	291	1	285	117	305	121	184	160
Křižany	265	7	250	201	346	264	82	50
Liberec	12253	3231	8639	11544	46683	42679	4004	130
Mníšek	383	20	355	343	522	458	64	22
Nová Ves	226	9	213	197	321	271	50	16
Oldřichov v Hájích	281	5	274	205	311	229	82	67
Osečná	357	12	338	275	475	366	109	71
Proseč pod Ještědem	192	1	188	117	218	132	86	77
Rynoltice	281	9	268	196	365	269	96	70
Stráž nad Nisou	534	29	497	514	807	743	64	1
Světlá pod Ještědem	450	2	441	279	523	334	189	162
Šimonovice	248	6	239	228	307	274	33	10
Všelibice	229	9	216	136	303	191	112	86
Zdílava	111	0	111	81	120	87	33	23
celkem	22490	4060	17923	19965	63780	56693	7082	1451

TECHNICKÁ VYBAVENOST DOMŮ / BYTŮ

Téměř ve všech trvale obydlených domech byl zaveden vodovod (92 %), na kanalizační síť bylo napojeno 76 % domů a na plyn cca 50 % trvale obydlených domů. Nejčastějším způsobem používaným k vytápění bytů je ústřední topení.

B 4.8 Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu

DOMOVNÍ FOND

Při sčítání v roce 2011 bylo ve správním obvodu sečteno celkem 22 490 domů, z toho 19 965 trvale obydlených. Příčinou neobydlenosti domů je ve většině případů jejich rekreační charakter – z 2525 neobydlených domů jich 1451 (57,5 %), sloužilo k rekreaci. Ve struktuře trvale obydlených domů z 89,8 % převažovaly rodinné domy a na domy bytové připadlo 10,2 %. Obce bez bytových domů: Cetenov, Zdílava. Na opačné straně pomyslného žebříčku stanula obec Liberec (74,8 % – rodinné domy). Nejmladší trvale obydlený domovní fond měli v obci Šimonovice a ve Stráži nad Nisou z důvodu vysokého počtu výstavby v období posledních několika let. Nejstarší domy se nacházejí v Oldřichově v Hájích (průměrný věk domů 77 let). Ve struktuře domovního fondu převažovaly trvale obydlené domy s jedním bytem a 1–2 nadzemními podlažími. Technická vybavenost domů je různorodá. Nejvíce je zaveden vodovod téměř v 99,7 % (v roce 2001 to bylo 98 %) domů, oproti tomu je nejméně objektů napojeno na kanalizaci. Vlastníkem trvale obydlených domů byly z 65 % soukromé fyzické osoby

(převážně rodinné domy), přibližně 9 % domů vlastnil stát nebo obec a vlastníkem 0,5 % místních bytů byla bytová družstva. Nájemní byty tvoří cca 30 % z celkového počtu bytů.

BYTOVÝ FOND

K 26. 3. 2011 bylo ve správním obvodu sečteno 56 693 trvale obydlených a 7082 neobydlených bytů. Část neobydlených bytů, tj. 20,5 % sloužila k rekreaci. O vysoké kvalitě bydlení svědčí skutečnost, že mezi trvale obydlenými byty převažovaly byty se základním příslušenstvím. V souvislosti s privatizací v průběhu 90. let došlo ke změnám z hlediska právního užívání bytu a vznikly také některé nové právní formy užívání bytu. Většina bytů (45,2 %) se nacházela ve vlastním domě, v osobním vlastnictví pak bylo 6,6 % bytů. Nájemní byty představovaly 30 % všech trvale obydlených bytů. Technická vybavenost bytů zhruba kopíruje technickou vybavenost domů. Podle posledních dostupných údajů ze SLDB 2011 bydlelo na území SO ORP pouze cca 73,1 % obyvatel v bytech připojených na veřejnou kanalizaci (v roce 2001 to bylo 45 %), z toho jen v obcích Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Liberec a Stráž nad Nisou se dá mluvit o systému veřejné kanalizace. Naopak v devíti obcích – Cetenov, Dlouhý Most, Hlavice, Janovice, Janův Důl, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Křižany, Oldřichov v Hájích a Zdislava žádná veřejná kanalizace neexistuje. Zbytek území je odkanalizován pouze žalostně. Na plyn je připojeno 54,7 % obyvatel v obydlených bytech. Z těchto údajů vyplývá, že území SO ORP patří z hlediska technické infrastruktury k průměrně vybaveným.

NOVÁ VÝSTAVBA

Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Liberec probíhala nová výstavba bytů poměrně vysokým tempem. V roce 2008 bylo dokončeno 881 nových bytů, v roce 2009 bylo dokončeno 1175 bytů. V roce 2010 to bylo 833 a v roce 2011 571 bytů. Naopak v posledních letech se situace mění, v roce 2015 bylo například dokončeno pouhých 204. Trvalý pokles bytové výstavby v posledních letech je zapříčiněn několika faktory. Bezesporu výrazným faktorem ovlivňujícím bytovou výstavbu je současný stavební útlum oproti letům minulým. V předchozích letech svědčil růst počtu dokončených bytů o vysoké atraktivitě území pro novou bytovou výstavbu, vypovídal tomu i vývoj počtu trvale bydlících obyvatel jak na území města Liberec, tak i v okolních obcích v ORP. V roce 2017 bylo dokončeno na území ORP Liberec už pouhých 202 bytů z toho na území města Liberec 3 byty. Ostatní města v ORP Liberec mají výstavbu bytů v řádu několika procent z celkového počtu. Zbylé menší obce doplňují výstavbu v desetinách procent. Do budoucna se předpokládá další útlum výstavby z důvodu příchodu méně početných generací.

B 4.9 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 5 Kulturní a urbanistické hodnoty území

B 5.1 Ochrana kulturních památek a územní ochrana kulturního dědictví

Nejcennější hodnotou území je historické a kulturní dědictví, s krajinným rámcem zemědělské, podhorské a horské krajiny, s četným výskytem objektů lidové architektury a místy i zachovalou strukturou kompaktních sídel. Prioritou v péči o kulturní dědictví na území SO ORP Liberec je ochrana historického stavebního fondu, průměrné až nadprůměrné hodnoty.

Zákonem stanovenou ochranu kulturního dědictví lze rozdělit na ochranu konkrétních památek a ochranu územní. Ochrana konkrétních památek je zajištěna stanovením nemovitých kulturních a národních kulturních památek. Ochrana územní je dána stanovením památkových zón a památkových rezervací.

Typy památkové péče:

- I. **kulturní památky (KP)**
- II. **národní kulturní památky (NKP)**
- III. **památkové rezervace (městská – MPR, vesnická – VPR, archeologická)**
- IV. **památkové zóny (městská – MPZ, vesnická – VPZ, krajinná – KPZ)**

Na území ORP Liberec se nenachází žádná památková rezervace.

PAMÁTKOVÉ ZÓNY

Byly vyhlášeny Ministerstvem kultury pro ochranu území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo části krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Na území ORP Liberec se celkem nachází 5 městských památkových zón (MPZ), jedna vesnická památková zóna (VPZ) a jedna krajinná památková zóna (KPZ).

Tab. 11: Památkové zóny na území ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2020

PAMÁTKOVÉ ZÓNY				
TYP	KÓD	NÁZEV	OBEC	VYHLÁŠKA
MPZ	2160	Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2401	Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou	MK ČR č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003
MPZ	2172	Liberec	Liberec	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2170	Český Dub	Český Dub	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2360	Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	MK ČR č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9.1995
VPZ	2447	Kryštofovo Údolí	Kryštofovo Údolí	MK ČR č. 413/2004 Sb. ze dne 24. 6. 2004
KPZ	2385	Lembersko	Jablonné v Podještědí	MK ČR č. 208/1996 Sb. ze dne 1. 7. 1996

V dalším textu je stručná charakteristika jednotlivých památkových zón.

MPZ Český Dub

Předmětem ochrany je historické jádro města s částmi zachovaných městských hradeb. Nejvýznamnějšími památkami jsou pozdně románský dvoupodlažní palác a johanitský klášter s kaplí českodubské johanitské komendy. Další pozoruhodný archeologický nález románské svatyně z 12. století (1995), kterou interpretujeme jako hradebský kostel dosud nelokalizovaného hradu Vladislavice knížete Vladislava I. z let 1109–1115, otevřel nové světlo na kolonizační procesy severních Čech a dále zdůraznil oprávněnost vzniku MPZ.

MPZ Hodkovice nad Mohelkou

Předmětem ochrany je historické jádro města. Zóna tvoří dva významné kompoziční celky – sakrální soubor, tvořený areálem kostela sv. Prokopa s hřbitovem a profánní soubor, tvořený centrálním blokem kolem náměstí TGM s dominantou novorenesanční radnice.

MPZ Hrádek nad Nisou

Předmětem ochrany je historické jádro města tvořené Horním náměstím s měšťanskými domy a dominantou chrámem Pokoje, který se nalézá východně od náměstí.

MPZ Jablonné v Podještědí

Jablonné v Podještědí je jedno z historicky nejstarších měst českého severu se zbytky hradebního opevnění města a torzem jižní brány. Historickou dominantou města i památkové zóny je poutní chrám sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Pod úrovní kostela se rozkládají rozsáhlé katakomby. V jeho sousedství se rozkládá areál dominikánského kláštera. Stavebně nejstarší je původně gotická kaple sv. Volfanga, která dnes slouží jako smuteční síň.

MPZ Liberec

Historické jádro města s unikátním souborem architektury převážně 19. a 20. století. V památkové zóně se nachází na 50 objektů památkově chráněných. Předmětem ochrany na území zóny jsou:

- historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová struktura se zachovanými charakteristickými městskými interiéry a osnovou středověkých cest napojujících řadu původně samostatných osad, situovaných v členitém terénním reliéfu
- části území zóny odstupňované podle památkového významu – těžiště dvou náměstí s kostely, radnicí, divadlem a areálem zámku, Kristiánovo město z 18. století, areály veřejných objektů a vilové čtvrti s množstvím zeleně z přelomu 19. a 20. století určující charakter města
- jednotlivé nemovitě kulturní památky a objekty dotvářející charakter památkové zóny

VPZ Kryštofovo Údolí

Vesnice novověkého založení, situovaná v lesnatém prostoru mezi CHKO Lužické a Jizerské hory. Hluboké údolí Rokytky podmínilo protáhlý údolní charakter obce, jejíž založení souvisí s těžbou dřeva a rud. Vedle obytných a hospodářských staveb roubené i hrázděné konstrukce zde proto naležeme i řadu technických staveb, např. pily. Nechybí ani kostel a drobné sakrální stavby podél cest.

KPZ Lembersko

Území s ochranou dochované kulturní krajiny bez výraznějších negativních zásahů do přírodního prostředí nebo urbanistické struktury sídel: v předhradí, mimo areál zámku stojí vedle sebe tři patrové hrázděné domky ze 17. století. Dům č. p. 5 je původní hospoda s prostorným klenutým sklepem z roku 1680. Dále směrem k jihozápadu stojí patrový ranně barokní zámeček Bredovských s kamenným portálem (č. p. 11), postavený po roce 1674. Za ním je rozlehlá zahrada, do ní se vchází portálem se znakem Bredů. Na okraji zahradní terasy jsou torza mytologických soch různého původu a barokní plastiky připisované Matyáši B. Braunovi. V parku jsou též dvě fontány ze 17. a 18. století. Navazující chráněná lipová alej vede k ohrazenému bývalému hřbitůvku s neudržovanou, tzv. Zdislavinou kaplí s věžičkou a náhrobníky. Další dvě chráněné aleje jsou pod návrším u Lvové.

KULTURNÍ PAMÁTKY

Byly vyhlášeny vládou ČR (v případě NKP), nebo Ministerstvem kultury (v případě KP). Na území SO ORP Liberec je zachována řada historických objektů, které vytváří ucelený soubor nebo jsou rozptýleny volně ve stávající zástavbě. Historicky cenné stavby byly dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, prohlášeny za kulturní památku a zapsány do Ústředního seznamu kulturních památek.

Podle údajů Národního památkového ústavu, který je oficiálním poskytovatelem dat, se na území ORP Liberec nachází **397** nemovitých kulturních památek. Ochranné pásmo je vyhlášeno pouze u zámku a zemědělského dvora Grabštejn a u křížku v Hodkovicích nad Mohelkou. Seznam těchto památek včetně OP je v příloze E. 6.

Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za **národní kulturní památky** a stanoví podmínky jejich ochrany. V SO ORP Liberec jsou evidovány 4 národní kulturní památky.

Tab. 12: Národní kulturní památky v SO ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2020

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY			
NÁZEV	KÓD	OBEC	OD ROKU
Zámek Lemberk	263	Jablonné v Podještědí	2001
Horský hotel a televizní vysílač Ještěd u Liberce	297	Liberec	2006
Hrad Grabštejn	322	Chotyně	2008
Kostel sv. Vavřince a Zdislavy v Jablonném v Podještědí	323	Jablonné v Podještědí	2008

ÚZEMÍ ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZŮ

V neposlední řadě jsou předmětem památkové péče archeologické lokality. Jedná se o místa, na nichž se vyskytují nebo se mohou odůvodněně vyskytovat archeologické nálezy. Vymezení těchto oblastí slouží pro zabezpečení archeologického dědictví a jako podklad pro plnění oznamovací povinnosti stavebníka podle §22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Za „území s archeologickými nálezy“ lze označit místa, kde již byly jakékoliv archeologické nálezy movité či nemovité povahy identifikovány a kde je možné vzhledem k přírodním podmínkám či dosavadnímu historickému vývoji tyto nálezy s vysokou pravděpodobností očekávat. Území s archeologickými nálezy (ÚAN) jsou rozdělena do čtyř kategorií. Význam pro územní plánování mají především první dvě kategorie, které jsou zobrazeny ve výkrese limitů:

- UAN I – území s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů;
- UAN II – území, na němž nebyl doposud pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují; pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů 51–100 %.

Na území ORP Liberec se nachází 43 lokalit UAN I a 109 lokalit UAN II.

B 5.2 Kulturně historické a architektonické hodnoty území

Posouzení toho, co je považováno za hodnotu území a co již ne, je poměrně nesnadné. Platí to o všech hodnotách v kontextu územního plánování obecně i o rozdělení hodnot do kategorií. Článek „Hodnoty v územně analytických podkladech obcí s rozšířenou působností“ definuje hodnoty takto: „hodnota v územním plánování je taková hodnota, která má územní průmět a o níž existuje společenský konsenzus, který umožní její společenskou kodifikaci právním, nebo jiným dokumentem.“

Vymezení urbanistických a architektonických hodnot, pro které neexistuje jednotná kategorizace a definice, nebo ucelená charakteristika jednotlivých kategorií, je pro pracovníky ÚÚP poměrně náročný úkol. Vzhledem k tomu, že urbanistické hodnoty nejsou právně chráněny, jsme se k výše uvedené problematice jejich vymezení rozhodli spolupracovat s *Ing. arch Sedlákem*, který zpracoval metodiku „Doplnění územně analytických podkladů o urbanistické a architektonické hodnoty v území“. V metodice je rozlišeno celkem 16 kategorií hodnot, které jsou blíže specifikovány a které lze sledovat

ve třech úrovních detailu (v rámci katastru, obce a pozemku). Metoda vymezení hodnot byla vyzkoušena na území obce Zdislava. Pro aktualizaci ÚAP byl použit základ této metodiky a jednotlivé sledované kategorie upraveny dle aktuálních potřeb a výskytu jevů v území ORP Liberec.

Poskytovatel jevů uvedených v této kapitole neexistuje. Jevy byly identifikovány na základě terénních průzkumů, při kterých byla důkladně prozkoumána zhruba 95 % území ORP Liberec. Dále byly čerpány informace z doplňujících průzkumů a rozborů území (PRURU), z odborné literatury a internetových zdrojů. Při 3. úplné aktualizaci ÚAP v roce 2014 byly jevy doplněny o data z podkladů Národního památkového ústavu (NPU) – územního odborného pracoviště (ÚOP) v Liberci. Konkrétně byly zpracovány data z podkladů J. Vochemůrky – drobné sakrální památky, L. Lukuvky – Plošný průzkum architektonického dědictví 19. a 20. století Liberec, podkladů zpracovaných M. Kolkou a P. Freiwilligem – Dokumentace průmyslového dědictví okresu Liberec, M. Pospíšila – Památkové zhodnocení centra města Liberec, P. Šternovou – Plošný průzkum architektonického dědictví 19. a 20. století. V této 4. úplné aktualizaci v roce 2016 jsme doplnili hodnoty o objekty vymezené terénním šetřením. V 5. úplné aktualizaci byly kulturně historické hodnoty doplněny v rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, která byla dokončena k 31. 8. 2019. Kromě krajinných hodnot byly doplněny také urbanistické hodnoty a architektonicky cenné stavby se zaměřením na drobné architektonicky cenné stavby v krajině. Současně s novelou vyhlášky 500/2006 Sb., došlo ke změně sledovaných jevů ÚAP definovaných v příloze 1A této vyhlášky. U kulturně historických hodnot došlo ovšem spíše k přeskupení jevů, a tak nastavené členění necháváme beze změny.

Do kapitoly kulturně historické a urbanistické hodnoty území jsme zahrnuli tyto sledované jevy:

- I. **architektonicky cenné stavby**
- II. **historicky významné stavby**
- III. **místa významných událostí**
- IV. **urbanistické hodnoty**
- V. **vizuální hodnoty**

ARCHITEKTONICKY CENNÉ STAVBY

V řešeném území se nachází velmi mnoho architektonicky cenných staveb. Pro potřeby ÚAP bylo vymezeno 9 typů architektonicky cenných staveb:

- venkovský dům
- městský dům samostatně stojící
- městský dům v blokové zástavbě
- industriální stavba
- hospodářská stavba
- technická stavba
- kulturní stavba
- sakrální stavba
- drobné umělecké dílo

Tab. 13: Kategorizace a definice pojmů architektonicky cenných staveb, zdroj: vlastní zpracování

KATEGORIZACE POJMŮ ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
Architektonicky cenná stavba	Typ	Venkovský dům	Roubený, hrázděný, zděný vesnického typu, tzn. původní stavba obdélníkového půdorysu, hřeben střechy je rovnoběžný s boční stranou, vchod zpravidla z boku, šikmá sedlová, valbová či mansardová střecha
		Městský dům samostatně stojící	Zpravidla zděný dům většího měřítka, půdorys není omezen, střecha různého typu
		Městský dům v blokové zástavbě	Městský dům v řadové zástavbě
		Hospodářská stavba	Stodola, kolna
			Sýpka
		Industriální stavba	Továrna, strojovna, kotelna, administrativní tovární budova
		Technická stavba	Mosty, lávky, náhony
			Hasičské zbrojnice
			Zvonice
			Mlýny, kovárny
			Nádraží
		Sakrální stavba	Kostel
			Kaple, kaplička
			Křížek, kříž
	Boží muka		
	Socha, sousoší		
	Morový sloup		
	Drobné umělecké dílo	Moderní plastiky, sochy, kašny	
	Kulturní stavba	Zámek, hrad, letohrádek	
		Radnice	
		Divadlo, knihovna	
	Význam	Slohově čistá stavba	Stavba reprezentující konkrétní umělecký sloh
		Stavba navržená významným architektem	Architektonicky zdařilé stavby navržené významným architektem. Většinou se jedná o stavby atypické, poutající pozornost.
Výjimečná stavba		Stavba v dané oblasti jedinečná, jedná se především o architektonicky zdařilé pozůstatky tradiční zástavby.	
Modelová stavba		Vybraná stavba reprezentující původní vzhled staveb konkrétní lokality.	
Vzorová stavba		Vzorové stavby typické pro dané území se zachovanými tradičními prvky a rozměrovými parametry.	

V rámci terénních průzkumů území bylo snahou zmapovat především objekty lidové architektury. Prioritou bylo zmapovat území přednostně v obcích, kde se v nejbližší době bude zpracovávat nový územní plán. Podrobný terénní průzkum byl proveden v Oldřichově v Hájích, Mníšku, Nové Vsi, Křižanech, Proseči pod Ještědem, Dlouhém Mostě a Hodkovicích nad Mohelkou. V rámci 3. úplné aktualizace ÚAP ORP Liberec dále v Bílé, Bílém Kostele nad Nisou, Hlavici, Chrastavě, Jablonném v Podještědí, Janovicích v Podještědí, Osečné, Rynolticích, Světlé pod Ještědem, Všelibicích, Zdislavě a částečně i na území města Liberce (Františkov, Horní Růžodol, Janův Důl, Jeřáb, Kateřinky, Kristiánov, Nové Město, Nové Pavlovice, Perštýn, Staré Město, Radčice, Ruprechtice, Růžodol I, Starý Harcov,

Vesec, Vratislavice nad Nisou). U obcí, kde neexistovaly data z terénních průzkumů, byly výchozím podkladem tzv. doplňující průzkumy a rozборы území, ÚPD a odborná literatura. Ve zbylých částech ORP byl průzkum proveden ve 4. úplné aktualizaci v roce 2016.

Na území ORP Liberec se prolíná výskyt roubených a hrázděných domů, často s uplatněním podstávky (někdy se v odborné literatuře mluví o unikátní architektuře tzv. **podstávkových domů**). Hrázděné domy jsou rozšířeny především v S a SZ části území, kde do 2. světové války převládalo obyvatelstvo německé národnosti. Nejzajímavější a nejhodnotnější hrázděné domy se nachází v Heřmanicích v Podještědí, na Panenské Hůrce, Chrastavě, Kryštofově Údolí, ve Václavicích a Jítravě.

Podstávka se skládá ze sloupku, pásku a ližiny (vaznice), obvykle segmentovitě vykrojené, obepíná dům zpravidla z 2 až 4 stran a nese hrázděné nebo roubené patro. Tektonická funkce podstávky jako podnože patra časem ustupovala estetickým zřetelům, takže mladší podstávky u průčelních stěn jsou často bohatě vyřezávané, někde i barevně odlišené. Pro území severních Čech je typická tzv. „lužická podstávka“, kde sloupy podstávky stojí převážně na nízké kamenné podezdívce. Rozšíření těchto budov je na styku hrázděné a roubené konstrukce, nejvíce jich najdeme na území Euroregionu Nisa (obce Křižany, Rynotlice, Zdislava, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Kryštofovo Údolí).

K venkovským stavbám lidové architektury neodmyslitelně patří hospodářské budovy (stodoly, kolny, sýpky), z těchto staveb byly zaevidovány a zakresleny především kamenné, pilířové či roubené stodoly.

Prostředí vesnic dokreslují významné technické památky, mezi které řadíme například hasičské zbrojnice, zvonice, nádražní budovy, mosty či mlýny a kovárny.

Dalšími kategoriemi jsou převážně historické, architektonicky cenné budovy a soubory postavené v jednotném slohu. Jedná se především o objekty (vily, administrativní budovy, sakrální stavby, budovy občanské a technické vybavenosti, továrny) a jejich areály v Liberci a menších městech.

Vedle objektů lidové architektury byly mapovány prvky drobné sakrální architektury, mezi které patří dřevěné kříže, křížky, smírčí kříže, boží muka, sochy, kaple a kapličky. V 5. úplné aktualizaci byla doplněna také drobná umělecká díla ve veřejném prostoru (sochy, plastiky) evidované ve městě Liberec.

Pro přehlednost byly mezi architektonicky cenné stavby ve výkrese hodnot zařazeny pouze objekty, které nejsou památkově chráněné. Domníváme se, že vyhlášení objektu za kulturní památku, vypovídá o historických i architektonických hodnotách stavby. Počet zjištěných cenných objektů je úměrný velikosti obce, zároveň závisí na míře průzkumu daného území.

Tab. 14: Výskyt architektonicky cenných staveb v ORP Liberec, zdroj: databáze SÚUP Liberec 2020

VÝSKYT ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
OBEC	POČET STAVEB	POČET DROBNÝCH PAMÁTEK	HLAVNÍ ZDROJ
Bílá	166	19	Průzkumy a rozборы území, odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Bílý Kostel nad Nisou	54	11	Průzkumy a rozборы území, terénní průzkum, ÚSK
Cetenov	28	7	Územní plán, terénní průzkum, ÚSK
Český Dub	111	14	Územní plán, průzkumy a rozборы území, ÚSK
Dlouhý Most	21	6	Terénní průzkum, ÚSK
Hlavice	30	3	Průzkumy a rozборы území, ÚSK
Hodkovice nad Mohelkou	93	35	Terénní průzkum, ÚSK
Hrádek nad Nisou	227	25	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Chotyně	45	4	Průzkumy a rozборы území, ÚSK

VÝSKYT ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
OBEC	POČET STAVEB	POČET DROBNÝCH PAMÁTEK	HLAVNÍ ZDROJ
Chrastava	239	13	Územní plán, terénní průzkum, ÚSK
Jablonné v Podještědí	407	42	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Janovice v Podještědí	34	6	Terénní průzkum, ÚSK
Janův Důl	19	7	Terénní průzkum, ÚSK
Jeřmanice	21	2	Terénní průzkum, ÚSK
Kryštofovo Údolí	140	7	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Křižany	173	20	Terénní průzkum, ÚSK
Liberec	1 118	243	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Mníšek	67	11	Terénní průzkum, ÚSK
Nová Ves	42	8	Terénní průzkum
Oldřichov v Hájích	36	3	Terénní průzkum, ÚSK
Osečná	139	36	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Proseč pod Ještědem	32	6	Terénní průzkum, průzkumy a rozborů území, ÚSK
Rynoltice	215	21	Průzkumy a rozborů území, ÚSK
Stráž nad Nisou	31	4	Terénní průzkum, ÚSK
Světlá pod Ještědem	109	16	Terénní průzkum, odborná literatura, ÚSK
Šimonovice	20	6	Terénní průzkum, ÚSK
Všelibice	114	7	Územní plán, ÚSK
Zdílava	92	5	Terénní průzkum
CELKEM	3 823	587	

HISTORICKY VÝZNAMNÉ STAVBY

Mezi kulturně historické hodnoty území patří též historicky významné stavby. Pod tento termín jsme zařadili tyto kategorie:

- pomník, památník, pamětní kámen nebo pamětní deska (41 objektů v rámci ORP)
- stavba spjatá s významnou osobností (90 objektů v rámci ORP)
- stavba spjatá s významnou událostí (10 objektů v rámci ORP)
- stavba významná z hlediska historie (7 objektů v rámci ORP)
- vojenský hřbitov (4 objektů v rámci ORP)
- významný hrob (vyjma vojenských, 2 objektů v rámci ORP)

Tab. 15: Definice pojmů historicky významných staveb

DEFINICE POJMŮ HISTORICKY VÝZNAMNÝCH STAVEB		
Historicky významná stavba	Památníky, pomníky, pamětní kameny, pamětní desky	Objekty vystavěné na památku významné události či významné osobnosti, jejichž poloha nemusí být s jejich významem v souvislosti.
	Stavba spojená s významnou událostí	Budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. dějiště historické události, dějiště románu.
	Stavba spojená s významnou osobností	Budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti.
	Stavba významná z hlediska historie státu	Budova nebo objekt významný v historických souvislostech, poukazující na historický vývoj oblasti.

Při lokalizaci budov spjatých s významnou osobností byla použita odborná literatura (6,7). V první fázi byly vybrány jen nejznámější historické osobnosti. Seznam není konečný, počítáme s tím, že bude dále doplňován.

Tab. 16: Významné osobnosti na území SO ORP Liberec spojení s historicky významnou stavbou, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2020

Vysvětlivky: UDÁLOST - 1. Narození, 2. Úmrtí, 3. Život, tvorba, 4. Učení, studia, 5. Vyučování, 6. Aktivní působení, 7. Dílo, stavba, 8. Zakládání, 9. Hrobka, hrob (pohřbení)

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
1	Napolen	Bonaparte	0	Jablonné v Podještědí	pobyt v loveckém zámečku 19. 8. 1813, 17.–18. 9. 1779 zde pobýval císař Josef II.
2	Jan	Kameník	1	Liberec	česká básnička písičí pod pseudonymem
3	Josef Vaclav	Scheybal	6	Liberec	zaměstnání – Severočeské muzeum
4	Harald	Kreutzberg	1	Liberec	na místě rodného domu
5	Karel	Vacek	1	Liberec	rodný dům
6	Jaroslav	Tomsa	5	Liberec	ředitelem Střední průmyslové školy v Liberci
7	Ferdinand	Porsche	4	Liberec	studium na Průmyslové škole v Liberci
8	Heinrich	Prade	6	Liberec	Pradeho vila v Masarykově ulici v Liberci
9	Jaroslav	Tomsa	4	Liberec	vystudoval na českém gymnáziu v Liberci
10	Josef	Matouschek	10	Oldřichov v Hájích	hrob na hřbitově v Oldřichově v Hájích
11	Josef	Riedel	8	Nová Ves	stará sklárna v Nové Vsi
12	Kateřina	Šliková z Redernu	3	Nová Ves	letní sídlo/panství, lokalizováno k obecnímu úřadu
13	Jaroslav	Tomsa	1	Liberec	rodiště Jaroslava Tomsy v Liberecké ulici
14	Milan	Uherek	7	Liberec	zakladatel dětského pěveckého sboru Severáček
15	Josef	Führich	7	Chrastava	Farní kostel Sv. Vavřince – oltářní obraz Madonna v zeleném
16	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
17	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
18	Karolína	Světlá	3	Světlá pod Ještědem	Antošův statek, letní sídlo v letech 1853–1865, dějiště románu
19	Karel	Hubáček	7	Liberec	Vysílač a restaurace na Ještědu
20	Josef	Führich	7	Hodkovice nad Mohelkou	oltářní obraz – kostel Sv. Prokopa
21	Gustav	Leutelt	3	Liberec	žil zde mezi lety 1922–1925
22	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegovo město – nám. Pod Branou
23	Johann	Liebieg	3	Liberec	Liebiegovo město – Klicperova ulice
24	Jaroslav	Řídký	1	Liberec	v této ulici na Františkově se narodil
25	Vladimír	Svatý	6	Liberec	dlouholetý pracovník ve výzkumném technologickém ústavu v Liberci
26	Kamillo	Horn	1	Liberec	V této ulici ve vedlejším objektu, který už neexistuje, se narodil a zemřel tento hudební skladatel
27	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegova zámeček v Liberci
28	Karel	Hubáček	5	Liberec	zakládání a vyučování – Školka a spolek SIAL

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
29	Josef	Čapek	6	Liberec	působení ve spolku Česká beseda
30	Kateřina	Šliková z Redernu	2	Liberec	Liberecký zámek
31	Vlasta	Burian	3	Liberec	Zde žil, než se přestěhoval s rodinou do Prahy
32	Jakob	Ginzel	1	Liberec	místo narození významného romantického malíře
33	Kateřina	Šliková z Redernu	6	Liberec	Liberecký zámek
34	Václav	Šamánek	3	Liberec	ordinace a místo úmrtí Dr. Šamánka v ul. Na Svahu
35	Václav	Šamánek	9	Liberec	Založil Matiční školu pro českou menšinu v ul. Na Svahu
36	Johann	Liebieg	3	Liberec	Liebiegova vila v Liberci
37	Vlasta	Burian	1	Liberec	narodil se v Lucemburské ulici č. p. 36 – objekt již neexistuje
38	Max	Kühn	3	Liberec	vila, kterou navrhl a kde žil
39	Josef	Matouschek	4	Liberec	studium na obchodní škole v Liberci
40	Josef	Matouschek	9	Liberec	zakladatel turistiky na Liberecku
41	Milan	Uherek	6	Liberec	aktivně působil v opěře libereckého divadla
42	Josef	Matouschek	3	Liberec	žil v domě ve Fučíkové ul. v Liberci
43	Karl	Kostka	6	Liberec	starosta města Liberce
44	Johann	Liebieg	8	Liberec	místo Liebiegovy tkalcovny – bývalá Textilana v Dolním Harcově
45	Bedřich	Smetana	3	Český Dub	dům kde pobýval B. Smetana a žila jeho matka
46	Karolína	Světlá	4	Šimonovice	škola kam chodila Karolína Světlá
47	Karolína	Světlá	0	Hodkovice nad Mohelkou	I. česká škola (1890) – zásluhou K. Světlé
48	Zdislava	z Lemberka	3	Jablonné v Podještědí	Zámek Lemberk
49	Hans	Scholz	3	Liberec	Šolcův Dům
50	František	Šalda	1	Liberec	Rodný dům Františka Xavera Šaldy
51	Anežka	Čermáková-Sluková	1	Světlá pod Ještědem	Rodný dům spisovatelky Anežky Čermákové-Slukové, pobývala zde Karolína Světlá
52	Jetřich	Slatinský	3	Český Dub	Jetřich Slatinský ze Slatinky a Hostovic – Hejtman a úředník Českodubského panství
53	Václav	Havel	1	Český Dub	Rodný dům Václava Havla (1886–1965), významný folklorista, muzejník, řídicí učitel
54	Josef	Huttary	3	Český Dub	Český malíř
55	František	Hikisch	3	Český Dub	Malíř a kreslíř
56	František	Havlina	3	Český Dub	Stavitel, autor kostela sv. Prokopa v Hodkovicích
57	Petr	Dilinger	3	Český Dub	Český malíř, grafik a ilustrátor
58	Franz	Stross	3	Liberec	Vila průmyslníka a obchodníka Franze Strosse
59	Bedřich	z Bibrštejna	7	Liberec	Zřícenina hradu Hamrštejn
60	Jan	z Donína	7	Bílý Kostel nad Nisou	Zřícenina hradu Raimund
61	Ferdinand	Unger	3	Hodkovice nad Mohelkou	Obchodník se skleněným zbožím

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
62	Bohumil	Zajíček	3	Hodkovice nad Mohelkou	Akademický malíř
63	Konrad	Henlein	1	Liberec	Sudetoněmecký politik a vůdce separatistického hnutí, rodný dům
64	Eduard	Petzold	7	Český Dub	Schittův zámek, významný továrník a textilní magnát. Stavitel Eduard Petzold, architekt evropského významu. Dnes domov důchodců
65	Franz	Schitt	7	Český Dub	Blaschkova vila, dnes Podještědské muzeum. Pro svého zetě Konrada Blaschkeho nechal vilu postavit významný podnikatel Franz Schmitt.
66	Willy	Sitte	3	Chrastava	Významný německý malíř, zde žil do roku 1946
67	František	Křelina	5	Český Dub	Český spisovatel, v letech 1929–1938 zde učil.
68	Theodor	von Liebieg	8	Liberec	Reichenberger Automobil Fabrik (RAF), dnes továrna již neexistuje. Spoluzakladatel Theodor von Liebieg – majitel prvního automobilu v Čechách (1893)
69	Ferdinand	Porsche	1	Liberec	Rodný dům
70	Josef	Suchý	5	Hrádek nad Nisou	První ředitel Masarykovy školy v Hrádku n. N., vedoucí ochotnického div. souboru, zástupce Čechů v městské radě
71	Josef	Škoda	5	Proseč pod Ještědem	Řídící učitel, vlastenec. Zemřel v Osvětimi.
72	Franz	Scholz	7	Liberec	Kostel sv. Vincenze z Paoli, stavitel
73	Marcus	de Lanza	7	Liberec	Kostel sv. Antonína, stavitel
74	Marcus	Canevalle	7	Liberec	Kostel sv. Kříže, stavitel
75	Marcus	Canevalle	7	Liberec	Kostel nejsvětější trojice
76	Ignaz	Ginzkey	8	Liberec	Významný český továrník a podnikatel, výroba koberců
77	Ignaz	Ginzkey	8	Liberec	Významný český továrník a podnikatel, spoluzakladatel Vratislavického pivovaru
78	Marta	Ginzkeyová	8	Liberec	Založila manželka podnikatele Ginzkeye
79	Rudolf	Fuksa	3	Chrastava	Účastník protikomunistického odboje, jeho dům, popraven 9. 8. 1958
80	Napoleon	Bonaparte	0	Jablonné v Podještědí	Bývalá celnice v Petrovích, 19. 8. 1813 se zde zastavil Napoleon při cestě do Jablonného. Prohlížel si zde mapy.
81	Božena	Němcová	3	Liberec	Dům u dvou sfing. Zde roku 1850 žila se svým manželem, finančním respicientem.
82	Ludwig	Hlasiwetz	8	Liberec	Botanická zahrada, zakladatel zahrady, představitel spolku "Přátel přírody".
83	Erich	Sluwa	8	Liberec	Zoologická zahrada, spoluzakladatel, první ředitel. Nejstarší ZOO na území ČR.
84	Bohumil	Hansa	5	Chrastava	Ředitel menšinové školy, zastánce české menšiny, vězněný v koncentračním táboře. Zřídil zdejší muzeum
85	Antonín	Šámal	6	Proseč pod Ještědem	Historická budova, hostinec U Šamálu
86	Hubert	Tille	8	Liberec	Appeltův dům, mecenáš Hubert Tille zde založil první libereckou reálku, jedna z prvních mimopražských škol tohoto druhu.
87	Johann	Liebieg	8	Liberec	Oblastní galerie v Liberci, dříve vila Johanna Liebiega mladšího
88	August	Corda	1	Liberec	Rodný dům. Světoznámý mykolog a fytopaleontolog

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
89	Miklós	Radnóti	4	Liberec	Maďarský básník, zde studoval
90	Miklós	Radnóti	3	Liberec	Maďarský básník, zde pobýval
91	Otto	von Bismarck	3	Liberec	Za prusko-rakouské války roku 1866 zde pobýval
92	Karel	Baier	3	Liberec	Spisovatel, zde žil
93	Oscar	Soyk	3	Liberec	Velkoobchodník s vínem a likérem
94	Max	Kühn	7	Liberec	Kostel U Obrázku, architekt
95	Kryštof	Breda	7	Jablonné v Podještědí	Letohrádek Bredovských, majitel panství
96	Petr	Mužák	1	Světlá pod Ještědem	Dnes objekt již neexistuje, bývalá rychta U Mužáků. Rodný dům manžela Karolíny Světlé, učitel hudby, profesor kreslení
97	Walther	Wiener	3	Hrádek nad Nisou	Světově známý ornitolog. Zde se za II. světové války skrýval před nacisty.

Mezi historicky významné stavby mohou být zařazeny též památníky padlým a válečné hroby, přestože jejich umístění často neodpovídá přímo místu významné (tragické) události. Tyto objekty jsou v centrální evidenci Ministerstva obrany pod názvem vojenské hroby a pietní místa a v novele vyhlášky 500/2006 Sb. byly zařazeny do jevu 113a (Pohřebiště, krematoria, válečné hroby a pietní místa).

V SO ORP Liberec je evidováno 78 válečných hrobů a pietním míst, které se váží zejména k 3 událostem:

- Prusko-rakouská válka vedená v roce 1866
- 1. světová válka
- 2. světová válka

MÍSTA VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

Jevy A013 (historicky významná stavba) a A020 (místo významné události) se vzájemně doplňují. Hodnotou je v tomto případě lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s historicky významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla). Památná místa spojená s historickou událostí významně ovlivňující vývoj správního území ORP Liberec. Hlavní rozdíl oproti jevu A013 je ten, že se jedná o lokality, nikoliv o konkrétní objekt nebo budovu.

Tomuto jevu, který nemá velký význam pro územní plánování, zatím nebyla věnována větší pozornost. Bylo zmapováno jen několik lokalit, které jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 17: Místa významných událostí v SO ORP Liberec, zdroj databáze ÚAP Liberec 2020

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI V SO ORP LIBEREC	
OBEC	POPIS
Hlavice	poutní místo (útěk před morem)
Jablonné v Podještědí	Zajatecký tábor
Liberec	Sovětská okupace, 1968
Liberec	Bývalá ilegální tiskárna
Liberec	Zajatecký tábor
Liberec	Bitva u Liberce, 1757
Liberec	Potyčka pruské a rakouské armády
Proseč pod Ještědem	Tábor lidu, 1870
Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Kříž u potoka
Světlá pod Ještědem	Pád letadla, 20. 8. 1948
Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Skalák

B 5.3 Urbanistické a krajinné hodnoty území

Urbanistické a krajinné hodnoty jsou popsány sledovaným jevem ÚAP s označením A011. K původně urbanistickým hodnotám přibýly po novele vyhlášky 500/2006 Sb. také krajinné hodnoty. V dalším textu je zachováno původní členění na urbanistické a krajinné (vizuální) hodnoty.

URBANISTICKÉ HODNOTY

Ve čtvrté úplné aktualizaci jsme k urbanistickým hodnotám řadily tyto jevy:

- jedinečný urbanistický soubor,
- zachovalá cenná urbanistická struktura,
- lokální centra historických obcí,
- urbanistické kompoziční osy.

V páté úplné aktualizaci s významným přispěním Územní studie krajiny SO ORP Liberec byl okruh sledovaných jevů rozšířen o tyto kategorie:

- region lidové architektury (pouze slovní popis),
- sídla s cennou lidovou architekturou (vymezená v ÚSK a zařazená do kategorie LA1, LA2).

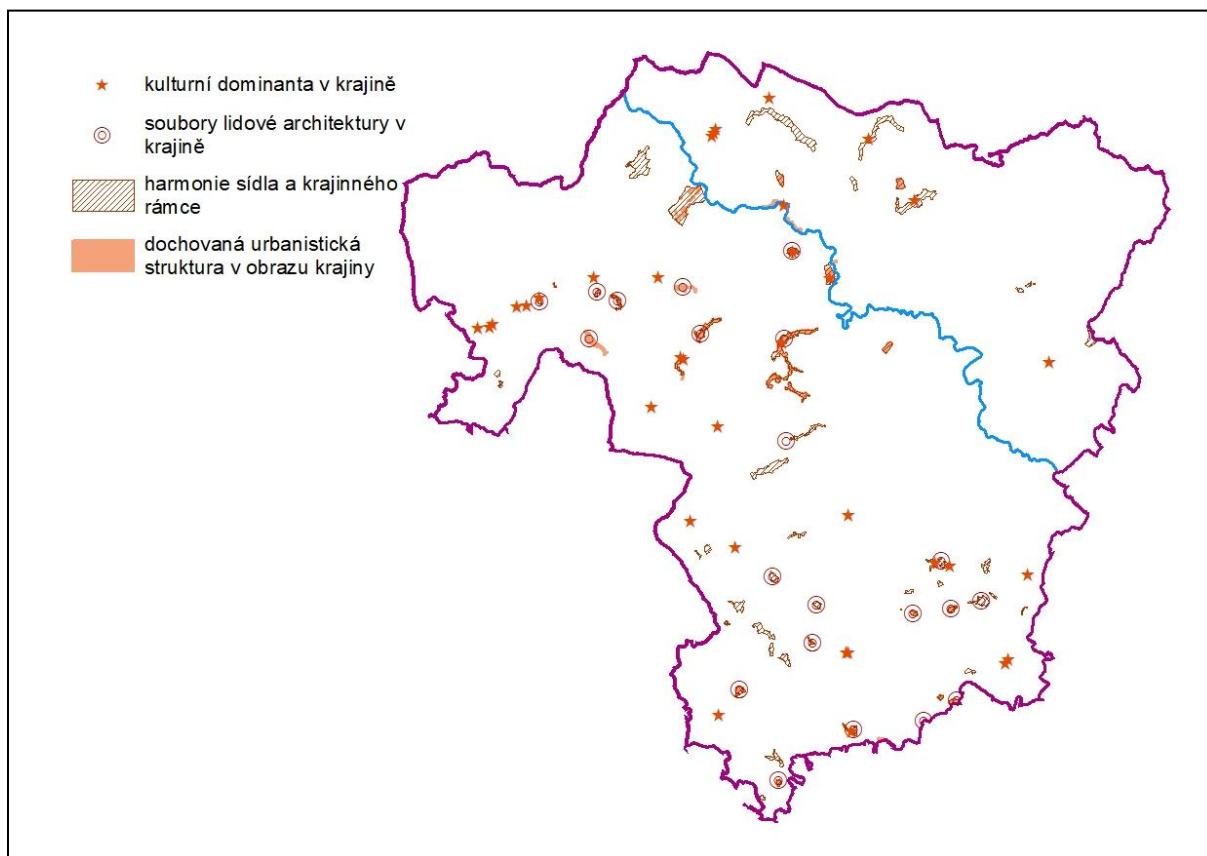
Zdrojem dat v této kategorii byly ÚPD obcí, odborná literatura (v případě cenných urbanistických souborů), mapy stabilního katastru – tzv. Císařské otisky (v případě lokálních historických center obcí) a terénní průzkum a ortofoto mapy (v případě vyhodnocení urbanistických kompozičních os). Dalším významným zdrojem byla Územní studie krajiny SO ORP Liberec (viz výše). Příklady urbanistických hodnot, vymezených na základě dostupných podkladů, jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 18: Přehled urbanistických hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2020

URBANISTICKÉ HODNOTY V SO ORP LIBEREC		
Urbanistická hodnota	Charakteristika	Příklady
Jedinečné urbanistické soubory	Urbanisticky cenné obytné celky složené z architektonicky významných a pro danou oblast typických staveb, často stavěné podle nějaké urbanistické nebo zastavovací studie	Areál Technické univerzity v Liberci, Liebiegovo městečko, Kateřinské údolí, sídliště Jeřáb, Kristiánov v Liberci, vilové čtvrti v okolních obcích
Zachovalá cenná urbanistická struktura	Nenarušená původní urbanistická struktura osídlení	Karlov pod Ještědem – Českolipská ul., sídla Zábrdí (Osečná), Benešovice (Všelibice), Letařovice (Bílá)
Lokální historická centra obcí	Zachovalá, dobře čitelná a pro danou lokalitu typická historická jádra obcí.	Návsi, náměstí, veřejná prostranství
Urbanistické kompoziční osy	Významné, historickým vývojem vzniklé nebo záměrně založené linie uvnitř zástavby, nebo urbanizovaného prostoru, soustřeďující funkční aktivity a prostorové senzací, které záměrně organizují, nebo orientují okolní urbanistickou strukturu.	Lokální rozvojové osy kopírující významné vodní toky údolních lesních lánových vsí
Region lidové architektury	území se zvýšeným výskytem hodnotných objektů lidové architektury, dochovaných ve svém tradičním výrazu v rámci hmotové a urbanistické skladby nebo materiálové charakteristiky	
Sídla s cennou lidovou architekturou	Sídla s vysokým výskytem hodnotných objektů lidové architektury citlivě umístěných do krajinného rámce	Jítrava (Rynoltice), Kněžičky a Heřmanice v Podještědí (Jablonné v Podještědí)

Regiony lidové architektury, které jsou určovány především typy lidové architektury, lze na Liberecku vymezit pouze velmi zhruba, protože se tyto typy prolínají – hranice nejsou zřetelné. V zásadě je možno vymezit na Liberecku část severozápadní – dle Mencla² oblast západoevropského hrázděného domu v severozápadních Čechách. Jedná se zejména o Jablonecko, Hrádecko, část Ještědského hřbetu a Chrastavsko, kde se vyskytují objekty lidové architektury s hrázděným patrem.

Další částí je jihozápad Liberecka – Českodubsko a okraj Českolipska, pro kterou je charakteristický patrový roubený dům s hodnotnými lomenicemi, podstávkami a pavlačemi. Patrový i přízemní roubený dům s podstávkou se však vyskytuje i v jiných částech Liberecka s výjimkou východního okraje, kde se již nejčastěji objevuje přízemní roubený dům s lomenicí.

Obr. 10: Vybrané vymezené estetické a urbanistické hodnoty území, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

KRAJINNÉ A VIZUÁLNÍ HODNOTY

V rámci aktualizace ÚAP byly vymezeny vizuální hodnoty, mezi které byly zařazeny jevy:

- A015 – významná stavební dominanta,
- A020 – významný vyhlídkový bod, který byl dále specifikován.

Jevy ÚAP byly dále doplněny na základě výstupů z ÚSK ORP Liberec o další sledované hodnoty:

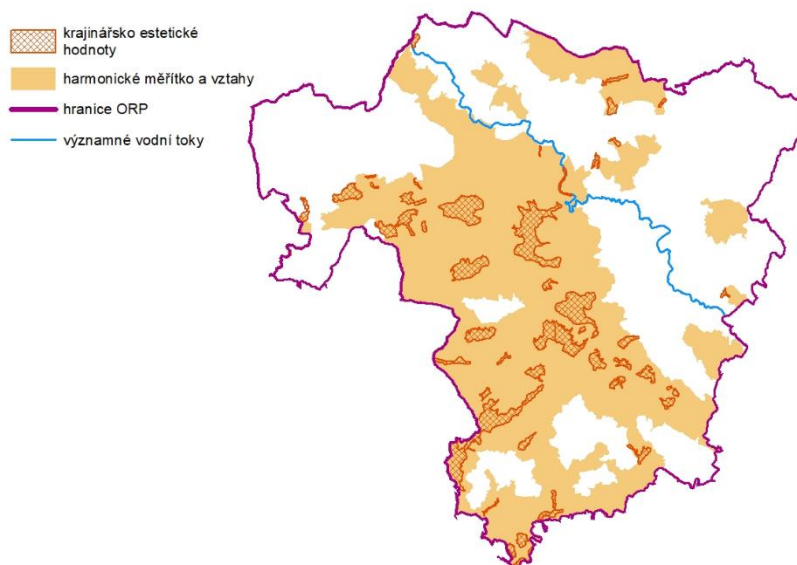
- krajinná dominanta (nejvyšší body hor a kopců, které dominují v prostoru),
- terénní dominanta (vrcholové partie kopců, hor a horských hřbetů, které dominují v prostoru),
- liniová zeleň v krajině a sídla (aleje, stromořadí, větrolamy),
- horizont (významné prostorové předěly, které tvoří optický horizont pro pozorovatele),

² Mencl, V. (1980): Lidová architektura v Československu (ACADEMIA Praha)

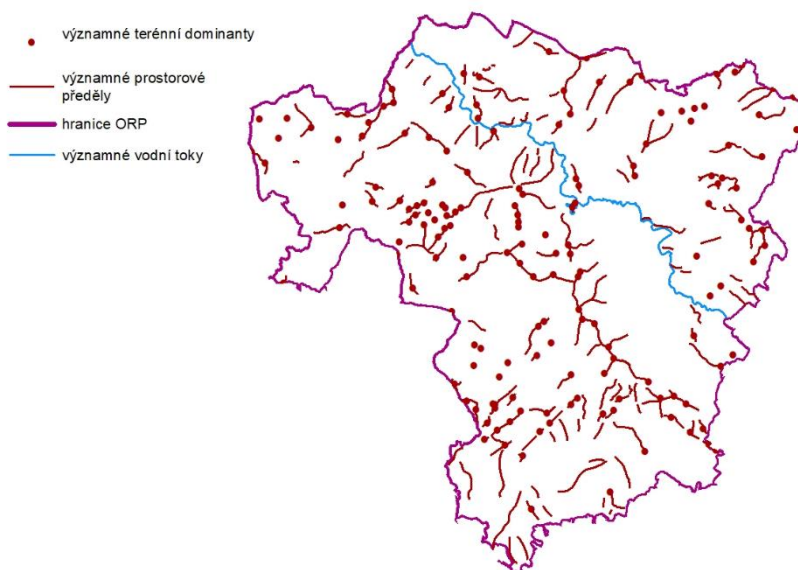
- pohledově exponované plochy,
- fragmenty osových vazeb a kompozic,
- segmenty krajiny s dochovaným členěním plužiny,
- segmenty krajiny s krajinářsko-estetickými hodnotami,
- harmonie sídla a krajinného rámce.

Tab. 19: Přehled vizuálních a krajinných hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

VIZUÁLNÍ A KRAJINNÉ HODNOTY			
Významný vyhlídkový bod	Místo významného pohledu na sídlo	Významný pohled na sídlo a kulturní dominanty	
	Místo dalekého výhledu	Veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlédnout významnou a atraktivní část okolního území.	
	Místo panoramatického rozhledu	Veřejně přístupné místo umožňující rozhled do všech směrů	
Významná dominanta	Dominanta kulturně historická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů kulturně historického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	Př. zámek Grabštejn, zámek Lemberk, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské ve Stráži nad Nisou, Palmeho dvůr v Jablonném v Podještědí
	Dominanta technická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů technického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	Př.: vodárenská věž areálu Chotyňské strojírny a slévárny, železniční most v Kryštofově Údolí, zauhlovací a vodárenská věž v Liberci, těleso hráze vodní nádrže Fojtka
	Krajinná dominanta	Nejvyšší body hor a kopců, které dominují v prostoru.	
	Terénní dominanta	Vrcholové partie kopců, hor a horských hřbetů, které dominují v prostoru	
	Horizont	Významné prostorové předěly, které tvoří optický horizont pro pozorovatele	
	Pohledově exponované plochy	Místa dobře viditelná (častých pohledů), místa v pohledové ose; mohou, ale nemusí být zdůrazněna dominantou	
	Krajinné hodnoty	Segmenty krajiny s dochovaným členěním plužiny	Lokality s dochovaným členěním historických plužin – liniová zeleň a liniové struktury, výjimečně i výrazné členění pozemků bez mimolesní zeleně.
Segmenty krajiny s krajinářsko-estetickými hodnotami		Segmenty krajiny a lokality se soustředěnými krajinářsko-estetickými hodnotami (harmonie prostorových vztahů, harmonie měřítka)	
Harmonie sídla a krajinného rámce		Lokality se zástavbou sídel s harmonickým zapojením do krajinného rámce (význam siluety a rozhraní zástavby a krajiny).	
Fragmenty osových vazeb a kompozic		Fragmenty osových vazeb a kompozic v krajině (cesty, aleje, důležité vizuální vazby)	
Liniová zeleň v krajině a sídle		Aleje, stromořadí, větrolamy dotvářející jedinečnost krajiny	

Obr. 11: Krajinařsko-estetické hodnoty a harmonické měřítko a vztahy v krajině, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

Obr. 12: Prostorové členění – prostorové předěly a terénní dominanty, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

B 5.4 Záměry na provedení změn v území

Objekty, které představují nějakou hodnotu v území, již existují a jsou tedy v časovém horizontu stav. Mezi záměry tak můžeme zařadit pouze objekty či lokality, které jsou navrhovány k památkové ochraně.

1. Památkové zóny

- MPZ Liebiegovo městečko, obytné sídliště z období pozdní secese v duchu zahradních měst je urbanisticky a architektonicky cenným celkem na severním svahu tzv. Hrnčířského kopce v liberecké městské části Perštýn
- MPZ Chrastava – historické jádro města v okolí náměstí 1. máje.
- VPZ Dehtáry

2. Kulturní památky

- Jeřmanice – pomník na hřišti
- Jeřmanice – pomník na křižovatce
- Jeřmanice – pomník u kostela
- Chotyně – nádraží

B 6 Příroda a krajina

Ochrana přírody a krajiny je na území SO ORP Liberec uplatňována následujícími instituty:

Krajský úřad Libereckého kraje – odbor životního prostředí a zemědělství, Magistrát města Liberce – odbor životního prostředí, Orgány ochrany přírody na úrovni obcí s pověřeným obecním úřadem pro výkon státní správy (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou, Chrastava), dále Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR), která je specializovanou organizační složkou České republiky zajišťující odbornou i praktickou péči o přírodu prostřednictvím Správy CHKO Jizerské hory a Správy CHKO Lužické hory.

Orgány ochrany přírody a krajiny vymezují, evidují a chrání: památné stromy, lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, migračně významná území, významné krajinné prvky a územní systémy ekologické stability. Krajinný ráz části území s významnými přírodními a estetickými hodnotami je chráněn vyhlášením přírodního parku Ještěd. Kategorie zvláště chráněných území jsou následující: chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace (PR), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní památky (PP), národní přírodní památky (NPP). Ze soustavy NATURA 2000 to je evropsky významná lokalita (EVL) a ptačí oblast (PO).

B 6.1 Zvláštní ochrana přírody a krajiny

Zvláštní ochrana přírody a krajiny lze rozdělit na zvláštní ochranu územní a zvláštní ochranu druhovou.

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA DRUHOVÁ

Jedná se o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, uvedené v přílohách k vyhlášce č. 395/1992 Sb. Jsou rozděleny do třech kategorií: ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené.

Jev A036 sleduje lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Na území SO ORP Liberec je v databázi ÚAP evidována pouze jedna lokalita zvláště chráněných druhů živočichů a to v Hodkovicích nad Mohelkou, poskytovatelem těchto dat je AOPK ČR. Předmětem ochrany lokality je sysel obecný. Jeho kolonie se nacházejí na území sportovního letiště a zaujímají rozlohu 23,5 ha. Sysel je kvalifikován jako kriticky ohrožený druh (C1) a podléhá ochraně z celoevropského hlediska (dle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb.). V současné době početnost jejich populace výrazně klesá.

Tab. 20: Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec, zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje

LOKALITY VÝSKYTU ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ROSTLIN			
Latinský název	Český název	Kateg.	Lokalita
<i>Gentianella campestris</i> subsp. <i>baltica</i>	hořeček ladní baltský	§1	Ještědský hřbet
<i>Vignea dioica</i>	tuřice dvoudomá	§1	Lázně Kundratice
<i>Carex hostiana</i>	ostřice lemovaná	§2	Lázně Kundratice
<i>Cephalanthera rubra</i>	okrotice červená	§2	Karlovske bučiny
<i>Corallorhiza trifida</i>	korállice trojklanná	§2	Karlovske bučiny
<i>Crocus albiflorus</i>	šafrán bělokvětý	§2	Ještědský hřbet (Hoření Paseky)
<i>Epipactis microphylla</i>	krušík drobnolistý	§2	Karlovske bučiny
<i>Epipactis palustris</i>	krušík bahenní	§2	Zdílava, Lázně Kundratice
<i>Iris sibirica</i>	kosatec sibiřský	§2	Jablonné v Podještědí
<i>Orchis ustulata</i> subsp. <i>ustulata</i>	vstavač osmahlý	§2	Ještědský hřbet (Hlubocký hřbet, Rašovka)
<i>Taxus baccata</i>	tis červený	§2	Fojtka, Harcov a jinde v Jizerských horách
<i>Aconitum variegatum</i>	oměj pestrý	§3	Lázně Kundratice, Luž. Nisa pod Libercem

LOKALITY VÝSKYTU ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ROSTLIN			
Latinský název	Český název	Kateg.	Lokalita
<i>Anemone sylvestris</i>	sasankovka lesní	§3	Světlá pod Ještědem, Bohumileč u Č. Dubu, Pelíkovice u Hodkovic
<i>Arnica montana</i>	prha arnika	§3	Českodubsko, Hoření Paseky
<i>Arum maculatum</i>	áron plamatý	§3	ve vlhkých lesích na živních substrátech porůznu (Ještědský hřbet)
<i>Calla palustris</i>	d'áblík bahenní	§3	rybníky v okolí Jablonného, Panenský potok tamtéž, dále Liberec – Karlínský rybníček (vysazena)
<i>Cephalanthera damasonium</i>	okrotice bílá	§3	Karlovské bučiny, Českodubsko (Bohumileč)
<i>Dactylorhiza longibracteata</i>	prstnatec listenatý	§3	ve vyšších polohách na prameništích a přechodových rašelinách dosud roztr. (Ještědský hřbet)
<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>	prstnatec májový	§3	na vlhkých loukách v podhorských polohách (Ještědský hřbet)
<i>Gentiana asclepiadea</i>	hořepník tolitovitý	§3	Ještěd
<i>Gentiana cruciata</i>	prostřelenec křížatý	§3	vzácně Ještědský hřbet
<i>Gymnadenia conopsea</i> subsp. <i>conopsea</i>	pětiprstka žežulník	§3	vzácně v Ještědském hřbetu
<i>Huperzia selago</i>	vranec jedlový	§3	Černá hora u Ještědu
<i>Leucojum vernum</i>	bledule jarní	§3	Ještědský hřbet
<i>Lilium martagon</i>	lilie zlatohlavá	§3	Ještědský hřbet
<i>Lunaria rediviva</i>	měsíčnice vytrvalá	§3	Ještědský potok, hor. Křížany, machnínská průrva Luž. Nisy
<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>signifera</i>	vstavač mužský znamenáný	§3	Vápenice v Ještědském hřbetu
<i>Oxycoccus palustris</i>	klikva bahenní	§3	Lázně Kunderatice
<i>Platanthera bifolia</i>	vemeník dvoulistý	§3	Ještědský hřbet
<i>Platanthera chlorantha</i>	vemeník zelenavý	§3	nelesní enklávy v Ještědském hřbetu, Minkovice, Fojtka
<i>Salix repens</i>	vrba plazivá	§3	Niva Ploučnice od Lázní Kunderatice, Krásná Studánka, Minkovice a Vesec v Liberecké kotlině
<i>Trollius altissimus</i>	upolín nejvyšší	§3	jižně od Jablonného v Podještědí
<i>Vignea davalliana</i>	tuřice Davallova	§3	Lázně Kunderatice, Zdislava, řada prameništ v Ještědském hřbetu (Pláně, Rašovka, Záskalí, Hodkovice)

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA ÚZEMNÍ

Spočívá ve vymezení zvláště chráněných území (ZCHÚ), která se dále dělí na maloplošná chráněná území (MCHÚ) a velkoplošná chráněná území (VCHÚ). Zároveň sem řadíme lokality chráněné evropskou směrnicí NATURA 2000.

Tab. 21: Přehled zvláště chráněných území, zdroj: databáze ÚAP (úplná aktualizace 2020)

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ		
Velkoplošné chráněné území	Chráněná krajinná oblast	CHKO Jizerské hory
		CHKO Lužické hory
Maloplošné chráněné území	Národní přírodní rezervace	NPR Jizerskohorské bučiny
		NPR Karlovské bučiny
		NPR Jezevčí vrch
	Přírodní rezervace	PR Hamrštejn
		PR Dlouhá hora
		PR Velký Vápenný
	Národní přírodní památka	NPP Čertova zeď
	Přírodní památka	PP Bílé kameny
		PP Stříbrník
		PP Terasy Ještědu
		PP Panský lom
PP Fojtecký mokřad		
PP Pod dračí skálou		
		PP U Rozmoklé žaby

CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI

CHKO JIZERSKÉ HORY

Byla vyhlášena na přelomu let 1967–1968. Zahrnuje území Jizerských hor a jejich podhůří (s výjimkou Černostudničního hřebene) přibližně mezi městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Kořenov, Tanvald a Jablonec nad Nisou. Na východě sahá ke státní hranici s Polskem a dále hraničí s Krkonošským národním parkem. Na území SO ORP Liberec se nachází v obcích Nová ves, Oldřichov v Hájích, Mníšek u Liberce a Liberec.

Rozkládá se na ploše 368 km², lesnatost území je 73 % (269 km²), což bylo také jedním z důvodů jejího vyhlášení. Nejnižší bod CHKO (325 m n. m.) leží u Raspenavy. Nejvyšší horou české části Jizerských hor je Smrk (1124 m n. m.). Významným vrcholem je rovněž Bukovec (1005 m n. m.) – nejvyšší čedičová kupa ve střední Evropě. CHKO Jizerské hory patří k velmi kontrastním územím. Na jedné straně stojí rozsáhlé plochy imisních holin a poškozených lesních porostů, na straně druhé naopak mimořádně hodnotná území se zachovalými přirozenými společenstvy, zejména rozsáhlý komplex bučin na severních svazích hor, zbytky klimaxových smrčín a unikátní společenstva rašelinišť se vzácnou flórou a faunou. Významnou součástí CHKO je nelesní krajina s převažujícími loukami a pastvinami a s dochovanými stavbami tradiční lidové architektury. Vedle problémů lesnického charakteru (mj. i vysoké stavy zvěře) se v době nedávné objevila hrozba degradace podhorských luk a pastvin způsobená útlumem zemědělství. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Jizerské hory na období 2011–2020.

CHKO LUŽICKÉ HORY

Byla vyhlášena v roce 1976 na území o rozloze 270 km² k zajištění ochrany harmonické krajiny v pískovcovém území České křídové tabule. Krajina vyniká výrazným reliéfem, vysokou lesnatostí a celkový ráz oblasti dokresluje lužická lidová architektura. K přírodovědecky nejhodnotnějším částem Lužických hor patří zbytky přirozených lesních porostů ve vrcholových partiích, vlhké horské a podhorské louky s výskytem vzácných druhů rostlin, nivy potoků a význačné geomorfologické útvary.

Chráněná krajinná oblast Lužické hory leží mezi Šluknovským a Frýdlantským výběžkem, při hranici se SRN. Západní část spadá pod Ústecký, východní pak pod Liberecký kraj. Jejím sousedem jsou další

velkoplošná chráněná území – Národní park České Švýcarsko, CHKO České středohoří a CHKO Labské pískovce. Na území SO ORP Liberec zasahuje do obcí Jablonné v Podještědí, Rynoltice a Hrádek nad Nisou.

Je zde vyhlášeno celkem 18 maloplošných chráněných území a 19 památných stromů. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Lužické hory pro období 2015–2024 a plány péče o jednotlivá MCHÚ.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE

NPR JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Je největším chráněným územím v Jizerských horách a také patří mezi několik největších NPR v České republice. Vlastní rezervace sestává ze šesti segmentů o celkové rozloze 950,93 ha, navzájem propojených ochranným pásmem o výměře 1750,41 ha. Celé území s plochou přes 27 km² je součástí 1. zóny CHKO Jizerské hory. Současná NPR byla vyhlášena v roce 1999 a vznikla sloučením a velkorysou arondací původních sedmi NPR, vyhlášených na severních úbočích hor již roku 1960 (Špičák, Stržový vrch, Poledník, Štolpichy, Frýdlantské cimbuří, Paličnick, Tišina). Chráněné území se rozprostírá v dlouhém pásu (cca 15 km) od Oldřichova v Hájích po Bílý Potok pod Smrkem a zahrnuje lesní porosty na strmých severních svazích Jizerských hor v nadmořských výškách 420 m (OP 350 m) až 1006 m. Předmětem ochrany je největší komplex přírodě blízkého smíšeného lesa s převahou buku v Čechách, který poskytuje prostředí k životu mnoha vzácným živočišným a rostlinným druhům. Také je součástí Ptačí oblasti Jizerské hory a je Evropsky významnou lokalitou v soustavě Natura 2000.

NPR KARLOVSKÉ BUČINY

Byla vyhlášena v roce 1972 na severních svazích Ještědského hřbetu (v oblasti tzv. Kryštofových hřbetů). Nachází se mezi Libercem (Karlov pod Ještědem) a Kryštofovým Údolím. Celková výměra chráněného území je 43,78 ha, tvar je značně nepravidelný a protažený ve směru V–Z. Území leží v nadmořské výšce 360–580 metrů, svahy jsou mírné až extrémně strmé. Ve východní části jsou orientovány na JZ, v západní části pak na SZ–Z. NPR se nachází přibližně 0,5 km od železniční stanice Karlov na trati Liberec – Česká Lípa. Je ohraničeno lesními cestami, jeho středem prochází turisticky značená pěšina. Území je prořezáno železniční tratí, která ovšem podchází vlastní rezervaci tunelem. Předmětem ochrany je ekosystém květnatých bučin na krystalických vápencích se zachovalou kalcifilní květenou, který v širším regionu nemá obdobu.

Vyhláškou 22/2016 Sb. s nabytím účinnosti 1. 2. 2016 byla tato rezervace včetně ochranných pásem přestavena (rozšířena). V současnosti má NPR rozlohu 58,28 ha. Předmětem ochrany jsou přirozené lesní ekosystémy bučin a biotop vzácného a ohroženého druhu rostliny kruštíku drobnolistého (*Epipactis microphylla*), včetně jeho populace.

NPR JEZEVCÍ VRCH

V roce 1967 byla zřízena státní přírodní rezervace Jezevčí vrch o rozloze 79,16 ha. V roce 1992 byla přehlášena na národní přírodní rezervaci. Hlavním předmětem ochrany je uchování typického smíšeného lesa charakteru květnatých bučin a suťových lesů s bohatým podrostem na znělcovém podkladě s výskytem řady chráněných druhů rostlin a živočichů. Jezevčí vrch (665 m n. m., dříve nazývaný také Jílový vrch, Limberg nebo Dachsberg), dominanta jihovýchodní části Lužických hor, je poměrně rozložitá znělcová kupa s vložkami čedičů, nižší partie jsou tvořeny turonskými pískami a pískovci. Jezevčí vrch se nachází v geomorfologickém celku Ralská pahorkatina, v okrsku Cvikovská pahorkatina. Od vlastních Lužických hor, od kry Hvozdu a Sokola, je kra Jezevčího vrchu oddělena Heřmanickým zlomem. Na území SO ORP Liberec se nachází v Jablonném v Podještědí.

PŘÍRODNÍ REZERVACE

PR HAMRŠTEJN

Byla vyhlášena v roce 1972. Rozkládá se na ostrohu obtékaném Lužickou Nisou a přilehlé enklávě smíšeného a listnatého lesa kolem zříceniny hradu Hamrštejn v okrese Liberec západně od liberecké čtvrti Machnín. Zaujímá rozlohu 28,29 ha. Chrání v rámci Ještědsko-kozákovského hřbetu ojedinělá společenstva teplomilných druhů, jejichž výskyt zde souvisí jak s propojením této oblasti s teplejší oblastí Lužice, tak také s jejím středověkým odlesněním. Mezi zdejšími lesními společenstvy lze nalézt dubohabřiny, květnaté a acidofilní bučiny, suťový les a fragmenty lesa lužního. Roste zde jaterník podléška, pižmovka obecná, zvonek broskvolistý, árón plamatý, oměj pestrý, lilie zlatohlavá, a měsíčnice vytrvalá, udatna lesní a zvonek širokolistý. Žije zde mlok skvrnitý, zmije obecná a sýček obecný.

PR DLOUHÁ HORA

Byla vyhlášena v roce 1972. Nachází se na území obce Chrastava a Bílý Kostel. Zaujímá rozlohu 13,97 ha. Komplex společenstev bukových lesů od vrcholové, klimaticky exponované kyselé bučiny s bikou bělavou, přes kapradinové typy na hlubších balvanitých půdách až po suťový les s jasanem, javorem a jilmem, místy s lokálním ovlivněním povrchovou či podzemní vodou. K význačnějším podrobním druhům patří lilie zlatohlavá, česnek medvědí, bledule jarní, árón plamatý, kyčelnice devítilistá nebo kokořík přeslenitý. V úžlabním suťovém lese dominuje měsíčnice vytrvalá, avšak pouze tam, kde je oplocením chráněna před zvěří. V břehu drobného toku roste mokřýš vstřícniolistý. Ostrov bučin uprostřed okolní smrkové monokultury je útočištěm mnoha ptačích druhů. Hnízdí tu např. holub doupňák, skřivan lesní a lejsek malý.

PR VELKÝ VÁPENNÝ

Byla vyhlášena v roce 1972 a rozšířena v roce 1997. Nachází se na území obce Rynoltice a Bílý Kostel nad Nisou. Zaujímá rozlohu 24,50 ha. Zahrnuje společenstva původního horského kleno-bukového lesa ve vrcholové poloze Velkého Vápenného (770–790 m n. m.) a společenstvo květnatých bučin na devonských vápencích. Na lokalitě žije velké množství zákonem chráněných druhů živočichů – jmenujme např. holuba doupňáka, krahujce obecného, slepyše křehkého nebo ještěrku živorodou. Nejzajímavějšími druhy měkkýšů jsou skelnička karpatská a blyštivka skleněná, v minulosti tu byla nalezena vřetenatka šedavá. V rezervaci jsou chráněny i podzemní krasové prostory a povrchové krasové či pseudokrasové jevy. Jeskyně Západní patří k nejvýznamnějším krasovým jeskyním severních Čech a současně je důležitým zimovištěm netopýrů, např. silně ohroženého netopýra velkého, netopýra ušatého nebo kriticky ohroženého vrápence malého, v jehož případě se jedná o nejsevernější výskyt v ČR. Vrstva grafitického fylitu ve větším ze dvou lomů je významným paleontologickým nalezištěm.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

NPP ČERTOVA ZEĎ

Byla vyhlášena v roce 1964. Nachází se mezi městy Osečná a Český Dub v severozápadním podhůří Ještědského hřbetu. Celková výměra území je 19,08 ha. Její tvar je s ohledem na podstatu předmětu ochrany výrazně protáhlý ve směru SV–JZ. Nadmořská výška lokality je 450–494 metrů. Základním předmětem ochrany je fragment zcela unikátního geologického jevu – rozsáhlé čedičové žíly vypreparované z druhohorních pískovců. Jedná se o zeď, která je složena z vodorovně uložených čedičových sloupků o šíři 2–3 metry, výšce až 20 metrů a o celkové délce neuvěřitelných 28 kilometrů od Mazovy horky na úpatí Ještědu až po Bělou pod Bezdězem. Čedičová žíla bývala svojí výškou

a délkou tak mocná, že pro její překonání bylo nezbytné ji na řadě míst prorazit, a to i tunely (někdejší Čertova brána). Dnes je chráněn poslední zbytek Čertovy zdi včetně těžebních jam v délce několika málo stovek metrů.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

PP BÍLÉ KAMENY

Skupina skal o rozloze 0,58 ha při hlavní silnici z Liberce do Nového Boru, u osady Jitrava. Za přírodní památku byla vyhlášena v roce 1968. Jedná se o skály z jemného, stejnoměrně zrnitého pískovce, které byly vymodelovány do tvarů, díky kterým získaly lidový název Sloní kameny. Na vrcholové části se nachází skalní mísa s odtokovým kanálkem, pod vrcholem pak několik pseudokrasových jeskyněk. Květena lokality je mimořádně chudá, na skalách se vyskytuje pouze brusnice brusinka, vřes obecný, mechorosty, lišejníky a pouze místy se uchytily borovice lesní a bříza bělokorá. Bílé kameny leží na naučné stezce Lužické a Žitavské hory.

PP STRÍBRNÍK

Je kopec nacházející se v Ralské pahorkatině, který spadá do katastru Žibřidice, obce Křížany. Jsou zde čedičová skaliska se sloupcovitou odlučností, vytvářející ve svém průřezu jakési nepravidelné mnohohrany. Za přírodní památku byl vyhlášen v roce 1968 a zabírá rozlohu 0,77 ha. Díky geologickému podkladu tvoří ostrůvek druhově pestré teplomilné vegetace uprostřed okolní floristicky chudé krajiny. Roste tu zvonek broskvolistý, jahodník truskavec nebo plicník tmavý. Na vrcholové skále je svým keřovitým vzhledem nápadný jalovec obecný – jedná se o jedinou známou přírodní lokalitu tohoto druhu v okolí. V prostoru památky se zdržuje chráněný výr velký a krkavec velký.

PP TERASY JEŠTĚDU

Nacházejí se na území obce Kryštofovo Údolí, Světlá pod Ještědem a Liberec. Jako přírodní památka byly vyhlášeny v roce 1972 a zabírají území o rozloze 43,78 ha.

Jedná se o zachovalý komplex bukových lesů na západních svazích Ještědského hřbetu. Vegetace je tvořena vápnomilnými bučinami přecházejícími do květnatých bučin, na exponovaných místech se vyskytují bučiny acidofilní a suťové lesy. V porostech buku jsou přimíšeny javor klen, jasan ztepilý, smrk ztepilý a lípa malolistá. V podrostu se ze zvláště chráněných druhů vyskytuje okrotice červená, okrotice bílá, korálice trojklanná, krušík drobnolistý, árón plamatý, lilie zlatohlavá a další. V bučinách hnízdí hýl obecný, datel černý a strakapoud velký.

PP PANSKÝ LOM

Vlastní chráněné území tvoří opuštěný vápencový lom o výměře 1,65 ha, v severovýchodním úbočí Hlubockého hřbetu (k.ú. Hluboká u Liberce), zvaný též Michlerův. Stěny lomu jsou kolmé, místy až 35 m vysoké, při úpatí překryté osypovými kužely. Významnou součástí lomu je hluboká puklinová jeskyně známá jako „Hanychovská“, která začíná asi 9 m hlubokou propástkou a pokračuje složitým puklinovým systémem v délce asi 130 m. Podstatná část jeskyně byla však v minulosti odtěžena a rovněž bývalá krápníková výzdoba byla zničena ještě v době, kdy vchod do jeskyně nebyl pro veřejnost uzavřen. Jeskynní systém je významným zimovištěm netopýrů v oblasti Ještědského hřbetu – z celkem 13 zde zjištěných druhů jsou tři silně ohrožené, dva ohrožené. Prostor lomu se vyznačuje bohatou květenou, vázanou zde na otevřené vápencové skalní stěny a mělké půdy při okraji lomu, např. skupinu kapradorostů zastupuje sleziník červený a doubravník vápencový, dále tu roste hruštica jednostranná, hruštička menší a okrouhlostá, kociánek dvoudomý a na vlhkém osypu ohrožený prstnatec Fuchsův. Na prostor lomu navazuje květnatá bučina s bohatou populací kyčelnice devítilisté, žindavy

evropské či se vzácnou kapradinou laločnatou. K význačným zde zjištěným zástupcům živočišných druhů kromě netopýrů patří ohrožený mlok skvrnitý a ropucha obecná, na skalní římse hnízdí krkavec velký. Průzkum bezobratlých prokázal výskyt několika reliktních druhů (např. drabčků či střevlíka a tím dotvrdil značnou zachovalost území a její přírodovědnou hodnotu. Jako přírodní památka byl vyhlášen v roce 2005.

PP FOJTECKÝ MOKŘAD

Jedná se o členitý a poměrně rozsáhlý mokřad nacházející se na soutoku několika drobných vodních toků, svým charakterem ojedinělý v Jizerských horách. Nachází se na katastru Fojtky u Liberce. Zaujímá rozlohu 1,53 ha. Jako přírodní památka byl vyhlášen roku 2002.

Nejzajímavější část lokality se nachází ve středu mokřadu v místě pravděpodobně zaneseného rybníčku. Mokřadní porosty jsou tvořeny zábělníkem bahenním a vachtou trojlistou, podél přítoků se nachází porosty přesličky poříční. Do přírodní památky jsou zahrnuty i okolní mokřadní louky s výskytem prstnatce májového a srstnatce Fuchsova. Z obratlovců se zde vyskytují zvláště chránění ptáci – chřástal polní a bramborníček hnědý a obojživelníci – čolek horský, čolek obecný a ropucha obecná.

PP POD DRAČÍ SKÁLOU

Byla vyhlášena v roce 1977 pro ochranu hojného výskytu tisu červeného. Tato dřevina je dnes jak v Jizerských horách, tak v celé České republice vzácná a zákonem chráněná. V tomto chráněném území se ve smíšeném bukovo-smrkovém porostu na ploše 1,5 hektaru vyskytuje přibližně 500 jedinců různého stáří, z nichž nejstarší dosahují věku okolo 400 let. Oploceným chráněným územím prochází krátká naučná stezka seznamující návštěvníky s rozšířením a ekologickými nároky tisů a dalších rostlin vyskytujících se v chráněném území.

PP U ROZMOKLÉ ŽÁBY

PP U Rozmoklé žáby, ležící ve výšce 380 m n. m. v mělkém údolí poblíž Zámeckého vrchu při silnici na trase Heřmanice v Podještědí – Mařenice, byla vyhlášena v roce 2011. Lokalita zaujímající rozlohu 1,53 ha. Hlavním důvodem vyhlášení PP je zachování významných mokřadů a rašelinných lesů s nálezy cenných druhů vlhkomilných rostlin a hub. Z rostlinných společenstev je nejvýznamnější vachta trojlistá, dále se zde nalézá například sítina ostrokvětá a cibulkatá, suchopýr úzkolistý a pochvatý, přeslička říční, rosnatka okrouhlolistá a vzácně i prstnatec májový. Zároveň nelze opomenout řada vzácných druhů hub, mezi které patří například voskovečka Schulzerova, jejíž výskyt na území ČR byl naposledy doložen v roce 1938, kyjanka zakouřená, pavučinec chřapáčovitý či voskovka ledková. Mezi zdejší chráněné živočichy patří čolek horský a obecný, blatnice skvrnitá, ropucha obecná, skokan hnědý, užovka obojková, zmije obecná, ještěrka živorodá nebo i silně ohrožená vážka jasnoskvrnná.

Za hranicí SÚ ORP Liberec leží PP LUKÁŠOV a PP RÁDLO.

SOUSTAVA NATURA 2000 – EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY

JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Na území SO ORP Liberec zabírají přibližně polovinu rozlohy obce Oldřichov v Hájích a nepatrně zasahují na území obce Mníšek u Liberce. Celková rozloha 3537 ha. Rozkládají se na příkrých a skalnatých severních svazích Jizerských hor. Představují svou rozlohou i zachovalostí jedinečný lesní komplex s dominancí přírodě blízkých bukových porostů. Na daném území převažují zejména acidofilní a horské klenové bučiny, staré květnaté bučiny a suťové lesy. Ve vegetační mozaice jsou též zastoupena další společenstva, např. horské třtinové a papratkové smrčiny, a různé typy vegetace skal a drolin.

LUČNÍ POTOK

Vyskytuje se na katastru Vesec u Liberce a Dlouhý Most. Zaujímá rozlohu 1,1835 ha. Nachází se zde chráněný druh mihule potoční.

VÁPENICE-BASA

Lokalita se nachází na katastrech Proseč pod Ještědem, Javorník u Českého Dubu a Světlá pod Ještědem. Zabírá území o rozloze 137,9 ha. Vyskytuje se zde chráněný druh netopýr černý a velkouchý.

ČESKÝ DUB – ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Území o rozloze 0,0545 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

ZDISLAVA – KOSTEL

Území o rozloze 0,0558 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

JANOVICKÉ RYBNÍKY

Jedná se o trojici slunečných lesních rybníků se stojatou vodou o hloubce od 30 do 50 centimetrů. Rybníky zabírají rozlohu 1,8591 ha. Nachází se zde chráněný druh vážky jednoskvrnné.

LEMBERK – ZÁMEK

Území o rozloze 0,25 ha. Nachází se zde chráněný druh živočicha vrápence malého.

JEZEVČÍ VRCH

Území o rozloze 95,9994 ha, které se nachází na katastrálních územích Heřmanice v Podještědí, Kunratice u Cvikova a Mařenice. 1/3 území spadá do SO ORP Liberec a 2/3 do SO ORP Nový Bor. Jedná se o homolovitý kopec, který horopisně patří pod Lužické hory. Předmětem ochrany je zde především přirozený smíšený les, typický pro Lužické hory. Lesní porost tvoří především suťové lesy a květnaté bučiny, často pralesovitého charakteru. Další významnou rostlinou zde chráněnou je měsíčnice vytrvalá.

HORNÍ PLOUČNICE

Území o rozloze 837,3537 ha, které se z větší části nachází na území ORP Česká Lípa. V SO ORP Liberec zasahuje na území obce Křižany (k.ú. Žibřidice a Křižany) a města Jablonného v Podještědí (k.ú. Česká Ves, Jablonné v Podještědí a Markvartice). Vyskytují se zde přírodní stanoviště otevřených trávníků kontinentálních dun s paličkovcem a psinečkem, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, přechodová rašeliniště a třasoviště, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy. Z chráněných druhů živočicha se zde nachází klínatka rohatá, losos atlantský, modrásek bahenní, modrásek očkovaný, přástevník kostivalový a vydra říční.

ROKYTKA

Lokalita, jež zaujímá rozlohu 0,8442 ha, zahrnuje vodní tok Rokytku (Údolský potok) od jejího soutoku s Lužickou Nisou směrem do Kryštofova Údolí. Údolský potok je malým vodním tokem pstruhového pásma v povodí Odry s významným výskytem vranky obecné (*Cottus gobio*), která je zároveň předmětem ochrany této lokality.

SOUSTAVA NATURA 2000 – PTAČÍ OBLAST

JIZERSKÉ HORY

Území se nachází při hranicích s Polskem a leží mezi obcemi Bílý Potok, Oldřichov v Hájích a Josefův Důl. Navržená oblast leží ve středové části CHKO Jizerské hory a zaujímá zhruba 1/3 její rozlohy. Celkově je území přibližně 20 km dlouhé a 10 km široké. Ptačí oblast zahrnuje náhorní plošinu, severní svahy Jizerských hor strmě spadající do údolí říčky Smědé a část jižních svahů nad údolím Kamenice.

Cílovými druhy této oblasti jsou tetřev obecný (*Tetrao tetrix*) a sýc rousný (*Aegolius funereus*). Nacházejí se zde také tetřev hlušec, jeřábek lesní, sýkora uhelníček, parukářka, kos horský, linduška luční, čečetka zimní, bramborníček hnědý, moták pilich, bekasina otavní, jeřáb popelavý, čáp černý, lejsek malý, včelojed lesní, holub doupňák, datel černý, žluna šedá, kulíšek nejmenší, sokol stěhovavý a výr velký.

B 6.2 Obecná ochrana přírody a krajiny

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, rozlišuje obecnou ochranu přírody a krajiny ve třech úrovních – obecná ochrana územní, obecná ochrana druhová a obecná ochrana neživé části přírody a krajiny.

Obecná ochrana druhová chrání všechny druhy rostlin a živočichů před zničením, poškozováním a dalšími činnostmi, které by mohly vést k ohrožení těchto druhů na bytí. Dalšími, neméně důležitými nástroji obecné ochrany druhové je ochrana volně žijících ptáků a ochrana dřevin rostoucích mimo les.

Obecná ochrana neživé části přírody a krajiny poskytuje ochranu jeskyním, přírodním jevům na povrchu, které s jeskyněmi souvisejí (např. krasové závrtvy, škrapy, ponory, vývěry krasových vod) a paleontologickým nálezům.

Obecná ochrana územní využívá několika nástrojů – územní systémy ekologické stability, významné krajinné prvky, krajinný ráz a přírodní park a přechodně chráněné plochy.

Na území ORP Liberec je vymezen Přírodní park Ještěd a jedna přechodně chráněná plocha ve správním území obce Hrádek nad Nisou.

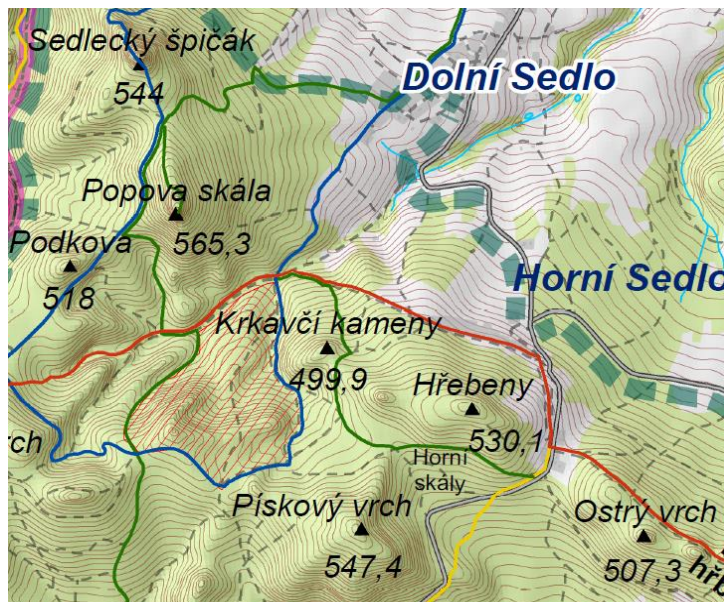
PŘÍRODNÍ PARK JEŠTĚD

Byl vyhlášen v roce 1995 za účelem ochrany rázu krajiny, v níž se nacházejí významné estetické a přírodní hodnoty, a za účelem obnovení poškozených ekosystémů při umožnění přiměřeného turistického využití a urbanizace krajiny. Hodnotné jsou především lesní porosty, vodní toky s nádržemi, mozaika dřevin rostoucí mimo les, ale také charakteristické struktury zemědělských kultur s přírodně cennými loukami a pastvinami, zároveň nelze opomenout významná lidská sídla s jedinečnými objekty lidové architektury. Jeho rozloha je 9360 hektarů. Délka parku od Jitřavského sedla po údolí Mohelky je asi 22 km, maximální šířka hřbetu je kolem sedmi kilometrů. Výškové rozpětí od hladiny řeky Nisy po vrchol Ještědu činí 727 metrů. Střední výška pohoří je asi 546 metrů. Z celkové plochy přírodního parku připadá 6479 hektarů na lesní půdu. Lesy tedy pokrývají 67,3 % plochy parku, zbytek připadá na louky, ornou půdu, bezlesí a zastavěné plochy. Převážnou plochu lesů (75,4 %) zaujímají jehličnaté porosty, většinou druhotné smrkové monokultury, zbývající čtvrtinu lesů obsadil listnatý či smíšený les se silnou převahou buku. Nejhodnotnější tzv. květnaté bučiny na vápencových půdách jsou chráněny v samostatných přírodních nebo dokonce národních přírodních rezervacích.

Přírodní park Ještěd zasahuje nebo přímo pokrývá území 15 obcí a to: Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Rynoltice, Kryštofovo Údolí, Zdislava, Křižany, Světlá pod Ještědem, Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá, Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Dlouhý Most a Šimonovice.

PŘECHODNĚ CHRÁNĚNÁ PLOCHA ‚PEKAŘKA‘

PCHP Pekařka byla vyhlášena Správou CHKO Lužické hory jako příslušným orgánem ochrany přírody dne 29. 2. 2008 na období 10 let (tj. Do 30. 6. 2017). PCHP Pekařka zahrnuje část pozemku parc. č. 502/1 v k. ú. Dolní Sedlo, přičemž lokalita zahrnuje plochu 51 ha a nachází se na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Předmětem ochrany je výr velký (*Bubo bubo*), který zde pravidelně hnízdí.

Obr. 13: Přechodně chráněná plocha „Pekařka“, zdroj. Správa CHKO Lužické hory

OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU

Následující členění vychází z Územní studie krajiny SO ORP Liberec, která upřesnila původní oblasti krajinného rázu od Brychtové (2009). Vychází z preventivního hodnocení krajinného rázu.

Na území Libereckého kraje je vyřešena diferenciacie krajiny typologická (typy krajin) a individuální (ObKR) – v těchto dvou polohách jsou krajinné typy (vlastní krajiny) zakotveny v ZÚR. Protože se v této územní studii krajiny jedná o individualitu krajiny, používáme jako hranici vlastních krajin ObKR, upřesňujeme je a v jejich rámci vymezujeme krajinné okrsky (KrO).

Oblasti krajinného rázu na území Libereckého kraje byly rámcově zpracovány v rámci studie Vymezení oblastí krajinného rázu Libereckého kraje (Brychtová, 2009). Tato studie přebírá základní vymezení oblastí a podoblastí, což je nutné pro koordinaci a návaznosti v rámci celého kraje. Podrobně se pak zabývá jen oblastmi či částmi oblastí náležících ORP Liberec, které dále člení na místa krajinného rázu.

V rámci preventivního hodnocení jsou použity upřesněné hranice oblastí krajinného rázu (Brychtová, 2009) ObKR (a zde mají skutečně svůj význam jako ObKR) a místa krajinného rázu (MKR) jsou vymezena v hranicích krajinných okrsků (KrO), resp. rozdělením KrO.

Je evidentní, že pojetí definic krajinných okrsků (KrO) a míst krajinného rázu, resp. krajinných prostorů (MKR/KP) je velmi podobné a bylo by možné tyto hranice ztotožnit. V některých typech krajiny a v některých konkrétních situacích je to nejenom možné, ale také neoddiskutovatelné. Hranice KrO a MKR/KP mohou být v některých úsecích nebo u celých segmentů totožné.

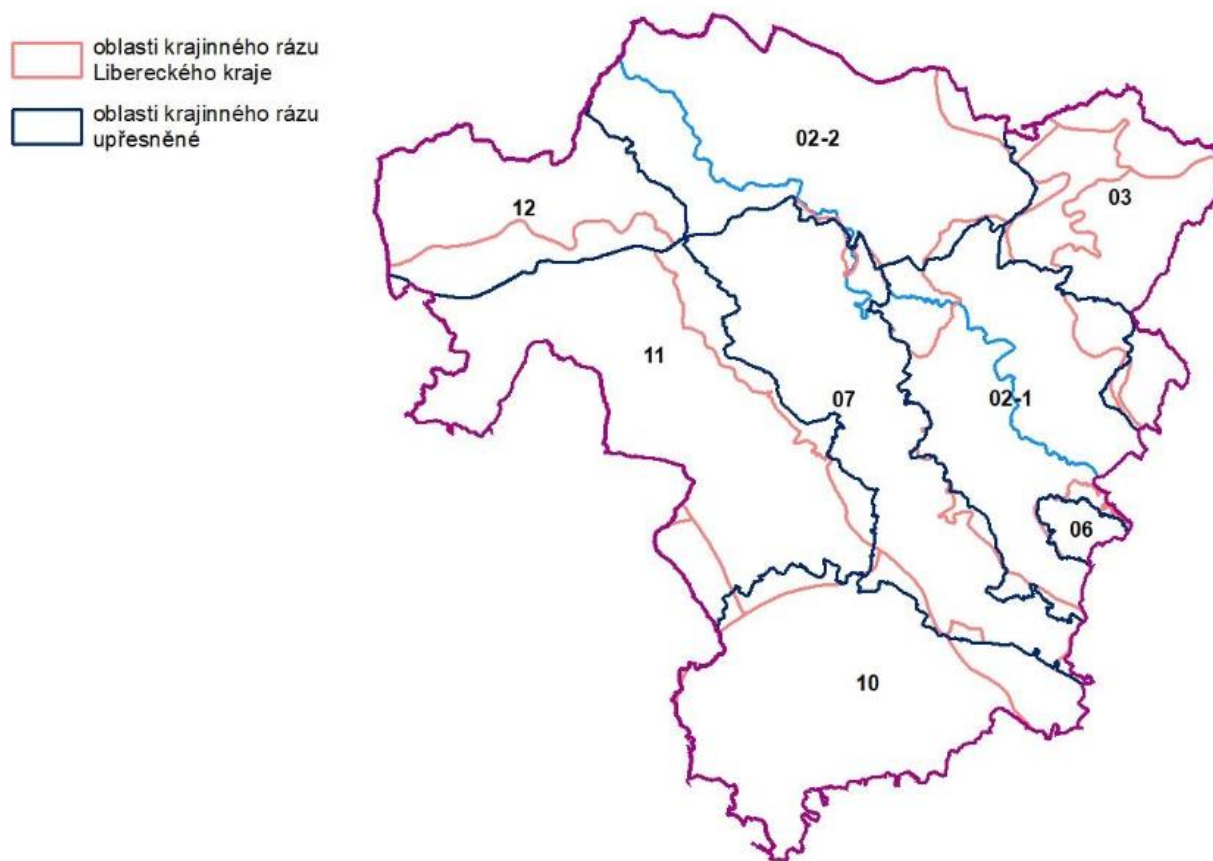
Rozdíly ve vymezení KrO a MKR/KP však musí vyplývat z cíle, ke kterým jsou určeny. KrO jsou vymezovány jakožto členění (segmentace) krajiny pro účely definování kvalit, hodnot a tendencí rozvoje v těchto segmentech a s následným definováním cílových vizí krajiny právě pro tyto krajinné

okrsky. Naproti tomu MKR jsou vymezovány z důvodů identifikace hodnot krajinného rázu ve smyslu § 12 zák. č. 114/1992 Sb. s následným stanovením podmínek ochrany krajinného rázu v těchto segmentech krajiny.

Území chráněných krajinných oblastí CHKO Jizerské hory a CHKO Lužické hory jsou v rámci ÚSK ORP Liberec vymezeny jako samostatné vlastní krajiny a jejich cílové kvality se budou odvozovat od platných plánů péče. Z hlediska preventivního hodnocení krajinného rázu je třeba brát v úvahu, že obě CHKO mají zpracována podrobná preventivní hodnocení, která jsou průběžně aktualizována. Tato preventivní hodnocení vymezují v rámci CHKO jako oblasti, tak i místa krajinného rázu. V rámci ÚSK budou údaje z CHKO převedeny do formy ostatních ObKR a to včetně hranic MKR a identifikace znaků a hodnot.

Na území správního obvodu ORP Liberec vymezeno 8 oblastí krajinného rázu (ObKR).

OBKR 02_1	LIBERECKÁ KOTLINA
OBKR 02_2	HRÁDECKO – CHRASTAVSKO
OBKR 03	JIZERSKÉ HORY
OBKR 06	ŽELEZNOBRODSKO – RYCHNOVSKO
OBKR 07	JEŠTĚDSKÝ HŘBET
OBKR 10	ČESKODUBSKO – HODKOVICKO
OBKR 11	PODJEŠTĚDÍ
OBKR 12	LUŽICKÉ HORY

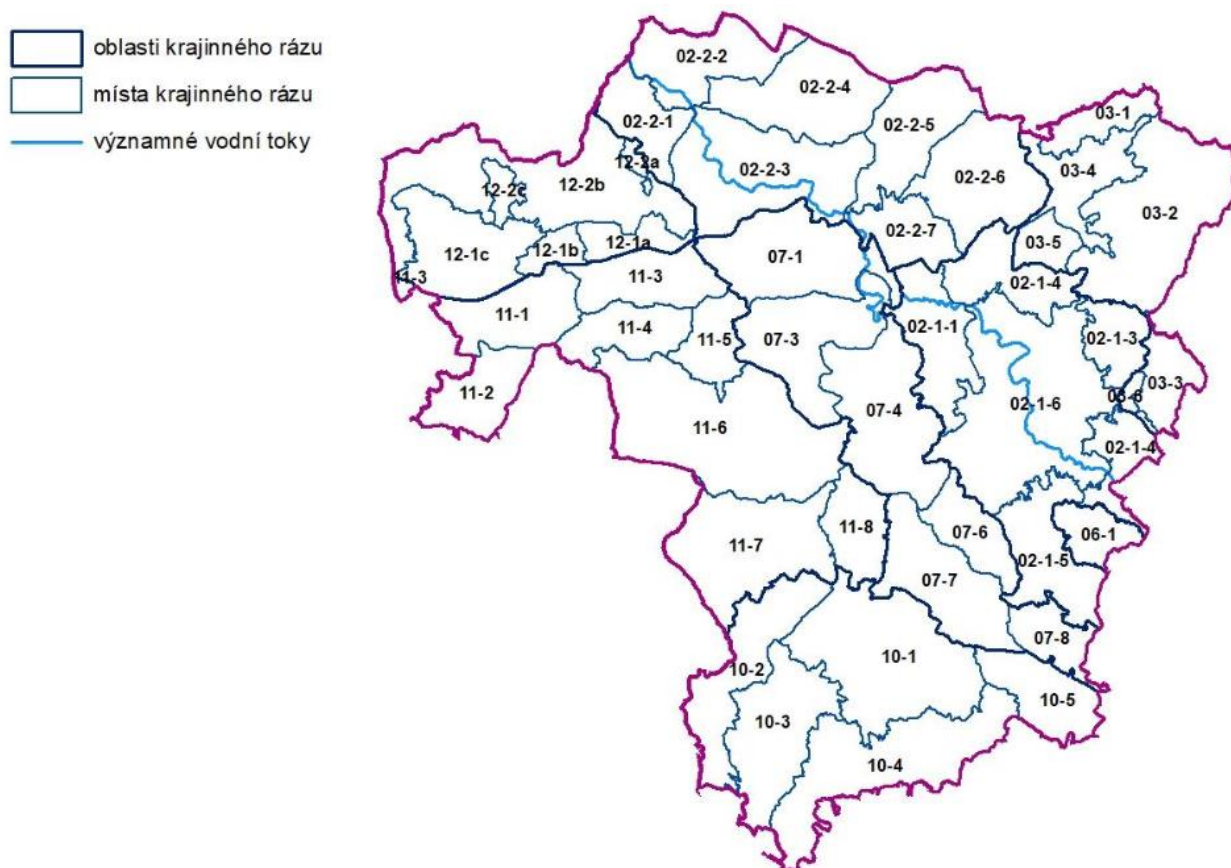

Obr. 14: Upřesnění hranic Oblastí krajinného rázu Libereckého kraje na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj: USK SO ORP Liberec

V rámci jednotlivých oblastí krajinného rázu (ObKR) je vymezeno 35 míst krajinného rázu (MKR).

OBKR 02_1	LIBERECKÁ KOTLINA
MKR 02-1-1	Machnín – Ostašov
MKR 02-1-2	Krásná Studánka
MKR 02-1-3	Žulový vrch
MKR 02-1-4	Prosecký hřeben
MKR 02-1-5	Dlouhý Most
MKR 02-1-6	Liberec
OBKR 02_2	HRÁDECKO – CHRASTAVSKO
MKR 02-2-1	Dolní Sedlo
MKR 02-2-2	Hrádek nad Nisou
MKR 02-2-3	Žulový vrch
MKR 02-2-4	Václavice
MKR 02-2-5	Vítkov

	MKR 02-2-6	Nová Ves
	MKR 02-2 7	Chrastava
OBKR 03	JIZERSKÉ HORY (CHKO)	
OBKR 06	ŽELEZNOBRODSKO – RYCHNOVSKO	
	MKR 06-1	Císařský kámen
OBKR 07	JEŠTĚDSKÝ HŘBET	
	MKR 07-1	Kryštofovy hřbety – sever
	MKR 07-2	SZ svahy Kryštofových hřbetů
	MKR 07-3	Kryštofovo údolí
	MKR 07-4	Ještědský hřbet
	MKR 07-5	Světlá pod Ještědem
	MKR 07-6	Šimonovice
	MKR 07-7	Proseč od Ještědem
	MKR 07-8	Záskalí
OBKR 10	ČESKODUBSKO – HODKOVICKO	
	MKR 10-1	Český Dub
	MKR 10-2	Údolí Zábrdky
	MKR 10-3	Údolí Malé Mohelky
	MKR 10-4	Údolí Mohelky
	MKR 10-5	Hodkovická kotlina
OBKR 11	PODJEŠTĚDÍ	
	MKR 11-1	Jablonné
	MKR 11-2	Postřelná
	MKR 11-3	Rynoltice
	MKR 11-4	Janovice
	MKR 11-5	Zdislava
	MKR 11-6	Křižany
	MKR 11-7	Osečná
	MKR 11-8	Rozstání
OBKR 12	LUŽICKÉ HORY (CHKO)	

Obr. 15: Schéma oblastí a míst krajinného rázu na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj dat: USK SO ORP Liberec

Na území Libereckého kraje je vyřešena diferenciacie krajiny typologická (typy krajiny) a individuální (ObKR) – v těchto dvou polohách jsou krajinné typy (vlastní krajiny) zakotveny v ZÚR. Protože se v této územní studii krajiny jednalo o individualitu krajiny, použila se jako hranice vlastních krajín ObKR, ta byla upřesněna a v jejich rámci byly vymezeny krajinné okrsky (KrO).

Jevy UAP doplněné z Územní studie krajiny SO ORP Liberec

Část A

Jev 11a – struktura a výška zástavby

Jev 17a – krajinný ráz

Jev 17b – krajiny a krajinné okrsky

Jev 42a – plochy vodní a větrné eroze

Jev 52a – kategorie území podle map povodňového ohrožení v oblasti s významným povodňovým rizikem

Jev 52b – kritické body a jejich povodí

Jev 116a – plán společných zařízení

Část B

Jev 34a – regionalizace území dle míry ohrožení suchem.

Za významné krajinné prvky (dále jen VKP) lze považovat ty části krajiny, které by měly být určitým způsobem chráněny pro svou jedinečnost a důležitost v krajině. Rozlišujeme tak dva druhy VKP: tzv. „ze zákona“, které jsou přímo vyjmenovány v zákoně č. 144/1992, o ochraně přírody a krajiny, a dále VKP registrované.

VKP ZE ZÁKONA

Jsou to lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. V rámci ÚAP jsou lesy, vodní toky, rybníky a jezera spravovány jako samostatný sledovaný jev, z čehož vyplývá, že v rámci jevu A23 jsou spravovány pouze rašeliniště a údolní nivy. Na rozdíl od rašelinišť nejsou údolní nivy přesně ohraničeny. Jejich vymezení závisí na několika různých faktorech, které je nutno vzájemně vhodně zkombinovat. Jsou to např. geomorfologie terénu, půdní substrát, vegetační pokryv, hydrický režim. Díky tomu je vymezení údolní nivy složité a diskutabilní. O to více, že orgán ochrany přírody a krajiny obecního úřadu ORP, který má jejich vymezení na starosti, se často jejich určením nezabývá a tento úkol tak zůstává na bedrech jednotlivých pořizovatelů ÚAP.

VKP REGISTROVANÉ

Jsou v území registrovány příslušnými orgány ochrany přírody, v tomto případě pověřenými obecními úřady. Na území ORP Liberec bývají nejčastěji registrovány solitérní stromy, skupiny stromů, aleje a stromořadí, dále i parky, lomy, sady nebo i skalní útvary. V případě solitérních dřevin jde zejména o stromy cenné svým stářím, habitem, ale i původem, neboť jsou sem zahrnuty různé kultivary či alochtonní dřeviny. Na rozdíl od VKP ze zákona řadíme mezi registrované VKP často prvky, které vznikly kulturní činností člověka v krajině. Bohužel se v praxi setkáváme se značnou nejednotností, co se týče počtu a charakteru registrovaných VKP v rámci jednotlivých obcí.

Tab. 22: Přehled registrovaných VKP v SO ORP Liberec Zdroj: databáze ÚAP 2016

REGISTROVANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY		
Obec	Typ	Registrovaný VKP
Liberec	Lesoparky	lesoparky Purkyňova a Fibichova, Ruprechtické buky, Coloseum, Zámecký vrch (4ha)
	Hřbitovy	bývalý hřbitov – Kateřinky, zajatecký hřbitov
	Parky	Park „U Spořitelny“, „U Kostela sv. Kříže“, „Štefánikovo náměstí“, „Sukovo náměstí“, park Prokopa Holého, park Petra Bezruče Lidové sady, park Přemyslova, park Na Rybníčku, parčík u lékárny, park Jablonecká, park Cyrila a Metoděje
	Aleje	alej 21 lip – Elišky Krásnohorské, zahrada – březová alej, alej lip Masarykova, císařská alej Dlouhý Most – Vesec, alej 26 ks platanů – třída 1. Máje, alej jírovců a dub U Obrázku, alej lip malolistých v ulici Rychtářská
	Lesíky	Ruprechtický lesík, lesík „U Letiště“, lesík „U letiště 2“ (2016)
	Vodní plochy	rybník „Textilana“, prameniště za hokejkou, bývalý lom Jablonecká x Kunratická, bývalý lom – Na Výběžku
	Solitérní stromy	Liliovník tulipánokvětý u soudu, buk lesní červenolistý – Kostelní, jinan dvoulaločný – Matoušova, lípa malolistá – Riegrova, jilm horský – Klášterní, jasan – Na Zápraží, jasan – Ještědská, lípa – Jizerská, jírovec maďal – Jizerská, borovice rumelská – Vítězná, olše lepkavá – Raspenavská, lípa – Ke Sluji, lípa – Ke Sluji x V Rokli, lípa – Selská, lípa – Divoká, lípa – Baltská, lípa – Novorudská, dub letní – Novorudská, lípa – Irkutská, skupina 4 lip

REGISTROVANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY		
Obec	Typ	Registrovaný VKP
	Soliterní stromy spjaté se sakrální architekturou či pomníkem	3 lípy a kříž – Horská, 2 lípy u křížku a studánky na křížovatce cest Pod Dračím kamenem a U Lesního divadla, 2 lípy a kaplička – Selská, lípa a kříž U Sila, lípa a kříž – Tulipánová x Nad Strání, 4 lípy srdčité u pomníku Franze von Panze
Bílá	Aleje	jednostranná alej v Petrašovicích
	Soliterní stromy a skupiny stromů	lípy v Bohdánkově, lípa ve Vesci, lípa ve Vlčetíně
Český Dub	Aleje	Struha – alej Karoliny Světlé
	Park	městský park
	Soliterní stromy	lípa v Malém Dubu
	Bylinné porosty	Vápenice – vzácná květina
Hodkovice nad Mohelkou	Soliterní stromy a skupiny stromů	stromy a skupiny stromů v areálu MONROO, lípa na p. p. č. 261/2, 6 jírovců maďalů na p. p. č. 1130, lípa na p. p. č. 2343/1, platan javorolistý, lípa na p. p. č. 23 v Radoňovicích, vzrostlé dřeviny u kostela a hřbitova, dub letní na p. p. č. 1467/4
	Parky	park Mlýnská ulice
	Aleje	březová alej do Boženic, stromořadí podél Císařské silnice
	Skalní útvar	Kozí brada
Hrádek nad Nisou	Parky	park u 1. ZŠ, Městský park
	Aleje	alej u závodu SeVa, alej Žitavská ulice, alej u Zvláštní školy Loučná, alej Uhelná (25 ks lip a jírovců)
	Soliterní stromy a skupiny stromů	pás zeleně v Doníně, tis u Totha
Jablonné v Podještědí	Aleje	Dubová alej (62 ks pyramidálních dubů)
	Parky	Zámecký park
	Soliterní stromy	lípa srdčitá – Postřelná 15
Světlá pod Ještědem	Stromy	lípy v Doleních Pasekách
Šimonovice	Hřbitovy	hřbitov na Rašovce
Všelibice	Stromy	lípy v Malčicích
Zdílava	Bylinné porosty	mokřadní společenstva – zákonem chráněný krušík bahenní

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY (ÚSES) – aktualizace dat z ÚP

ÚSES je vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu. Základní prvky jsou biocentra a biokoridory na třech významových stupních (nadregionální, regionální a lokální úroveň ÚSES). V SO ORP Liberec se nachází hustá síť lokálních biocenter a biokoridorů. V následujících tabulkách jsou uvedeny významnější biocentra a biokoridory regionálního a nadregionálního významu:

Tab. 23: Seznam nadregionálních prvků ÚSES

NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRA			
Kód	Název	Zdroj	Poznámka
NC84	Jizerskohorské bučiny	KOP	
NADREGIONÁLNÍ BOKORIDORY			
Kód	Vegetační typ	Zdroj	Poznámka
K19H	horský	KOP	
K19MB	mezofilně bučinný	KOP	

K34B	borový	KOP	
------	--------	-----	--

Tab. 24: Seznam regionálních prvků ÚSES

REGIONÁLNÍ PRVKY ÚSES		
Kód	Název	Poznámka
RC02	Čertova zeď	
RC05	Nad Betlémem	trasa K19MB
RC06	Tlustec	
RC13	Bezděčínské skály	
RC143	Vysoká	
RC387	Karlovske bučiny	trasa K19MB
RC388	Jezevčí vrch	trasa K19MB
RC1247	Údolí Mohelky	
RC1259	Chrastenský vrch	trasa K34B
RC1260	Prameny Ploučnice (Jenišovský mlýn)	
RC1267	Lukášov, Harcovské bučiny	trasa K19MB
RC1268	Javorový vrch	trasa K19MB
RC1270	Stříbrník	trasa K34B
RC1271	Dlouhá hora	trasa K19MB
RC1272	Vápenný	trasa K19MB
RC1273	Loupežnický vrch	trasa K34B, K19MB
RC1274	Hvozď	trasa K19MB
RC1361	Ještěd	trasa K19MB
RC1667	Milíř	
RC1790	Boreček	
RC1792	Janovice	trasa K34B
RC1794	Zourov	
RC1913	Novoveský vrch	
RC1978	Padouchov	trasa K19MB

Seznam regionálních biokoridorů v SO ORP Liberec:

RK05, RK06, RK07, RK638, RK639, RK640, RK641, RK642, RK643, RK646, RK661, RK662, RK666, RK668.

Grafické znázornění všech skladebných částí nadregionálního ÚSES je ve výkresu záměrů na provedení změn v území. Regionální ÚSES je pak ve výkresu limitů.

B 6.3 Biogeografické členění

Dle biogeografického členění ČR (Culek, 1994) náleží území SO ORP Liberec do biogeografické podprovincie Hercynské, v rámci které jsou vymezeny bioregiony Ralský, Železnobrodský, Žitavský, Lužickohorský, Jizerský.

CHARAKTERISTIKY BIOREGIONŮ

- Ralský bioregion – pískovcové plošiny s borovými doubravami, rašeliništi, luhy, olšinami a neovulkanickými suky s květnatými bučinami; část bioregionu má pokryv sraší a vegetačně je charakterizována dubohabrovými háji.
- Železnobrodský bioregion – členitý reliéf údolí Jizery a jejich přítoků s bikovými bučinami na plochých vršcích a s květnatými bučinami a suťovými lesy v údolích; přírodně nezajímavou část tvoří jihovýchodní výběžek bez údolních zářezů, tvořící přechod k ploššímu Podkrkonošskému bioregionu (1.37).
- Žitavský bioregion – členitá kotlina s výplní neogenních sedimentů, neovulkanitů a glaciáluálních sedimentů a s acidofilními doubravami, dubohabrovými háji, bikovými

bučinami a menšími ostrovy květnatých bučin včetně fragmentů suťových lesů; méně hostinná část je tvořena uzavřenou chladnou Libereckou kotlinou a vyššími kopci, tvořícími přechod k Jizerským horám.

- Lužickohorský bioregion – měkké křídové sedimenty s měkkým reliéfem proraženým kyselými neovulkanity tvořícími vysoké kupy. Převažující vegetační jednotkou jsou květnaté bučiny; část je tvořena kyselými křídovými pískovci se skalními městy s bikovými bučinami a okraji s acidofilními doubravami.
- Jizerský bioregion – centrální část Jizerských hor (tvořená převážně žulami) s vrcholovými plošinami se smíšenými horskými bučinami, klimaxovými smrčiny a rašeliništi. Dále typická část bioregionu zahrnuje strmé okrajové svahy s jedlinami a smíšenými horskými bučinami; část bioregionu zahrnuje nižší samostatné kopce a hřbety na jihu a západě bioregionu včetně Ještědského hřbetu, tvořené převážně metamorfity.

BIOREGION

Je individuální jednotka na regionální úrovni. V rámci bioregionu se vyskytuje identická vegetační stupňovitost. Biocenózy bioregionu jsou ovlivněny jeho polohou a mají charakteristické chorologické rysy, dané zvláštnostmi postglaciální flóry a fauny. V rámci bioregionu se tak většinou nevyskytují jiné rozdíly v potenciální biotě než rozdíly způsobené odlišným ekotopem. Bioregion je vždy vnitřně heterogenní, zahrnuje charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénu. Zpravidla se také vyznačuje charakteristickým georeliéfem, mezoklimatem a půdami. Bioregion je převážně jednotkou potenciální bioty, nevychází tedy z aktuálního stavu krajiny, zpravidla však má specifický typ a určitou intenzitu antropogenního využívání. V ČR bylo vymezeno 91 bioregionů.

BIOCHORA

Je vyšší typologická (opakovatelná) jednotka členění bioregionu. Má heterogenní ráz a vyznačuje se svébytným zastoupením, uspořádáním, kontrastností a složitostí kombinace skupin typů geobiocénu. Tyto vlastnosti jsou podmíněny kombinací vegetačního stupně, substrátu a reliéfu. Biochora tedy vychází z potenciálních podmínek krajinné sféry, zpravidla se však vyznačuje i svébytným zastoupením aktuálních biocenóz. V ČR bylo vymezeno 366 typů biochor. V LK leží více než 90 typů biochor.

B 6.4 Památné stromy

Tab. 25: Seznam památných stromů, zdroj: databáze AOPK

PAMÁTKOVÉ STROMY			
Název	Počet	Katastrální území	Popis
Markvartický dub	1	Markvartice	Na vstupu do bývalé pískovny od hlavní silnice z Mimoně
Dub u Františkova	1	Česká Ves	U silnice ve svahu po pravé straně silnice z Valtinova do Jablonného
Borovice lesní v Žibřidicích	1	Žibřidice	Po pravé straně silnice do Zdislavy, v louce
Dub červený – Františka Josefa I.	1	Bílý Kostel nad Nisou	V obci, poblíž lávky přes Nisu u fotbalového hřiště
Dub u Bílého Kostela	1	Bílý Kostel nad Nisou	JJZ od obce Bílý Kostel, v alluviu Křížového potoka
Lípa srdčitá	1	Novina u Liberce	U stavení čp. 158, u serpentiny v horní části obce, vlevo od silnice
Lípa v Doleních Pasekách	1	Rozstání pod Ještědem	Na zahradě rodinného domu čp. 12, který byl letním sídlem Karoliny Světlé v letech 1867–1887
Lípa Karoliny Světlé	1	Světlá pod Ještědem	Uprostřed obce
Skupina 6 lip srdčitých	6	Osečná	Podél hřbitova
Lípy v Kotli	2	Kotel	Uprostřed osady

PAMÁTKOVÉ STROMY			
Název	Počet	Katastrální území	Popis
Lípy v Horním Vlachovém	2	Zábrdí u Osečné	U zemědělské usedlosti čp. 517, vpravo od objektu
Lípa na Těšnově	1	Cetenov	U pískovcového monolitu
Lípy na Těšnově	2	Cetenov	Na rozcestí dvou cest jako doprovod sakrální stavby
Lípa ve Všelibicích	1	Všelibice	v SV části obce
Lípa v Modlibohově	1	Modlibohov	Uprostřed obce, u křižovatky hlavních komunikací
Buk lesní u Padouchova	1	Javorník u Českého Dubu	V Ještědském pohoří v lese u vytěženého vápencového lomu, přes jehož stěnu přepadá vodopád
Lípa malolistá v Padouchově	1	Javorník u Českého Dubu	V Padouchově vpravo od cesty směr Basa
Lípa velkolistá v Padouchově	1	Javorník u Českého Dubu	V Padouchově vlevo od cesty směr Basa
Javor klen u gavora (Kotků)	1	Rašovka	jižně v blízkosti stavení Rašovka 9, bývalé rychty a hospody U Šámalů
Lípy v Hradčanech	2	Hradčany u Českého Dubu	Na návsi v centru části Hradčany u průjezdní komunikace
Lípy u kostela v Letařovicích	12	Hradčany u Českého Dubu	Kolem hřbitova u kostela sv. Jakuba v Letařovicích
Lípa srdčitá v Trávníčku	1	Hradčany u Českého Dubu	Na křižovatce hlavní silnice
Liliovník tulipánokvětý	1	Chrastava I	V obci na travnatém prostranství před hřbitovem
Schillerův dub	1	Stráž nad Nisou	Na křižovatce ulic U Kina a Hakenova, zasazen v r. 1905 k výročí úmrtí Friedricha Schillera
Javor v Krásné Studánce	1	Krásná Studánka	V Liberci v Děřichovské ulici
Machnínská lípa	1	Machnín	V poli u cesty Hrádecká
Alej v Machníně	78	Machnín	Alej lemující polní cestu (odbočka u ulice Tolstého) od bývalého panského dvora Maierhofu (u domu čp. 3) k Hamrštejnu; záznam již při I. vojenském mapování r. 1764–1768
Lípa srdčitá Na Mlýnku	1	Staré Pavlovice	ppč. 785/1 v k. ú. Staré Pavlovice
Strážní dub za Ruprechtickým lesíkem	1	Ruprechtice	Za Ruprechtickým lesíkem, parc. č. 1108, v zahradě u čp. 1218 ulice Strážní
Císařské duby letní	2	Liberec	V severní části parku na Sukově náměstí; vysazeny při příležitosti stříbrné svatby císařského páru a svatby korunního prince Rudolfa
Buk v Klostermannově	2	Liberec	V zahradě ve vilové čtvrti (zrušeno 3. 11. 2016)
Buk ve Frýdlantské	1	Liberec	Na dvoře (terase) v historické zástavbě centra
Lípa malolistá, ul. Šrámkova	1	Ostašov u Liberce	Na soukromé zahradě v JZ rohu, Šrámkova č. p. 24
Dub letní v Horním Růžodolu	1	Horní Růžodol	Blízko křižovatky ulic Příční a Palmová
Podještědská lípa	1	Dolní Hanychov	Na kraji ulice Erbenova
Javor klen ve Vesci	1	Vesec/ Vratislavice	Ul. Nad strání u křižovatky
Dub na Orlí louce	1	Vratislavice nad Nisou	Na louce se sklonem na jihozápad cca 15 m od okraje lesního porostu stranou od zástavby
Karolinka	1	Javorník u Českého Dubu	Na parcele č. 752/14
Židovská lípa	1	Liberec	V blízkosti městské knihovny na travnaté ploše mezi komunikací, betonovou plochou a přístupovou cestou do prodejny starožitnictví
Lípa srdčitá	1	Bílý kostel nad Nisou	Na kraji svahu nad potokem v soukromé zahradě
Svobodův jasan	1	Františkov u Liberce	V Uralské ulici v zahradě u čp. 19
Lípa srdčitá v ulici Žitná	1	Rochlice u Liberce	V Žitné ulici v zahradě čp. 343
Jítravský kaštan	1	Jítrava	Jírovec maďal na parcele č. 1380/5
Lípa srdčitá v Dolním Vítkově	1	Dolní Vítkov	Asi 4 m od místní komunikace u pomníčku se sochou a křížem
Dub letní v Chrastavě	1	Chrastava I	V obci v blízkosti školy
Lípa srdčitá v Ostášově	1	Ostašov u Liberce	V ulici Šrámkova v zahradě u čp. 44

PAMÁTKOVÉ STROMY			
Název	Počet	Katastrální území	Popis
Památné stromy „U Klingerů“ (Javor klen (2x), lípa srdčitá)	3	Šimonovice	Na okraji obce u silnice ze Šimonovic na Rašovku
Jírovec stěhovavý (jírovec maďal)	1	Liberec – Staré město	Na okraji menšího parku mezi ulicemi Náchodská a U Jezu jihovýchodně od domu kultury
Donínský jilm (jilm horský)	1	Donín u Hrádku nad Nisou	V bývalé zahradě školní družiny v nivě řeky Nisy cca 25 m od levého břehu
Dub u mlýna (dub letní)	1	Liberec – Horní Hanychov	V obci na Puškinově ulici u bytového domu č. 24 (parc. č. 599/1 Horní Hanychov)
Lípy u sv. Ambrože (lípy srdčité)	3	Liberec – Staré Pavlovice	Na travnatém pozemku v ulici Selská u kapličky s obrázkem Svatého Ambrože (parc. č. 668/3)
Lípa Skautů (lípa malolistá)	1	Chrastava I	Uprostřed travnatého prostranství na autobusovém nádraží
Lípa v Mostní ulici (lípa malolistá)	1	Chrastava I	Mezi Mostní ulicí a nábřežní zdí Jeřice nedaleko limnigrafické stanice
Dub u koupaliště (dub letní)	1	Kryštofovo Údolí	V sousedství Vlčího potoka cca 20 m od koupaliště
Jedle u Jirásků	1	Starý Harcov	Zahrada u rodinného domu č. p. 417 ul. Wolkerova
Jasan v Muzejní ulici	1	Chrastava I	Pozemek 360/1

B 6.5 Migračně významná území

Nachází se na celém území SO ORP Liberec. Jedná se o území, ve kterém dochází k migraci losa evropského, rysa ostrovida, vlka obecného a medvěda hnědého.

B 6.6 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 7 Vodní režim a horninové prostředí

B 7.1 Hydrologické podmínky

Území SO ORP Liberec se nachází na hlavním evropském rozvodí, které odděluje úmoří Baltského moře (povodí Odry) a Severního moře (povodí Labe). Hranice rozvodí probíhá hřebenovými partiemi Lužických hor (Hvozdký hřbet), Ještědského hřbetu a centrální částí Jizerských hor. A to tak, že území Žitavské pánve a přilehlá část Jizerských hor je odvodňováno přes řeku Odru do Baltského moře. Zbýlá část území SO ORP Liberec (oblast Podještědí) patří do úmoří Severního moře, kam je voda odváděna Labem.

Mezi nejvodnatější toky SO ORP Liberec patří Lužická Nisa, která tvoří páteřní řeku území od Jablonce přes Liberec, Chrastavu a Hrádek nad Nisou. Jejimi významnými přítoky jsou Černá Nisa a Jeřice. K povodí Jizery náleží říčka Mohelka, která se svými přítoky odvodňuje jižní část SO ORP Liberec. Podještědská pahorkatina je odvodňována Ploučnicí a jejími přítoky Ještědským a Panenským potokem.

V rámci povodí Odry na území ORP zasahuje povodí č. 2-04-07 Lužická Nisa po Mandavu.

V rámci povodí Labe se na území ORP uplatňuje povodí č. 1-05-01 Jizera.

Díky velkému relativnímu převýšení a převládající synoptické situaci s přibližně Z větrným prouděním (typ WC) patří oblast Jizerských hor v rámci ČR k územím s nejvyšším množstvím srážek (roční úhrn až > 1 600 mm).

B 7.2 Vodní toky

POVODÍ ODRY

Lužická Nisa (2-04-07-001) – pramení nad obcí Lučany nad Nisou, ústí zleva do Odry na území Polska, státní hranici překračuje u Hrádku nad Nisou ve výšce 235 m n. m.; plocha povodí je 375,3 km², délka toku 55,1 km na území ČR s průměrným průtokem u státní hranice 5,4 m³.s⁻¹. Vodácký využívaný je pouze úsek z Liberce do Chrastavy. Horní část toku se nachází na území CHKO Jizerské hory. V minulosti byla většina toku silně znečištěna. Nyní se úsek mezi Jabloncem nad Nisou a Chrastavou nachází ve 3. třídě čistoty, níže pak ve 4. třídě.

Černá Nisa (2-04-07-016) – pramení východně od Olivetské hory ve výšce 820 m n. m., ústí zprava do Lužické Nisy ve Stráži n. N. ve výšce 330 m n. m. Plocha povodí je 27,0 km², délka toku 14,2 km a průměrný průtok u ústí činí 0,57 m³.s⁻¹. Řadí se stejně jako Lužická Nisa a spousta dalších toků k vodohospodářsky významným tokům. Vodácký je využívaný úsek od Rudolfova po Kateřinky. Tok má převážně bystřinný charakter s velkým spádem a balvanitým řečištěm. Na horním toku je zbudována vodní nádrž Bedřichov („Černá Nisa“), další menší nádrž se nachází v Rudolfově pod vodní elektrárnou napájenou podzemním kanálem z přehrady Bedřichov. Vodní síly bylo v minulosti využíváno pro množství průmyslových podniků v Kateřinkách (staré náhony).

Jeřice (2-04-07-024) – pramení JV od Poledníku v Jizerských horách v nadmořské výšce 815 m, ústí zprava do Lužické Nisy u Chrastavy ve 300 m n. m. Plocha povodí je 77,8 km², délka toku 19,4 km a průměrný průtok u ústí 1,03 m³.s⁻¹. Horní část spadá na území CHKO Jizerské hory. Tok je většinou přirozeného rázu, v horní části bystřinný s peřejemi a drobnými vodopády, na průtoku Mníškem částečně regulovaný, výraznější regulace přichází až na konci toku v Chrastavě. Mimo zástavbu se v březích nachází přirozená vegetace – lesní porosty nebo alespoň stromové doprovody.

POVODÍ LABE

Ještědka (1-05-02-041) – pramení 0,5 km JZ od Světlé pod Ještědem ve výšce 518 m n. m. a ve 265 m n. m. ústí u Libíče zprava do Mohelky. Plocha povodí je 43,6 km², délka toku 11,7 km a průměrný průtok u ústí 0,50 m³.s⁻¹. Tok je relativně přirozeného rázu, v horní části protéká otevřenou krajinou (stromové kulisy), v dolní části pak výrazným údolím se zalesněnými svahy, na průtoku Českým Dubem je regulovaný.

Zábrdka (1-05-02-052) – pramení 1,5 km J od Osečné ve výšce 391 m n. m. a ve 219 m n. m. ústí u obce Klášter Hradiště nad Jizerou zprava do Jizery. Plocha povodí je 71,3 km², délka toku 23,9 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Úsek nad Novým Mlýnem spadá do pásma hygienické ochrany (PHO) vodárenských zdrojů. Tok je přirozeného charakteru s převážně zalesněným údolím, protékající velmi řídko obydleným územím. Její voda je bez viditelného znečištění.

Ploučnice (1-14-03-001) – pramení na JZ svahu Ještědu ve výšce 654 m n. m., ve 122 m n. m. ústí v Děčíně zprava do Labe. Plocha povodí je 1193,9 km², délka toku 106,2 km a průměrný průtok u ústí 8,60 m³.s⁻¹ (v České Lípě 4,89 m³.s⁻¹). Vodácky je využíván úsek od Stráže pod Ralskem po Malou Veleň. Tok se vyznačuje významným napájením z podzemních vod. Čistota vody po soutok se Svitavkou je ve 3. třídě, od soutoku dále v 2. třídě jakosti. Z velké části je přirozeného charakteru s meandrujícími úseky v široké zachovalé nivě, zejména mezi Mimoní a Českou Lípou. Od Stráže pod Ralskem po Mimoň je Ploučnice regulována v souvislosti s těžbou uranu, což vedlo k nevratnému poškození jedinečných mokřadních biotopů s množstvím ohrožených a vzácných druhů organismů. V nedávné minulosti byla pod Mimoní v naplaveninách zjištěna radioaktivní kontaminace z těžby uranu.

Ještědský potok (1-14-03-003) – pramení na SZ svahu Ještědu ve výšce 798 m n. m., je pravostranným přítokem Ploučnice ve Stráži pod Ralskem ve 305 m n. m. Plocha povodí je 48,9 km², délka toku 18,4 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Na průtoku zastavěným územím (Křižany, Žibřidice) je nenásilně regulovaný, v ostatním území je s vysokou krajinářskou hodnotou.

Panenský potok (1-14-03-015) – pramení 0,5 km V od Jitřavy v Z úbočí Vápenného v cca 650 m n. m., v Mimoní ve výšce 275 m n. m. ústí zprava do Ploučnice. Plocha povodí je 133,2 km², délka toku 28,8 km a průměrný průtok u ústí 1,10 m³.s⁻¹. Reguovaná část toku až po Jablonné v Podještědí byla rekultivována odstraněním původních konstrukcí a změlčením za účelem tvorby tůní a výsadbou vhodných břehových dřevin. Účelem rekultivace bylo také zpomalení povodňové vlny. Níže má tok relativně přirozený průtok se zachovalou nivou se zbytky vlhkých luk, zčásti opuštěných. Břehové doprovody dřevin jsou nesouvislé, místy pravidelně vyřezávané.

VÝZNAMNÉ VODNÍ TOKY

Vodní toky můžeme rozčlenit na významné vodní toky a drobné vodní toky. Řada vodních toků byla MZe ve spolupráci s MŽP vyhláškou č. 333/2003 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činnosti souvisejících se správou vodních toků, zařazena mezi tzv. významné vodní toky. Seznam významných vodních toků včetně jejich čísla hydrologického pořadí je v Tab. 26.

Tab. 26: Seznam významných vodních toků v SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2020

VÝZNAMNÉ VODNÍ TOKY			
Povodí I. řádu	Povodí III. řádu	Významný vodní tok	Číslo hydrologického pořadí
Odra	Lužická Nisa po Mandavu	Albrechtický potok	2-04-07-029
		Černá Nisa	2-04-07-016
		Fojtka	2-04-07-027
		Harcovský potok	2-04-07-014
		Janovodolský potok	2-04-07-015
		Jeřice	2-04-07-024
		Lužická Nisa	2-04-07-001
		Oldřichovský potok	2-04-07-038
		Slunný potok	2-04-07-012
		Spojovací potok	2-04-07-015
Labe	Ploučnice	Ještědský potok	1-14-03-005
		Panenský potok	1-14-03-015
		Ploučnice	1-04-03-001
	Jizera od Kamenice po Klenici	Mohelka	1-05-02-034
		Zábrdka	1-05-02-052

B 7.3 Vodní díla

Na území SO ORP Liberec se nachází několik údolních nádrží, které byly původně vybudovány za účelem ochranným a vodárenským. Některé z nich byly postaveny již počátkem 20. století, a to především v povodí Lužické Nisy. Na vodních tocích Jeřice a Lužické Nise snižují v důsledku manipulace s vodou nádrže Harcov, Mlýnice a Fojtka možnosti povodní v Liberci a v níže položených obcích. Malé nádrže a rybníky se vyskytují v celém SO ORP Liberec. Mezi největší případně neznámější se řadí rybník Chrastná u obce Osečná, zatopený povrchový důl Kristýna v Hrádku nad Nisou, rybník Markvart v Jablonném pod Ještědí a Vesecký rybník v Liberci. V posledních letech se v návaznosti na sucho budují i nové rybníky, příkladem je nový rybník v Křižanech.

Tab. 27: Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2020

VÝZNAMNÉ VODNÍ NÁDRŽE				
Název	Vodní tok	Účel	Objem (tis. m ³)	Zprovoznění
Fojtka	Fojtka	retenční	390	1906
Mlýnice	Albrechtický potok	akumulační	241	1906
Harcov	Harcovský potok	rekreační	350	1904

CHARAKTERISTIKA VÝZNAMNÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ

Harcov – nádrž postavená na Harcovském potoce v Liberci, má tížní zděnou hráz vysokou 19 m s délkou v koruně 157 m. Max. vodní plocha měří 14 ha, max. hloubka 13,1 m. Stálý objem nádrže je 0,05 mil. m³, zásobní objem 0,35 mil. m³ a celkový objem 0,68 mil. m³. Max. hladina je ve výšce 373,4 m n. m. Nádrž byla postavena jako ochrana před povodněmi. Dalšími funkcemi jsou akumulace vod pro průmysl a rekreační využití. Stavba byla dokončena v r. 1904.

Fojtka – nádrž postavená na potoce Fojtka, její zděná hráz je 16 m vysoká a délka v koruně činí 146,2 m. Max. vodní plocha zaujímá 7 ha s max. hloubkou 10,6 m. Stálý objem nádrže je 0,025 mil. m³, zásobní objem 0,124 mil. m³ a celkový objem 0,323 mil. m³. Výška max. hladiny dosahuje 393,0 m n. m. Využívá se pro akumulaci vod pro průmysl pro průmysl, pro ochranu před velkými vodami a k rekreaci. Stavba byla ukončena v r. 1906.

Mlýnice – nádrž vybudovaná na Albrechtickém potoce, má tížní zděnou hráz vysokou 22 m s délkou v koruně 159 m. Max. vodní plocha měří 5,2 ha, max. hloubka 14,5 m. Stálý objem nádrže činí 0,02 mil. m³, zásobní objem 0,092 mil. m³ a celkový objem 0,27 mil. m³ s maximální hladinou ve výšce 393,9 m n. m. Slouží jako ochrana před velkými vodami, k rekreaci a chovu ryb.

Tab. 28: Přehled základních vlastností jednotlivých vodních nádrží, zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka

ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI VODNÍCH NÁDRŽÍ							
Vodní nádrž	Druh vodní nádrže	Typ hráze	Výška hráze [m]	Délka koruny hráze [m]	H _{max} [m]	S _{max} [ha]	V _{max} [m ³]
Harcov	přehrada	zděná	19	157	13,1	14	35 × 10 ⁸
Fojtka	přehrada	zděná	16	146,2	10,6	7	32,3 × 10 ⁸
Mlýnice	přehrada	zděná	22	159	14,5	5,2	27 × 10 ⁸

B 7.4 Podzemní vody

Území SO ORP Liberec lze považovat za vodohospodářsky velmi významné z hlediska přirozené akumulace vod. Zásobami podzemní vody patří kraj k nejbohatším v ČR. Liberecká kotlina se nachází v regionu **II B 5** charakterizovaném nejvyššími stavy v období březem–duben a nejnižšími v období září–listopad a průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 1,51–2,00 l. s⁻¹.km⁻². Oblast Lužických hor, jejich podhůří, včetně severní a severovýchodní části Ralské pahorkatiny, Jizerské hory a Krkonoše se nachází v regionu **II G 6**. Ten je charakterizován nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období prosinec–únor a nejvyšším průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 2,01–5,00 l. s⁻¹.km⁻² a více. Zbývající část LK se nachází v regionu **II E** s nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období září–listopad.

ÚTVARY PODZEMNÍ VODY NACHÁZEJÍCÍ SE V SO ORP LIBEREC

Bazální křídový kolektor od Hamru po Labe, krystalinikum Jizerských hor v povodí Lužické Nisy, křída Horní Ploučnice, kvartér a miocén Žitavské pánve, kvartér Liberecké kotliny.

B 7.5 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Na území kraje zasahují celkem 2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále jen CHOPAV), které pokrývají zhruba 60 % plochy SO ORP Liberec. Jsou to CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Jizerské hory, jejichž rozlohy jsou v následující tabulce.

Tab. 29: Charakteristika CHOPAV v Libereckém kraji, zdroj: GIS ÚÚP Liberec

CHRÁNĚNÁ OBLAST PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD			
Název	Plocha celkem [km ²]	Plocha v LK [km ²]	Podíl plochy z LK [%]
Severočeská křída	3 713	1 590	50
Jizerské hory	371	371	12

ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ A ZÁPLAVY

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich vymezení pomůže předcházet a snižovat škody způsobené povodněmi. Záplavové území je povinen stanovit příslušný vodoprávní úřad (vodoprávní úřad SO ORP Liberec a krajský vodoprávní úřad u významných vodních toků) na návrh správce vodního toku. Záplavová území jsou vymezena prakticky na všech větších vodních tocích v SO ORP Liberec. Aktivní zóna záplavového území je vymezena na Ještědském, Panenském a Harcovském potoce, dále na Ploučnici, Jeřici, Černé Nise v celé délce toku a na Lužické Nise na menší části horního toku u Jablonce nad Nisou. Dále jsou na území SO ORP Liberec vymezena dvě území zvláštní povodně pod vodními díly Černá Nisa,

Fojtka, Mlýnice, Harcov a Mšeno. Po intenzivních deštích na počátku srpna 2010 byly postiženy zásadním způsobem obce ležící zejména na vodních tocích Jeřice a Lužické Nisy (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně a Hrádek nad Nisou). Zaplavené byly ale i obce Janův Důl a Osečná. Škody napáchané v obcích v SO ORP Liberec činí podle odhadů několik miliard korun. Do budoucna je nutné zabývat se problematikou záplavových území a důsledně trvat na zákazu výstavby v záplavových oblastech. Dále je nutné upřesnit průběh záplavového území podle reálného modelu. Zaplavené oblasti často neodpovídaly vymezeným plochám (dle informací z Osečné). Jako podstatné se jeví vymezení oblastí určené k rozlivům a tím omezit případné budoucí škody páchané rozbouřenými vodními toky.

B 7.6 Doporučená opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny

Opatření vycházejí z ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY PRO SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ LIBEREC (<https://www.liberec.cz/uzemni-studie-krajiny/>). Zde uvedená opatření jsou pouze vybraná.

RETENCE VODY V KRAJINĚ

Cílem opatření je zadržet vodu v krajině v případě povodní, ale i pro případ sucha. Jedná se tedy jak o opatření k vytváření volných retenčních prostorů, které budou zaplněny v případě významných srážkových událostí, tak o vytváření zásob vody v krajině.

Vybraná opatření:

obnova a budování mokřadů; obnova a budování MVN; obnova a iniciace podmáčených luk; změna vegetačního pokryvu; retenční – vsakovací jímky, průlehy a příkopy; zlepšování vlastností půdy a lepší technologie obhospodařování; omezování zpevněných ploch v povodí; omezování odtoku ze zpevněných ploch v povodí; budování vodních nádrží; budování suchých nádrží; budování poldrů; budování soustav vodních nádrží; omezování zastavěnosti niv.

SUCHO

Cílem opatření je především zajistit zásobu vody v krajině a její infiltraci do půdy = doplňování zásob podzemních vod nebo akumulace vody v nádržích pro její následné využití. Kompenzací následků sucha v zemědělství může být jednak aplikace závlah (v případě dostupných zdrojů vody), dále pak změny v technologii pěstování plodin a nakonec změna v osevních postupech s preferencí plodin s nižšími nároky na vláhu.

Vybraná opatření:

závlahy; změna osevních postupů a pěstovaných plodin resp. odrůd; změna způsobu obhospodařování (technologie); omezení (regulace) odvodnění; ochrana pramenišť a vsakovacích oblastí; omezení zpevněných ploch; zlepšování vlastností půd; revitalizace toků + obnova nivy; limitovat a snižovat odběry z toků; nalepšování z VN a MVN; omezení plošného odvodnění zemědělských půd; budování vodních nádrží a jejich soustav; budování vodárenských sítí – připojování obyvatelstva na centrální vodovodní řady; adaptační opatření; snižování ztrát v distribučních sítích.

DOPORUČENÁ OPATŘENÍ K UDRŽENÍ PŘIROZENÝCH PODMÍNEK PRO VODNÍ A MOKŘADNÍ EKOSYSTÉMY

Ochrana pramenišť a vsakovacích oblastí.

DOPORUČENÍ PRO ŘEŠENÍ PROTIPOVODŇOVÉ OCHRANY

Vymezení záplavového území; opatření v územních plánech; tvorba povodňových plánů; zajištění aktuálních informací (předpovědní a hlásná povodňová služba); povodňové prohlídky; revize a náprava

stávajícího stavu opatření; opatření na zatrubněných vodních tocích; řešení míst omezujících odtokové poměry; intravilánová protipovodňová opatření

B 7.7 Horninové prostředí

Horninovým prostředím rozumíme svrchní část litosféry v dosahu lidské činnosti. Proto jsou do této kapitoly zařazeny údaje týkající se využívání a možného využití horninového bohatství pro lidskou potřebu a také údaje o možných rizicích spojených s geologickými procesy a těžební činností člověka, někdy též nazývané jako „geohazardy“. Je zde patrný přesah do ekonomického pilíře.

Ložiska nerostných surovin jsou významným ekonomickým potenciálem území SO ORP Liberec. Jsou rozmístěna po celém řešeném území. V oblasti Jizerských hor jsou významná ložiska žuly vhodná pro kamenickou výrobu a stavební činnost, v Žitavské pánvi jsou především zásoby šterkopísků, okrajově se vyskytují i ložiska hnědého uhlí. Na území Ralské pahorkatiny jsou to opět ložiska šterkopísků a cihlářských surovin. Na východě v okolí města Osečná na území SO ORP Liberec zasahují ložiska nejvýznamnější suroviny Libereckého kraje: uranové rudy. Další významné, ač v současnosti netěžené, jsou karbonátové suroviny, které tvoří čočky a pruhy krystalických vápenců až dolomitů v horninách krkonošsko-jizerského krystalinika, zvláště na Ještědském hřbetu.

Tab. 30: Výhradní ložiska nerostů na území SO ORP Liberec (odpovídá zobrazení ve výkresech), zdroj: databáze ÚAP, aktualizace 2020

VÝHRADNÍ LOŽISKA NEROSTŮ				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Grabštejn	3000100	Chotyně, Hrádek n. N.	Šterkopísky	dřívější povrchová
Chotyně	3000201	Chotyně, Hrádek n. N.	Šterkopísky	dřívější povrchová
Chotyně 2 – Václavice	3000300	Chotyně, Hrádek n. N., Bílý Kostel n. N.	Šterkopísky	dřívější povrchová
Bílý Kostel	3000600	Bílý Kostel n. N.	Šterkopísky	dřívější povrchová
Luhov-Brniště-Tlustec	3018600	Jablonné v Podj.	Stavební kámen	dřívější povrchová
Rašovka	3038100	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dosud netěženo
Jablonné v Podještědí-Dubnice	3089200	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Šterkopísky	současná povrchová
Rochlice	3101700	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	dřívější povrchová
Ruprechtice	3101800	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	současná povrchová
Pilínkov	3131700	Liberec, Světlá p. J., Proseč p. J.	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dřívější povrchová
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	3186400	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Kryštofovo Údolí	3195300	Kryštofovo Údolí, Liberec	Dolomit, Stavební kámen, Vápenec	dřívější povrchová
Jítrava	3195900	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Vápenec	dřívější povrchová
Machnín - Karlov pod Ještědem	3196000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit, Vápenec	dosud netěženo
Křižany	3196100	Křižany	Vápenec	dřívější povrchová

VÝHRADNÍ LOŽISKA NEROSTŮ				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Hluboká u Liberce-Minkovice	3196200	Liberec	Vápenec	dosud netěženo
Světlá pod Ještědem	3196300	Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec	dřívější povrchová
Janovice-Dubnice	3207400	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Dubnice pod Ralskem	3228100	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Hamr pod Ralskem	3240500	Osečná	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější postupně růz. způsoby
Břevniště pod Ralskem	3240700	Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější hlubinná
Osečná-Kotel	3240800	Osečná, Janův Důl	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Jítrava	3242700	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Stavební kámen	dřívější povrchová

Tab. 31: Prognózní zdroje nerostných surovin, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2020)

PROGNÓZNÍ ZDROJE NEROSTNÝCH SUROVIN				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Tlustecký blok	9034800	Jablonné v Podj., Rynoltice, Hrádek nad Nisou, Křižany	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Křižany	9417700	Křižany	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Holičky	9417800	Osečná	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dosud netěženo
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	9412200	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
PROGNÓZNÍ ZDROJE NEROSTNÝCH SUROVIN – DIAMO				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Břevniště pod Ralskem		Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny	dřívější hlubinná
Osečná-Kotel		Osečná, Janův Důl, Český Dub	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Hamr pod Ralskem		Osečná	Radioaktivní suroviny	dřívější hlubinná

Tab. 32: Chráněná ložisková území (CHLÚ) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2020)

CHRÁNĚNÁ LOŽISKOVÁ ÚZEMÍ			
Název CHLÚ	Kód CHLÚ	Obec	Surovina
Václavice III	00010003	Hrádek n. N., Chotyně	Štěrkopísky
Světlá pod Ještědem I.	19630001	Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec-karbonáty pro zemědělské účely
Chotyně	00020100	Chotyně, Hrádek n. N.	Štěrkopísky
Jítrava	19590000	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Vápenec-karbonáty pro zemědělské účely
Markvartice v Podještědí	20740000	Jablonné v Podj. Janovice v Podj.	Cihlářská surovina
Hluboká u Liberce	19620000	Liberec, Šimonovice	Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Machnín	19600000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit

Ruprechtice	10180000	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Kryštofovo Údolí	19530000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit, Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel I.	00060002	Bílý Kostel n. N.	Štěrkopísky
Křižany II.	19610000	Křižany	Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel	00060001	Bílý Kostel n. N., Hrádek n. N.	Štěrkopísky
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	18640000	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina
Pilínkov	13170000	Liberec, Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec – vápence ostatní, Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Rašovka	03810000	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Osečná-Kotel	24080000	Osečná, Janův Důl, Český Dub, Světlá p. J.	radioaktivní suroviny – uran
Stráž pod Ralskem	24060000	Osečná, Křižany	radioaktivní suroviny – uran – kov
Dubnice	08920000	Jablonné v Podještědí	štěrkopísek

Tab. 33: Dobývací prostory (DP) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2020)

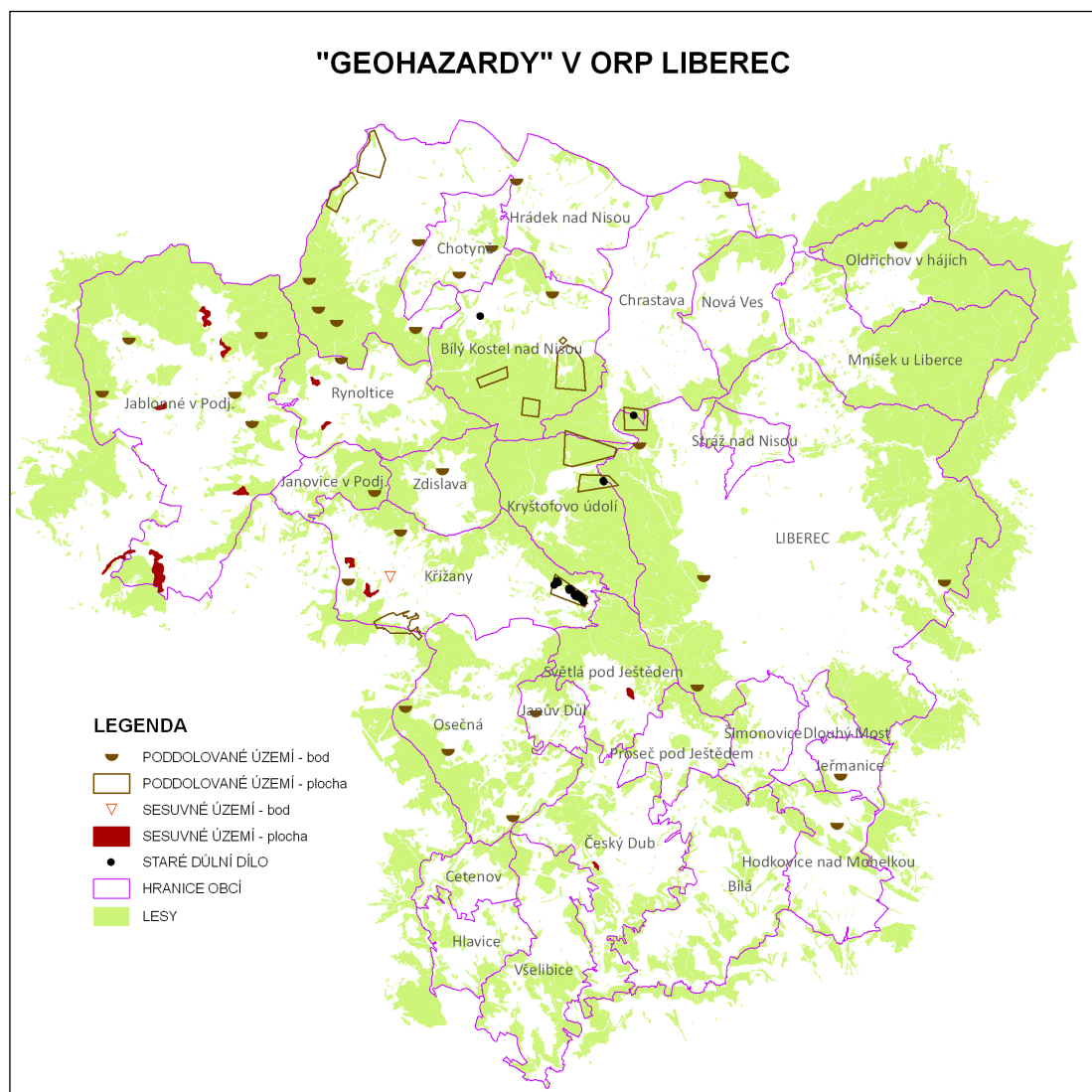
DOBÝVACÍ PROSTORY					
Název DP	Kód DP	Obec	Surovina	Využití	Organizace
Křižany II	1/0073	Křižany, Osečná	uran	ukončená těžba	Diamo s. p.
Hamr pod Ralskem III	1/0072	Osečná	uran	ukončená těžba	Diamo s. p.
Grabštejn	7/0057	Chotyně, Hrádek n. N.	štěrkopísky	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Hrádek n. N.	7/0642	Hrádek nad Nisou	cihlářská surovina	ložisko těžené	CIPO, spol. s r. o. (likvidace)
Rochlice	7/0087	Liberec	žula	zastavená těžba	LIGRANIT a. s.
Ruprechtice	7/0088	Liberec	žula	ložisko těžené	LIGRANIT a. s.
Václavice I	7/0895	Hrádek n. N., Chotyně, Bílý Kostel n. N.	štěrkopísek	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Václavice II	7/1015	Hrádek nad Nisou, Chotyně	štěrkopísek	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Rynoltická pískovna	ČPHZ	Rynoltice	štěrkopísky	lom – dobývání	Rynoltická pískovna s. r. o.
Bílý Kostel		Bílý Kostel	štěrkopísek	ložisko netěžené	Pískovny Hrádek a. s.
Luhov	7/0500	Luhov	čedič	zastavená těžba	GO Point a. s.
Dubnice I	7/0910	Dubnice	štěrkopísek	ložisko těžené	Tarmac CZ a. s.
Dubnice II	7/0705	Dubnice	štěrkopísek	zastavená těžba	Obec Dubnice pod Ralskem

Mezi „geohazardy“ jsou do této kapitoly zařazena poddolovaná území, stará důlní díla a sesuvná území.

Do první skupiny lze zařadit lokality, kde probíhá nebo v minulosti probíhala těžba nerostných surovin. Jsou zde patrné povrchové projevy hlubinné těžby, přičemž kromě různě čitelných vyústění štol a šachet, které byly ale většinou zasypány, jsou nejvýraznějšími doklady dolování odvaly, haldy, propady apod. **Poddolovaná území a stará důlní díla** jsou koncentrována do SZ části řešeného území. Jedná se o pozůstatky hlubinné těžby rud, uranu (obce Osečná a Křižany), okrajově i paliv.

Poddolovaná území a stará důlní díla se v grafických datech často doplňují. Stará důlní díla představují často konkrétní části důlního systému: štoly, šachty, komíny, které mají navíc vymezené ochranné

pásmo ve formě stavební uzávěry. Vymezená poddolovaná území zahrnují území s více či méně známými systémy důlních děl, čímž zahrnují širší prostor, než byla vlastní dobývka.

Obr. 16: Přehled geohazardů v SO ORP Liberec

Území náchylná a postižená sesouváním hornin, **sesuvná území**, se vyskytují především v okolí Jablonného v Podještědí a místy v celé Ralské pahorkatině, kde převládají kvádrové pískovce, nad nimiž leží turonské až coniacké jílovce, slínovce a spraše. Takto uspořádané podloží je potenciální k sesuvům. ČGS v území eviduje celkem 15 sesuvných území, z čehož jsou pouze 2 aktivní (k.ú. Žibřidice a k.ú. Horní Hanychov).

Lokalizace „geohazardů“ v SO ORP Liberec je patrná z Obr. 16.

B 7.8 Geomorfologie

Z hlediska geomorfologického členění (Demek et al. 1987) se území SO ORP Liberec nalézá v provincii Česká vysočina, na rozhraní dvou soustav: Česká tabule a Krkonošsko-jesenická soustava. Tyto 2 soustavy od sebe odděluje významný orografický celek: Ještědsko-kozákovský hřbet.

Dle geomorfologické regionalizace se řešené území dále dělí na tyto celky, podcelky a okrsky:

Tab. 34: Geomorfologické členění území SO ORP Liberec

SOUSTAVA ČESKÁ TABULE			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Severočeská tabule	Ralská pahorkatina	Zákupská pahorkatina	Podještědská pahorkatina
			Cvikovská pahorkatina
			Strážská kotlina
			Kotelská vrchovina
	Jičínská pahorkatina	Turnovská pahorkatina	Českodubská pahorkatina
			Hodkovická kotlina
KRKONOŠSKO-JESENICKÁ SOUSTAVA			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Krkonošská podsoustava	Lužické hory	Lužický hřbet	Hvozský hřbet
	Ještědsko-kozákovský hřbet	Ještědský hřbet	Kryštofovy hřbety
			Hlubocký hřbet
			Kopaninský hřbet
	Žitavská pánev	Hrádecká pánev	Oldřichovská pánev
		Liberecká kotlina	Chrastavská kotlina
			Vratislavická kotlina
	Jizerské hory	Jizerská hornatina	Jablonecká kotlina
			Albrechtické vrchovina
			Oldřichovská vrchovina
			Soušská hornatina
			Tanvaldská vrchovina
Krkonošské podhůří	Železnobrodská vrchovina	Maršovická vrchovina	
			Rychnovská kotlina

Reliéf území SO ORP Liberec je velice členitý a pestrý. Ralská a Jičínská pahorkatina se vyznačuje zvláště mírně svažitém reliéfem s roztroušenými vrcholy třetihorních vulkanitů (Stříbrník) a čedičových žil (Čertova zed'), v některých místech rozbrázděna do hlubokých údolí místních vodotečí. Charakteristické jsou pro tento celek také pískovcové skály, skalní města a jiné umělé pískovcové útvary (Krkavčí skály – „Vajoletky“, Skalákovna, Janovická poustevna). Pro nejsevernější část území, Lužické hory, které jsou vlastně pokračováním Ještědsko-kozákovského hřbetu, jsou typické protáhlé hřbety a výrazné kuželovité nebo kupovité vrchy sopečných hornin s občasnými suťovými poli. Na území SO ORP Liberec se nacházejí skalní města tvrdých křídových pískovců (Horní skály, Krkavčí skály a Popova skála) a odlišné Sloní kameny.

Ještědský hřbet je dominantní pro celé řešené území, tvoří přirozený předěl mezi hornatinami na SZ a Českou tabulí na JV. Je tvořen dlouhými táhlými hřebeny ve směru JV–SZ, dělený meandrujícím tokem Mohelky a jednotlivými sedly. Vzhledem k pestré geologické stavbě zde najdeme mnoho zajímavých geomorfologických útvarů. Jmenujme vrch Vápenný, na jehož SZ svahu najdeme čoučku devonských vápenců a krasovou Západní jeskyni. Další jeskyně: Loupežnická, Hanychovská a Malá a Velká Basa. V nejvyšších částech Ještědského hřbetu najdeme zajímavé křemencové skalní výchozy (Dánské kameny, Kamenná vrata, Vířivé kameny, Tetřeví skály). Nejvyšším bodem Ještědského hřbetu a celého SO ORP Liberec je vrchol Ještědu (1012 m n. m.) se stejnojmenným hotelem a vysílačem, který je technickou a architektonickou památkou.

V Žitavské pánvi, u Hrádku nad Nisou, kde opouští Lužická Nisa území ČR, najdeme nejnižší bod řešeného území. Žitavská pánev je sníženina mezi dvěma horskými celky – Ještědským hřbetem a Jizerskými horami. Jedná se o údolní mírně svažité území podél Lužické Nisy, ve které leží největší město SO ORP Liberec. Sníženina je v některých místech rozbrázděna hlubokými zářezy místních

vodotečí a tokem Lužické Nisy (Machnínská průrva) a tak tvoří poměrně členitý terén. Ve východní části pánve se zvedá Prosečský hřeben.

Jizerské hory zabírají V část řešeného území a projevují se zde především výraznými a často příkrými západními a jižními svahy s rozestými žulovými balvany a skalami, které jsou umocněny ostrými zářezy vodních toků (údolí Černé Nisy, Jeřice s přítoky). Na území je několik výrazných vrcholů, které dotvářejí panorama celého území (Stržový vrch, Špičák, Javorový vrch, Žulový vrch).

Posledním celkem, který na území zasahuje jen okrajově je Krkonošské podhůří, které je zde zastoupeno poměrně hlubokým údolím říčky Mohelky v tzv. Rychnovské kotlině.

Neživá příroda v SO ORP Liberec je velice zajímavá, najdeme zde ojedinělé geomorfologické útvary, krásné hory a dramatická údolí. Téměř celé území je turisticky zajímavé a má velký rekreační potenciál.

B 7.9 Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry v tomto tématu lze zařadit pouze prognózní zdroje nerostných surovin, které nejsou schválené a u nichž je aktuální záměr na zahájení těžby. Jedná se o ložiska uranových rud, která poskytla těžební společnost DIAMO s. p. Údaje o prognózních zdrojích jsou uvedeny v tabulce 31.

Záměry z dokumentace ÚAP LK:

- **T01** – záměr znovuoobnovení otvírky v optimalizované variantě na ložisku čediče Luhov – Brniště – Tlustec s dobývacím prostorem Luhov. Jedná se o ložisko velmi kvalitní suroviny. Ložisko má velmi dobrou strategickou polohu, 90 % produkce se předpokládá přepravovat po železniční vlečce – aktuálně v posledních letech diskutováno obnovení těžby, občané okolí Tlustce (Jablonné atd.) s tím nesouhlasí
- **DP02** – záměr změny (zvětšení) dobývacího prostoru Václavice II, nutnost náhrady za postupně dotěžovaná ložiska
- **DP03** – záměr stanovení dobývacího prostoru Bílý Kostel pro dobývání výhradního ložiska štěrkopísku Bílý Kostel

B 8 Kvalita životního prostředí

B 8.1 Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší je ovlivňována jednak dálkovým přenosem imisí z polské tepelné elektrárny Turów, dále je ovzduší ovlivňováno lokálními zdroji (spalování nekvalitních paliv v domácnostech). Záměrem EU je v blízké době úplně ukončit výrobu energie spalováním uhlí, nicméně polská strana se tomuto zatím velmi brání. Imisní situace je v průměru hodnocena dobře, avšak lokální situace v centrech měst a v místech, kde dochází ke spalování nekvalitních paliv (po takzvaných kotlíkových dotacích se situace výrazně zlepšuje), může být špatná a to i závislosti na rozptylových podmínkách. V SO ORP Liberec se nenachází žádný těžký průmysl. Hlavní zdroj emisí tak představuje především zpracovatelský průmysl (lakovny, výtopy, zemědělské podniky...). Těchto středních emisních zdrojů znečištění je v SO ORP Liberec okolo čtyř desítek. Hlavní z nich jsou soustředěny na území města Liberce. Dalším podstatným zdrojem znečištění je vzrůstající doprava v SO ORP Liberec.

Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím ČHMU poskytuje data v kilometrových čtvercích v pětiletém sledovaném období. V letech 2015–2019 byl překročen cílový imisní limit pouze u látky benzoapyren, a to v centrální části města Liberec a centrech obcí Český Dub a Hodkovice nad Mohelkou. Překročení imisních limitů na ochranu zdraví za rok 2019 je v menším plošném rozsahu ve stejných obcích. Jedná se opět o benzoapyren a také oxid dusíku. Zdrojem znečištění je především nedokonalé spalování fosilních paliv (lokální topeniště) a také automobilová doprava (dieslové motory).

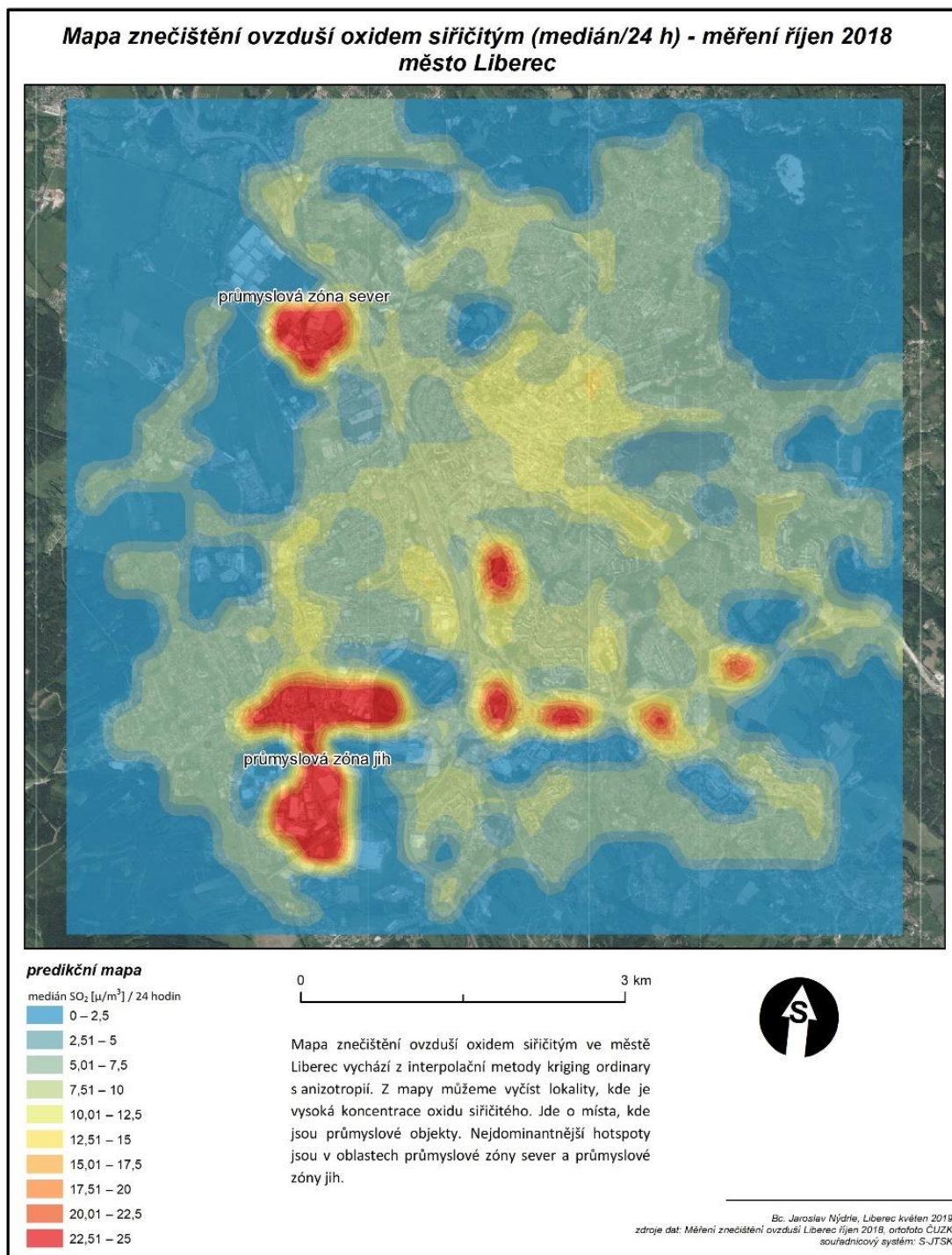
Kvalita ovzduší je vcelku přijatelná a z dostupných dat vyplývá, že neustále zlepšuje. Problematická je přítomnost benzoapyrenu, u polévatého prachu a troposférického ozónu, který překračoval stanovené limity na celém území SO ORP Liberec se situace zlepšila a limity u těchto látek v posledních letech překročeny nebyly. Aktuální rozsah znečištění je zobrazen v problémovém výkrese (jev v ÚAP A065 – oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší). Jedná se však pouze o orientační údaje – data jsou tvořena čtvercovou sítí o rozteči 1 x 1 km. Měřicí stanice na území SO ORP Liberec je pouze jedna a vypovídající hodnota naměřených údajů je diskutabilní.

Tab. 35: Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do ovzduší za rok 2019, zdroj: tomcat.cenia.cz

ZNEČIŠŤOVATELÉ OHLAŠUJÍCÍ ÚNIKY ŠKODLIVIN DO OVZDUŠÍ			
Provozovna	Poloha	Unikající látka	Množství [kg/rok]
Magna Exteriors & Interiors (Bohemia) s. r. o.	Liberec	Fluorované uhlovodíky	303,5

Z tabulky 35 je patrné, že v roce 2019 uniklo výrazně méně, protože v roce 2012 nahlásilo únik škodlivin do ovzduší 7 provozovatelů. Z těchto informací lze dedukovat, že kvalita ovzduší v SO ORP Liberec se za poslední roky zlepšuje.

V roce 2018 provedla Krajská hygienická stanice Libereckého kraje měření znečištění ovzduší ve městě Liberec. Z měření vyplynulo, že žádná měřených látek nepřekračuje povolené limity. Na obrázku níže je znázorněna interpolace naměřených dat oxidu siřičitého. Uvedený příklad ukazuje, že hodnoty jsou v limitech, jasně také vymezuje oblasti, kde je koncentrace vyšší – typicky se jedná o průmyslové zóny.

Obr. 17: Znečištění oxidem siřičitým – město Liberec 2018, zdroj: Měření Krajské hygienické stanice v Liberci a interpolace dat

B 8.2 Kvalita vody

V SO ORP Liberec se monitoruje kvalita vody pouze na Lužické Nise v Hrádku nad Nisou. U tohoto toku se v průběhu let kvalita vody zlepšila zejména po zprovoznění ČOV Liberec. V letech 1991–1992 byla voda v Lužické Nise z hlediska kvality hodnocena jako velmi silně znečištěná (nejhorší možné hodnocení). V letech 1999–2000 byla hodnocena jako silně znečištěná a v současné době lze konstatovat zlepšení na „pouze“ znečištěnou vodu. SO ORP Liberec je prameništění oblastí (Jizerské Hory, Lužické Hory a Ještědský Hřbet). U ostatních vodních toků není žádný podstatný zdroj znečišťování. Lze předpokládat kvalitu vody o stupeň lepší a tedy jako neznečištěnou nebo mírně

znečištěnou vodu. Jako možný původce znečištění malých vodních toků jsou septiky a jímky na vybírání, které jsou v místě drobných sídel svedené do těchto toků. Znečištění dále způsobuje hospodaření na zemědělských pozemcích (nadměrné hnojení).

Z hydrologické ročenky ČR 2018 vyplývá, že je povodí Lužické Nisy, které zahrnuje 5 profilů (dva na Lužické Nise – Hrádek nad Nisou a Proseč nad Nisou, jeden na Smědě ve Vsi u Černous, jeden na Mandavě ve Varnsdorfu a jeden na Stěnavě v Otovicích) je hodnocen dle ČSN 75 7221 takto. Z 36 až 39 ukazatelů byly IV. a V. třídou klasifikovány na profilu v Hrádku nad Nisou AOX, CHSKCr, BSK5, termotolerantní koloformní bakterie a enterokoky. III. třídou byla hodnocena suma PAU v Hrádku nad Nisou. Z ročenky dále vyplývá, že na Lužické Nise – profil Hrádek nad Nisou jsou dlouhodobě překračovány normy environmentální kvality (NEK). Lužická Nisa pod průmyslovou aglomerací Liberce a Hrádku nad Nisou náleží dlouhodobě k tokům se setrvaře vysokou kontaminací plavenin a sedimentů.

Tab. 36: Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do vody za rok 2019, zdroj: tomcat.cenia.cz

ZNEČIŠŤOVATELÉ OHLAŠUJÍCÍ ÚNIKY ŠKODLIVIN DO VODY			
Organizace	Provozovna	Unikající látka	Množství [kg/rok]
Severočeské vodovody a kanalizace, a. s.	Liberec ČOV	Celkový dusík	163 570
		Celkový fosfor	0
		Celkový organický uhlík (TOC)	163 034

Hodnoty znečištění Severočeskými vodovody a kanalizacemi, a. s. za rok 2012 byly vyšší než v roce 2019 (Tab. 36). Znečišťování fosforem v roce 2019 nenastalo vůbec a hodnoty znečištění dusíkem a organickým uhlíkem jsou nižší o 20000 kg/rok respektive u organického uhlíku o 41900 kg/rok. Proto můžeme opět tvrdit, že znečištění Lužické Nisy se dlouhodobě snižuje.

B 8.3 Půdní radon

Přítomnost radonu v podloží je v SO ORP Liberec vysoká, což je způsobeno geologickým podložím. Nejvyšší hodnoty radonu v půdě jsou dosahovány právě na vyvěřelých a přeměněných horninách (např. žuly). Žula je v podloží Liberecka hojně zastoupena a dokonce se zde těží. Není tedy překvapivé, že zde je vysoký radonový index (zejména v SV části SO ORP Liberec – směrem k Jizerským horám).

B 8.4 Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy

Za starou ekologickou zátěž se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Zjištěnou kontaminaci můžeme považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám.

Na území SO ORP Liberec je dle databáze SEKM 84 lokalit starých ekologických zátěží území, dle studie SEZ Libereckého kraje 34 lokalit. Jedná se zejména o staré černé skládky, opuštěné výrobní areály, nevyužívané plochy apod. Mezi podstatné lokality se řadí 30 míst vedených na stránkách sekm.cz.

B 8.5 Hluk

Ve velkých městech je zcela jednoznačně nejvýznamnějším zdrojem nadměrného hluku působícího na velký počet obyvatel doprava, a to v převážné většině automobilová. Mezi další zdroje hluku se řadí průmysl, stavební činnost, hudba, hluk spojený s bydlením, rekreační hluk. V SO ORP Liberec se jedná zejména o hluk z rychlostní komunikace R35 a z komunikací I. třídy (I/13, I/35). Kritickými se hlukové emise stávají především v průjezdných úsecích silnic obytným územím.

B 8.6 Odpadové hospodářství

SKLÁDKY (JEV A085)

Seznam skládek v SO ORP Liberec je uveden v následující tabulce. V současnosti jsou v SO ORP Liberec provozovány celkem 2 skládky, což je způsobeno přítomností spalovny v Liberci. Jedná se o skládky společnosti GESTA a. s. Rynoltice (na území obcí Osečná a Chotyně). Skládky na území obce Chotyně v současné době už nepřijímá odpad.

Tab. 37: Provozované a uzavřené skládky v území SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství

PROVOZOVANÉ A UZAVŘENÉ SKLÁDKY					
Provozovatel	Umístění skládky	Obec	Rozloha (m ²)	Kapacita (m ³)	Předpokládané ukončení provozu / rekultivace
PROVOZOVANÉ SKLÁDKY					
GESTA a. s. Rynoltice	k.ú. Chotyně p. č. 1065/1, 581/1, 592/6, 604/3	Chotyně	36000	380000	Provoz ukončen
GESTA a. s. Rynoltice	k.ú. Družcov p. č. 543, 552, 587	Osečná	21400	130000	2026
UZAVŘENÉ SKLÁDKY					
ASANO spol. s r. o.	k.ú. Český Dub, p. č. 1882/2, 1882/3, 1882/4, 1882/5, 1884/2, 1885/2, 1923/6, 1923/8, 1923/2, 1923/3, 1884/3	Český Dub	300 000	31 154	2007
ASANO spol. s r. o.	k.ú. Krásná Studánka p. č. 589/2, 590/8, 591/3	Liberec	30 000	14 413	2006
Josef Pecl	k.ú. Krásná Studánka p. č. 591/1, 691/2, 636, 653/1, 1157/1, 1157/2, 705/5, 705/1, 655/1, 1229	Liberec	60 000	23 500	2000
Technické služby Hrádek n. N.	k.ú. Hrádek nad Nisou, p. č. 1551/1, 1560, 1563	Hrádek nad Nisou	305 000	30 250	1999
Technické služby města Liberce a. s.	k.ú. Chotyně, p. č. 581/1, 592/1, 592/6, 670/3, 587/1, 587/7, 587/8, 587/9, 1053, 1056	Chotyně	550 000	82 000	2000
Ing. Zdeněk Brožek	k.ú. Ruprechtice, p. č. 799/1	Liberec	28 000	6 724	2000

SPALOVNY (JEV A086)

V SO ORP Liberec se nachází 2 klasické spalovny a několik bioplynových stanic. Nejvýznamnějším subjektem v této oblasti je spalovna komunálního odpadu společnosti TERMIZO, a. s. v Liberci. Využívá odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie. Je moderním zařízením pro energetické využití odpadů a jsou v ní spalovány všechny spalitelné odpady kategorie „O“ (ostatní odpad). Kapacita spalovny (96 000 t/rok) je od začátku využita z 95–100 %. Vyrobené teplo se dodává jako jeden z rozhodujících zdrojů do SCZT Liberec. Efektem spalovny je nejenom snižování podílu odpadu kategorie „O“ odvážených na skládky, ale i zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na energetické bilanci LK. Energetické využívání odpadů řadí SO ORP Liberec na přední místo v ČR. Obdobné spalovny komunálního odpadu jsou v ČR pouze v Praze a v Brně. Další spalovnou je NELI servis, s. r. o. v areálu Nemocnice v Liberci pro spalování ostatních a nebezpečných odpadů s důrazem na zdravotnický odpad s kapacitou 400 t/rok.

ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU (JEV A087)

Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu, které eviduje KÚLK je v následující tabulce. V SO ORP Liberec mezi tato zařízení patří zejména zařízení pro silicifikaci, neemulgační stanice odpadních vod a čistírny zaolejovaných vod.

Tab. 38: Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství

ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU			
Provozovatel	Obec	Typ zařízení	Umístění
GESTA a. s. Rynoltice	Rynoltice	D9 solidifikace	p. č. 1534/5 k.ú.Rynoltice
Slavomír Molnár	Liberec 6	D9 deemulgační stanice OV	p. č. 838/3 k.ú. Rochlice u Liberce
GESTA a. s. Rynoltice	Rynoltice	D9 čistírna zaolejovaných vod	p. č. 1534/9, 447, 496 k.ú. Rynoltice

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Ve všech obcích SO ORP Liberec probíhá třídění odpadu a jeho následný svoz do sběrných dvorů. Největším objemovým podílem se na tříděném odpadu podílí papír (24 %), následuje sklo (10 %) a plasty (5 %).

B 8.7 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 9 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

B 9.1 Stav a vývoj území

Toto téma obsahuje posouzení půd a ploch, které jsou neobnovitelným strategickým zdrojem. Jedná se o plochy přímo ekonomicky využívané a současně poskytující významné ekosystémové služby.

PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

V závislosti na morfologii terénu, geologickém podloží, klimatu a dalších faktorech se v území vyvinuly různé typy půd. Půdy jsou řazeny do půdních typů dle stejných diagnostických horizontů.

V jižní části území a na Hrádecku mají značné zastoupení asociace hnědých půd, a to včetně zkulturněných zemědělských forem. V liberecké kotlině a v okolí Jablonného se nachází ilimerizované půdy a hnědozemě, které jsou převážně zemědělsky využívány. Tyto půdy s vysokým produkčním potenciálem se vyvíjejí v méně svažitéch územích, zpravidla na podloží sprašových hlín. Na žulách a na pískovcovém podloží horských a pohorských oblastí vznikly podle stupně zvětrávání nevyvinuté mělké až středně hluboké kyselé hnědé půdy (kambizemě). V případě mělkých půd se jedná o plochy s nejnižším produkčním potenciálem (zrnitostně lehké skeletovité půdy), vhodné zejména jako trvalé trvání porosty. Vyšší polohy zaujímá hnědá půda podzolovaná, v nadmořské výšce 800–900 m přecházející do podzolové půdy.

Aluviální naplaveniny jsou štěrkovité, písčité, hlinitopísčité a někdy i hlinité půdy s podložím štěrků. Pokud štěrky vystupují k povrchu, vznikají produkčně chudší vysychavé půdy. V depresních polohách podél vodotečí s nivními uloženinami – hydromorfní půdy, na prameništích a v nivách menších vodotečí jsou rozšířeny především gleje.

Lokálně se vyskytují na zvětralinách silikátových hornin rankery, rendziny na zvětralinách karbonátových hornin a pararendziny na vápnatých pískovcích.

STRUKTURA PŮDNÍHO FONDU SO ORP LIBEREC – ÚHRNNÉ HODNOTY DRUHŮ POZEMKŮ

Struktura půdního fondu ORP je popisována na základě údajů z tzv. úhrnných hodnot druhů pozemků, které spravuje ČÚZK a poskytuje je i ČSÚ. Dále je využitelná Statistická ročenka půdního fondu ČR, kterou každoročně vydává ČÚZK. Tyto údaje odpovídají právnímu stavu z katastru nemovitostí, ale velmi často neodpovídají skutečnosti v terénu. Celková výměra SO ORP Liberec: 57 838 ha.

Zemědělská produkce je soustředěna v nižších polohách. Vzhledem ke členitému reliéfu není míra zornění příliš velká. Zemědělská půda zaujímá 46,4 % rozlohy SO ORP Liberec. Lesní půda zabírá 41,4 % z celkové rozlohy.

Následující souhrnné tabulky uvádějí výměru jednotlivých druhů pozemků v ha a jejich odpovídající podíl na celkové výměře SO ORP Liberec.

Tab. 39: Struktura zemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 26. 6. 2020)

	DRUH POZEMKU				
	orná půda	ovocné sady	zahrady	TTP	ZPF celkem
výměra [ha]	10 838	81	2142	13 633	26 850
podíl z celkové výměry ORP (v %)	18,7	0,1	3,7	23,5	46,4

Tab. 40: Struktura nezemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 26. 6. 2020)

	DRUH POZEMKU				
	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy	nezemědělské pozemky celkem
výměra [ha]	24 100	511	1 309	5 225	30 988
podíl z celkové výměry ORP (v %)	41,6	0,8	2,3	9	53,8

Tab. 41: Struktura zemědělských pozemků v jednotlivých obcích ORP Liberec k 31. 12. 2019, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 30. 6. 2020)

STRUKTURA ZEMĚDĚLSKÝCH POZEMKŮ V OBCÍCH					
OBEC	DRUH ZEMĚDĚLSKÉHO POZEMKU				Celkem [ha]
	Orná půda [ha]	zahrady[ha]	Ovocné sady [ha]	TTP [ha]	
Bílá	993,2	59,0	3,3	578,5	1634,0
Bílý Kostel nad Nisou	445,0	36,6	0,7	298,2	780,4
Cetenov	187,5	15,4	1,3	134,6	338,9
Český Dub	487,8	78,2	19,0	575,6	1160,6
Dlouhý Most	70,5	21,0	0,3	236,0	327,7
Hlavice	301,2	24,1	5,7	174,8	505,8
Hodkovice n. Mohelkou	270,8	55,1	2,5	394,4	722,8
Hrádek nad Nisou	1732,7	188,4	-	934,4	2855,6
Chotyně	361,5	24,4	-	175,5	561,3
Chrastava	736,9	86,6	4,6	914,9	1743,0
Jablonné v Podještědí	1214,7	74,6	3,3	1459,8	2752,5
Janovice v Podještědí	124,1	3,4	-	119,0	246,6
Janův Důl	133,2	12,2	0,5	128,4	274,3
Jeřmanice	92,1	17,4	-	189,8	299,3
Kryštofovo Údolí	0,7	30,4	-	113,7	144,8
Křižany	503,0	49,1	5,9	1131,0	1689,0
Liberec	931,3	869,7	3,9	1899,7	3704,6
Mníšek	43,9	24,9	3,6	546,1	618,6
Nová Ves	330,1	15,5	0,3	412,6	758,5
Oldřichov v Hájích	5,4	19,0	-	339,6	364,1
Osečná	887,3	36,6	0,7	393,1	1317,6
Proseč pod Ještědem	165,7	38,3	4,3	295,2	503,6
Rynoltice	601,2	39,9	3,7	337,4	982,2
Stráž nad Nisou	108,1	52,7	1,0	85,9	247,7
Světlá pod Ještědem	110,6	65,6	13,1	278,4	467,8
Šimonovice	181,9	22,5	-	261,7	466,1
Všelibice	585,1	67,6	8,7	324,0	985,4
Zdislava	177,4	19,7	-	200,0	397,1

B 9.2 Zemědělský půdní fond

Zemědělský půdní fond (dále jen ZPF) zahrnuje ornou půdu, ovocné sady, zahrady, chmelnice a trvalé travní porosty (dále jen TTP), tedy porosty luk a pastvin. Celková výměra pozemků ZPF v SO ORP Liberec je 26 850 ha, což tvoří 46,4 % rozlohy.

Nejméně zemědělské půdy se nachází v zalesněných částech ORP (hornaté oblasti: Jizerské hory, Ještědský hřbet, Lužické hory). S tím souvisí i nejmenší podíl orné půdy z plochy zemědělské půdy v obcích v těchto oblastech (zejména obce: Kryštofovo Údolí, Oldřichov v Hájích, Mníšek). V Jizerských

horách a jejich podhůří se nachází i největší podíl trvalých travních porostů ze zemědělské půdy. Zatravnění je poměrně vysoké, činí 46 % ze zemědělské půdy.

BONITOVANÁ PŮDNĚ EKOLOGICKÁ JEDNOTKA (BPEJ)

Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ) zemědělských pozemků je popsána pětimístným číselným kódem. Tento kód vyjadřuje hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Informace o BPEJ slouží především pro zemědělské účely, ale lze je využít i při zpracování projektu komplexních pozemkových úprav, případně pro další účely. Bonitace je provedena pro zemědělskou půdu tj. pro ornou půdu a pro louky a pastviny, (les není ohodnocen).

První číslice kódu značí příslušnost ke klimatickému regionu (0–9). Druhá a třetí číslice vymezuje příslušnost k určité hlavní půdní jednotce. Čtvrtá číslice stanoví kombinaci svaživosti a expozice pozemku ke světovým stranám. Pátá číslice určuje kombinaci hloubky půdního profilu a jeho skeletovitosti.

Z hlediska bonitní kvality půdy jsou nejcennější území v oblastech naplavenin podél větších vodních toků. Dále jsou rozsáhlejší oblasti s kvalitní půdou I. třídy ochrany v Hrádku nad Nisou, v Bílé, ve Všelbicích, v Křižanech. Tyto cenné půdy jsou zastoupené i v dalších obcích. Je žádoucí tyto kvalitní půdy chránit a zamezit záborům pro výstavbu v plochách I. třídy ochrany.

Celkovou plochu jednotlivých tříd ochrany ZPF v ORP ukazuje následující Tab. 42.

Tab. 42: Zastoupení tříd ochrany ZPF v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2016)

ZASTOUPENÍ TŘÍD OCHRANY ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU						
Třída ochrany ZPF	I. třída	II. třída	III. třída	IV. třída	V. třída	celkem
Výměra [ha]	2 982,5	10 804,9	7 215,6	3 317,4	9 742,4	34 062,8
Podíl z výměry ZPF [%]	8,8	31,7	21,2	9,7	28,6	100

INVESTICE DO PŮDY ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ PŮDNÍ ÚRODNOSTI (JEV A43)

Značná část zemědělských pozemků byla v minulosti zainventována za účelem zvýšení úrodnosti (v SO ORP Liberec se jedná zejména o provedená meliorační opatření plošným drenážním odvodněním). Zemědělská vodohospodářská správa eviduje množství těchto pozemků, avšak již bez údajů o funkčnosti jednotlivých zařízení. Lze předpokládat, že část těchto melioračních úprav je za zenitem své funkčnosti.

EROZE

Nový jev UAP, který byl vymezen Územní studií krajiny SO ORP Liberec: Jev UAP 42a – plochy vodní a větrné eroze

Eroze je společně s utužováním půd, snižováním obsahu organických látek a kontaminací půd považována za hlavní degradační proces poškozující půdu. Poškození půd uvedenými procesy má kromě toho za následek nejen vliv na půdu samotnou, ale i na koloběh a kvalitu vody.

Protierozní ochrana proto bude mít dopad jak na zajištění ochrany půdy, jakožto neobnovitelného zdroje před jeho nevratnou degradací, tak na ochranu kvalit vody, která je ohrožována půdními částicemi a na nich vázanými chemickými látkami, které jsou erozními procesy transportovány ze zemědělských pozemků do hydrografické sítě.

Cílem opatření pak je zamezit samotnému vzniku erozních procesů na pozemku (zamezit kontaktu velkých dešťových kapek s velkou kinetickou energií během přivalových srážek s povrchem půdy), omezit vznik plošného a soustředěného povrchového odtoku, udržet vodu na pozemku nebo ji bezpečně odvést a ochránit vodní toky před vstupem erozních splavenin.

V řešeném území se nacházejí pozemky ohrožené vodní erozí zejména v severní části (okolí Chrastavy a Hrádku nad Nisou) a jižní části obvodu ORP (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou). Tyto ohrožené plochy lze řešit následujícími protierozními doporučeními, které je vhodné kombinovat. Konkrétní návrhy vhodných protierozních opatření pro jednotlivé okrsky jsou uvedeny v jejich kartách.

B 9.3 Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)

Podle údajů z ÚHÚL je zřejmé, že výměra lesů v ORP Liberec od roku 2005 mírně roste. Podle údajů z ÚHÚL činila porostní plocha lesa k 31. 12. 2015 v SO ORP Liberec 23491,35ha, což je zhruba o 254 ha více než v roce 2009 (celkem 23237,1 ha) a o 208 ha více než v roce 2005 (23283,63ha). Z dat ÚHÚL je zároveň zřejmé, že se podíl hospodářských lesů neustále zvyšuje na úkor ostatních kategorií lesů. Celkový podíl zalesnění je v SO ORP Liberec 41,5 %, což je vysoko nad celorepublikovým průměrem (34 % k 31.12.20219). To je dáno hlavně přítomností rozsáhlých lesních porostů Jizerských a Lužických hor a dále velkého podílu zalesnění na celém Ještědském hřbetu. Dle sledovaných jevů ÚAP se lesy dělí na následující typy:

JEV UAP – LESY, JEJICH KATEGORIZACE A VZDÁLENOST 50 M OD OKRAJE LESA (A037A)

LESY OCHRANNÉ – zahrnují lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (kde les je na hranici svých existenčních možností) a lesy kolem horní hranice lesa, kde stabilizují půdu (chrání ji před erozí, sesuvy či lavinami) a mají ochranný vliv na níže položené hospodářsky využívané plochy (např. hospodářské lesy). V SO ORP Liberec jsou tyto lesy zastoupeny ve větší míře na terasách Ještědu, dále v CHKO Jizerské Hory a na kopci Tlustec. Z celkové plochy lesů zahrnují v SO ORP Liberec cca 2,8 %.

LESY ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ – jsou ze zákona lesy, nacházející se na území národních přírodních rezervací, v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně a v ochranných pásmech zdrojů přírodních minerálních vod; do uvedené kategorie mohou být řazeny i jiné lesy, u nichž lze doložit oprávněný veřejný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí (např. lesy potřebné pro zachování biodiverzity). V SO ORP Liberec jsou to zejména lesy v těsné blízkosti města Liberec, dále okrajové lesy v Jizerských horách, rozsáhlejší území jsou ještě v obci Bílý kostel nad Nisou. Tyto lesy se nachází i v okolí řeky Zábrdky (západně od Hlavice a Cetenova). Z celkové plochy zaujímají cca 13,3 % plochy.

LESY HOSPODÁŘSKÉ – jsou určitým protipólem přirozených nebo původních lesů. Jejich primární funkcí je produkce dřeva, ale pochopitelně i zajišťování ostatních důležitých funkcí lesa (půdo-ochranná, vodo-ochranná, klimatická, krajinná, rekreační...). Jedná se o nejčastější typ lesa a jeho podíl v SO ORP Liberec na lesní půdě je cca 83,9 %.

Tab. 43: Zastoupení jednotlivých kategorií lesů v ORP Liberec k 31. 12. 2019, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2020)

	KATEGORIE LESA		
	Lesy ochranné	Lesy zvláštního určení	Lesy hospodářské
Porostní plocha [ha]	733,5	3 484,6	21 920,6
Zastoupení v rámci lesních ploch [%]	2,8	13,3	83,9

Tab. 44: Lesnatost obcí v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2020)

PODÍL ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU A POZEMKŮ URČNÝCH K PLNĚNÍ FUNKCE LESA V OBCÍCH					
OBEČ	ROZLOHA [ha]	ZPF [ha]	ZPF [%]	PUPFL [ha]	ZALESNĚNÍ [%]
Bílá	2 637,8	1 634,0	61,9	824,1	31,2
Bílý Kostel nad Nisou	2 573,4	780,4	30,3	1 613,4	62,7
Cetenov	605,1	338,9	56,0	217,7	36,0
Český Dub	2 257,3	1 160,6	51,4	853,9	37,8
Dlouhý Most	444,4	327,7	73,7	53,1	12,0
Hlavice	826,9	505,8	61,2	256,5	31,0
Hodkovice nad Mohelkou	1 349,3	722,8	53,6	368,7	27,3
Hrádek nad Nisou	4 854,3	2 855,6	58,8	1 434,2	29,5
Chotyně	904,3	561,3	62,1	165,4	18,3
Chrastava	2 746,4	1 743,0	63,5	666,4	24,3
Jablonné v Podještědí	5 787,7	2 752,5	47,6	2 464,6	42,6
Janovice v Podještědí	633,9	246,6	38,9	359,5	56,7
Janův Důl	455,4	274,3	60,2	153,8	33,8
Jeřmanice	437,3	299,3	68,4	66,2	15,1
Kryštofovo Údolí	1 734,0	144,8	8,3	1 524,9	87,9
Křižany	2 855,8	1 689,0	59,1	912,9	32,0
Liberec	10 608,7	3 704,6	34,9	4 237,6	39,9
Mníšek	2 544,1	618,6	24,3	1 802,9	70,9
Nová Ves	1 234,4	758,5	61,5	403,1	32,7
Oldřichov v Hájích	1 624,6	364,1	22,4	1 176,8	72,4
Osečná	2 805,1	1 317,6	47,0	1 262,6	45,0
Proseč pod Ještědem	830,2	503,6	60,7	242,5	29,2
Rynoltice	1 771,5	982,2	55,4	643,6	36,3
Stráž nad Nisou	453,2	247,7	54,7	89,9	19,8
Světlá pod Ještědem	1 319,5	467,8	35,5	775,4	58,8
Šimonovice	719,0	466,1	64,8	180,5	25,1
Všelibice	1 844,4	985,4	53,4	755,4	41,0
Zdislava	979,6	397,1	40,5	515,7	52,7

PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI

SEVEROČESKÁ PÍSKOVCOVÁ PLOŠINA A ČESKÝ RÁJ (JIŽNÍ ČÁST ORP – PODJEŠTĚDÍ)

V současných porostech zcela převažují borové typy, někdy smíšené se smrkem a břízou. Asi na 25 % plochy zaujímají smrkové porosty, v nejnižších polohách porosty dubové, ve vyšších polohách bukové porosty malé rozlohy, vázané na vrcholy a svahy vyvěřelých kup. Borovice jako převládající dřevina je v oblasti přirozeně rozšířena na rozsáhlých plošinách s chudou písčitou, propustnou půdou podprůměrné produkce. Jsou tu podmínky pro výběr porostů kvalitní valdštejské (dokske) borovice do genových základů vhodných ekotypů pro tuto oblast.

LUŽICKÁ PÍSKOVCOVÁ VRCHOVINA (JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ, HRÁDEK NAD NISOU, RYNOLTICE)

Lesnatost této přírodní oblasti dosahuje 74 % a je oproti republikovému průměru více než dvojnásobná. Nejrozšířenější je jedlobukový vegetační stupeň. Pro oblast je typicky vysoký podíl intrazonálních společenstev (borů) a inverzních poloh v chladných vlhkých údolích. V druhové skladbě se dnes nejvýznamněji uplatňuje smrk. V současných porostech převažují smrkové monokultury, borová porostní stadia zaujímají asi 25 procent plochy, bukové porosty jsou soustředěny na nevelké ploše. Smrkové porosty jsou většinou provenienčně nevhodné (vrškové zlomy, bajonetové vršky). V obvodech borů zaujímá část údolních svahů a dna roklin vyhraněný ekotyp smrku. Buk vytváří čisté porosty většinou na čedičových a znělcových kupách, na sutích k němu přistupuje jasan a javor.

JIZERSKÉ HORY A JEŠTĚD (NACHÁZÍ SE PRAKTICKY NA CELÉM ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC)

Zastoupení lesních vegetačních stupňů sahá od jedlobukového až po smrkový při převaze smrkobukového. Převládají kyselá společenstva, živná řada tvoří necelou čtvrtinu lesních ploch. V oblasti jsou nejvíce rozšířeny kyselé smrkové bučiny, kyselé jedlové bučiny a svěží smrkové bučiny. V přirozené skladbě byly vysoce a v úhrnu rovnoměrně zastoupenými dřevinami smrk a buk, velmi hojná byla jedle. Hospodaření se v nedávné minulosti orientovalo na protežování smrku v jedlobukovém a smrkobukovém vegetačním stupni. Původní kvalitní ekotypy smrku se dochovaly jen na náhorních plošinách a na rašeliništích. Hospodářsky přestárlé bukové porosty převládají hlavně na strmých severních svazích hor na dročinách a sutích, kde nejsou vhodné podmínky pro růst smrku (nedostatek vláhy v horních vrstvách půdy). Na Ještědu v obvodu krystalických vápenců jsou autochtonní bukové porosty.

Celá oblast byla postižena průmyslovým znečištěním z energetických zdrojů spalujících hnědé uhlí z Žitavské pánve, které jsou umístěny v blízkosti severního úpatí na trojmezí s Německem a Polskem. V důsledku imisí oslabené smrkové porosty byly druhotně napadeny v 70. letech 20. století obalečem modřínovým, který započal jejich zkázu. Poté nastalo hromadné odumírání smrkových porostů ve smrkovém, bukosmrkovém, později i smrkobukovém vegetačním stupni. Nevhodnou exploatační těžbou, uskutečňovanou pod heslem záchrany dřevní hmoty, a přibližováním dříví těžkými mechanizačními prostředky došlo na humusových podzolech k obnažení mělkých dročinovitých půd a k tvorbě erozních rýh, někde v takovém rozsahu, že hodnota vytěženého dříví nepokryla ani náklady spojené s hrazením a stabilizací těchto strží. Po více než dvacetiletém úsilí lesníků o nápravu neutěšeného stavu začínají Jizerské hory zarůstat novým lesem.

Rychlé odumírání lesů ohrozilo funkční způsobilost vodohospodářských děl a často zhoršuje kvalitu produkované pitné vody vysokým obsahem huminových látek, vyplavovaných z devastovaných lesních půd. Péče o vodohospodářskou funkci lesů Jizerských hor se stala požadavkem nadřazeným všem ostatním funkcím.

B 9.4 Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec

Na základě porovnání statistických údajů od roku cca 1996 dochází (statisticky a globálně):

- k mírnému nárůstu výměry lesních ploch – postupné zalesňování nelesních pozemků (i za podpory státu) a aktualizace katastru nemovitostí,
- k poklesu výměry orné půdy,
- k většímu nárůstu ploch TTP – zatravnění orné půdy (cíleně za podpory státu i živelně opouštěním orné půdy a následným převodem do TTP),
- k mírnému poklesu výměry ploch ovocných sadů
- k nárůstu mimoprodukčních funkcí lesa – postupné navyšování zejména lesů kategorie zvláštního určení z důvodu zájmů obecné i zvláštní ochrany přírody,

- k významnému nárůstu nevyužívané a ladem ležící půdy.

B 9.5 Doporučení pro řešení protierozní ochrany

Z Územní studie krajiny SO ORP Liberec vzešli návrhy na zlepšení kvality půd a protierozní ochranu. Eroze je společně s utužováním půd, snižováním obsahu organických látek a kontaminací půd považována za hlavní degradační proces poškozující půdu. Poškození půd uvedenými procesy má kromě toho za následek nejen vliv na půdu samotnou, ale i na koloběh a kvalitu vody. Protierozní ochrana proto bude mít dopad jak na zajištění ochrany půdy, jakožto neobnovitelného zdroje před jeho nevratnou degradací, tak na ochranu kvalit vody, která je ohrožována půdními částicemi a na nich vázanými chemickými látkami, které jsou erozními procesy transportovány ze zemědělských pozemků do hydrografické sítě. Cílem opatření pak je zamezit samotnému vzniku erozních procesů na pozemku (zamezit kontaktu velkých dešťových kapek s velkou kinetickou energií během přívalových srážek s povrchem půdy), omezit vznik plošného a soustředěného povrchového odtoku, udržet vodu na pozemku nebo ji bezeškodně odvést a ochránit vodní toky před vstupem erozních splavenin. V řešeném území se nacházejí pozemky ohrožené vodní erozí zejména v severní části (okolí Chrastavy a Hrádku nad Nisou) a jižní části obvodu ORP (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou). Tyto ohrožené plochy lze řešit následujícími protierozními doporučeními, které je vhodné kombinovat. Konkrétní návrhy vhodných protierozních opatření pro jednotlivé okrsky jsou uvedeny v jejich kartách: Agrotechnická opatření (změny technologií směrem k bezorebným, změny osevních postupů, zavádění meziplodin, krycích plodin, půdoochranné technologie, zlepšování vlastností půdy); organizační opatření (pásové hospodaření, dělení pozemků, ochranné pásy podél vodních toků a nádrží); technická opatření (záchytná – retenční, záchytná – odváděcí, zachycování erozních splavenin, opatření sloužící k revitalizaci krajiny)

B 9.6 Záměry na provedení změn v území

Konkrétní požadavky na provedení změn v území – záměry v rámci tematického okruhu půdní fond nebyly vzneseny.

B 10 Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství

Je významnou složkou osídlení, která dotváří celkové uspořádání obce, odpovídá rozmístění a koncentraci obyvatelstva a ovlivňuje spádové poměry v území. Struktura zařízení občanské vybavenosti v území ORP Liberec odpovídá současným potřebám.

Mezi veřejnou občanskou vybavenost se počítá zejména zařízení a budovy sloužící pro zdravotnictví, školství, sociální péči. Dále to jsou ale i zařízení pro chod státní správy a samosprávy (obecní úřady, městské úřady a krajský úřad), s nimiž se často pojí i knihovny s veřejným přístupem na internet.

Z hlediska poptávky a tedy i nabídky občanského vybavení je zásadním hlediskem skutečnost, že na území ORP Liberec je 8 obcí s počtem do 500 obyvatel. Další 8 obcí má počet obyvatel do 1000. Tyto obce tvoří cca 60 % spádového území ORP Liberec. Obyvatelé proto musí za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždět do větších měst. Nejmarkantnější dojíždka je do Liberce, dále do Chrastavy, Hrádku nad Nisou, Jablonného v Podještědí. Za prací, zdravotnictvím a vzděláváním se dojíždí i mimo území ORP (Mladá Boleslav, Stráž pod Ralskem, Česká Lípa, Turnov, Liberec).

Existence alespoň základní vybavenosti (tj. ZŠ, MŠ, ordinace lékaře, obchod, pohostinství) je výrazem jisté svébytnosti obce. Udržení současné nabídky je tedy měřítkem udržitelnosti rozvoje území.

Základní složkou občanského vybavení je tzv. sociální infrastruktura, tj. školství, zdravotnictví, sociální péče. Nezbytnou nadstavbu tvoří infrastruktura volnočasová, tj. kultura, sport, částečně rekreace, které jsou popsány v samostatných kapitolách.

B 10.1 Sociální péče

Zařízení sociální péče nabývají na významu v souvislosti s probíhajícím stárnutím obyvatelstva a větším výskytem tělesných a mentálních handicapů v populaci. V některých typech sociální péče o mládež má ORP významné postavení v rámci nadregionální působnosti. S přibývajícím počtem obyvatel využívající zařízení sociální péče se dá očekávat i nadále růst výstavby nebo rekonstrukcí těchto zařízení s cílem zvýšení jejich kapacity.

Za hlavní představitele zařízení sociální péče je možné považovat domovy důchodců, domovy – penziony pro důchodce a ústavy sociální péče. Mimo tato zařízení existuje ještě řada ostatních zařízení sloužících k trvalému či přechodnému bydlení – např. zařízení pro výkon pěstounské péče, domovy pro matky s dětmi, azylové domy, chráněné bydlení a řada dalších.

Podobným a možná ještě lépe vypovídajícím ukazatelem je počet míst v domovech důchodců na 1000 obyvatel ve věku 65 a více let. ORP Liberec se pohybuje mezi kraji ČR pod republikovým průměrem. V roce 2006 bylo 24,8 míst na 1000 obyvatel v domovech důchodců pro obyvatele ve věku 65 a více let.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – SOCIÁLNÍ PÉČE

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro tuto tematiku rozděleny na plochy zdravotnictví a sociální péče a dále na plochy veřejné vybavenosti. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V rámci jevu ÚAP sociální služby, jsou spravovány informace o lokalitách, v kterých jsou poskytovány sociální služby. V jedné budově může být poskytováno více sociálních služeb. Spravovány jsou výhradně sociální služby z Registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí,

který je zřízen na základě zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen zákon), s účinností od 1. 1. 2007.

Tab. 45: Registrovaná zařízení sociální péče v SO ORP Liberec ke dni 31. 12. 2020. zdroj: GIS ÚP LK z dat Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV

ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍ PÉČE	
SLUŽBA	POČET ZAŘÍZENÍ
azylové domy	5
centra denních služeb	2
chráněné bydlení	6
denní stacionáře	3
domovy pro osoby se zdravotním postižením	5
domovy pro seniory	9
domovy se zvláštním režimem	8
intervenční centra	1
kontaktní centra	1
noclehárny	1
odborné sociální poradenství	20
odlehčovací služby	6
osobní asistence	8
pečovatelská služba	14
podpora samostatného bydlení	2
průvodcovské a předčitatelské služby	1
raná péče	1
služby následné péče	1
sociální rehabilitace	9
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	4
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	5
sociálně terapeutické dílny	4
Sociální rehabilitace	9
telefonická krizová pomoc	1
terapeutické komunity	1
terénní programy	1
tlumočnické služby	5
týdenní stacionáře	0
celkem	133

V ORP Liberec bylo ke dni 31. 12. 2020 registrováno v Registru poskytovatelů sociálních služeb 133 zařízení poskytujících sociální služby, což je oproti 31. 12. 2015 (byl počet 97) výrazný nárůst a tedy zlepšení. Registrované zařízení dle typu služeb a jejich počty jsou uvedeny v Tab. 45.

B 10.2 Zdravotnictví

Síť zdravotnických zařízení je v ORP Liberec ustálená. V ORP Liberec zajišťuje lůžkovou zdravotnickou péči celkem 1 nemocnice a 1 odborný ústav. V ORP Liberec bylo ke konci roku 2007 k dispozici 1139 lůžek, z toho 85 % v nemocnicích. Vedle toho je v ORP Liberec ještě 1 lázeňská léčebna (lázně Kundratice) s 166 lůžky. Nejvýznamnější nemocnicí je Krajská nemocnice Liberec, kde je umístěna specializovaná péče v centrech, jako jsou: onkologické, kardiologické, traumatologické a neurocentrum. Krajská nemocnice Liberec se bude v následujících letech (2021–2022) rozšiřovat.

K 31. 12. 2007 bylo v ORP Liberec registrováno 433 zdravotnických zařízení a pracovišť. Nepříznivá je nerovnoměrná věková skladba lékařů. Nejvýraznější je problém u zubních lékařů, u kterých je plná jedna polovina ve věku 50–59 let.

Tab. 46: Vybrané ukazatele ve zdravotnictví Libereckého kraje a SO ORP Liberec v roce 2019, zdroj: www.uzis.cz

VYBRANÉ UKAZATELE VE ZDRAVOTNICTVÍ		
Ukazatel	Liberecký kraj	SO ORP Liberec
Lékaři na 1000 obyvatel	3,5	8,3
Obyvatel na 1 lékaře	285	121
Lůžka v nemocnicích na 10 000 obyvatel	55,9	99
Lékaři ambulantní péče na 10 000 obyvatel	24,8	82
Obyvatel na lékaře v ambulantní péči	403	121

Ve všech vybraných ukazatelích zdravotnictví je ORP Liberec pod průměrem ČR. Vzhledem k významnému vlivu ostatních a potenciálních uživatelů území lze tyto ukazatele považovat za velice nepříznivé a za problém k řešení. Za nepříznivý trend vývoje v ORP Liberec lze považovat také mírný úbytek počtu samostatných ambulantních ordinací ve všech sledovaných skupinách a hluboký pokles počtu zařízení a lůžek pro dlouhodobě nemocné a odborných léčebných ústavů. Samostatným problémem se jeví rozmístění a dostupnost zdravotnických zařízení, zejména rychlé zdravotní pomoci a služby, jak vzhledem k vlivu vysokých počtů potenciálních uživatelů území, tak vzhledem k členitosti a morfologii území ORP Liberec. Zdravotnických pracovišť registrovaných v ORP Liberec je celkem 433.

Tab. 47: Počet zdravotnických pracovišť v SO ORP Liberec dle druhu (2019)

ZDRAVOTNICKÁ PRACOVIŠTĚ	
Druh	Počet
nemocnice	5
lázeňská léčebna	1
sdružené ambulantní zařízení – velké	1
sdružené ambulantní zařízení – malé	1
zdravotnické středisko	4
samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	80
samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	39
samostatná ordinace praktického lékaře stomatologa	78
samostatná ordinace praktického lékaře gynekologa	16
samostatná ordinace lékaře specialisty	85
samostatná zařízení psychologa	6
samostatná zařízení logopeda	2
domácí zdravotnická péče	6
samostatná zařízení nelékaře rehabilitační	18
samostatná zařízení nelékaře jiné	2
samostatná stomatologická laboratoř	31
samostatná odborná laboratoř	2
ostatní ambulantní zařízení	1
kojenecký ústav s dětským domovem	1
doprava raněných, nemocných a rodiček	7
zdravotnická záchranná služba	5
ostatní zvláštní zdravotnická zařízení	1
lékárna	33
ústavní lékárna	1
výdejna zdravotnických prostředků	4
krajská hygienická stanice	1

ZDRAVOTNICKÁ PRACOVIŠTĚ	
Druh	Počet
zdravotní ústav	1
ostatní zdravotnická zařízení	1
celkem	433

Tab. 48: Výčet vybraných zdravotnických ukazatelů

ZDRAVOTNICKÉ UKAZATELE	
Ukazatel	Počet
nemocnice	2
soukromé	2
lůžka	1 117
ostatní samostatná zdravotnická zařízení	65
lékárny	34
počet obyv. na 1 lékárnu	4117
lékaři	648
v nestátních zařízeních	640
lékaři na 1 000 obyvatel	3,9
obyvatelé na 1 lékaře	256
lůžková péče	168
nemocnice	160
ambulantní péče	436
nemocnice	128
samostatná ambulantní zařízení	307
lékaři pro dospělé	76
lékaři pro děti a dorost	37
stomatologové	88
gynekologové	13
lékaři specialisté	63

LÁZEŇSKÁ MÍSTA A AREÁLY

Podmínky pro rozvoj lázeňství, které je perspektivní nejen z hlediska zdravotnictví, ale zejména cestovního ruchu, jsou v ORP Liberec vcelku příznivé. Na území obce Osečná se nacházejí Lázně Kunratice.

Vzhledem k atraktivitě území a řadě klimaticky příznivých lokalit má ORP Liberec potenciál i pro ozdravné, regenerační a rehabilitační pobyty. Pro tyto aktivity, které jsou zatím málo využívanou formou cestovního ruchu, jsou podmínky hlavně v oblastech CHKO (Jablonné v Podještědí, Rynoltice, Oldřichov v Hájích, Mníšek...) mimo velká turistická centra.

PŘÍRODNÍ LÉČIVÝ ZDROJ, ZDROJ PŘÍRODNÍ MINERÁLNÍ VODY

V území ORP Liberec se vyskytují přírodní léčivé zdroje – peloidy v Lázních Kundratice a zdroj přírodní minerální vody ve zřídelné oblasti Vratislavice nad Nisou (Vratislavická kyselka I a Vratislavická kyselka II).

B 10.3 Vzdělávání

Školství je ve správním obvodu zastoupeno sítí základních škol – především se jedná o 48 základních škol (většina z nich je umístěna na území Liberce), kde je zajištěna i speciální výuka, a rovněž výukou na uměleckých školách. Střední všeobecné vzdělání umožňují 2 gymnázia, dále je zde 9 dalších

středních odborných škol. Pro děti předškolního věku je ve správním obvodu v provozu 42 mateřských škol, zřizovaných často ve spojení se základní školou.

Vyjíždka do škol (poslední údaje SLDB 2011) převažovala v rámci SO ORP do Liberce (základní, střední školství a vysoká škola) mimo ORP dojíždějí studenti do Liberce, Varnsdorfu, Turnova, Jablonce nad Nisou, Mnichova Hradiště a České Lípy (střední školství). Na vysoké školy studenti dojíždějí do škol po celé ČR.

Na území SO ORP bylo na konci roku 2015 celkem 110 zařízení pro školství a vzdělávání, z toho 42 mateřských škol (MŠ), 48 základních škol (ZŠ), z toho 36 úplných a 12 malotřídních, 11 středních škol a středních či odborných učilišť (SŠ). Z toho 74 školských zařízení bylo soustředěno na území města Liberec.

V počtu je zahrnuto i 5 zvláštních škol, 2 základní umělecké školy (ZUŠ) a ostatní zařízení (Dětský diagnostický ústav, Výchovný ústav, dům dětí a mládeže a domov mládeže).

Na území ORP Liberec je celkem 10 obcí – Cetenov, Proseč pod Ještědem, Zdislava, Všelibice, Janovice v Podještědí, Jeřmanice, Janův Důl, Oldřichov v Hájích, Šimonovice a Kryštofovo Údolí – kde není žádné zařízení pro školství a vzdělávání. Největší koncentrace školských a vzdělávacích zařízení je v Liberci, kde kromě uvedených 11 zařízení působí dále ZUŠ a Domov mládeže, Dům dětí a mládeže, Pedagogicko-psychologická poradna, Centrum vzdělanosti Libereckého Kraje a Dětský diagnostický ústav.

V roce 2015 bylo na území ORP Liberec stále provozováno 42 MŠ. Mateřské školy jsou v okolních obcích často přidružené k základní škole.

V letech 2000–2008 klesal počet mateřských škol (dále jen MŠ) a základních škol (dále jen ZŠ), zatímco počet ostatních školských zařízení byl prakticky stabilní. Co se týká počtu žáků, byl vývoj o něco pozitivnější – počty žáků a studentů ve všech typech školských zařízení stoupaly s výjimkou středních odborných učilišť, kde od roku 2004 vykazovala tato zařízení úbytek v počtu žáků. To souvisí s trendem přijímání více žáků do středních a následně vyšších a vysokých škol. Pro rozvoj území je velmi důležitá stabilizace sítě ZŠ a středních škol SŠ, zvýšení nabídky studijních příležitostí na SOŠ a s ohledem na ekonomický profil ORP Liberec zvláště na SOU.

Méně příznivá struktura vzdělanosti v ORP Liberec souvisí mj. s nabídkou pracovních míst, v níž převažují méně kvalifikované pozice, dále s dostupností vzdělání, sociální situací rodin atd. Nižší vzdělanost obyvatel většinou vede k nárůstu nezaměstnanosti, růstu podílu osob závislých na sociálních dávkách a k dalším sociálně patologickým jevům (závislosti, kriminalita apod.).

S rozvojem území a jeho předpokládanými změnami souvisí a bude souviset rostoucí počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, a žádoucí snižování regionálních rozdílů v jejich rozmístění. Vzdělanost obyvatel se projevuje a bude i nadále projevovat jako významný faktor rozvojových předpokladů a skutečného rozvoje území. Z tohoto důvodu byl tzv. index vzdělanosti obyvatel použit jako jeden z indikátorů hodnocení rozvojových předpokladů území na úrovni obcí.

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE ZŘIZOVATELE

Následující obce mají zřízené základní a mateřské školy: Liberec, Český Dub, Chrastava, Dlouhý Most, Hlavičky, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Křižany, Mníšek, Nová Ves, Osečná, Rynoltice, Světlá pod Ještědem, Bílý Kostel nad Nisou, Stráž nad Nisou, Chotyně, Bílá (jen MŠ).

Krajský úřad zřizuje následující střední školy: Gymnázium F. X. Šaldy, Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická – Jeronýmova, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Střední průmyslová škola stavební, Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická a Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola textilní, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Střední odborná škola a Gymnázium, Střední škola strojní, Střední škola gastronomie a služeb, Střední odborná škola – Jablonecká, Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené, Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené, Základní škola a Mateřská škola při nemocnici, Základní škola praktická a Základní škola speciální – Jablonné v Podještědí, Dětský domov – Jablonné v Podještědí, Domov mládeže – Liberec, Dům dětí a mládeže Větrník, Pedagogicko-psychologická poradna, Centrum vzdělanosti Libereckého kraje.

Tab. 49: Počty škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a Libereckým krajem v SO ORP Liberec (stav k 31. 8. 2019)

POČTY ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ DLE ZŘIZOVATELE			
obec		Liberecký kraj	
typ zařízení	počet	typ zařízení	počet
MŠ	41	ZŠ a MŠ	3
ZŠ	30	ZŠ	2
ZŠ a MŠ	12	SŠ	11
ZŠ a ZUŠ	1	SŠ a VOŠ	2
ZUŠ	3	dům dětí a mládeže	1
středisko volného času	1	domov mládeže	1
školní jídelna	1	pedagogicko-psychologická poradna	1
		dětský domov	2
		ostatní školské zařízení	1
celkem	89	celkem	24

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ SOUKROMÁ, ZŘIZOVANÁ MŠMT A CÍRKVEMI

V ORP Liberec se nacházelo k 31. 8. 2019 celkem 22 soukromých škol a školských zařízení. Nejvíce soukromých škol se nachází mezi SŠ a VOŠ a následnou nejčetnější skupinou jsou zařízení školního stravování. V ORP Liberec je dále jedna církevní škola.

Tab. 50: Počty soukromých škol a školských zařízení v okrese Liberec (stav k 31. 8. 2019)

SOUKROMÉ ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ	
typ zařízení	počet
MŠ	2
ZŠ	2
SŠ a VOŠ	7
gymnázium	2
vysoká škola	2
zařízení školního stravování	6
středisko praktického vyučování	1
Celkem	22

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Podrobné údaje za SO ORP Liberec včetně údajů o provozu a typu poskytované péče jsou uvedeny v následující tabulce. Zde i nadále převažují třídy s celodenním provozem, v rámci nichž se nevýrazně uplatňuje polodenní péče – pouze 432 dětí z celkového počtu dětí.

V současné době dochází k navyšování kapacit MŠ, limitujícím faktorem se jeví být prostorové a hygienické požadavky na provoz těchto škol, jež v mnoha případech vyžadují investice do daných objektů.

Tab. 51: Počty dětí v předškolním vzdělávání v SO ORP Liberec (stav k 31. 8. 2019)

DĚTI V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ			
typ třídy	počet dětí	typ třídy	průměrný počet dětí
běžné třídy	158	běžné třídy	23,4
celodenní	157	celodenní	23,5
polodenní	1	polodenní	7
speciální třídy	19	speciální třídy	10,6
celodenní	16	celodenní	11,3
polodenní	3	polodenní	7
děti v běžných třídách	3 693	celkem	22
s polodenní péčí	19	celodenní	22,4
celodenní	3 686	polodenní	7
s polodenní péčí	12		
polodenní	7		
s polodenní péčí	7		
děti ve speciálních třídách	202		
s polodenní péčí	8		
celodenní	181		
s polodenní péčí	1		
polodenní	21		
s polodenní péčí	7		

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V základním vzdělávání se stále výrazně projevuje nepříznivý demografický vývoj ve věkové skupině 6 až 14 let. Jedním z významných ukazatelů v oblasti základního vzdělávání je podíl žáků, kteří docházejí na víceletá gymnázia. I v důsledku nepříznivého demografického vývoje se podíl žáků odcházejících z pátých, resp. sedmých ročníků na osmi, resp. šestiletá gymnázia zvýšil z úhrnných 9,07 % na 9,58 %. Blíží se tak hraniční hodnotě 10 % stanovené v dlouhodobém záměru. Všechna gymnázia otevírají každoročně po jedné třídě osmiletého gymnázia.

Převážná část ZŠ, poskytujících základní vzdělání, je zřizována obcemi. Ostatní jsou školy soukromé, církevní a speciální školy zřizované LK. Většina všech ZŠ jsou školy se třídami I. a II. stupně. Statisticky průměrná úplná ZŠ měla 14 tříd, navštěvuje ji 295 žáků a průměrná naplněnost třídy činí 21 žáků.

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ve školním roce 2019/2020 bylo vedeno v rejstříku škol a školských zařízení na území ORP Liberec 18 právnických osob vykonávajících činnost SŠ, zřizovatelem 11 SŠ byl LK.

Ve sledovaném období pokračovala dlouhodobá tendence zvyšování podílu počtu žáků přijímaných do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou. V oborech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou se vzdělávalo 67,5 % žáků, z toho v oborech gymnázií 17,3 % žáků, v oborech poskytujících střední vzdělání s výučním listem pak 32,1 %.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon dalších činností.

Denní forma studia zpravidla trvá od 2 do 3,5 roku dle zaměření příslušného vzdělávacího programu, s postupným přechodem k akreditovaným vzdělávacím programům bude trvat 3 roky (v případě zdravotnických oborů 3,5 roku).

V ORP Liberec, stejně jako v předcházejícím školním roce, působily 2 VOŠ. Obě z nich zřizoval LK a obě z nich jsou součástí subjektu, který vykonává činnost SŠ.

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ

Tento typ škol je zřizován výhradně MŠMT a soukromými osobami. V LK se nachází pouze jedna státní VŠ a to Technická univerzita v Liberci. Další VŠ spadají výhradně do soukromé sféry. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., s pobočkou v Liberci a sídlem v Praze a Vysoká škola Karla Engliše s pobočkou v Liberci a sídlem v Brně.

Díky malému počtu VŠ v LK, vyjíždí mnoho studentů za svými studii do ostatních krajů. Oblíbeným cílem vysokoškolských studií studentů z LK je Praha, nejen pro jeho prestiž a vysokoškolskou tradici, ale i pro dobrou dopravní dostupnost. I přes nově vzniklé pobočky soukromých škol v LK se tento trend nemění, neboť bezplatné VŠ vzdělání na veřejné VŠ zde poskytuje pouze Technická univerzita v Liberci.

DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY

Na území ORP Liberec se nachází 4 školy tohoto typu a to:

- ZUŠ Liberec, příspěvková organizace,
- Základní umělecká škola Český Dub,
- ZUŠ Jablonné v Podještědí, příspěvková organizace,
- ZŠ a ZUŠ, příspěvková organizace Jabloňová (Liberec).

JAZYKOVÁ ŠKOLA S PRÁVEM JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

LK zřizuje pouze jednu jazykovou školu s právem státní zkoušky, a to v rámci Obchodní akademie a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, Liberec, Šamánkova, příspěvková organizace.

VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ NADANÝCH

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v MŠ speciálních, ZŠ praktických, ZŠ speciálních, odborných učilištích a praktických školách. V ORP Liberec jsou zřízeny 4 speciální školy: Speciální školy pro sluchově postižené Liberec, Speciální mateřská škola při speciálních školách pro sluchově postižené Liberec, Speciální škola pro tělesně postižené Liberec, Speciální škola Liberec (detašované pracoviště PŠ PŘI ÚSP LIBEREC – ZEYEROVA ul.), Základní škola praktická a základní škola speciální Jablonné v Podještědí, Základní škola Český Dub.

CENTRUM VZDĚLANOSTI LIBERECKÉHO KRAJE – ZAŘÍZENÍ PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Vedle SŠ je významným poskytovatelem dalšího vzdělávání v kraji příspěvková organizace Centrum vzdělanosti Libereckého kraje – zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro

tuto tematiku rozděleny na plochy školství. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL

PODÍL OSOB SE ZÁKLADNÍM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 2005 a 2015 došlo ke zvýšení vzdělanosti obyvatel ORP Liberec a to jak v rámci snížení počtu obyvatel pouze se základním vzděláním, tak i zvýšením počtu obyvatel, kteří dosáhli VŠ vzdělání. Podíl počtu obyvatel se základním vzděláním dosáhl v roce 2015 průměrně 14,2 %. Podíl obyvatel se základním vzděláním je velmi důležitým negativním faktorem rozvojových předpokladů území.

PODÍL OSOB S VYSOKOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 2005 a 2015 vzrostl počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním, čímž se celkově zvedla vzdělanost v ORP Liberec. V roce 1991 byl průměrný podíl osob starších 15 let, kteří mají VŠ vzdělání cca 2,5 %. Zatímco v roce 2015 činil tento podíl už 11 %, což je významný vzestup. Podíl obyvatel s VŠ vzděláním je velmi důležitým pozitivním faktorem rozvojových předpokladů území.

B 10.4 Kulturní zařízení

Kulturní zařízení, typu divadla, městské knihovny, muzea a výstavní síně, jsou soustředěny pouze ve větších městech. Podstatná část kulturních zařízení vyšší občanské vybavenosti je umístěna v Liberci. Kapacitně a i stavem objektů jsou v podstatě vyhovující. Většina objektů je situována v historickém jádru měst nebo v centrální zóně. Seznam nejvýznamnějších zařízení:

- Divadla a kina a další kulturní zařízení:
 - Divadlo F. X. Šaldy,
 - Malé divadlo,
 - Naivní divadlo,
 - Dům kultury,
 - Sál Lidové Sady,
 - Experimentální studio,
 - Kino Lípa, Kino Cinestar (OC Nisa), Kino Cinema City (Forum Liberec),
 - Tipsport arena, Fotbalový stadion FC Slovan Liberec,
 - ZOO Liberec, Botanická zahrada,
 - Centrum Babylon, Plavecký bazén,
- Muzea:
 - Severočeské muzeum,
 - Galerie u Rytíře,
 - Oblastní galerie Liberec,
 - Automuzeum (Vratislavice nad Nisou)
- Knihovny:
 - Krajská vědecká knihovna Liberec,
 - knihovny jsou dále prakticky ve všech obcích umístěné v budovách městských a obecních úřadů.

Kulturní zařízení představuje i řada rekonstruovaných nemovitých památek, které byly prohlášeny za kulturní památky. Řada těchto památek je využívána pro bydlení nebo fungují jako církevní stavby. V následujícím výčtu jsou uvedené ty nejznámější:

- televizní vysílač a horský hotel Ještěd
- hrad Grabštejn

- zámek Lemberk
- bazilika minor v Jablonném v Podještědí
- liberecký zámek
- další zajímavosti na adrese: <http://www.infolbc.cz/cz/liberec/kulpam1.html>

B 10.5 Dostupnost občanské vybavenosti

Výpočet dostupností veřejné infrastruktury vychází určitou měrou z metodiky Maier (2006): metodiku „Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury“: <http://www.uur.cz/images/8-stanoviska-a-metodiky/od-01-01-2018/35-standardy-dostupnosti-verejne-infrastruktury-aktualizace-2020-03.pdf>. Na základě této metodiky je vypočítána vzdálenostní dostupnost (fyzická) k vybraným cílům z oblasti občanské vybavenosti a veřejných prostranství (po silniční síti z ZABGED). Dostupnost je počítána síťovou analýzou takovým způsobem, že okolo bodu po cestní síti vznikne uzavřený polygon, který plochu o určité vzdálenosti dostupnosti.

Není zpracována časová ani sídelně strukturální dostupnost. Zároveň není řešen typ území, vypočítá se dostupnost pro celé území SO ORP Bílina. Nebylo možné se zabývat složitějšími metodami z důvodu absence přesnějších a podrobnějších dat pro výpočet časové dostupnosti automobilovou dopravou (CEDA StreetNET) nebo analýzy časové dostupnosti veřejnou dopravou (data koordinátora Integrovaného dopravního systému).

Pro zpracování vzdálenostní analýzy dostupnosti byla využita data silniční a cestní sítě ze Základní báze geografických dat (ZABAGED). Tato data zahrnují schematickou síť komunikací všech úrovní. Bylo zvažováno využití z Open Street map, dat od ŘSD, nebo jiných zdrojů. Po posouzení dostupných zdrojů byla vybrána data ZABAGED, protože se jevila, jako nejkompaktnější a s nejnižším množstvím topologických chyb, které byly následně vyčištěny.

Vybrané cílové body byly řádově o jednotky metrů posunuty a přimknuty (pomocí funkce snapping) k liniové silniční síti. V případě, že byl řešený cílový bod vzdálenější než jednotky metrů, tak byla síť dovektorizována. Zmíněná konektivita dat, tedy skutečnost, že cílový bod leží přímo na linii cestní sítě, je jednou z podmínek analýzy dostupnosti.

Níže jsou uvedeny cílové body a typy dostupností, které budou předmětem analýzy vzdálenostní (fyzické dostupnosti):

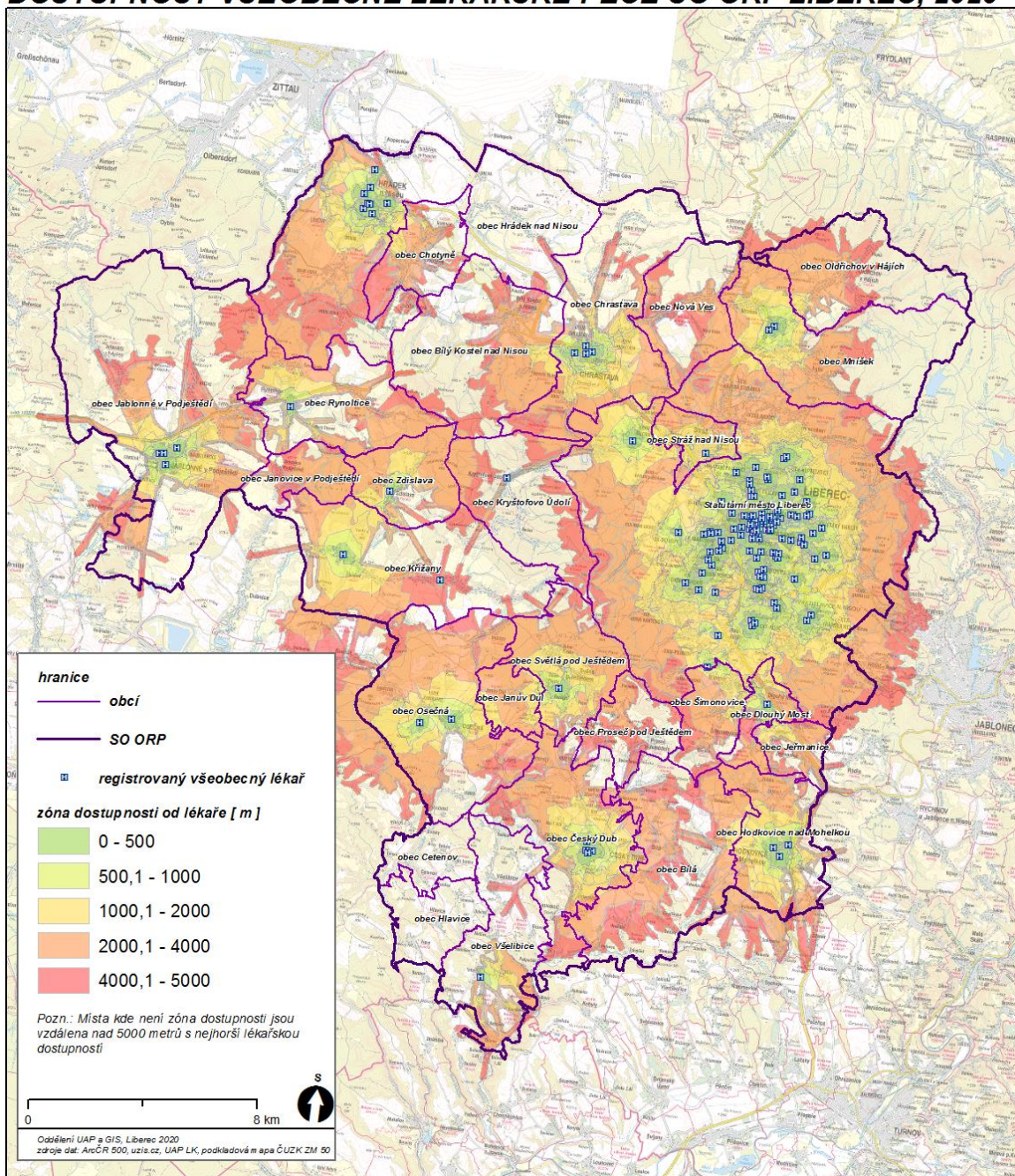
Cílový bod	Standard dostupnosti
Lékařská péče (registrovaný všeobecný lékař)	není stanoven (vizualizováno: 0–500, 500–1000, 1000–2000, 2000–4000, 4000–5000 m)
Dostupnost vzdělání (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VS)	standard modifikován na podmínky SO ORP Liberec (0–300, 300–500, 500–1000, 1000–2000, 2000–4000)
Dostupnost městského, obecního úřadu	není stanoven standard (0–300, 300–500, 500–1000, 1000–2000, 2000–4000, 4000–6000)
Dostupnost pošty	standard je 600 metrů, ale ten byl modifikován pro podmínky SO ORP Liberec (0–300, 300–500, 500–1000, 1000–2000, 2000–3000, 3000–5000)

Poznámka: Byly vybrány cílové body, ke kterým byla dostupná dostatečně kvalitní data. Vybrané cílové body reprezentují občanskou vybavenost, pro které s ohledem na kvalitu dat a důležitost vybraných

bodů zájmu, dává analýza dostupnosti smysl. Pro zobrazení dostupnosti bylo zvolen vždy větší počet intervalů dostupnostních zón takovým způsobem, aby výsledná analytická mapa lépe vypovídala o dostupnosti daného cílového bodu. Je důležité říci, že analýza je do jisté míry zjednodušenou formou pouze vzdálenosti po silniční síti (limitováno její kvalitou). Do budoucna lze uvažovat mnohá zlepšení analýzy dostupnosti.

Návrhy na zlepšení: kvalitnější vstupní data silniční sítě (větší hustota, dbát na její topologickou čistotu a konektivitu s bodovou vrstvou cílových míst) + zanesení drobných cest a pěšin, rozlišení jednosměrných komunikací, rozdělení na dostupnost různou formou dopravy (auto, motocykl, kolo, pěší). Zanesení bodové vrstvy s počtem obyvatel > výběr počtu obyvatel v jednotlivých zónách a jejich počet (zjištění počtu obyvatel se špatnou dostupností jednotlivých cílových bodů).

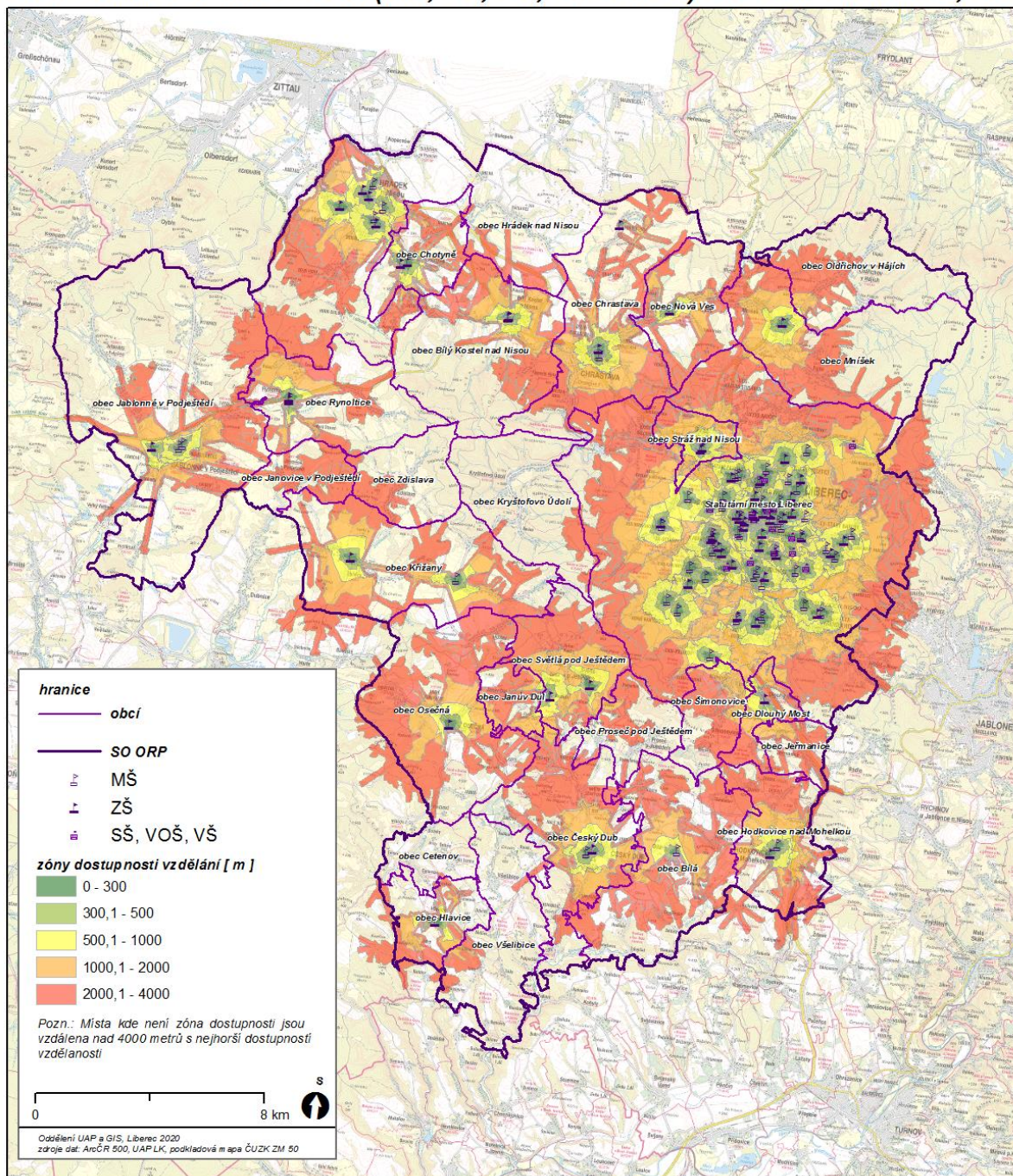
DOSTUPNOST VŠEOBECNÉ LÉKAŘSKÉ PÉČE SO ORP LIBEREC, 2020

Obr. 18: Dostupnost všeobecné lékařské péče SO ORP Liberec (stav 2020)

Výše vidíme mapu dostupnosti všeobecné lékařské péče v SO ORP Liberec. Lze tvrdit, že většina obcí má dobře dostupnou lékařskou péči. Nalezneme ovšem obce, které nemají dostupnou přímo v obci všeobecnou lékařskou péči (tedy obvodního lékaře). U takovýchto obcí se využívá dojíždky za lékařskou péčí do sousedních obcí. Například v Bílém Kostele nad Nisou narážíme na kvalitu vstupních dat, kdy sem lékař dojíždí několik dní v týdnu, ale v datech nebyl zaznamenán (což je námět na zlepšení do budoucích let). Shrňeme-li situaci, tak místa s horší dostupností všeobecné lékařské péče jsou obsluhována lékaři situovanými v ostatních obcích. Za specializovanou lékařskou péčí se dojíždí do statutárního města Liberec. Námětem do budoucna je také prověření dostupnosti dentální péče, která má dlouhodobě nedostatečné kapacity.

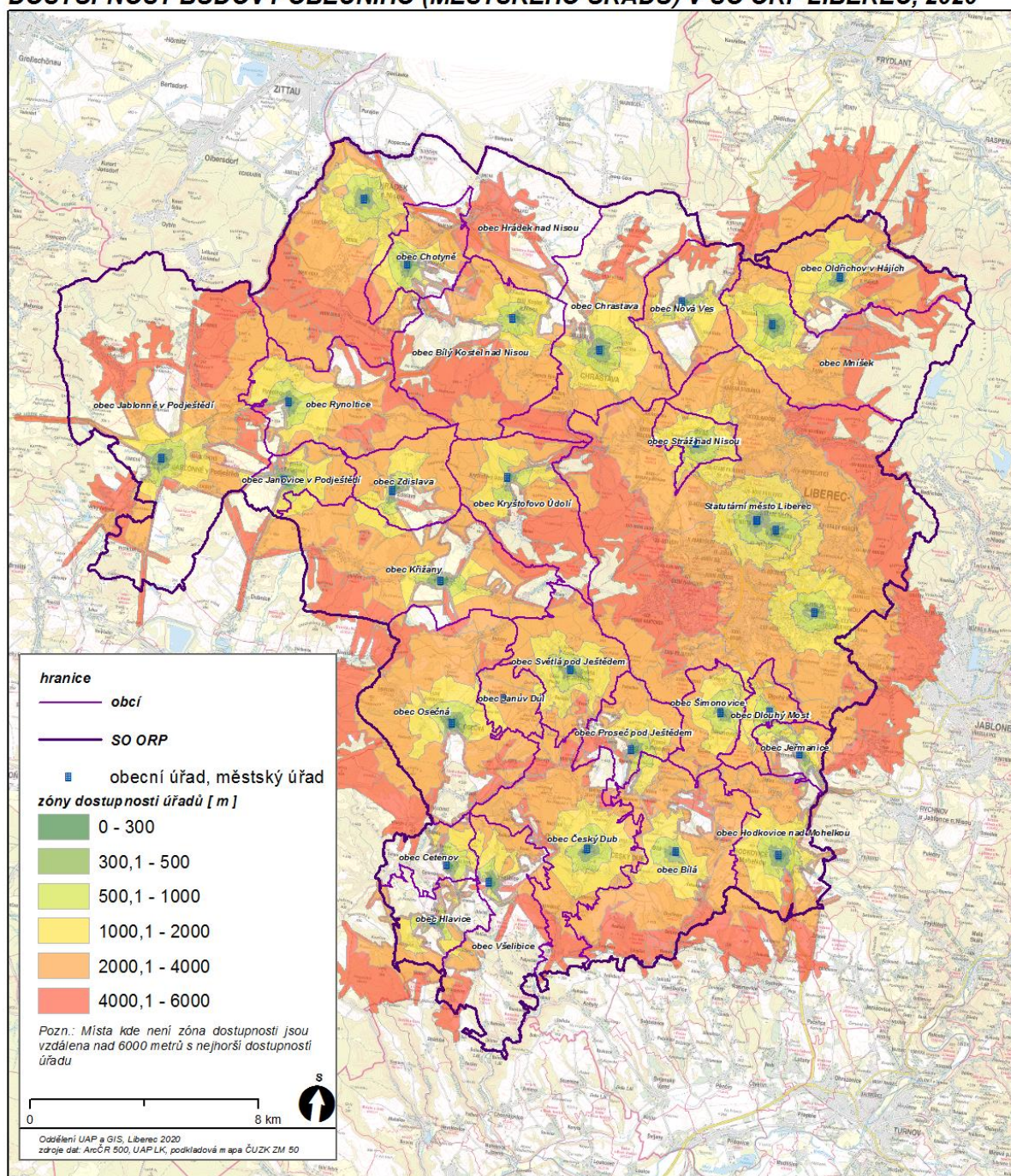
DOSTUPNOST VZDĚLÁNÍ (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ A VOŠ) SO ORP LIBEREC, 2020

Obr. 19: Dostupnost vzdělání SO ORP Liberec (stav 2020)

Na zobrazené mapě výše je vizualizována dostupnost vzdělání (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ A VOŠ). Vizualizace ukazuje obce, které mají horší/špatnou dostupnost mateřských škol a základních škol. Jedná se například o Kryštofovo Údolí, či Zdislavu. Obce s horší dostupností ZŠ a MŠ využívají dostupnosti vzdělání v okolních obcích. Školy střední, vyšší odborné a vysoké jsou situovány do města Liberec, což pokud vezmeme v potaz, že na této úrovni už můžou žáci využívat intru a kolejí, tak je dostačující. Námětem pro analýzu by bylo zjištění počtu dětí dle bydliště a jejich reálné dostupnosti školských zařízení podle věku.

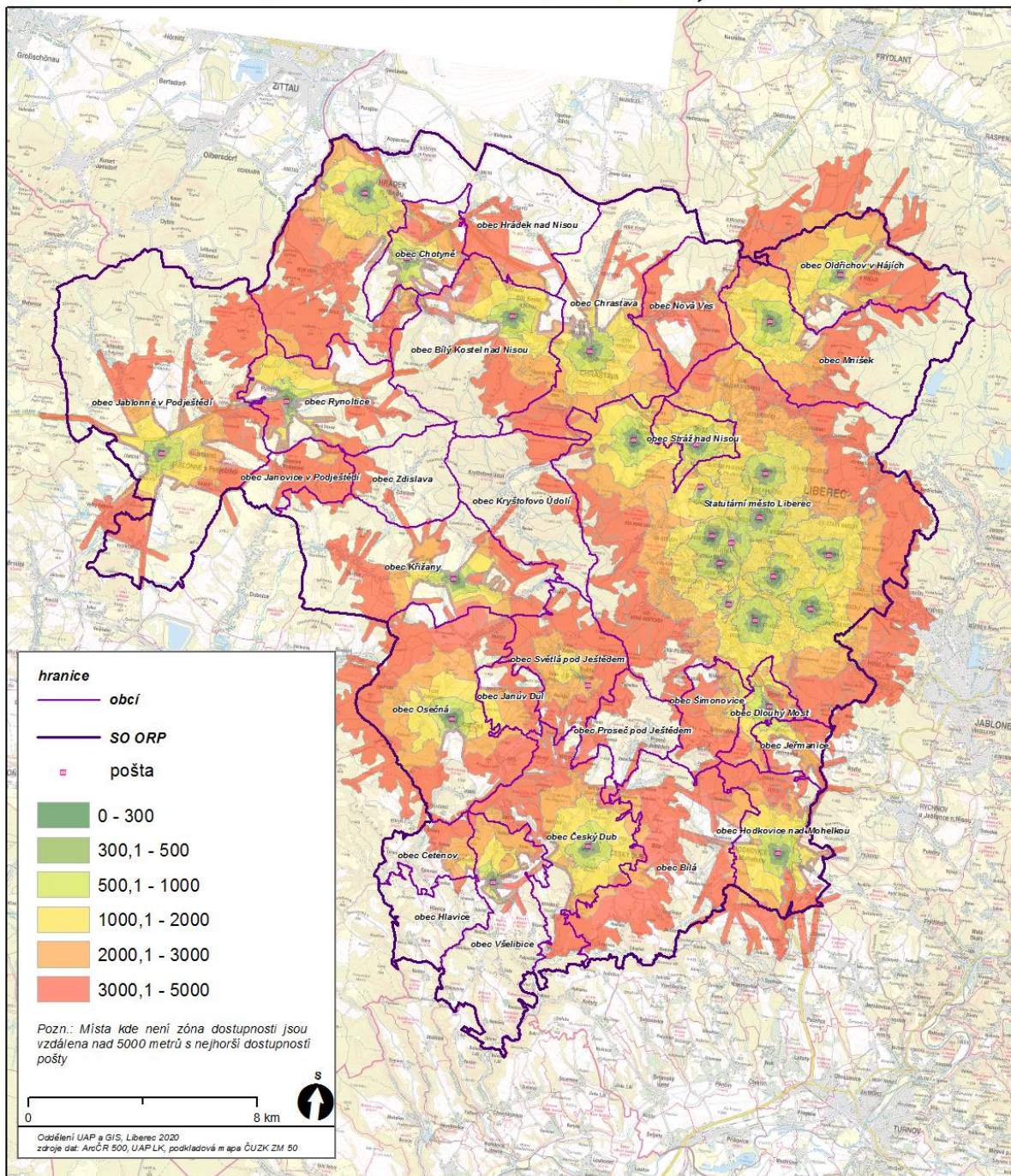
DOSTUPNOST BUDOVY OBECNÍHO (MĚSTSKÉHO ÚŘADU) V SO ORP LIBEREC, 2020

Obr. 20: Dostupnost budovy obecního (městského úřadu) v SO ORP Liberec (stav 2020)

Na výše vizualizované mapě je zobrazena dostupnost obecních/městských úřadů. Lze konstatovat, že všechny obce disponují obecním úřadem a mají k němu relativně dobrou dostupnost. Pravda, je že nalezneme části SO ORP, ze kterých jsou obecní/městské úřady hůře dostupné, ale v těchto místech je menší hustota osídlení.

DOSTUPNOST BUDOV POŠT V SO ORP LIBEREC, 2020

Obr. 21: Dostupnost budov pošt v SO ORP Liberec (stav 2020)

Na mapě výše jsou zobrazeny zóny dostupnosti pošt/provozoven pošt v SO ORP Liberec. Lze říci, že nejlepší dostupnost pošt má město Liberec. Některé obce nedisponují poštou vůbec, příkladem je obec Cetenov, Hlavice, Janův Důl, Bílá, Zdislava, Janovice v Podještědí, Kryštofovo Údolí. Obce, které nedisponují poštou, využívají dostupnosti pošt v okolních obcích. Situace s dostupností pošt není v SO

ORP ideální. Vize na zlepšení sítě pošt v SO ORP Liberec zatím není příznivá a není v této chvíli pravděpodobné, že by se rozšiřovala.

Dostupnost veřejných prostranství – je k dispozici polygonová vrstva veřejných prostranství SO ORP Liberec, která vychází z územních plánů. Nebyl ovšem už časový prostor vytvořit analýzu dostupnosti těchto ploch. Je na zvážení zda při příští aktualizaci vytvářet z této vrstvy bodovou vrstvu, nebo transformovat postup analýzy dostupnosti na polygonovou vrstvu. Jev A003A – veřejná prostranství je součástí

B 10.6 Záměry na provedení změn v území

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2017

Konkrétní požadavky na provedení změn v území – záměry v rámci tematického okruhu sociální péče, zdravotnictví a vzdělávání nejsou známy.

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy občanského vybavení – návrh z ÚPD,
- plochy občanského vybavení – záměr z rozpracované ÚPD nebo z průzkumů území,
- záměry na rekonstrukci objektů veřejné správy (obecních úřadů),
- záměry na rekonstrukci objektů pro školství a zvýšení kapacity mateřských škol,
- jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 11 Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti

B 11.1 Silniční doprava

Současná úroveň silniční sítě a sítě místních komunikací v ORP Liberec je kapacitně a technicky nevyhovující, neodpovídá nárokům dálkové a plošně rozprostřené regionální dopravy. Silniční tahy, zařazené do sítě evropských magistrál, nesplňují v řadě úseků požadované standardy. Problémy v silniční síti narůstají především na hlavních dálkových tazích, v blízkosti větších sídel a hospodářských aktivit, kde dochází ke značné kumulaci dopravy. Samostatným problémem na těchto tazích jsou chybějící obchvaty sídel, ve kterých dochází k enormní zátěži obytných území hlukem a exhalacemi z dopravy, snižuje se bezpečnost provozu.

Na silnicích I. třídy jsou obecně navrhovány především přeložky na úsecích v kontaktu větších sídelních celků, případně rozšíření na čtyřproudovou komunikaci nebo homogenizace v souladu s navrhovanou kategorií.

Silnice II. a III. třídy a většina místních komunikací jsou v řadě úseků v nevyhovujícím technickém stavu, vyžadujícím zásadní rekonstrukci a údržbu. Nepříznivá situace v silniční síti se dále prohlubuje skokovým nárůstem intenzit individuální automobilové dopravy, která má v dopravních proudech převažující podíl.

Přes kapacitní a technické problémy na některých úsecích silniční sítě, lze konstatovat, že základní kostra hlavních pozemních komunikací I. II. třídy je v dobrém stavu a propojuje většinu obcí v ORP Liberec. Důležité je dobré napojení na hlavní silniční tahy v ČR, především na dálnici D10 Praha – Turnov, která pokračuje kapacitní 4 proudou komunikací do Liberce a dále do Hrádku nad Nisou a do Německa. Druhou významnou tepnou je silnice I/13 hlavní spojnice do Ústeckého kraje. Problematické nadále zůstává zkapacitnění silničního tahu do Královehradeckého kraje vedením trasy přes CHKO Český ráj.

SILNICE I. TŘÍDY

Silnice I/35 (dříve R35, úsek Liberec – Ohrazenice u Turnova)

Rozhodnutím Ministerstva dopravy z března 2016 byl úsek Liberec (MÚK Doubí) – Ohrazenice u Turnova (MÚK Ohrazenice I) včetně větví všech MÚK na této trase zařazen do kategorie silnice I. třídy. Rizikovým je zde úsek mezi Hodkovicemi nad Mohelkou a Rádelským mlýnem a ostrý oblouk v úpatí prudkého stoupání za Novým Mlýnem ve směru od Hodkovic nad Mohelkou na Turnov. Silnice I/35 je součástí mezinárodního tahu E442. V roce 2020 byla zahájena přestavba mimoúrovňové křižovatky Rádelský mlýn (zkapacitnění, zvýšení bezpečnosti).

Silnice I/35 (úsek I/35 Hrádek nad Nisou – Liberec)

Jedná se o úsek mezi hranicemi ČR v Hrádku nad Nisou a Libercem (MÚK Doubí). V úsecích obchvatu Hrádku nad Nisou a Chrastava (MÚK Bílý Kostel) – Liberec je tento silniční tah veden v novostavbách. Kategorie silnic jsou S 11,5/80 – obchvat Hrádek nad Nisou a S 22,5/80 Chrastava – Liberec. V roce 2014 byla zprovozněna přeložka Bílý Kostel n. N. – Hrádek n. N., kde navazuje na novou německou silnici B178 krátkým úsekem přes Polsko.

Silnice I/13

Silnice I/13 vedoucí od Karlových Varů přes Chomutov, Most, Teplice, Děčín, Nový Bor, Liberec, Frýdlant po hranice ČR v Habarticích propojuje Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj. V ORP Liberec je důležitou spojnici Liberec – Jablonné v Podještědí a dále směřuje do ORP Česká Lípa a ORP Děčín a po silnici I/62 umožňuje propojení obchodních a správních center Libereckého a Ústeckého kraje. V úseku Liberec – Frýdlant je důležitou spojnici mezi ORP Liberec a ORP Frýdlant a zároveň je významným silničním tahem do zahraničí Habartice [Zawidów].

Silnice I/14

Klíčové aglomerační propojení měst Liberec a Jablonec n/N v současné době zajišťují souběžné trasy silnic I/14 a III/29024. Silnice I/14 prochází centrálními zónami obou měst a mezi nimi je trasována v údolnicové poloze v souběhu s řekou Nisou. V červnu 2018 byl zprovozněn nový úsek silnice I/14H Kunratice u Liberce – Jablonec n. N (2,5km), který nahradil původní směrově nevyhovující trasu (serpentýny). Mimo ORP Liberec – z Jablonec n/N pokračuje přes Smržovku, Rychnov nad Kněžnou a Ústí nad Orlicí napojuje Královéhradecký a Pardubický kraj.

Silnice I/65

Silnice I/65 v úseku Rádelský Mlýn (křižovatka s rychlostní silnicí R35) – Jablonec n/N má funkci přivaděče dopravy do města ze silnice R35. Silnice má vyhovující směrové i šířkové uspořádání v odpovídající kategorii. Silnice zasahuje na území ORP Liberec pouze v jižním cípu obce Jeřmanice.

SILNICE II. TŘÍDY

Silnice II/270 Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí – Petrovice – Německo

Významný silniční tah v úseku mezi městy Doksy (město mimo ORP Liberec) a Jablonné v Podještědí, dopravně zpřístupňuje oblasti Máchova jezera pro liberecko-jabloneckou aglomeraci. Nevyhovující průtah městem Jablonné v Podještědí.

Silnice II/277 Český Dub – Mnichovo Hradiště (mimo LK)

Krátký úsek v J části území ORP Liberec. Komunikace místního významu s nízkou intenzitou dopravy

Silnice II/278 Stráž pod Ralskem – Osečná – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou

V širší vazbě na silnice II/270, II/268 a II/262 významné spojení procházející jižní částí ORP Liberec.

Silnice II/592 Osečná – Křižany – Chrastava – Mníšek

Dopravní vazba mezi městy Osečná – Chrastava – Frýdlant. Kapacitně a technicky nevyhovující komunikace s dopravními závadami. Nevyhovující průtah obcí Kryštofovo Údolí

SILNICE III. TŘÍDY

Do textové zprávy byl zařazen pouze výčet silnic III. třídy v ORP Liberec. Bližší informace o lokalizaci silnic a jejich napojení je přehledně popsáno v kartách obcí – **Příloha E.3.**

Tab. 52: Přehled silnic III. třídy v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020

PŘEHLED SILNIC III. TŘÍDY							
označení silnice		označení silnice		označení silnice		označení silnice	
III	1326	III	2874	III	27237	III	27714
III	1327	III	2875	III	27238	III	27715
III	2711	III	2876	III	27239	III	27716
III	2712	III	2877	III	27240	III	27810
III	2713	III	2904	III	27241	III	27811
III	2715	III	2905	III	27242	III	27814
III	2716	III	2907	III	27243	III	28713
III	2718	III	2908	III	27244	III	29020
III	2719	III	3527	III	27245	III	29021
III	2773	III	26817	III	27246	III	29022
III	2774	III	27012	III	27247	III	29024
III	2782	III	27013	III	27250	III	29029
III	2783	III	27014	III	27251		
III	2784	III	27015	III	27252		
III	2787	III	27016	III	27253		
III	2788	III	27018	III	27710		
III	2789	III	27019	III	27712		
III	2873	III	27110	III	27713		

B 11.2 Železniční doprava

V rámci území ORP Liberec je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť. Železniční tratě, vybudované v minulém století, nejsou modernizovány ani elektrifikovány.

Krajské město Liberec je v ČR jediné město se 100 000 obyvateli, které neleží na žádném hlavním železničním koridoru a nenachází se ani v jeho těsné blízkosti. Na hlavní síť je napojeno jednokolejnou neelektrifikovanou tratí úsekem Liberec – Turnov, z Turnova je možné napojení na Prahu nebo Pardubice (rovněž jednokolejné, neelektrifikované tratě). Přímou jízdu vlaků mezi Libercem a Prahou navíc komplikuje nutná úvrať v železniční stanici Turnov.

Dopravní dostupnost daná dosažitelností železničních stanic a zastávek má v současné době především význam z hlediska dopravní dostupnosti obyvatelstva a je příspěvkem ke zvyšování soudržnosti obyvatel území.

Do sítě tratí pro mezinárodní kombinovanou dopravu (tratě AGTC) náleží v ORP Liberec část tratě Praha – Liberec – Černousy – hranice ČR, která je vhodná i pro přepravu kamiónů po železnici (není využíváno).

V rámci vybudování V. rychlostního koridoru je na území ORP Liberec vymezen koridor pro jeho trasování. Koridor je celkem stabilizován, v úseku mezi Hodkovici nad Mohelkou a Libercem přichází v úvahu nový úsek Hodkovice – Šimonovice zároveň s modernizací a ponecháním stávající tratě přes Rychnov u Jablonce nad Nisou. Tyto varianty ÚPD obcí řeší jako rezervní plochy.

030 (Pardubice–) Jaroměř – Liberec

Celostátní železniční dráha. Limitujícím prvkem tratě jsou oblouky o malých poloměrech a nevhodné sklonové poměry trati. Traťové rychlosti se pohybují v rozmezí 60–80 km/hod s dalším poklesem rychlosti ve stoupání. Délku trasy mezi městy prodlužuje cca 7 km dlouhá smyčka mezi stanicemi Jeřmanice, Rychnov u Jablonce n/N a Hodkovice nad Mohelkou.

036 Liberec – Tanvald – Harrachov

Významná regionální dráha, která propojuje liberecko-jabloneckou sídelní aglomeraci a vede přes Tanvald a Kořenov a Harrachov do Polska a nedávno na ní byl obnoven přeshraniční provoz. V Liberci se tato regionální trať napojuje na významné celostátní trati 030, 037, 086 a 089 včetně koridoru AGTC. Náročný horský úsek tratě Tanvald – Harrachov je díky unikátnímu ozubnicovému řešení vyhlášen národní technickou památkou. V úseku Liberec – Tanvald proběhla v období 2014–2015 zásadní revitalizace.

037 Liberec – Černousy

Železniční trať Liberec – Oldřichov v Hájích – Černousy je součástí mezinárodní trasy Praha – [Zgorzelec] podle dohody AGTC o provozu vlaků kombinované dopravy s předpokladem zvýšení rychlosti a úprav na zlepšení prostorové průchodnosti (velké kontejnery).

086 Liberec – Česká Lípa

Celostátní železniční dráha, v ORP Liberec dopravně obsluhuje obce v S části Podještědí (Křižany, Zdislava, Rynoltice, Jablonné v Podještědí). Jedná se o důležité železniční propojení Liberce jako centra LK s okresním městem Česká Lípa a Z částí LK. Úsek Jablonné v P. – Liberec je problematický a obsahuje řadu rychlostních omezení, které nesplňují požadavky pro rychlíkové spoje.

089 Liberec – Zittau (–Varnsdorf)

V ORP Liberec významná železniční dráha zajišťující spojení mezi centry osídlení a průmyslové výroby – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou. Z hlediska širších vztahů propojuje S části území Libereckého a Ústeckého kraje přes Polsko a SRN. Celou trať Liberec Hrádek nad Nisou – Zittau provozuje německá

společnost Trilex. Tato společnost vypravuje vlakové spojení až do německých Dážd'an. Problematický zůstává úsek trati přes Polsko, který je ve velice špatném technickém stavu s omezením rychlosti na 20 km/h.

B 11.3 Tramvajová doprava

Na území ORP Liberec je tramvajová doprava pouze ve městě Liberci a mezi městy Liberec – Jablonec nad Nisou. Jako specifický druh tramvajové dopravy lze chápat projekt Regiotram, který je ovšem v současné době pozastaven. Regiotram by měla spojovat města v ORP Liberec a měl by být veden po současných železničních a tramvajových tratích.

Liberecká tramvajová trať je v současné době základem liberecké MHD.

I. Tramvajová trať Liberec – Jablonec n. N.

Spojuje Liberec přes Vratislavice nad Nisou s Jabloncem nad Nisou (sousední obec ORP Liberec). Tramvajová trať s délkou 12,3 km je řešena jako úzkokolejná o rozvoru 1000mm. Trať je rekonstruována po jednotlivých úsecích, s přípravou na přechod na rozchod 1 435 m a následné propojení na železniční trať v zastávce Proseč n/N, její zdvojkolejnění bylo z ekonomických důvodů na dlouhou dobu ukončeno v křižovatce U Lékárny ve Vratislavicích n/N.

II. Tramvajová trať v Liberci

Je řešena výhradně na území města Liberce. Spojuje dvě významné rekreační oblasti Liberce a to Lidové sady s Horním Hanychovem. Trať má délku 8,7 km s rozchodem 1 435 mm, byla v letech 1990–2008 rekonstruována, včetně zdvojkolejnění úseku mezi zastávkami Dolní a Horní Hanychov a přechodem z úzkého rozchodu 1 000 mm na rozchod 1 435 mm, úsek Lidové sady – Viadukt je (shodně a jako přípojná trať do vozovny v Mrštíkově ulici) realizován v tříkolejnicové splítce rozchodů 1 000 a 1 435 mm. Tento úzkorozchodný profil je zachováván z důvodu provozu linky č. 1, která je provozována jako historická s provozem tramvají z 60 let minulého století.

III. Návrh tramvajové tratě – ve výstavbě

Tramvajová trať by měla spojit centrum města Liberec a největší sídliště v Liberci tj. Rochlice. Tato trať je pro SML prioritní. Na tuto trať bylo vydáno územní rozhodnutí i stavební povolení., stavební práce nového úseku od zastávky U Lomu, ale zahájeny nebyly. Existují 2 varianty tras tramvajové trati do Rochlic. Konečné rozhodnutí o výběru trasy učiněno nebylo. Nový návrh ÚP Liberec vymezuje koridor pro obě varianty s možností zokruhování

Vzhledem k tomu, že kolejová doprava je přes svou investiční náročnost velmi atraktivní z pohledu ekologie a přepravní výkonnosti, jsou v návrhu ÚP Liberec pro návrhové období cca do roku 2030 navrhovány k územní ochraně další větve tramvajových drah do městských částí Ruprechtice, Staré Pavlovice, Františkova, Doubí a Vesce

B 11.4 Letecká doprava

Na území ORP Liberec jsou v současné době dle publikace Letiště v LK (2008) situována 2 významnější letiště s travnatou vzletovou a přistávací dráhou pro letadla do 5700 kg v kategorii VFR – den. Z toho 1 má statut civilního veřejného vnitrostátního letiště – Hodkovice a 1 letiště – Liberec má statut civilního neveřejného mezinárodního letiště. Ostatních 2 letištní plochy – Český Dub, Družcov jsou využívány pouze v kategorii sportovních létajících zařízení. V Chrastavě v místní části Vysoká je účelové letiště – nouzová přistávací plocha.

Letiště Liberec – LKLB

vzdálenost 2,5 km z centra města, dobrá dostupnost s vazbami na komunikační síť města, jehož součástí je komplexní provozní a administrativní zázemí pro krajské operační středisko a výjezdové

skupiny Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje, operativní heliport, další heliport vybudován v areálu KNL.

statut: civilní neveřejné mezinárodní letiště

provoz: VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1050 x 50 m

majitel: statutární město Liberec

Letiště Hodkovice – LKHD

vzdálenost cca 2,0 km z centra města, špatná dopravní přístupnost, omezené doprovodné služby, především pro sportovní a výcvikové účely

statut: civilní veřejné vnitrostátní letiště

provoz: VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1000 x 100 m

majitel a provozovatel: Aeroklub Hodkovice

Výše uvedená 2 letiště mají i svá OP. U letiště v Liberci byla při poslední aktualizaci doplněna a opravena všechna vyhlášená ochranná pásma. Jedná se především o OP leteckých radiových zabezpečovacích zařízení. Je zde neshoda s výkresovou částí platného ÚP Liberec. Letiště Hodkovice má také vyhlášena ochranná pásma, která ovšem neodpovídají rozhodnutí. V posledních letech (od 2019) se projednávají nově vymezená OP.

B 11.5 Lanová doprava

Nejvýznamnější lanovou dráhou v ORP Liberec je lanová dráha Horní Hanychov – Ještěd. Lanová dráha je provozována jako jediná svého druhu v celé ČR.

Základní parametry visuté lanové dráhy na Ještěd:

- Ročně lanovka přepraví průměrně kolem 250 tisíc cestujících. Jednoduché plné jízdné pro jednu osobu směrem nahoru v roce 2010 bylo 75 Kč, zpáteční 120 Kč.
- Šikmá délka trati: 1188 m.
- Vodorovná délka trati: 1115 m.
- Převýšení: 401,7 m, též udáváno 400 m.
- Sklon trati: průměrný 36 %, maximální 55,78 %.
- Počet podpěr: 1 truhlíková konstrukce o výšce 30 metrů.
- Maximální výška kabiny nad terénem: 30 metrů.
- Délka nosného lana: 1400 m pro každou větev.
- Průměr nosného lana 50 mm, napínací závaží v dolní stanici.
- Průměr tažného a přitažného lana: 22,4 mm.
- Pohon v horní stanici, 205 kW.
- Vozidla: dvě kabiny pevně uchycené o kapacitě 35 cestujících. Jedna kabina má červený nátěr, druhá zelený.
- Maximální dopravní rychlost: 10 m/s.
- Jízdní doba: 4 minuty.
- Přepravní kapacita: 525 osob/h v každém směru (tento uváděný údaj nepočítá s časem pro nastupování a vystupování).

Dále jsou na území ORP Liberec jsou provozovány vleky a sedačkové lanovky, a to většinou na Ještědském hřebeni. Nejvíce vleků a sedačkových drah je ve SKI areálu Ještěd.

V návrhu územního plánu města Liberec je na severní straně kabinové lanové dráhy navržen koridor pro umístění 4. lanové dráhy.

B 11.6 Turistické a cyklistické trasy

Turistika a cykloturistika je detailně popsána v samostatné kapitole B.14 Rekreace a cestovní ruch.

B 11.7 Hraniční přechody

V rámci mezinárodních dohod má ČR bilaterálně dohodnuty konkrétní hraniční přechody s určitým režimem. Po vstupu ČR do tzv. Schengenského prostoru v 12/2007 tyto hraniční přechody přestaly plnit svoji funkci, protože pohyb osob i nákladu přes státní hranice je limitován jiným způsobem (např. dopravní značení u silniční dopravy). Dohodnuté hraniční přechody však i nadále zůstávají v platnosti a v případě potřeby (např. mistrovství světa ve fotbale v Rakousku, summit G8 v Italské L'Aquile, aj.) může dotyčný stát dočasně znovu zavést ochranu vnitřních hranic. Pro místa dopravních přechodů státních hranic se užívá termín přeshraniční spojení.

Klíčovým zdrojem informací pro hraniční přechody je Sdělení Ministerstva vnitra 373/2008 Sb. ze dne 18. 9. 2008 o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a rozsahu jejich provozu v případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

Tab. 53: Seznam hraničních přechodů na území ORP Liberec, zdroj: ÚAL LK 2015

HRANIČNÍ PŘECHODY NA ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC				
Název	Země	Druh	Spojení	Stav
Hrádek nad Nisou – Zittau/Žitava	SRN	železniční	trať č. 089	stav
Hrádek nad Nisou – Porajów	Polsko	silniční	silnice I/35	stav
Hrádek nad Nisou – Kopaczów*	Polsko	silniční	silnice I/35	návrh
Hrádek nad Nisou – Hartau	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Hrádek nad Nisou – Neu Hartau	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Petrovice – Lückendorf	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Petrovice – Lückendorf (Forsthaus) / Ringelshainer Weg	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Oldřichov na Hranicích – Kopaczów*	Polsko	turistický	nespecifikováno	návrh
Bod Trojzemí – Trojstyk – Dreiländerpunkt*	Polsko + SRN	turistický	nespecifikováno	návrh

B 11.8 Záměry na provedení změn v území

SPRÁVNÍ OBLAST ORP LIBEREC

ZÁMĚRY Z NADŘÁZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2011 A ZÚR LK 2011

Tab. 54: Přehled záměrů z nadřazené dokumentace KÚLK

PŘEHLED ZÁMĚRŮ		
Název	Obec v ORP Liberec dotčené záměrem	Stav záměru R – realizován P – přetrvává N – není sledován
komunikační síť		
silnice I/35, úsek Bílý Kostel – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, 2 oddělené části; územní rezerva rozšíření na 4pruh	Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek nad Nisou	R
silnice I/13, úsek Stráž nad Nisou – Mníšek (Krásná Studánka)	Stráž nad Nisou – Liberec (Krásná Studánka)	R
silnice I/13, úsek Mníšek (Krásná Studánka) – Dětrichov	Liberec, Mníšek, Nová Ves	P

PŘEHLED ZÁMĚRŮ		
Název	Obec v ORP Liberec dotčené záměrem	Stav záměru R – realizován P – přetrvává N – není sledován
komunikační síť		
silnice I/13, obchvat Lvová	Jablonné v Podještědí, Rynoltice	P
silnice I/13, tunel Rynoltice	Rynoltice	P
silnice I/13, stoupací pruh u Jítravy	Rynoltice	R
silnice I/13 rekonstrukce a malé přeložky Kunratice u Cvikova – Jablonné v P.	Jablonné v Podještědí	P
silnice I/14, úsek Liberec – Jablonec nad Nisou	Liberec	R
úprava MÚK Rádelský Mlýn na silnici I/35	Jeřmanice	P
silnice II/272, úsek Liberec – Osečná (Druzcov)	Liberec, Světlá pod Ještědem, Křižany, Osečná	P
silnice II/272, úsek Osečná – Ralsko (Kuřívody) – hranice LK	Osečná, Cetenov	P, (N)
silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	P
silnice II/278, obchvat Český Dub	Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá	P
silnice II/278, obchvat Osečná	Osečná	P
železniční síť		
železniční spojení Praha – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění, společné úseky pro variantu D	Hodkovice nad Mohelkou, Šimonovice, Jeřmanice, Liberec	P
železniční spojení Praha – Liberec, varianta D v úseku Hodkovice n. N. – Liberec, novostavba	Hodkovice nad Mohelkou, Bílá, Šimonovice, Liberec	P
železniční spojení Liberec – Černousy, úsek Liberec – Frýdlant – hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace	Liberec, Mníšek Oldřichov v Hájích	P
železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou – Rybníště, úsek Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, optimalizace, elektrizace	Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, úsek Bílý Kostel n. N. – Rynoltice – Česká Lípa, optimalizace, nový úsek, elektrizace	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta C v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta A, B v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba – <i>neaktuální záměr ZÚR</i>	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	N
projekt Regiotram Nisa – využití stávajících železničních tratí	Celá železniční síť v ORP Liberec	N
letišť Liberec		
záměr povýšit stávající neveřejné letiště s vnější hranicí VFR na veřejný mezinárodní provoz IFR	Liberec	P

ZÁMĚRY z ÚPD a z průzkumů území

- Nové úseky místních a účelových komunikací převážně do rozvojových lokalit obcí.
- Nová zachytná parkoviště v centru obcí, u objektů občanské vybavenosti nebo u turistických cílů.
- Rekonstrukce místních a účelových komunikací, které jsou žádoucí napříč celým územím ORP.

- Budování chodníků na frekventovaných dopravních tazích, budování protihlukových stěn a opatření ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu (Rynoltice, Chotyně, Stráž nad Nisou, Český Dub, Kryštofovo údolí, Křižany, Mníšek).

Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí Příloha E.3, nebo v Příloze E.5 Přehled záměrů na území ORP Liberec

MĚSTO LIBEREC

SILNIČNÍ DOPRAVA

- silnici I/35 – na hranici s obcí Dlouhý Most doplnit oboustranný sjezd k odstavné ploše pro RASAV
- silnici I/35 – postupně přestavovat přetížené mimoúrovňové křižovatky (dále též MÚK) Doubí – plochy: Z6.82.DS, Z6.86.DS, P6.151.DS, Viadukt – plochy: P9.27.DS, P9.29.DS, Košická – plocha P9.60.DS, doplnit novou MÚK Oblouková – plochy: Z11.178.DS, Z11.179.DS
- do silnic II. třídy (D16A) přeřadit jižní úsek **sběrné obvodové komunikace** od ÚK Spáleníště po MÚK Doubí v kategorii MS2k -/9/50 v trase Nová Puškinova a MS2 12/8/50 v trase Heyrovského – MÚK Doubí, plochy: Z6.86.DS, Z7.48.DS.
- respektovat územní rezervu pro výhledovou přeložku silnice II. třídy do tunelové trasy pod Výpřeží – koridor 7.R12.M(D16A)
- Na obvodu centra města vytvořit vnitřní okruh vymezený ulicemi Na Bídě, M. Horákové, Košická, Nákladní, Žitavská, „Nová Žitavská“, Sokolská, tunelový úsek mezi křižovatkami Sokolská x „Nová Pastýřská“ a Jablonecká x Na Bídě – koridor 1.1.TU, kategorie MS2 10/9/50
- Respektovat územní rezervu pro tunelový úsek mezi křižovatkou Košická x Nákladní a Hanychovskou ulic – koridor 9.R1.M, plochy: 9.42.M, 9.60.M
- Postupně realizovat nové nebo rekonstruované úseky rastrového systému navazujícího na vnitřní okruh a modifikovaného podle podmínek členitého reliéfu města:
 - Broumovská – Krejčího, kategorie MS2 19/16/50 – plocha: 4.33.M,
 - Kubelíkova, kategorie MS2 12/8/50 – plocha: 9.53.M,
 - Švermova v napojení na I/35 na jedné straně a na obvodovou komunikaci na druhé, kategorie MS4 21/14,5/50, MS2T 15/8/50, MS2T 13/8/50, MS2k -/9/50 – plochy: 8.117.M, 9.27.M,
 - nový přívaděč z rekonstruované MÚK Čechova do ulice M. Horákové, kategorie MS2 12/8/50 – plochy: 1.16.M, 1.71.M,
 - České mládeže – Hodkovická – Vratislavická – Rochlická v úseku MÚK České mládeže x Průmyslová – lékárna Vratislavice n/N po vyřazení silnice III/2784 z krajské silniční sítě, kategorie MS2 13/9/50, MS2p 19/13/50, MS2 10/8/50, MS2 11/8/50 – plochy: 6.11.M, 6.38.M,
 - „Nová Vyhliďková“, kategorie MO2 12/8/50, MO2 10/7/50 – plochy: 6.38.M, 6.62.M,
 - Dlouhá – „Nová Dlouhá“, kategorie MO2 10/7/40, MO2 10/7/50 – plochy: 6.21.M, 6.82.M,
 - Náhorní – Nad Školou, kategorie MO2 10/7/40 – plocha: 5.76.M, 5.116.M,
 - „Nová Křivá“, kategorie MO2 10/7/40 – plochy: 4.12.M,
 - České mládeže – U Stadionu, kategorie MO2 10/7/50 – plochy: 9.44.M, 7.104.M,
 - „Nová Americká – Volgogradská“, kategorie MO2 10/7/50 – plochy: 8.82.M, 9.30.M,
 - „Nová Žákovská“, kategorie MO2 10/7/50 – plocha: 8.45.M,
 - Ostašovská – Partyzánská – Vilová – Žitavská, kategorie MO2 10/6,5/40 – plocha: 10.80.M, 10.84.M,
 - I/13 – Studánecká – Hejnická, kategorie MO2 10/7/50 – plochy: 11.51.M, 11.151.M,
 - „Nová Výletní“, kategorie MO2 10/7/50 – plocha: 11.88.M,
 - Radčická – Polední, kategorie MO2 10/7/50 – plocha: 2.07.M,
 - Horská, kategorie MO2 10/7/50 – plocha: 2.62.M,
 - „Nová Baltská“, kategorie MO2 11/8/50 – plocha: 2.58.M,
 - Studánecká po vyřazení silnice III/01326 z krajské silniční sítě, kategorie MO2 10/7/50

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

- Na Libereckém nádraží realizovat výhledová opatření v železniční dopravě na stávajících plochách, které jsou dostatečně dimenzované pro umístění přestupního uzlu na „Regiotram“ i autobusovou dopravu a kapacitního objektu systému Park & Ride,
- v přednádražím prostoru upravit křižovatku, návaznosti pěších tras na severní podchod prodloužený až k budově Skloexportu, vazby na tramvajovou a autobusovou dopravu a doplnění pohotovostních parkovacích stání.
- V ochranném pásmu dráhy pouze výjimečně realizovat výstavbu objektů trvalého bydlení s ohledem na negativní vlivy (hluk, vibrace) provozu železniční dopravy.

LETECKÁ DOPRAVA

- Respektovat prostor pro rozšíření a dobudování mezinárodního veřejného letiště s vnější hranicí se statutem umožňujícím celoroční provoz letadel s kapacitou do 40 osob a vzletovou hmotností do 25 tun.
- Letiště nově napojit na obvodovou komunikaci včetně tramvajové linky a nástupní předprostor celkově revitalizovat s umístěním občanského vybavení veřejné infrastruktury nadmístního významu.

TRAMVAJOVÁ DOPRAVA

- Pro zvýšení podílu kolejové dopravy na celkových výkonech VDO v Liberci realizovat nové odbočné větve:
 - z tratě Lidové sady – Horní Hanychov do Ruprechtice, Pavlovic, Růžodolu a Františkova propojené do okruhu.
 - z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou do Rochlic, Vesce a Doubí
- Respektovat územní rezervu pro zokruhování realizované odbočné větve z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou z Rochlic zpět do centra města po ulici Dr. Milady Horákové na Rybníček
- Na trati Liberec – Jablonec nad Nisou zdvojkolejnit úsek z Liberce do Vratislavic nad Nisou v rozchodu 1 435 mm a v rámci projektu Regiotram propojit na železniční trať před zastávkou Kyselka

Jednotlivé aktuální záměry města Liberec jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.3**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 12 Technická infrastruktura včetně její dostupnosti

V páté úplné aktualizaci nedošlo k žádným zásadním změnám. Výstavby technické infrastruktury je velmi zdoluhavá a takto zásadní investice jsou v jednotlivých obcích odkládány. Došlo především k rozšíření vodovodů a kanalizace do rozvojových lokalit. V Oldřichově v Hájích byla dokončena výstavba páteřního vodovodu v hlavní části obce. V Osečné byla dokončena výstavba splaškové kanalizace zakončené na nové ČOV v místních částech Osečná a Lázně Kundratice. V Šimonovicích a Mníšku byla rozšířena stávající kanalizační síť. Významnou investiční akcí na následující období je výstavba společné kanalizace obcí Šimonovice a Dlouhý Most. Na první etapu již bylo vydáno stavební povolení. Další významná investiční akce odkanalizování centra obce a velké návrhové lokality B4 v Bílém Kostele. I zde bylo vydáno stavební povolení. Aktuální údaje jsou v kartách jednotlivých obcí v části E3.

Účelem aktualizace bylo zanést všechny změny v technické infrastruktuře do databáze a do jednotlivých výkresů. V textové části se tyto drobné změny téměř nepromítly.

B 12.1 Zásobování pitnou vodou

Do této kapitoly jsou zařazeny jak údaje o vodovodních sítích a zařízeních, tak informace o zdrojích pitné vody, včetně jejích ochranných pásem.

VODNÍ ZDROJE A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

Území SO ORP Liberec je poměrně bohaté na zdroje pitné vody. Z hlediska vodohospodářského jsou pro území významné 2 chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV): Severočeská křída a Jizerské hory, které celkem zabírají 60% řešeného území.

Řešené území je zásobováno pitnou vodou zhruba z 50 % z podzemních zdrojů a z 50 % z povrchových, které se ovšem nacházejí mimo řešené území. Na území SO ORP Liberec jsou nejvýznamnější zdroje podzemní vody v jeho J a JZ části, vázané na propustné sedimenty Jizerského turonu, kde jsou dvě významná jímací území – Dolánky a Libíč, řazená dle SČVaK do I. kategorie s vydatností nad 30 l/s. Jedná se o systém hloubkových vrtů a studní kvalitní podzemní vody, které společně s méně vydatným zdrojem Lesnovek – vrt LK1, tvoří významný zdroj vody pro celou jižní část řešeného území a pro Liberec. Do I. kategorie vodních zdrojů je zařazen též vodní zdroj Machnín, který obnoven s cílem posilovacího (záložního) zdroje pro oblast Hrádecka, kde došlo k významnému poklesu hladiny spodní vody vlivem těžby v nedalekém hnědouhelném dolu Turow i vlivem sucha.

V řešeném území je mnoho dalších zdrojů podzemní vody, z nichž je mnoho menších již dnes nevyužívaných, v lepším případě je odběr vody vodoprávním úřadem pro ORP Liberec již zrušen. Celkem se jedná o 20 % vodních zdrojů a ochranných pásem. Některé využívané podzemní vodní zdroje nespĺňují hygienické normy kvality vody, a proto jsou nevyhovující (Zdislava). V některých případech je vydatnost zdrojů nedostačující nebo kolísavá (prameniště na V svazích Ještědského hřbetu – Světlá pod Ještědem, Uhelná – Hrádek nad Nisou: pokles hladiny spodní vody vlivem těžby v oblasti Bogatyny).

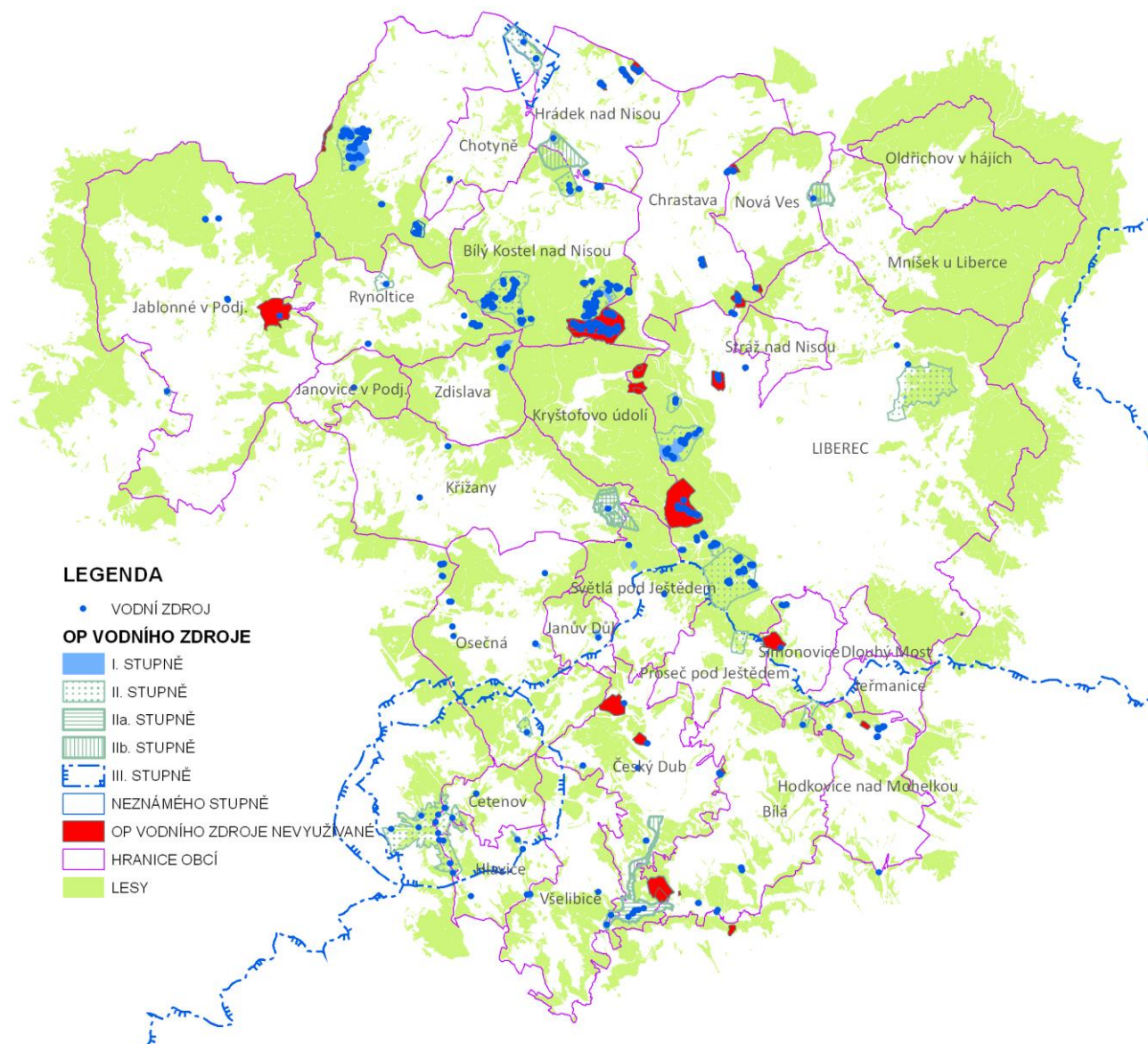
Významný zdroj povrchové vody, který zásobuje polovinu Liberce a Chrastavu je vodárenská nádrž Josefův Důl, která leží mimo řešené území.

Vzhledem k významnosti vodních zdrojů jsou stanovena ochranná pásma. Pro Dolánky jsou stanovena ochranná pásma I.–III. stupně. Ostatní lokality mají většinou pouze OP I. stupně, větší jímací území pak OP I. a II. stupně. Některá dříve vydaná OP ve svém rozhodnutí nerozlišují stupeň ochrany. Celkem se v ORP Liberec nachází 50 lokalit využívaných vodních zdrojů pro veřejnou potřebu s OP.

V rámci I. aktualizace ÚAP byla provedena komplexní revize OP vodních zdrojů. U vodních zdrojů spravovaných SČVaK byla situace obecně dobrá, i když i zde byly zjištěny rozdíly mezi rozhodnutím,

případně geometrickým zaměřením a grafickými daty předaných touto společností. U vodních zdrojů ve správě obcí byla situace výrazně horší: chyběla rozhodnutí, nebo vymezení OP. Tyto vodní zdroje a OP ovšem tvoří pouze 12 % z celkového počtu. Lokalizace některých zdrojů a OP byla revidována přímo v terénu pomocí GPS. Celkově se podařilo opravit 90 % vodních zdrojů a OP. Jako problém se ukazuje skutečnost, že mnoho již dnes nevyužívaných vodních zdrojů (10 %) má stále platná OP. V poslední době je snaha SČVaK i vodoprávního úřadu tato OP včetně odběru z vodního zdroje zrušit.

VODNÍ ZDROJE V ORP LIBEREC A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

Obr. 22: Vodní zdroje v SO ORP Liberec a jejich ochranná pásma, zdroj: databáze ÚAP 2016

ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Pro zásobování obcí ORP Liberec pitnou vodou je vybudován vodárenský systém zásobních řadů, vodojemů, čerpacích stanic a úpraven vody. Z hlediska počtu zásobených obyvatel jsou významné 2 oblastní vodovodní řady: Dolánky → VDJ Roveň → VDJ Jeřmanice → Liberec, Josefův Důl → VDJ Orion (Liberec), → Chrastava (VDJ sv. Jan) → Hrádek nad Nisou. Na veřejný vodovod je v řešeném území

v současnosti napojeno cca 92 % obyvatel a zásobovány jsou všechny obce. V 21 obcích provozuje systém zásobování vodou společnost SČVaK a. s., v 7 obcích vodovody provozují samotné obce, z celkového počtu obyvatel v SO ORP Liberec se ovšem jedná o pouhých 4 % obyvatel. Na území obce Liberec i v některých jiných obcích je také několik menších soukromých vlastníků a správců dílčí části vodovodů, nebo samostatných vodovodů.

Zásobování vodou v jednotlivých obcích v SO ORP Liberec podrobně popsáno v **příloze E.3.** Karty obce.

Tab. 55: Zásobování vodou v ORP Liberec: celé území obce (všechny části obce), zdroj: databáze ÚAP 2020

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU V SO ORP LIBEREC			
Systém zásobování vodou	Provozovatel	Obce	Zdroj
Skupinový vodovod	SČVaK	Jeřmanice, Dlouhý Most; Stráž nad Nisou Chotyně	Dolánky, Libíč, Lesnovek; přehrada Josefův Důl místní zdroje + přívodní řad z Chrastavy
Místní vodovod	SČVaK	Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Zdislava	jeden nebo více zdrojů v obci, (nový přivaděč ze Lvové do Rynoltic)
	obec	Janův Důl; Proseč pod Ještědem Světlá pod Ještědem	Janův Důl; Proseč p. J., Jiříčkov Hoření Paseky, Hodky, Světlá p. J., Jiříčkov

Tab. 56: Zásobování vodou v ORP Liberec: část obce, zdroj: databáze ÚAP 2020

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU V SO ORP LIBEREC			
Systém zásobování vodou	Správce	Obec	Individuální zásobování, samostatný (soukr.) vodovod
Skupinový vodovod	SČVaK	Bílá	Dehtáry, Klamorna, Kocourov, Kohoutovice, Trávníček, Vesec
	SČVaK	Bílý Kostel nad Nisou	Panenský Hůrka
	SČVaK	Cetenov	Těšnov
	SČVaK	Český Dub	Modlibohov, Sobákov, Starý Dub
	SČVaK	Hlavice	Končiny
	SČVaK	Hodkovice nad Mohelkou	Žďárek, Radoňovice
	SČVaK	Hrádek nad Nisou	Dolní Sedlo, Václavice
	SČVaK	Chrastava	Horní Vítkov
	SČVaK	Kryštofovo údolí	Novina
	SČVaK	Liberec	Části městských částí: Bedřichovka, Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky, Kunratice, Vratislavice nad Nisou, Hluboká, Rudolfov
	SČVaK	Všelibice	Chlístov, Podjestřábí
	obec	Mníšek	Fojtka
	obec	Nová Ves	Mlýnice, Nová Víska
	obec	Oldřichov v Hájích	Filipka, Na Pilách
Místní vodovod	SČVaK	Jablonné v Podještědí	Heřmanice, Lvová, Lada v Podj.
	SČVaK	Osečná	Kotel, Vlachové
	obec	Šimonovice	Šimonovice, Rašovka

Tab. 57: Podíl osob v obydlených bytech napojených na vodovod, zdroj SLDB 2011 a ČSÚ

OSOBY NAPOJENÉ NA VODOVOD		
Obec	Připojených obyvatel [%]	Podíl obyvatel v obydln. bytech s vodovodem (%)
Bílá	93,7	99,1
Bílý Kostel nad Nisou	92,9	99,7
Cetenov	85,3	98,9
Český Dub	92,6	99,3
Dlouhý Most	93,3	99,4
Hlavice	93,1	99,5
Hodkovice nad Mohelkou	92,5	99,8
Hrádek nad Nisou	91,6	99,6
Chotyně	94,0	100,0
Chrastava	92,6	99,9
Jablonné v Podještědí	90,0	99,6
Janovice v Podještědí	96,3	100,0
Janův Důl	92,8	100,0
Jeřmanice	91,2	99,7
Kryštofovo Údolí	78,1	100,0
Křížany	83,1	96,1
Liberec	92,3	99,8
Mníšek	84,8	99,0
Nová Ves	87,6	97,1
Oldřichov v Hájích	81,3	97,1
Osečná	93,8	99,4
Proseč pod Ještědem	93,4	99,7
Rynoltice	91,9	99,8
Stráž nad Nisou	92,6	99,6
Světlá pod Ještědem	92,3	99,8
Šimonovice	93,2	99,7
Všelibice	94,2	100,0
Zdílava	83,2	100,0

Tabulka podílu osob napojených na (veřejný) vodovod je zavádějící. První sloupce vychází přímo ze SLDB 2011, druhý pak z dat poskytovaných ČSÚ pro potřeby ÚAP, kde jsou vybraná a agregovaná data také ze SLDB 2011. Na první pohled je zřejmé, že údaje neodpovídají skutečnosti. Např. v Kryštofově Údolí je z veřejného vodovodu zásobována vodou pouze spodní část sídla a místní část Novina vůbec ne, takže hodnota 100 % je zavádějící. Také v Liberci okrajové části města (Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky, Rudolfovo, část Ruprechtic), kde žije jistě přes 2000 obyvatel, nejsou napojeny na veřejný vodovod, takže i zde údaj od ČSÚ neodpovídá skutečnosti. v poslední době vlivem sucha jsou navíc tyto místní části města Liberec problematické i z hlediska individuálního zásobování vodou (nedostatek podzemní vody, vyschlé studny i vrty).

B 12.2 Odkanalizování

Území SO ORP Liberec patří k nedostatečně vybaveným územím splaškovými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Z 28 obcí v řešeném území má vybudován funkční kanalizační systém zakončený na centrální čistírně odpadních vod, ke kterému je připojena nadpoloviční většina obyvatel, pouze 7 obcí. V dalších 8 obcích je vybudována kanalizace odvádějící splaškové vody alespoň z části území. Při přepočtu na obyvatele je na veřejnou kanalizaci připojeno na 76 % obyvatel (dle SLDB 2011 73 %) řešeného území. Největším provozovatelem kanalizačního systému je společnost SČVaK, která spravuje kanalizaci ve všech obcích kromě Osečné, Mníšku, Nové Vsi a Oldřichova v Hájích.

Z hlediska počtu připojených obyvatel je v území nejvýznamnější společný kanalizační systém měst Liberec, Jablonec nad Nisou a Stráž nad Nisou zakončený na rekonstruované ČOV s kapacitou 190 000

EO. Na tuto ČOV jsou odpadní vody svedeny 2 hlavními sběrači A a B, přičemž sběrač B (Jablonec n. N. – Liberec; 11,2 km) tvoří páteř celého systému.

Tab. 58: Odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020, SLDB 2011

Vysvětlivky Typ: J – jednotná (J) – dešťová stoka využívaná i pro splaškové vody, S – splašková, D – dešťová kanalizace; ČOV: MČOV (místní ČOV)

ODKANALIZOVÁNÍ OBČÍ V SO ORP LIBEREC					
Obec	Kanalizace	Typ	ČOV	Připojených obyvatel [%] databáze ÚAP	Podíl připojených SLDB [%]
Bílá	A	J	N	18	0
Bílý Kostel nad Nisou	A	J, S	A (MČOV)	9	0
Cetenov	N		N	0	0
Český Dub	A	S, D, J	A	60	57,1
Dlouhý Most	A		N	0	0
Hlavice	N		N	0	0
Hodkovice nad Mohelkou	A	S, D, J	A	80	77,2
Hrádek nad Nisou	A	S, D, J	A	70	66,2
Chotyně	A	S, J	A (MČOV)	30	25,4
Chrastava	A	S, D, J	A	79	62,9
Jablonné v Podještědí	A	S, D, J	A	64	61,7
Janovice v Podještědí	N		N	0	0
Janův Důl	N		N	0	0
Jeřmanice	N		N	0	0
Kryštofovo Údolí	N		N	0	0
Křižany	N		N	0	0
Liberec	A	S, D, J	A	86	81,7
Mníšek	A	J	A (MČOV)	60	25,7
Nová Ves	A		A (MČOV)	25	11,6
Oldřichov v Hájích	N		N	0	0
Osečná	A	J	A (MČOV)	60	20,7
Proseč pod Ještědem	A	D, (J)	N	15	12,1
Rynoltice	N		N	0	0
Stráž nad Nisou	A	S, D	A - Liberec	85	57,6
Světlá pod Ještědem	N		N	0	0
Šimonovice	A	S, D, J	A (MČOV)	50	15,4
Všelibice	A	S, D	A	30	33,3
Zdílava	N		N	0	0

B 12.3 Zásobování elektrickou energií

Hlavním informačním zdrojem o energetice ORP Liberec je Územně energetická koncepce Libereckého kraje z roku 2005, aktualizovaná v březnu 2010 a září 2015 (dále jen ÚEK LK).

Energetika ORP Liberec je na relativně dobré úrovni. Je zde kapacitní elektrická soustava s hlavní transformační rozvodnou (dále jen TR) Bezděčín a řada velkých zdrojů tepelné energie, plošná plynofikace řady měst a obcí. ORP Liberec má však velmi omezené zdroje energií a je závislé na jejich importu. Nevyskytuje se zde žádný významný zdroj uhlí nebo zemního plynu a není zde realizován žádný nadmístní zdroj elektrické energie. Jediným významnějším zdrojem energií je spalovna v Liberci. Důležité jsou obnovitelné zdroje energie (dále jen OZE), kam patří i rozmáhající se fotovoltaické elektrárny, které jsou doposud využívány velmi málo.

Od poslední aktualizace nedošlo k žádným zásadním změnám. Hlavní investiční záměry zůstaly nezměněny.

Celková dodávka elektřiny pro ORP Liberec v roce 2014 představovala 685,6 GWh/r. Z toho 211,4 GWh/r pro maloodběratele a 457,6 GWh/r pro velkoodběratele. Malooběr podnikatelů činil potom 101,8 GWh/r.

VÝROBNA ELEKTŘINY

V ORP Liberec nejsou žádné zdroje na výrobu elektřiny, které by vyrobenou elektřinu dodávaly do přenosové soustavy ČEPS a. s. Malé výrobní zdroje jsou provozovány v rámci kombinované výroby elektřiny a tepla. Největší zdroj funguje v Teplárně Liberec s výkonem 12 MW. Ve spalovně odpadů TERMIZO a. s. je nainstalován výkon 2,5 MW. V ORP Liberec je od roku 2005 vzrostlo významně uplatnění obnovitelných zdrojů energie Na území ORP Liberec je umístěno několik výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů. Jedná se zejména o malé vodní elektrárny (dále jen MVE) umístěné na větších vodních tocích v oblastech s velkým spádem. Za příklad lze uvést tok Černé Nisy, kde se nachází 8 funkčních MVE. Nejznámější a největší je MVE Rudolfovo I s výkonem 0,72 MW. Ostatní vodní elektrárny mají výkon zhruba o řád nižší. Dalším tokem, na kterém jsou umístěné MVE je Lužická Nisa (Andělská Hora, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně).

V roce 2010 byla uvedena do provozu první bioplynová stanice a to v obci Křižany. V roce 2010 bylo také instalováno několik fotovoltaických elektráren (Český Dub, Jablonné v Podještědí, Družcov). Za současných podmínek je jejich využitelnost v budoucnosti omezená (velmi vysoké pořizovací náklady, neschopnost konkurovat bez dotací ostatním zdrojům energie).

Dalším alternativním zdrojem energie jsou větrné elektrárny. Ty mohou být umístovány pouze do ploch k tomu určených územním plánem, přitom musí být v souladu se zákonem na ochranu přírody a krajiny. Vrcholové partie Ještědského hřbetu a Jizerských hor patří sice mezi území s velmi vysokou hustotou výkonu větru, ale tato území jsou silně chráněná instituty ochrany přírody a krajiny. V roce 2018 byl spuštěn provoz 12 větrných elektráren v Hrádku nad Nisou – Václavících. Větrný park Václavice má výkon cca 26 MW.

ELEKTRICKÉ STANICE

Území ORP Liberec je zásobováno elektrickou energií z transformovny (dále jen TR) **TR Bezděčín** (400/220/110 kV) a z TR Babylon, na které jsou napojeny na příslušná vedení VVN přenosové soustavy. Jedná se o TR – VVN/VVN.

Transformovny distribuční soustavy 110/35, 110/22 kV nebo 110/10 kV tedy TR – VVN/VN slouží jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie v území. Seznam transformoven v ORP Liberec je v přiložené tabulce.

Tab. 59: Seznam transformoven VVN v SO ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce

TRANSFORMOVNY VELMI VYSOKÉHO NAPĚTÍ
400/220/110/35 kV – Bezděčín
110/35 kV – Jeřmanice, Liberec – Pavlovice, Liberec – Ostašov
110/35/10 kV – Liberec – východ
110/22 kV – Hrádek nad Nisou
110/10 kV – Liberec – teplárna

NADZEMNÍ A PODZEMNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ

Přenosová soustava – koridory republikového významu

Celé území ČR je zokruhováno a propojeno v rámci přenosové soustavy, kterou vlastní a provozuje ČEPS, a. s. V rámci této přenosové soustavy je zabezpečeno i napojení na okolní státy. Vlastní území ORP Liberec je přenosovou soustavou propojeno s okolními ORP Turnov a Česká Lípa nikoli však s Polskem ani s Německem. Přenosová soustava je provozována v napětích VVN 400 kV a VVN 220 kV.

Distribuční soustava – koridory nadregionálního a regionálního významu

Z přenosové soustavy je elektřina dále rozváděna distribuční soustavou k cílovým odběratelům. Distribuční síť provozuje ČEZ Distribuce, a. s. Distribuční soustava zahrnuje napětí VVN 110 kV, VN 35 kV, VN 22 kV a VN 10 kV.

Na území ORP Liberec je distribuční soustava napájena z rozvodny VVN/VVN TR Bezděčín. Pro napojení rozvodu VN/VN je vybudována síť napájecích vedení VVN 110 kV, která je přes tyto rozvodny propojená. Jednotlivá vedení jsou v následující tabulce.

Tab. 60: Seznam hlavních vedení VVN v ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce

HLAVNÍ VEDENÍ VELMI VYSOKÉHO NAPĚTÍ
Vedení VVN 400 kV
TR Bezděčín – TR Babylon (trasa 451)
TR Neznášov – TR Bezděčín (trasa 452)
TR Čechy Střed – TR Bezděčín (trasa 454)
Vedení VVN 220 kV
TR Čechy Střed – TR Bezděčín (trasa 209)
TR Chotějovice – TR Bezděčín (trasa 210)
Vedení VVN 110 kV
TR Noviny pod R. – TR Hrádek nad Nisou – TR Frýdlant Větrov
TR Bezděčín – TR Hrádek nad Nisou – TR Frýdlant Větrov – TR Liberec teplárna
TR Bezděčín – TR Liberec východ – TR Liberec teplárna
TR Hamr na Jezeře – TR Jeřmanice
TR Jeřmanice – TR Bezděčín
TR Bezděčín – TR Škoda MB
TR Bezděčín – TR Semily – TR Staré Místo
TR Jeřmanice – TR Jablonec n. N. – TR Rýnovice – TR Tanvald
TR Tanvald – TR Bezděčín
TR Noviny pod Ralskem – TR Hamr na Jezeře – TR Jeřmanice

V místech hustější zástavby (centra měst) jsou realizovány podzemní kabelové rozvody (10–35 kV), ze kterých jsou napájeny kabelové trafostanice (10, 22, 35)/0,4 kV. Přejít z venkovního vedení do kabelu zajišťují přechodové trafostanice. V současné době probíhá unifikace kabelových vedení na 22 kV. Podzemní kabelové rozvody vysokého napětí jsou v Liberci, Hrádku nad Nisou, Chrastavě, Jablonném v Podještědí, v Hodkovicích nad Mohelkou a v Českém Dubu.

V ostatních obcích a okrajových částech měst zajišťují dodávku elektrické energie trafostanice napájené vrchním vedením. Vrchní vedení VN má v ORP Liberec dvě napěťové hladiny (22 kV a 35 kV).

PROBLEMATICKÁ MÍSTA Z HLEDISKA ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRINOU

Prudký rozvoj některých lokalit v ORP Liberec v posledních letech způsobil velký nárůst odběru elektřiny (průmyslová zóna Liberec). Stávající přírodní vedení VVN z TR Bezděčín do liberecké

aglomerace se ukazuje jako nedostačující. Problematický stav byl vyřešen realizací nového dvojvedení VVN 110 kV Bezděčín – Šimonovice.

B 12.4 Zásobování zemním plynem

V řešeném území ORP Liberec je provozovatelem distribuční soustavy pro zásobování plynem společnost Gas Net, s. r. o, která je součástí Czech Grid Holdingu, a. s. se sídlem v Ústí nad Labem. Hlavními napájecími body pro zásobování obcí v ORP Liberec plynem jsou dálková vedení vysokotlakých (VTL) plynovodů přivádějící zemní plyn ze sousedních ORP. Na území ORP Liberec se nachází několik VTL regulačních stanic, odkud je plyn dále distribuován STL a NTL plynovody. Na území ORP Liberec se nevyskytuje žádný nadmístně významný zdroj zemního plynu či bioplynu.

TECHNOLOGICKÝ OBJEKT ZÁSBOVÁNÍ PLYNEM

Mezi technologické objekty zásobování plynem patří zejména regulační stanice. Na území ORP Liberec se nachází 49 těchto regulačních stanic, z toho 32 z nich se nachází v Liberci, 3 v Hrádku nad Nisou, Chrastavě a Stráži nad Nisou, 2 v Jablonném v Podještědí a po jedné v ostatních plynofikovaných obcích.

VEDENÍ PLYNOVODU

Do ORP Liberec nezasahují žádná vedení velmi vysokotlakých plynovodů (VVTL) ani územím neprochází trasa tranzitního plynovodu.

Vysokotlaké plynovody (VTL) tvoří základ distribuční sítě a prochází územím ORP Liberec v několika samostatných trasách. Jedna trasa míří z Hodkovic nad Mohelkou směrem na Jablonné v Podještědí jižně od Ještědského hřbetu přes celé Podještědí. Další trasa Obchází Ještědský hřbet ze severu přes Liberec, dále prochází Libereckou kotlinou do Chrastavy odtud se trasa větví a jedna z nich míří přes Novou Ves na Frýdlant. Druhá trasa prochází Chrastavu a Bílý Kostel nad Nisou, překonává v Rynolticích sedlo mezi Ještědským hřbetem a Lužickými horami. Z této trasy je v Rynolticích další odbočka směrem na sever do Hrádku nad Nisou a do Zittau. Trasa z Rynoltice dál míří do Jablonného v Podještědí, za kterým se spojuje s jižní trasou vedenou v Podještědí. Plyn je z VTL plynovodů dále rozváděn prostřednictvím distribučních a průmyslových regulačních stanic. Z VTL regulačních stanic jsou vyvedeny středotlaké (STL) a nízkotlaké (NTL) plynovody zajišťující odběry v jednotlivých sídlech. Zásobována jsou zejména větší sídla. Jsou rovněž realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Tab. 61: Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020

VYSOKOTLAKÉ PLYNOVODY
DN 500: Hospozín – Liberec, Liberec – Jablonec n. N., Žandov – Křižany
DN 300: Úžín – Nový Bor – Liberec, Rynoltice – Hrádek n. N. – st. hr. SRN, Liberec – Jablonec n. N., Nový Bor – Cvikov – Liberec
DN 250: Vlčetín – Liberec
DN 200: Chrastava – Frýdlant – Nové město pod Smrkem

PLYNOFIKACE OBCÍ A PODÍL OBYVATEL ZÁSBOVANÝCH PLYNEM

Termín plynofikovaná obec není významově ustálen. Pro účely územního plánování je vhodné brát obec jako plynofikovanou, pokud na jejím území dochází k odběru plynu pro domácnosti. V obci Bílá je pouze velkoodběr, a je tedy bez plošné plynofikace.

Následující tabulka uvádí podíl obyvatel bydlících v bytech napojených na plyn v ORP Liberec SLDB 2001 a 2011. Z této tabulky je vidět, že největší podíl obyvatel v bytech s plynem byl v roce 2001 i 2011 v obcích Chrastava a Hrádek nad Nisou. Ve všech plynofikovaných obcích v ORP Liberec se průměrný podíl plynofikovaných domácností zvýšil. V ORP Liberec se průměrný podíl obyvatel v obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu zvýšil ze 46,4 % v roce 2001 na 54,7 % v roce 2011.

Tab. 62: Přehled plynofikace obcí s podílem obyvatel v plynofikovaných bytech v SO ORP Liberec

PLYNOFIKACE OBCÍ			
Obec	Plošná plynofikace	Plynofikované byty (SLDB 2001) [%]	Plynofikované byty (SLDB 2011) [%]
Bílá	NE	0,9	0,9
Bílý Kostel nad Nisou	ANO	38,6	49,4
Cetenov	NE	0,0	0,0
Český Dub	ANO	9,5	21,0
Dlouhý Most	NE	0,0	2,2
Hlavice	NE	0,9	1,0
Hodkovice nad Mohelkou	ANO	20,7	32,3
Hrádek nad Nisou	ANO	70,4	70,5
Chotyně	ANO	70,3	63,7
Chrastava	ANO	73,2	67,2
Jablonné v Podještědí	ANO	27,6	39,7
Janovice v Podještědí	NE	0,0	0,0
Janův Důl	NE	0,0	4,3
Jeřmanice	NE	0,0	4,0
Kryštofovo Údolí	NE	0,0	4,7
Křížany	NE	3,9	5,7
Liberec	ANO	54,2	51
Mníšek	ANO	54,7	47,7
Nová Ves	NE	3,2	6,0
Oldřichov v Hájích	NE	6,6	7,5
Osečná	ANO	35,3	38,5
Proseč pod Ještědem	NE	1,5	1,8
Rynoltice	ANO	1,0	25,9
Stráž nad Nisou	ANO	50,6	52,5
Světlá pod Ještědem	NE	0,9	4,6
Šimonovice	ANO	46,7	57,2
Všelibice	NE	0,0	4,6
Zdislava	NE	0,0	2,2
ORP celkem	ANO	46,4	54,7

B 12.5 Zásobování tepelnou energií

Na území ORP je v současné době provozováno 5 velkých či menších soustav centrálního zásobování teplem (SCZT). Lze rozlišit na typ celoměstský a sídlištní. Nejrozsáhlejší systém SCZT je v Liberci, pro dodávku tepla je zde využívána kromě teplárny Liberec i spalovna komunálního odpadu TERMIZO a. s. V ostatních městech v ORP Liberec zásobování teplem zajišťují drobní výrobci a dodavatelé, kteří dodávají teplo a teplou vodu převážně do sektoru bydlení a terciérní sféry z blokových, případně domovních plynových kotelen.

Tab. 63: Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky, zdroj: ÚEK LK 2015

VÝROBA TEPLA		
Provozovatel	Obec	Výroba tepla [GJ/rok]
Warmnis spol. s r. o.	Liberec	47 809
Teplo Hodkovice n. M. s r. o.	Hodkovice n. M.	22 889
H-THERMA, a. s.	Hrádek nad Nisou	21 244
T E S Český Dub, s. r. o.	Český Dub	
Teplárna Liberec, a. s. (2007)	Liberec	862 466
Termizo a. s. (dodává Teplárně Liberec)		750 758
Město Chrastava (VE, spol. s r. o.)	Chrastava	24 147

V územních energetických koncepcích měst je často doporučováno zachování SCZT v případě, že cena tepla není závažně odlišná od průměru cen tepla.

SCZT Liberec

Teplárna Liberec, a. s. zásobuje tepelnou energii Liberec a Vratislavice nad Nisou. Zásobuje cca 19 000 domácností, dále 157 odběratelů z terciární sféry a 19 průmyslových odběratelů. Teplárna je technologicky propojena se spalovnou komunálních odpadů společnosti Termizo a. s., jejíž tepelná energie je distribuována do teplovodní sítě SCZT. Celkový instalovaný výkon zdrojů je 231 MW. Spalovaným palivem je těžký topný olej a zemní plyn. V posledních letech se začínají objevovat snahy o odpojování jednotlivých koncových odběratelů od SCZT z důvodu vysoké ceny za dodávku tepla. Problémem je, že rozvodný systém je zastaralý a na hranici své životnosti. Pro snížení vysokých nákladů na rozvod tepla budou nutné rozsáhlé investice do teplovodní infrastruktury.

B 12.6 Zásobování jinými produkty

Na území ORP Liberec nezasahuje dle informací poskytovatelů žádná plánovaná či stávající infrastruktura zásobování jinými produkty.

B 12.7 Spoje a telekomunikace

TELEKOMUNIKACE

Pod pojmem telekomunikace se zde rozumí veškerá komunikace pomocí kabelů.

ORP Liberec je provázán s okolním územím systémem dálkových optických kabelů. V současnosti je telekomunikační síť kompletně postavena znovu od dálkových optických kabelů až po posledního zákazníka.

Řešené území je plošně v celém rozsahu připojené na státní telefonní síť s automatickým vstupem do systému. Z telekomunikačního hlediska je území začleněno do Místní provozní oblasti (MPO) Liberec – okres Liberec; uzlový telefonní obvod: UTO Liberec. V řešeném území je dokončena výstavba digitální sítě a digitálních ústředí. Dominantní postavení v telekomunikaci má společnost CETIN (vlastní nejrozsáhlejší rozvody telekomunikačních kabelů) a mezi významné poskytovatele datových služeb patří i UPC Česká republika a. s. (v roce 2020 došlo k obchodní fúzi, společnost byla sloučena se společností T-mobile a. s.). Z lokálních provozovatelů lze jmenovat společnost A-NET, která ovšem doposud neposkytl data.

RADIOKOMUNIKACE

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou v ORP Liberec České Radiokomunikace a. s. V území jsou dále provozovány radioreleové trasy různých mobilních operátorů (T-mobile, Vodafone, Cetin) a dodavatelů internetového připojení. Nejvýznamnějším bodem v ORP Liberec je vrchol hory Ještěd s televizním vysílačem a mnoha základnovými stanicemi a centrem radioreleových spojů. Horský

hotel Ještěd s telekomunikačními vysílači je tak přirozeným centrem digitálního mikrovlnného spojení s okolím.

V databázi ÚAP jsou evidovány radiokomunikační zařízení Českých Radiokomunikací, Cetin, Vodafone, T-mobile a zařízení ve vlastnictví Armády ČR.

Páteřní síť radiorelových tras Českých radiokomunikací:

- RKS Ještěd – RS Buková hora (ozn. BUKO-JSTD)
- RKS Ještěd – RS Zvičina (ozn. JSTD-ZVIC)
- RS Jablonec n/N telekomunikační budova – RKS Ještěd (ozn. JNGM-JSTD)
- RKS = radiokomunikační středisko, RS = retranslační stanice
- Mimo systém radiorelových tras a zařízení Českých radiokomunikací a. s. je v ORP Liberec provozován radiokomunikační systém Policie České republiky a radiokomunikační systém Armády ČR.

V ORP Liberec jsou provozovány tyto hlavní vysílací objekty:

- RKS Liberec – Ještěd (České Radiokomunikace a. s., ozn. JSTD)
- RKS Liberec – Vratislavice n. N. (České Radiokomunikace a. s., ozn. LBRX)

B 12.8 Záměry na provedení změn v území v oblasti vodního hospodářství

Záměry vycházejí především z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje (PRVKÚK), který je neustále aktualizován dle nových potřeb v území obcí a většinou je ve shodě s navrhovanou technickou infrastrukturou v ÚPD a následných projektových dokumentacích.

Z PRVKÚK obecně vyplývají tyto záměry:

- doplnění, modernizace a rekonstrukce současných vodovodů a zařízení k zásobování vodou
- výstavba vodovodů v obcích, které v současné době nemají vodovod pro veřejnou potřebu, tam kde jsou vážné problémy s jakostí vody a kde je dostatečný počet potenciálních uživatelů
- výstavba nových kanalizací a ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem menším než 2000 obyvatel, nacházejících se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a v ekologicky citlivém území do roku 2012
- výstavba nových kanalizací a ČOV v aglomeracích s populačním ekvivalentem menším než 2000 obyvatel, nacházejících se v rozvojových oblastech Libereckého kraje (2012–2020)
- rekonstrukce kanalizačních sítí a objektů průběžně podle technického stavu
- výstavba nových kanalizací a ČOV v ostatních obcích bez kanalizace a doporučených k výstavbě v PRVKUK do roku 2015–2020

Záměry hlavního vlastníka vodovodů a kanalizací v ORP Liberec SVS a. s. byly konzultovány s pracovníky útvaru rozvoje v Liberci a v Teplicích (SČVK a. s.).

- většina investičních záměrů je určena na rekonstrukci stávající infrastruktury (zařízení a řadů)
- pro město Liberec byl v rámci nového ÚP zpracován generel vodovodů a kanalizací (2011)
- konkrétní rozvojový záměr: zásobování oblasti Hrádku nad Nisou z vodního zdroje v Machníně, zpracována variantní studie, v současné době probíhá územní a stavební řízení (2020)

V dalším textu jsou uvedeny konkrétní záměry obcí v ORP Liberec.

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Zásobování vodou ve většině obcí je stabilizované s kapacitními vodními zdroji a vodojemy. Záměry se týkají na rozšíření veřejných vodovodů do okrajových částí obcí a do rozvojových lokalit odvislé od

potenciálního počtu zásobených obyvatel. Prioritu dle PRVKUK mají ovšem lokality, kde jsou problémy s jakostí vody, nebo kde jsou lokální zdroje nedostatečné.

Tab. 64: Záměry v zásobování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020

Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

ZÁMĚRY ZÁSOBOVÁNÍ VODOU			
Obec	Nadmístní záměr	Záměr	
		vodovodní řad – lokality	zařízení
Bílá		V 1 k navrhované ČOV v Bílé V 2 Bílá západní okraj V 4 k navrhované ČOV ve Vlčetíně V 5 Vlčetín jižní okraj (zrealizováno)	VDJ Trávníček (realizováno)
Český Dub		nové napojení na oblastní vodovod: dostatečná akumulace a řešení zásobení města ve třech tlakových pásmech, rozšíření vodovodu do části obce Malý Dub a okrajových částí města	VDJ Zabitý
Hrádek nad Nisou	zkapacitnění přiváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou	Václavice (PRVKUK), v současnosti není prioritou	x
Chrastava	zkapacitnění přiváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou	Horní Vítkov (PRVKUK)	VDJ Horní Vítkov
Jablonné v Podještědí		Heřmanice, Lada v Podještědí a Lvová	VDJ Kamenný vrch
Janův Důl			vrt a posilovací VDJ
Kryštofovo Údolí	x	prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Kryštofovo Údolí	x
Křižany		prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Žibřidice a Křižany	x
Liberec		Bedřichovka, Krásná Studánka, Kateřinky, Radčice, Doubí-Vesec, Vratislavice, Kunratice – okrajové části – přivodní řad III. tlakového pásma z vodojemu Jizerský do vodojemu Horská – propojení přivaděčů z Jeřmanic (podél plynovodu)	VDJ Horská, Radčice, Krásná Studánka; přečerpávací stanice: Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky
Mníšek		rozšíření obecního vodovodu – Fojtka	x
Nová Ves		rozšíření obecního vodovodu – Mlýnice, Víška	x
Oldřichov v Hájích		rozšíření obecního vodovodu do hlavní části obce (realizováno) a do části Filipka	VDJ – (realizováno)
Osečná		vodovod do sídla Kotel z vodního zdroje Smržov, rozšíření vodovodu v Chrastné	x
Šimonovice	x	vodovod v k.ú. Šimonovice	VDJ + čerpací stanice
Všelibice			Malá úprava vody Vrtky – realizováno

ODKANALIZOVÁNÍ

Problematika odkanalizování je aktuální u většiny obcí v ORP Liberec. Záměr na vybudování oddílné splaškové kanalizace s ČOV, případně rozšíření kanalizace do dalších částí obce je zachycen v následující tabulce. Záměr na rekonstrukci kanalizačních sítí a zařízení není sledován.

Tab. 65: Záměry v odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020

Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

ZÁMĚRY ODKANALIZOVÁNÍ			
Obec	Záměr – lokalita	Zařízení	Poznámka
Bílá	Bílá, Vlčetín, Petrašovice z platného ÚPD	ČOV	
Bílý Kostel nad Nisou	Bílý Kostel n. N. – návrh z ÚPD Odkanalizování centrální části obce a rozvojové lokality B4 (vydáno ÚR)		přehodnoceno na více MČOV
Český Dub	okrajové části města – návrh z ÚPD		
	Smržov, Starý Dub	ČOV	
Dlouhý Most	splašková kanalizace s ČOV – projekt společně s Šimonovicemi	ČOV	
Hodkovice n. Mohelkou	Jílové	ČOV	územní rozhodnutí
Hrádek nad Nisou	Oldřichov na Hranicích, Václavice	ČOV Václavice	projekt k řešení čištění odpadních vod z okrajových částí obcí Hrádku nad Nisou – Oldřichov na Hranicích
Chotyně	nový systém splaškové kanalizace zakončený na ČOV Hrádek nad Nisou		současný systém v havarijním stavu, původní jednotná kanalizace bude využita jako dešťová, návrh nové splaškové kanalizace pro oba katastry se zakončením na ČOV Hrádek n. N.
Chrastava	Splašková kanalizace Andělská Hora, Dolní a Horní Vítkov	ČOV D. Vítkov	návrh v ÚP
Jablonné v Podještědí	okrajové části města – návrh z ÚPD		nezobrazeno
Janův Důl	centrum obce – návrh z ÚPD, možnost napojení na systém Osečné	(ČOV)	nerealizovatelné z hlediska finanční náročnosti
Jeřmanice	návrh splaškové kanalizace pro většinu zastavěného území	ČOV	stavební povolení
Kryštofovo Údolí	k. ú. Kryštofovo Údolí návrh splaškové kanalizace	ČOV	
Křižany	Křižany a Žibřidice systém odkanalizování centrálních částí obou k. ú.	ČOV	stavební povolení
Liberec	rozšíření, nebo vybudování zcela nové splaškové kanalizace (Radčice, Kateřinky, Krásná Studánka, Machnín, Horní Suchá, Karlinky, Ostašov, Vesec, Vratislavice, Kunratice)		
Mníšek	rozšíření stávající kanalizace		
Nová Ves	vybudování splaškové kanalizace s ČOV – rezerva	ČOV	více MČOV
Oldřichov v Hájích	zástavba podél hlavní komunikace – z ÚPD	ČS	
Osečná	Osečná a Lázně Kunratice – nový systém splaškové kanalizace	ČOV	realizováno
Proseč pod Ještědem	Proseč p. J. a Domaslavice systém splaškové kanalizace	ČOV	současný systém dešťové kanalizace s výpustí septiků je nevyhovující
Rynoltice	systém odkanalizování centrální části zastavěného území sídla Rynoltice (500 EO), dle studie Ing. Tomáše Grúbela z 12/2018	ČOV	stavební povolení – pro ekonomickou náročnost nereálné
Světlá pod Ještědem	Světlá p. J., Hodky a Rozstání – systém splaškové kanalizace	ČOV	projektová dokumentace, uvažuje se o referendu

ZÁMĚRY ODKANALIZOVÁNÍ			
Obec	Záměr – lokalita	Zařízení	Poznámka
Šimonovice	Minkovice, spodní část Šimonovic, splašková kanalizace – projekt společně s Dlouhým Mostem		
Všelibice	prodloužení stoky Všelibice, protažení do části Budíkov		
Zdislava	systém odkanalizování téměř celého zastavěného území obce	ČOV	s realizací se nepočítá

B 12.9 Záměry na provedení změn v území v oblasti energetika a spoje

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚAP LK A OD PROVOZOVATELŮ TI

ENERGETIKA

Koridory pro umístění vedení VVN 400, 110 kV

Záměr PUR03

- záměr zdvojení stávajícího vedení VVN 400 kV v úseku TR Babylon – TR Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic (v Aktualizaci č. 1 PÚR ČR (2015) vymezený jako koridor E10 pro vedení 400 kV v úseku Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajícího vedení 400 kV v trasách V450 Výškov – Babylon a V 451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic), výměna stávajících stožárů, aby mohlo být zdvojeno vedení, OP se zmenší (jiný typ stožáru – Donau, Soudek) stav – neupřesněno
 - zdroj: Aktualizaci č. 1 PÚR ČR (2015)

Záměr E11A

- záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku Bezděčín – Šimonovice, posílení kapacity napájení v oblasti Liberce a Frýdlantského výběžku pomocí 2 nových napájecích linek – řeší akutní problematiku oblasti s omezeným připojováním nových odběrných míst.
 - stav – realizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E12C

- záměr dvojitého vedení VVN 110 kV v úseku Liberec východ – Liberec Nové Pavlovice. Je zde požadavek na kabelové podzemní dvojité vedení včetně náhrady za stávající TR Liberec Pavlovice. Kapacitní zokruhování města Liberce zajistí dostatečnou kapacitu a spolehlivost napájecí distribuční soustavy 110 kV v dlouhodobé perspektivě nejen pro Liberec, ale i pro Frýdlantský výběžek.
 - stav – zatím nerealizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E35A

- záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub), zvýšení kapacity a spolehlivosti napájení odlehlé oblasti – souvisí s E17A
 - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E36

- záměr těžkého dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Bezděčín – (TR Turnov) (záměr E21), posílení kapacity a rekonstrukce na dvojité vedení
 - stav – realizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E38

- záměr rekonstrukce dvojvedení VVN 110 kV smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Nové Pavlovice, 4násobné nadzemní vedení. Nadmístnost dána zejména lokalizací nejen v Liberci, ale i ve Stráži nad Nisou, nezávislostí Frýdlantského výběžku na okružním napájení města Liberec, zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách.
 - stav – zatím nerealizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E39B

- záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Doubí v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Doubí. Vyčleněním průmyslové zóny v Doubí se sníží zatížení stávajících TR Ostašov a TR Jeřmanice a zvýší kapacita napájení ve VN síti města Liberec a navazujícího okolí – souvisí s E23
 - stav – zatím nerealizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E40

- záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Růžodol v úseku krátkého odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Růžodol – souvisí s E24
 - stav – rezerva závisí na vývoji zatížení
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Poznámka: TR = elektrická stanice – transformační rozvodna (transformovna), TR uvedené v závorkách, v popisu jednotlivých záměrů, leží mimo ORP Liberec.

Plochy elektrických stanic – transformační stanic VVN

Záměr E17A

- záměr transformační rozvodny Český Dub
 - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E23

- záměr transformační rozvodna Liberec Doubí, nejen pro potřebu průmyslové zóny,
 - stav – zatím nerealizováno
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E24

- záměr transformační rozvodny Liberec – Růžodol, záměr je obsahem Návrhu ZUR LK 2007, ale koncepce rozvoje sítě ČEZ Distribuce s tímto záměrem nepočítala. Vzhledem k tomu, že dosud není zcela naplněna průmyslová zóna Liberec Sever a nejsou tudíž známy požadované odběry, bude záměr zatím ponechán v ÚAP, protože nelze vyloučit, že zde vzniknou požadavky na velké odběry. Projektant ÚP Liberec chce záměr zpracovat.
 - stav – rezerva – závisí na vývoji zatížení
 - zdroj: ZUR LK 2011, ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E25

- záměr transformační stanice Liberec Pavlovice, náhrada za stávající TR, není v měřítku krajské ÚPČ – řešit na úrovni obcí, stávající provizorní TR bude rozšířena a přemístěna ze stísněných prostor bez možnosti dalšího rozšíření na nový pozemek. Nová TR 110/35/22 kV zajistí zvýšení kapacity a spolehlivost napájecí sítě 110 kV i VN a umožní zahájení unifikace města Liberec. Vnitřní zapouzdřená rozvodna 110 kV o 9 polích bude významným spínacím uzlem 110 kV a zajistí nezávislé napájení jednotlivých navazujících transformoven 110/VN v oblasti Liberecka a Frýdlantského výběžku včetně zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách z TR PS/110 kV Bezděčín a Babylon.
 - stav – realizováno (2020)
 - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Další záměry ve stávajících plochách a koridorech

- TR Bezděčín – výměna T402 400/110 kV 250 MVA za 350 MVA (akce ČEPS 2013).
- TR Bezděčín – nový T403 400/110 kV 350 MVA (akce ČEPS cca 2015).
- Posílení průřezu dvojvedení Bezděčín – odbočení na Liberec Pavlovice (předpokládaný termín realizace 2011).
- Posílení průřezu dvojvedení Bezděčín – Jeřmanice (předpokládaný termín realizace 2012).
- Posílení průřezu dvojvedení Šimonovice – LB Teplárna (předpokládaný termín realizace 2014).

ZEMNÍ PLYN

Plynofikace patří mezi jednu z nejnákladnějších investic. Většina obcí, u kterých plynofikace ještě nebyla provedena, nemá reálný ekonomický potenciál pro zavedení plynu pro vytápění domácností. To je dáno hlavně nízkým počtem obyvatel v daném území. U některých obcí je realizace plynofikace obce reálnější než u obcí jiných. Jedná se zejména o obce, přes které vedou VTL plynovody. V ORP Liberec se jedná o obce v blízkosti Liberce (Jeřmanice a Dlouhý Most). Tyto obce mají reálnou šanci k zavedení plynu i do domácností. Dále je plynofikace do budoucna možná i u obcí, v jejichž sousedství je umístěn koridor VTL nebo STL plynovodu či přímo regulační stanice. Jedná se o obce Janův Důl, Proseč pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Nová Ves a obec Bílá.

Konkrétní záměry na rozšíření plynovodní sítě byly poskytnuty správcem plynovodů RWE GasNet, s. r. o. v podobě projektových záměrů. A to geometrie projektů plynovodů VTL, STL a NTL. Záměry jsou zobrazeny v grafické části ÚAP. Nejvýznamnější jsou záměry VTL plynovodů v průmyslové zóně Liberec Jih, kde se jedná převážně o přeložky a rekonstrukce stávajícího vedení. Významný co do rozsahu je záměr plynofikace obcí Jeřmanice a Šimonovice (k. ú. Šimonovice) plynovody STL.

Záměr VTL2A

- záměr rekonstrukce – výstavby VTL plynovodu DN300, DN150, DN 100 – Liberec jih, plynovod vede v části trasy v souběhu se stávajícím plynovodem DN500, cílem je vytěsnění stávajícího plynovodu DN300 ze zastavěné části města Liberec
 - stav – záměr již není sledován (realizace?), chybí v předných datech poskytovatele a není sledován v novém návrhu ÚP Liberec (2020)
 - zdroj: RWE GasNet (MPO k aktualizaci ZUR LK)

ZÁMĚRY MÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

Jedná se převážně o záměry vyplývající ze schválené ÚPD. Pro návrhové lokality jsou často navrhovány nové trafostanice včetně přívodního vedení elektrické energie. V některých případech je v obcích (viz výše) uvažována plynofikace, bez konkrétního investičního záměru. V těchto obcích je záměr zobrazen pouze značkou. Přehled všech záměrů v jednotlivých obcích je soustředěn v **Příloze E.3.**

B 13 Ekonomické a hospodářské podmínky

Území SO ORP Liberec lze obecně charakterizovat jako oblast se silným postavením zpracovatelského průmyslu. V jižní a jihozápadní části SO ORP má stále silné postavení i zemědělství. Jak bylo konstatováno ve zprávě z roku 2009: Kombinace silného postavení zpracovatelského průmyslu (tedy sekundárního sektoru) a zemědělství (primárního sektoru) s sebou přináší hrozbu vzniku strukturální nezaměstnanosti. V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě lze předpokládat, že podíl zpracovatelského průmyslu a zemědělství na celkové zaměstnanosti bude klesat. V absolutních hodnotách proto nelze předpokládat další růst těchto dvou sektorů. Příležitosti pro vznik nových pracovních míst je třeba hledat v terciárním sektoru, tedy v oblasti služeb. Z dat SLDB 2011 lze konstatovat, že obce v SO ORP Liberec mají podíl osob zaměstnaných v primárním a sekundárním sektoru dohromady v rozmezí cca 40 až 50 %. V roce 2020 nebyla zaznamenána změna.

Pozn.

Primární – zahrnuje prvovýrobu (zemědělství, lesnictví, rybářství).

Sekundární – zpracovatelský průmysl, zpracování surovin a energetika, zpracování vody a stavebnictví.

Terciární – poskytování služeb (banky, obchod, doprava, vzdělávání, zdravotnictví...).

V roce 2019 s odstupem deseti let od studie v roce 2009 lze konstatovat pokles významu zemědělské výroby, a to ve všech obcích SO ORP Liberec. Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích s dominantním zpracovatelským průmyslem kopíruje fáze hospodářského cyklu. Nejvyšší míry nezaměstnanosti byly zaznamenány kolem let 2003 a 2009. V roce 2020 byla provedena týmem EF TUL aktualizace dat, jednak v oblasti nového ukazatele ČSÚ „podílu nezaměstnanosti“ a dále byl proveden dopočet ukazatele „registrované míry zaměstnanosti“ (za celou ČR), tak aby byla data koherentní s původním metodickým postupem. V roce 2019 bylo v SO ORP Liberec zjištěno významné zlepšení ukazatelů zaměřených na hodnocení nezaměstnanosti v obcích. Tato skutečnost souvisela s tím, že ekonomika ČR se v roce 2019 nacházela na vrcholu konjunktury hospodářského cyklu.

B 13.1 Struktura ekonomické základny

Z přehledu podnikatelských subjektů na území SO ORP je patrné, že zhruba 13 % se zabývá průmyslovou výrobou, cca 14 % podniká ve stavebnictví a necelá 3 % se věnují zemědělské výrobě. Od roku 2001 došlo k útlumu aktivit v zemědělství, od roku 2011 lze však konstatovat stabilizaci těchto aktivit či dokonce mírný nárůst počtu subjektů. Ve službách, ať již veřejných nebo komerčních, působí přes 50 % ekonomických subjektů. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí dlouhodobě téměř 75 %, což dokládá jeho dominantní pozici v rámci SO ORP. O roku 2015 (v rámci aktualizace v roce 2020) nebyla zjištěna zásadní změna.

Z hlediska právní formy převažovaly i v roce 2019 fyzické osoby (dále také FO) podnikající na základě živnostenského nebo jiného oprávnění, jejichž podíl na celkovém počtu subjektů činí od roku 2007 stabilně více než 70 %. Jedná se většinou o drobné podniky bez zaměstnanců působící ve sféře služeb a drobných řemesel. Další významnou skupinu představují obchodní společnosti s podílem více jak 15 % v roce 2019, přičemž byl zaznamenán nárůst jejich počtu od roku 2001 cca o 5 procentních bodů. V Tab. 66 je patrný prudký pokles počtu právnických osob v roce 2014, který byl způsoben změnou legislativy (nový občanský zákon, zákon o obchodních korporacích). Lze předpokládat, že důvodem byl zánik do té doby neaktivních obchodních společností, které se nepodřídily novým právním předpisům. Ačkoliv z hlediska celkového počtu podnikatelských subjektů převažují drobné a malé podniky fyzických osob, je třeba poznamenat, že z pohledu dopadu na celkovou zaměstnanost a tvorbu přidané hodnoty jsou rozhodující velké podniky, které mají zpravidla formu právnické osoby (také PO).

V rámci SO ORP Liberec byla zjištěna v období 2016 až 2019 stabilizace počtu ekonomických subjektů, přičemž podíl kategorie fyzických osob se mírně snížil (Tab. 66). Zde se lze domnívat, že se jednalo důsledek změny právních předpisů a usnadnění zakládání kapitálových obchodních společností.

ÚAP SO ORP Liberec – 5. úplná aktualizace

Tab. 66: Výběr ukazatelů za SO ORP Liberec z oblasti obyvatelstva, nezaměstnanosti a ekonomických subjektů, zdroj: ČSÚ

UKAZATEL	SO ORP Liberec																			
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
OBVYATELSTVO																				
Počet obyvatel (31. 12.)	133 380	133 066	133 370	133 355	134 309	135 611	137 051	138 769	139 850	140 426	140 749	141 134	141 555	141 986	142 929	143 645	144 077	144 878	145 676	
Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-15)	86,2	87,0	88,8	90,9	93,2	95,8	98,2	99,2	100,4	99,7	101,7	104,7	107,3	109,8	111,7	114,0	116,3	117,1	117,9	
NEZAMĚSTANOST (k 31. 12. dle MPSV)																				
Evidování uchazečů o zaměstnání	4 790	5 715	6 342	6 060	5 685	5 217	4 085	4 524	7 234	7 388	6 651	-	-	-	6 580	5 383	4 054	3 365	3 034	
Volná pracovní místa	735	708	796	1 354	1 128	1 512	2 160	1 080	511	668	796	-	-	-	-	-	-	-	-	
Míra nezaměstnanosti (%) ¹⁾	6,68	7,97	8,85	8,46	7,51	6,78	5,31	6,04	9,89	10,07	8,97	-	-	-	-	-	-	-	-	
Podíl nezaměstnaných osob od roku 2013 (%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,6	7,8	6,8	5,5	4,1	3,3	2,9
EKONOMICKÉ SUBJEKTY SE SÍDLEM NA ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU (K 31. 12.)																				
Ekonomické subjekty celkem (podle Registru ek. subjektů)	35 430	37 834	39 518	39 934	40 528	41 353	42 070	42 269	42 812	44 008	44 671	45 377	42 112	42 629	43 024	43 516	44 085	44 054	43 115	
fyzické osoby	29 442	31 487	32 441	32 460	32 679	33 128	33 346	32 918	32 897	33 463	34 123	34 555	32 623	32 972	33 114	33 295	33 493	33 141	31 980	
z toho zemědělství podnikatelé ²⁾	1 093	1 119	1 147	1 153	1 142	1 123	1 116	1 103	190	212	219	223	252	257	339	354	357	360	372	
právnícké osoby	5 988	6 347	7 077	7 474	7 849	8 225	8 724	9 351	9 915	10 545	10 548	10 822	9 489	5 843	6 023	6 294	6 564	6 780	6 931	
z toho obchodní společnosti	3 694	3 785	3 961	4 135	4 260	4 418	4 592	4 800	4 950	5 099	5 215	5 348	5 482	5 629	5 812	6 090	6 365	6 579	6 726	
podíl obch. spol. na ekonomických subjektech celkem v %	10,43	10,00	10,02	10,35	10,51	10,68	10,92	11,36	11,56	11,59	11,67	11,79	13,02	13,20	13,51	13,99	14,44	14,93	15,60	
podíl FO na ekonomických subjektech celkem v %	83,10	83,22	82,09	81,28	80,63	80,11	79,26	77,88	76,84	76,04	76,39	76,15	77,47	77,35	76,97	76,51	75,97	75,23	74,17	
Podíl ekonomických podle vybraných odvětví ek. činnosti (%) ³⁾																				
zemědělství, lesnictví a rybařství	3,8	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	1,7	1,9	2,1	2,3	2,0	2,4	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9	
průmysl celkem	15,0	14,7	14,6	14,5	14,4	14,3	13,9	13,5	13,3	13,4	13,6	13,4	13,0	13,0	12,8	12,9	13,1	13,0	13,2	
stavebnictví	15,6	15,3	15,3	15,4	15,5	15,6	15,8	15,5	15,9	16,2	15,8	15,8	14,0	13,9	13,8	13,8	13,9	13,9	14,2	
veľkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	33,2	33,9	32,9	32,3	31,8	31,7	31,6	31,3	31,2	31,0	30,6	30,7	24,0	24,4	24,3	23,8	23,3	22,6	21,5	
Počet subjektů podle počtu zaměstnanců																				
bez zaměstnanců ⁴⁾	26 583	-	25 753	23 934	10 638	10 572	9 604	11 165	11 579	11 772	11 987	11 696	11 334	11 352	11 392	11 557	11 714	12 040	12 237	
1-9 zaměstnanci (mikropodniky)	3 257	-	3 547	3 519	2 839	3 049	3 034	3 072	3 016	3 046	2 971	2 962	2 853	2 908	2 892	2 960	2 949	2 975	3 037	
10-49 zaměstnanci (malé podniky)	666	-	766	747	687	720	724	725	681	649	627	596	571	559	557	556	569	561	563	
50-249 zaměstnanci (střední podniky)	145	-	131	151	165	162	164	173	157	146	152	146	141	143	148	147	156	166	173	
250 a více zaměstnanci (velké podniky)	31	-	29	27	31	31	32	31	31	30	30	26	29	31	32	35	35	34	32	
nezjištěno	4 748	-	9 292	11 556	26 168	26 819	28 512	27 103	27 348	28 365	28 904	29 951	27 184	27 636	28 003	28 261	28 662	28 278	27 073	

Vysvětlivky:

¹⁾ míra nezaměstnanosti je vypočtena jako podíl registrovaných uchazečů o zaměstnání a obyvatel ekonomicky aktivních (podle sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001) – do roku 2004 se počítá z uchazečů celkem, od roku 2005 pouze z uchazečů dosažitelných, od roku 2012 došlo ke změně ukazatele nezaměstnanosti

²⁾ do roku 2008 včetně samostatně hospodařících rolníků nezapsaných v obchodním rejstříku

³⁾ do roku 2008 podle OKEČ

⁴⁾ do roku 2004 vč. nezjištěno

- NA (data nenalezena)

B 13.2 Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění

ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Zemědělství je v SO ORP Liberec ovlivněno jeho horským charakterem s převahou méně úrodných pozemků pro zemědělské hospodaření a limity ochrany přírody a krajiny. Zemědělská půda zaujímá 46,5 % rozlohy ORP Liberec, přičemž nejkvalitnější půda I. a II. třídy ochrany tvoří 40,5 % zemědělského půdního fondu (dále jen ZPF). Blíže informace o ZPF jsou v kapitole D.3. Z výše uvedeného vyplývá, že zemědělské hospodaření není pro většinu řešeného území nosným oborem. Výjimku tvoří JZ část řešeného území, kde práce v zemědělství představuje často jedinou pracovní příležitost v místě.

Současné zemědělské hospodaření je ovlivněno zejména danými přírodními podmínkami. Nejkvalitnější půdy a klimatické podmínky jsou v JZ části řešeného území a v oblasti Žitavské pánve (okolí Hrádku n. N.).

Asi 1/3 zemědělské půdy v řešeném území je zařazena do výrobní oblasti B1 bramborářské a stejně zhruba 1/3 do oblasti B2 Bramborářské, dalších zhruba 20% spadá do Bramborářsko-ovesné výrobní oblasti. Zbylá část řešeného území je zařazena do horských oblastí H1 (k.ú. Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Rozstání pod Ještědem, Rašovka, Záskalí, Hluboká u Liberce, Pilínkov, Starý Harcov, Kateřinky, Fojtka) a H2 (Rudolfov) Ve srovnání s Libereckým krajem se zde tedy nevyskytují nejúrodnější oblasti řepařské (v kraji tvoří 13 % rozlohy), je zde vyšší zastoupení oblastí bramborářských (zde asi 87 %, v LK 75 %) a vyšší zastoupení oblastí horských (v LK 7 %).

Kromě přírodních podmínek je zemědělské hospodaření výrazně ovlivněno zejména podmínkami odbytu a zpracovávání – podnikatelský záměr konkrétního subjektu v druzích pěstovaných komodit je tak jednoznačně diktován situací na trhu a možností dotací z tuzemských, příp. zahraničních (EU) zdrojů. Tyto ekonomické podmínky ovlivňují i způsob a intenzitu využívání (resp. nevyužívání) pozemků ZPF, kdy tyto skutečnosti výrazně ovlivňují souhrnné statistické údaje, které jsou v jednotlivých sledovaných obdobích i značně rozdílné. Přehled o množství pěstovaných komodit a o příslušných výměrách v řešeném území nejsou k dispozici, rovněž tak příslušné údaje o ostatních komoditách pěstovaných na zahradách a v ovocných sadech (zelenina, ovoce).

Současné způsoby a intenzitu zemědělského hospodaření v řešeném území ilustrují společensko-ekonomické poměry po roce 1989, zejména nové vlastnické vztahy k půdě a všeobecné podmínky pro podnikání v oboru, které v zemědělské prvovýrobě poskytují nízkou konkurenceschopnost zemědělců na trhu s komoditami. Důsledkem těchto změn je existence místně ladem ležící orné půdy a zanedbaných travních porostů. V posledním desetiletí došlo k restrukturalizaci a značnému útlumu zemědělské činnosti, s podstatným vlivem na krajinu. Strukturální změny projevené v destrukci zemědělské výroby (živočišné i rostlinné) se promítly do struktury zemědělských pozemků (viz kap. B 9). Současný vysoký podíl trvalých travních porostů a „sezónně“ zatravněné orné půdy vytváří předpoklady pro živočišnou výrobu (chov hospodářských zvířat, především skotu, též koz a ovcí).

SUBJEKTY ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBY

Zemědělská výroba je zastoupena ve všech obcích SO ORP Liberec. Zařízení zemědělské výroby jsou evidovány v databázi ÚAP (jev A002).

Tab. 67: Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu, zdroj: ČSÚ 2015, 2019

SUBJEKTY PODNIKAJÍCÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBOLOVU				
Obec	Počet podnikatelských subjektů		Subjekty se zjištěnou aktivitou	
	2015	2019	2015	2019
Bílá	35	36	21	24
Bílý Kostel nad Nisou	16	17	5	8
Cetenov	8	8	8	7
Český Dub	55	61	34	37
Dlouhý Most	12	16	5	7
Hlavice	10	11	9	9
Hodkovice nad Mohelkou	34	36	18	21
Hrádek nad Nisou	38	64	9	31
Chotyně	12	11	6	7
Chrastava	48	55	35	38
Jablonné v Podještědí	52	62	34	38
Janovice v Podještědí	10	9	5	3
Janův Důl	4	7	1	4
Jeřmanice	8	9	3	3
Kryštofovo Údolí	7	11	5	6
Křižany	36	41	23	25
Liberec	500	546	265	293
Mníšek	25	25	18	14
Nová Ves	16	19	7	12
Oldřichov v Hájích	18	22	8	12
Osečná	30	31	17	16
Proseč pod Ještědem	15	14	15	13
Rynoltice	17	21	8	10
Stráž nad Nisou	29	29	17	14
Světlá pod Ještědem	24	22	16	15
Šimonovice	19	29	12	15
Všelibice	24	24	17	16
Zdislava	8	9	1	2
celkem	1 110	1 245	622	700

Nejvýznamnější subjekty zemědělské výroby působící v SO ORP Liberec jsou:

1. Agro Bílá a. s.
 - a. Základní údaje: sídlo Bílá,
 - b. Působnost: Bílá, Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou
 - c. Činnost: Rostlinná výroba (1150 ha), živočišný výroba textilní výroba
2. Agro Chomutice a. s.
 - a. Základní údaje: sídlo Chomutice (okres Jičín),
 - b. Působnost: Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně, (Osečná – Družcov)
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, myslivost, prodej pohonných hmot, opravy a údržba motorových vozidel, účetnické a auditorské služby, obchod
3. Farma Jítrava, JUDr. Jan Suk
 - a. Základní údaje: sídlo Jítrava,
 - b. Působnost: Jítrava, Rynoltice
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, chov koní s jízdárnou, zpracování a prodej masa

4. AGROKOMPLET 2000 Janův Důl s. r. o.
 - a. Základní údaje: sídlo Janův Důl,
 - b. Působnost: Janův Důl, Osečná, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Křižany
 - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba (chov prasat a skotu)
5. Zemědělská farma KEK s. r. o.
 - a. Základní údaje: sídlo Šimonovice, počet zaměstnanců 9
 - b. Působnost: Šimonovice, Jeřmanice
 - c. Činnost: Živočišný výroba (chov mléčného skotu), obchod se zem. produkty

Kromě výše uvedených subjektů na území působí mnoho menších firem a zemědělských podnikatelů. Tito drobní živnostníci mají podstatný vliv na utváření a údržbu venkovské krajiny. Podrobnější informace o zemědělské výrobě v jednotlivých obcích jsou dostupné v příloze E3 – ekonomický potenciál obcí.

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

LK se řadí ke krajům s vysokým podílem lesní půdy. Lesy zde zaujímají v současné době 44,1 % území. SO ORP Liberec má nižší podíl lesů (41,4 %), což je ale stále výrazně více, než je celorepublikový průměr (33,8 %).

Lesnické hospodaření je zajišťováno na základě LHP/LHO, zpracovávané v desetiletých cyklech. Charakteristika jednotlivých LHP/LHO není v ÚAP ORP Liberec řešena.

Z hlediska majetkoprávních vztahů převažují lesy ve vlastnictví státu (Lesy ČR, s. p., Vojenské lesy a statky, s. p., Správa KRNP), kdy lesnické hospodaření je většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických osob je podstatně menší (bližší údaje – viz Oblastní plány rozvoje lesů – OPRL, či jednotlivé Lesní hospodářské plány a osnovy – LHP/LHO). Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém vlastnictví. I přes poměrně nízkou výměru lesů v soukromém vlastnictví zde existuje nepříznivá struktura v jejich výměrách, kdy početně převažují vlastníci lesních majetků menších než 1 ha (průměrná výměra je menší než 3 ha). Tento způsob vlastnictví nedává příliš předpoklady efektivnějšího zhodnocení lesní půdy (vč. důsledné a včasné sanace škůdců), i přes deklarované snahy a připravenost státu podporovat sdružování vlastníků lesa do efektivních celků.

PRŮMYSL A STAVEBNICTVÍ

SO ORP Liberec lze zařadit mezi průmyslové regiony. Hlavně krajské město Liberec a území kolem hlavních rozvojových os, jako jsou komunikace I/35 a komunikace I/13 jsou průmyslovou oblastí s dlouholetou tradicí výrobních podniků, která jsou i v současné době atraktivní pro zahraniční investory. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů v průmyslu a stavebnictví podílí téměř 70 %, v počtu pracovních míst v tomto odvětví se dostáváme k 80 %, což ukazuje na dominantní postavení Liberce v celém správním obvodu ORP. Město je centrem oblasti dojížděky s významným potenciálem disponibilní pracovní síly, nabídka je charakterizována vysokým podílem dělnických profesí.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec prošel v oblasti hospodářství během posledního desetiletí výraznými strukturálními změnami. Převážně průmyslový charakter oblasti zůstal zachován, ale mezi průmyslovými odvětvími došlo k silnému útlumu tradiční textilní výroby, což ve svém důsledku znamenalo uzavření i takových firem jako byla Textilana, a. s. Liberec. V současné době patří ve správním obvodu mezi nejvýznamnější průmyslové odvětví výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový, textilní a plastikařský průmysl. Nelze opomenout i potravinářský průmysl, těžební průmysl a stavebnictví.

Tab. 68: Podnikající subjekty v průmyslu a stavebnictví, Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec (2020)

SUBJEKTY PODNIKAJÍCÍ V PRŮMYSLU A STAVEBNICTVÍ			
Odvětví	Název firmy	Obec	Počet zaměstnanců
gumárenský	Tristone Flowtech Czech Republic s. r. o.	Hrádek nad Nisou	250–499, (407)
těžební	EUROVIA Kamenolomy, a. s.	Liberec	250–499
	Pískovny Hrádek a. s. (nyní ZAPA BETON, a. s.)	Hrádek nad Nisou	25–49
textilní	Licolor a. s.	Liberec	50–99
automobilový	Magna Exteriors & Interiors (Bohemia) s. r. o.	Liberec	2000–2499 (2524)
	Denso manufacturing Czech s. r. o.	Liberec	2000–2499 (2806)
	GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a. s.	Stráž nad Nisou	250–499 (322)
	KNORR-BREMSE Systémy pro užitková vozidla ČR, s. r. o.	Stráž nad Nisou	500–999 (691)
	Monroe Czechia, s. r. o.	Hodkovice n. Mohelkou	500–999 (1085)
	Webasto Roof & Components Czech Republic	Liberec	500–999 (597)
	Benteler ČR s. r. o.	Chrastava	1500–1999 (1681)
stavebnictví	SYNER spol. s r. o.	Liberec	250–499, (347)
strojírenství	CNC TVAR s. r. o.	Stráž nad Nisou	100–199 (140)
papírenský	Drylock Technologies s. r. o.	Hrádek nad Nisou	500–999 (576)
výroba plastů	Galvanoplast Fischer Bohemia, k. s.	Liberec	250–499 (422)
	LUKOV Plast spol. s r. o.	Český Dub	250–499 (310)
kovodělný	KSM Castings CZ a. s.	Hrádek nad Nisou	500–999 (529)
	DGS Druckguss Systeme s. r. o.	Liberec	250–499 (438)

Předložená tabulka dává přehled nejvýznamnějších průmyslových výrobních podniků a stavebních firem v ORP Liberec. Je zřejmé, že největší firmy (většinou se zahraniční účastí) se zabývají výrobou dílů a příslušenství motorových vozidel.

V roce 2009 sídlilo na území ORP Liberec 91 průmyslových podniků, které zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců. ORP Liberec zaujímá v tomto směru důležité postavení v rámci Libereckého kraje, kde bylo celkem 123 takovýchto podniků.

Silná orientace průmyslu na některé sektory (jednodruhová orientace průmyslu celého ORP i kraje) – automobilový a dopravní průmysl – nese z hlediska hospodářské stability určitá rizika související se strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky po jejich výrobcích na domácích i světových trzích, což se potvrdilo při současné ekonomické krizi. Fungování a rozvoj největších podniků je spojen se zahraničními investory. Podniky s největším počtem zaměstnanců se koncentrují právě do zmiňovaných odvětví.

Do hospodářské základny a především průmyslové a drobné výroby některých obcí zasáhla významně blesková povodeň v srpnu 2010. Bylo zasaženo mnoho drobných podnikatelů s výrobními areály podél toků Jeřice a Lužické Nisy, pro některé firmy, dá se říci, byl zásah likvidační. Největší dopad ovšem mělo zastavení výroby v závodě GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a. s., která je součástí řetězce výroby automobilů. Vzhledem k závažnosti situace bylo rozhodnuto o přesunutí výroby ze záplavového území Chrastavy do průmyslové zóny SEVER v Liberci.

SLUŽBY A OBCHOD

Terciální sektor („sektor služeb“) se podílí přibližně 50 % na HDP ORP Liberec, přičemž podíl zaměstnaných v terciálním sektoru v Liberci (53 %) výrazně převyšuje stav ve většině okolních obcí. To je dáno tím, že město Liberec, jako krajské město poskytuje služby v oblasti obchodu, dopravy, bankovníctví, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních služeb, cestovního ruchu širokému okolí a většina specializovaných služeb jako je poradenství a právní služby je k dispozici pouze zde.

Rozvoj služeb a posilování jejich významu je nedílnou součástí ekonomického růstu a důrazu na znalostní a inovační ekonomiku. Zejména posílení vysokého školství tvoří základ pro prohlubování kvality služeb a růst nejen terciérního (případně kvartérního) sektoru hospodářství.

Ze sektoru služeb má v řešeném území z pohledu ekonomiky největší význam obchod a doprava. Velká nákupní centra v ORP Liberec najdeme pouze v Liberci, ve větších městech, jako je Hrádek nad Nisou a Chrastava jsou k dispozici diskontní prodejny. V roce 2008 bylo v Liberci k dispozici okolo 114 000 m² prodejních ploch a toto číslo se do dneška ještě zvýšilo. Ze závěrů Průzkumů a rozborů ÚP města Liberec (3/2008) vyplývá, že poptávka a využívání obchodní vybavenosti v Liberci je téměř nasycena a další výrazná expanze obchodních center se neočekává.

Pro rozvoj všech obcí je dále velice významný cestovní ruch. Ostatní z pohledu soudržnosti obyvatel velice důležité veřejné služby se prolínají s vymezením občanského vybavení, a proto je o nich pojednáno v kapitole B 10.

CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

Cestovní ruch patří mezi nepostradatelné dynamické faktory regionálního rozvoje i celé ekonomiky, jehož úloha neustále roste. Rozvoj cestovního ruchu má značný vliv na prosperitu měst a obcí v regionu ve všech oblastech. Přínosem je vznik nových pracovních příležitostí v zařízeních cestovního ruchu, podpora rozvoje standardních služeb a obchodu, což přináší koupěschopnou poptávku. Rozvoj cestovního ruchu vytváří tlak na investice do infrastruktury a na zvyšování péče o vzhled města, což opět vede k tvorbě pracovních příležitostí, ke zvyšování daňových příjmů a k řadě dalších pozitivních efektů.

Liberec a přilehlé obce disponují vhodnými přírodními podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu (letní, zimní sporty, agroturistika, lázeňská turistika apod.), který je třeba podporovat. Samotné město Liberec má dostatečné zázemí hodnot i zařízení pro cestovní ruch a sportovní vyžití obyvatel a návštěvníků. O cestovním ruchu je více pojednáno v samostatné kapitole B 14.

ROZMÍSTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH AKTIVIT

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je v Liberci a jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. Liberec disponuje dvěma průmyslovými zónami o rozsahu cca 120 a 60 ha, což vzhledem k vazbám na výzkum a vývoj a VŠ dává šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Ostatní města rozsahem nabízených ploch a dalším nabízeným zázemím (pracovní síly, služby atd.) mohou uspokojit spíše střední a menší investory.

Vzhledem k významnosti Liberce z hlediska podnikatelských aktivit je této lokalitě věnována zvláštní pozornost. O lokalizaci rozsáhlých průmyslových areálů rozhodovalo v 19. a na počátku 20. století využití volných ploch podél vodních toků z důvodu potřeb vody zejména pro textilní průmysl (možnost získání levné energie ve vodních elektrárnách v Kateřinském údolí, dolním centru, údolí Nisy směrem na Rochlici a Vratislavice n/N atd.) a využití blízkosti železničních tratí. Po 2. světové válce byl akceptován princip lokalizace výrobních podniků, skladů, drobných provozů a technických základů do specializovaných výrobně technických území (princip separace urbanistických funkcí), což vedlo k soustředění pracovišť na volné plochy v pásu pod Ještědem v západní části města (Ostašov, Karlinky, Františkov, Dolní Hanychov, Doubí) a k výstavbě rozsáhlých obytných komplexů ve východní části města s pracovními příležitostmi pouze v obchodu, službách a školství. Obecně vývoj v posledních desetiletích spěje od předchozí roztříštěnosti výrobních ploch v promíšení s bydlením k formování ucelených průmyslově-servisních okrsků. Pro tento proces jsou nejlepší urbanistické podmínky v západní části města, kde je dnes soustředěna většina průmyslových ploch a středních a velkých

výrobních subjektů ve městě. Hlavní rozvoj hospodářské základny města v současné době probíhá ve dvou průmyslových zónách (Doubí – Jih, Růžodol I – Sever).

V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě nelze očekávat výrazné posílení průmyslové výroby, z čehož vyplývá, že se snižuje potřeba na vymezení nových výrobních areálů, průmyslových zón. V současné době jsou specifickým problémem opuštěné areály výrobních podniků, nebo areály nevhodně umístěné (přírodní nebo technické limity), které je potřeba řešit nástroji územního plánování.

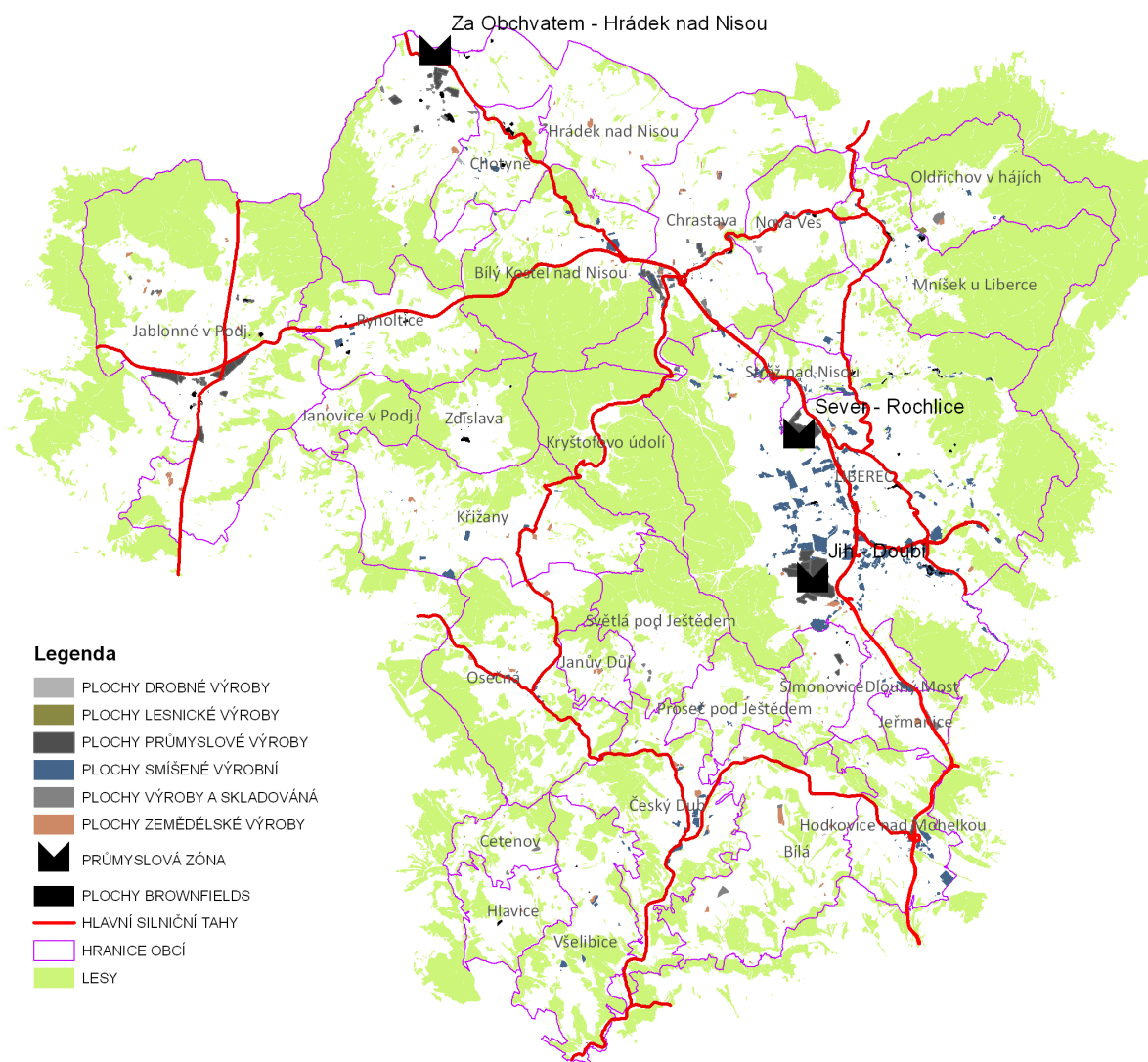
Zcela novým fenoménem přelomu tisíciletí jsou společensko-zábavní střediska, tzv. centra volného času (př. Centrum Babylon v Liberci), která integrují funkce obchodní, společensko-zábavní, tělovýchovné a nevyhýbají se i novým formám CR, jako je např. kongresová turistika. Tyto aktivity jsou jednou z možností, jak využít opuštěné staré výrobní areály v intravilánech měst, tzv. „brownfields“. O brownfields je pojednáno v samostatné podkapitole.

Přehled výměr ploch výroby v ORP Liberec dává následující tabulka. Jejich rozmístění pak schematická mapa na další straně.

Tab. 69: Plochy výroby a jejich kategorie v obcích SO ORP Liberec 2016, zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec
Vysvětlivky: VZ – zemědělská výroba, V – plochy výroby a skladování (bez rozlišení), VP – průmyslová výroba, VD – drobná výroba, SO výroba smíšená s bydlením, SV – výroba smíšená bez bydlení

PLOCHY VÝROBY							
Obec	Kategorie ploch výroby [m ²]						Celkem
	VZ	V	VP	VD	SO	SV	
Bílá	155 782	0	0	49 988	0	0	205 770
Bílý Kostel nad Nisou	29 023	0	0	0	0	72 202	101 225
Cetenov	11 604	0	0	578	0	2 568	14 750
Český Dub	87 247	0	0	0	0	204 868	292 115
Dlouhý Most	0	0	0	16 474	0	6 278	22 752
Hlavice	14 532	0	0	0	0	0	14 532
Hodkovice n. Moh.	0	0	34 002	0	0	223 846	257 848
Hrádek nad Nisou	136 241	0	360 627	0	0	145 402	642 270
Chotyně	0	11 824	0	26 728	0	78 441	105 169
Chrastava	152 413	228 814	229 439	0	0	170 222	780 888
Jablonné v Podještědí	182 024	98 540	144 825	0	0	0	425 389
Janovice v Podještědí	15 336	0	0	0	0	0	15 336
Janův Důl	30 616	0	0	0	0	730	31 346
Jeřmanice	32 464	0	0	0	0	0	32 464
Kryštofovo Údolí	0	0	0	0	0	0	0
Křižany	90 233	0	0	161 585	0	0	251 818
Liberec	158 128	0	1 667 145	13 037	0	6 261 728	8 100 038
Mníšek	7 083	12 950	22 451	15 722	0	83 642	141 848
Nová Ves	0	0	0	70 877	0	35 082	105 959
Oldřichov v Hájích	60 598	87 598	0	0	8 181	29 438	185 815
Osečná	92 165	0	0	0	0	31 247	123 412
Proseč pod Ještědem	13 738	0	0	33 429	30 131	3 732	81 030
Rynoltice	29 248	0	0	0	0	66 750	95 998
Stráž nad Nisou	3 760	0	0	0	0	202 411	206 171
Světlá pod Ještědem	0	0	0	1 736	583	0	2 319
Šimonovice	5 286	0	59 807	0	0	4 340	69 433
Všelibice	23 229	0	0	0	0	107 705	130 934
Zdílava	0	0	0	0	0	35 059	35 059
Celkem	1 174 968	439 726	2 518 296	390 154	38 895	7 765 691	12 471 688

PLOCHY VÝROBY, PRŮMYSLOVÉ ZÓNY A BROWNFIELDS V ORP LIBEREC

Obr. 23: Rozmístění ploch výroby, průmyslových zón a lokalit brownfields v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2016

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY

Centrum pro regionální rozvoj ČR (dále jen CRR ČR) vede na svých internetových stránkách v Regionálním Informačním Servisu databázi o průmyslových zónách (dále jen PZ). V této databázi byly v červnu 2009 zaneseno pro ORP Liberec 3 PZ z celkového počtu 161 PZ v ČR (informace CRR ČR k 11/2007). Základní charakteristika těchto PZ v ORP Liberec je v tabulce níže.

Tab. 70: Významné průmyslové zóny v ORP Liberec, zdroj: ÚAP LK 2015, CRR ČR 11/2007, ÚUP 9/2000

Poznámka: nevyužívané PZ jsou záměry v různém stádiu realizace a zapracování v ÚPD

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY				
Název	Obec	Plocha (ha)	Funkční náplň	Využití
Hrádek nad Nisou – Za Obchvatem (Oldřichovská)	Hrádek nad Nisou	40 (využitel. 30)	servisní zóna – lehká průmyslová výroba	využito 80 %
Liberec – průmyslová zóna Jih – Doubí	Liberec	125	výroba stavebních a obráběcích strojů, izolačních materiálů, autodoplňků, kuchyňského vybavení, spedice, datové a telekomunikační služby, logistika	Využito 95 %
Obchodní a průmyslová zóna Liberec Sever – Růžodol	Liberec	67	obchod, služby, obchodní domy, hypermarkety, prodejní sklady, integrované zařízení pro vědu a výzkum, samostatné stavby a areály pro prům. výrobu, provozovny drobné/řemeslné výroby a služeb, sklady a skladovací plochy	využito 90 %

Z tabulky výše je zřejmé, že označení PZ je zavádějící, neboť v PZ se neodehrává pouze průmyslová výroba, ale často se jedná i o jiné ekonomické aktivity. Z tohoto důvodu jsou zde PZ pojednány samostatně a nejsou součástí ploch výroby.

LOKALITY TYPU BROWNFIELDS

Brownfield je urbanistický termín označující opuštěná území s rozpadajícími se obytnými budovami, nevyužívané dopravní stavby a nefunkční průmyslové zóny. Vyznačují se často obrovskými rozměry a negativními sociálními jevy (bezdomovectví, krádeže kovů) a ekologickou zátěží. Účelem územního plánování je tyto lokality zmapovat a navrhnout jejich nové využití. Lokality brownfields jsou zvláštním případem plochy k obnově nebo opětovnému způsobu využití znehodnoceného území (přestavbové plochy), které se vyznačují skutečně funkčně nevyužívaným opuštěným územím. Do této kapitoly jsou zařazeny především nevyužívané výrobní areály.

Na území ORP Liberec se nachází celá řada nevyužívaných výrobních areálů. Vzhledem k ústupu zemědělské výroby jsou v řadě obcí venkovského charakteru opuštěné zemědělské statky. V průmyslové oblasti je celá hospodářská základna Liberecka charakterizována velkým počtem málo nebo vůbec nevyužívaných textilních, strojírenských, potravinářských, zemědělských a zčásti i stavebních areálů. Jejich využití v budoucnu je však s ohledem na jejich většinou nízkou, případně obtížně využitelnou technickou a technologickou úroveň a často velmi špatný stavební stav problematické a v řadě případů nereálné. Příkladem může být Liberec, kde plochy výrobních objektů z 18.–19. století ve stísněném údolí Černé Nisy v Kateřinkách jsou zcela nevhodné pro současné výrobní technologie (špatná dopravní dostupnost, omezené možnosti dalšího plošného rozvoje, složitý terén pro přístup v zimním období a blízkost chráněné krajinné oblasti Jizerské hory). Předpokládané využití pro různé druhy jednodušších činností jako jsou služby a drobné podnikání, popř. částečný návrat k rekreačnímu či spíše turistickému využití.

Počet brownfields (nevyužívaných nebo neefektivně využívaných lokalit) se v regionu neustále mění, některé lokality jsou buď odstraněny nebo v lepším případě již zrevitalizovány. Jiné naopak postupem času vznikají např. ukončením podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné zmapované lokality brownfields neustále aktualizovat. V rámci aktualizace ÚAP 2010 bylo provedeno dotazníkové šetření na všech obcích, kde jedním z dotazů bylo určení výskytu brownfields v obci. Tyto údaje byly konfrontovány s výstupy z průzkumu území v roce 2008 a s databází brownfields Libereckého kraje, kterou pro KÚLK spravuje Agentura regionálního rozvoje, spol. s r. o. (dále jen ARR).

Dle databáze brownfield Libereckého kraje se v ORP Liberec nachází celkem 49 lokalit z toho 26 ploch výroby. V rámci aktualizace v roce 2012 byly odlišeny plochy brownfields evidované ARR a ostatní nevyužívané výrobní plochy označené jako plochy přestavby. Do ploch přestavby jsou zahrnuty i další nevýrobní plochy. Z dotazníkového šetření a terénních průzkumů vyplynuly rozdíly oproti databázi ARR, která sice byla v roce 2015 aktualizována, přesto v ní nenajdeme některé významné plochy. V páté úplné aktualizaci byl jev A004a brownfieldy upraven podle aktuální databáze ARR (6/2020). Došlo jen k drobným změnám s tím, že na území SO ORP došlo jen k mírnému nárůstu počtu brownfieldů (55 lokalit), což je dáno novým dotazníkovým šetřením na obcích. Všechny nevyužívané výrobní i nevýrobní plochy jsou považovány za urbanistické závady a zobrazeny v problémovém výkrese.

B 13.3 Ekonomický potenciál obcí

Pro lepší charakteristiku hospodářské základny jednotlivých obcí v SO ORP Liberec a především vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí byla oslovena Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci, která vypracoval dokument „Ekonomický pilíř pro ÚAP správního obvodu obce s rozšířenou působností Liberec“. V rámci tohoto úkolu byly provedeny ekonomické analýzy obcí v ORP Liberec, které jsou ve formě pasportů obcí v příloze E.3. Závěry z tohoto dokumentu jsou použity v rozboru udržitelného rozvoje území (RURÚ). Do této kapitoly jsou zahrnuty pouze vstupní údaje ovlivňující ekonomickou úroveň a je zde stručně popsán postup hodnocení.

Zdrojem dat pro hodnocení ekonomického potenciálu rozvoje byly:

- Údaje Českého statistického úřadu
 - vybrané ukazatele ze SLDB 2011,
 - další ukazatelé na vyžádání aktuálně za roky 2007–2019,
 - data společnosti KORID LK, měsíc říjen v letech 2017, 2018 a 2019.
- Inovovaná databáze Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci <http://vyzkum.ef.tul.cz> hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje všech obcí v ČR. [Zpracováno Ekonomickou fakultou TU v Liberci v rámci projektu TA ČR, TD 010029 „Vymezení subregionů pro rozlišení a řešení sociálních a ekonomických disparit“].

Potenciál rozvoje obcí (data sledována k roku 2006, 2009, 2011, 2014 a 2018) byl zhodnocen metodickým postupem Ekonomické fakulty (do 30. 8. 2009 Hospodářské) Technické univerzity v Liberci, více viz [ŽIŽKA, M. et al. Metodika identifikace dynamiky hospodářského rozvoje obcí. Liberec: TUL, 2008. ISBN 978-80-7372-423-8].

Dle této metodiky bylo jednak stanoveno pořadí každé obce v rámci České republiky dle významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje pak byla stanovena nízká či přijatelná dynamika obce. Hlavním přínosem realizované faktorové analýzy bylo vymezení jevů, které je důležité pro hodnocení rozvoje obce sledovat. Každý jev je proto popsán ukazateli, které jej významně specifikují. Typy faktorů a jejich charakteristika pro hodnocení obcí jsou uvedeny v Tab. 71. Hodnoty ukazatelů jsou dostupné na:

<http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>.

Tab. 71: Charakteristika jednotlivých faktorů hodnocení obcí

FAKTORY HODNOCENÍ OBCÍ	
Faktor	Popis
Nezaměstnanost (zaměstnanost)	F1 = faktor MINimalizačního typu, tedy čím nižší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Výjimku tvoří ukazatel Účast voličů při volbách do PS PČR. Hodnocení tohoto ukazatele může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Atraktivita místa bydlení	F2 = faktor MAXimalizačního typu, převažují tři ukazatele maximalizačního typu oproti jednomu minimalizačnímu (průměrný věk obyvatelstva)
Osídlení	F3 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR
Věková struktura	F4 = faktor MINimalizačního typu, převažují tři ukazatele minimalizačního typu oproti dvěma maximalizačního typu (Obyvatel ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu a Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²])
Občanská vybavenost	F5 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Zvolený pohled může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Struktura ekonomiky	F6 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší Podíl aktivních subjektů ve službách tím lepší. U ukazatele Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví může opět vzniknout otázka pohledu hodnocení. V tom případě lze doporučit lokální došetření. Převažující význam má v tomto faktoru ale ukazatel Podíl aktivních subjektů ve službách, proto MAXimalizační typ.
Ekonomická aktivita	F7 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR

POZN. 1: Poměrně diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu.

POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup

maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele tím lepší stav);

minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele tím lepší stav).

Před vyhodnocením výsledků faktorové analýzy jsou blíže charakterizovány vybrané ukazatele: nezaměstnanost a vyjížďka veřejnou dopravou.

NEZAMĚŠTNANOST

Nejprve je předloženo hodnocení **ukazatele míry registrované nezaměstnanosti**. V případě míry registrované nezaměstnanosti bylo možné srovnání mezi obdobími 2009, 2011, 2014 a 2018. Nebylo ale možné srovnání s celým regionem SO ORP Liberec či Libereckým krajem.

Dále byl sledován nový **ukazatel podílu nezaměstnaných osob**, který je sledován i na národní úrovni a je možné provést srovnání i v rámci SO ORP Liberec a Libereckého kraje.

Ad 1: Míra registrované nezaměstnanosti

Z analýzy míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2009 v předchozích obdobích bylo zřejmé, že nejvyšší míry nezaměstnanosti vykazovaly obce **Zdislava, Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Dlouhý Most a Nová Ves**. Nejnižší míru nezaměstnanosti měly Hodkovice nad Mohelkou, Janův Důl a Liberec. Tab. 72 jsou uvedeny údaje ukazatele míry registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2011 a 2014.

K 31. 12. 2011:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2009 a 2011 bylo vyzorováno celkové snížení míry nezaměstnanosti v SO ORP Liberec, bylo zřejmé, že nejvyšší míry nezaměstnanosti ke konci roku 2011

vykazovaly obce: **Dlouhý Most, Janovice v Podještědí, Křižany, Nová Ves, Proseč pod Ještědem a Zdislava**. Razantní zlepšení sledovaného ukazatele míry nezaměstnanosti pod průměrnou míru registrované nezaměstnanosti v ČR v roce 2011 lze konstatovat u obcí: Cetenov a Janův Důl, Stráž nad Nisou a Všelibice. V malých obcích lze konstatovat, že zjištěné skokové změny v míře nezaměstnanosti jsou ovlivněny nízkým počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva, kdy ztráta zaměstnání u několika málo osob vyvolá razantní zvýšení míry nezaměstnanosti. Což platí i v opačném případě. U některých obcí je změna míry nezaměstnanosti ovlivněna změnou počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva (Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Stráž nad Nisou, Šimonovice). Výrazná změna míry nezaměstnanosti je proto zdůrazněna zejména u obcí, kde došlo k významnému nárůstu počtu obyvatel, např. v důsledku nové bytové výstavby (typicky suburbánní zóna Liberce).

K 31. 12. 2014:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2014 bylo vyzorováno zlepšení tohoto ukazatele u všech obcí SO ORP Liberec oproti roku 2011 s výjimkou obcí Cetenov, Kryštofovo Údolí, Stráž nad Nisou a Všelibice. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána **opět u obcí Dlouhý Most, Janovice v Podještědí, Zdislava, Křižany, Nová Ves a Proseč pod Ještědem**. V malých obcích lze konstatovat, že zjištěné skokové změny v míře nezaměstnanosti jsou ovlivněny nízkým počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva, kdy ztráta zaměstnání u několika málo osob vyvolá razantní zvýšení míry nezaměstnanosti. Což platí i v opačném případě.

K 31. 12. 2018:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2018 vyplývá **výrazné zlepšení** úrovně tohoto ukazatele **u všech obcí SO ORP** ve srovnání s rokem 2014. Příčinou byla příznivá ekonomická situace v celém národním hospodářství. S výjimkou obce Proseč pod Ještědem se v ostatních obcích nacházela míra nezaměstnanosti na minimální úrovni, často pod jedním procentem, což signalizuje nedostatek pracovních sil.

Ad 2: Podíl nezaměstnaných osob

Hodnoty ukazatele podíl nezaměstnaných osob (tj. počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na počtu osob ve věku 15–64 let) pro obce v rámci území SO ORP Liberec, jak jsou uvedeny v Tab. 73, lze porovnat s hodnotami za vyšší územní celky: pro území SO ORP Liberec i pro celý Liberecký kraj činil v roce 2018 tento podíl shodně 3,0 %. V porovnání s údaji z konce roku 2015 došlo z hlediska podílu nezaměstnaných osob za Liberecký kraj i za území SO ORP Liberec k výraznému zlepšení (k poklesu hodnoty ukazatele o více než 3 procentní body).

Na úrovni obcí v rámci SO ORP Liberec lze pozorovat, že nejnižší podíl nezaměstnaných osob na konci roku 2018 vykazovaly obce Cetenov (0 %), Bílý Kostel nad Nisou (1,2 %), Kryštofovo Údolí (1,3 %) a Všelibice (1,4 %). Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných osob v roce 2018 byl zaznamenán u obcí Rynoltice (6,3 %), Janovice v Podještědí (5,6 %), Proseč pod Ještědem (4,7 %), Křižany a Osečná (shodně 4,3 %).

Oproti předešlému období bylo zaznamenáno významné zlepšení nezaměstnanosti v obcích Cetenov (o 11,4 procentního bodu), Zdislava (o 8,1 procentního bodu), Hlavice (o 5,9 procentního bodu), Dlouhý Most (o 5,8 procentního bodu), Všelibice (o 5,4 procentního bodu) a Bílý Kostel nad Nisou (o 5,3 procentního bodu). Ke zlepšení ukazatele nezaměstnanosti však došlo u 26 obcí SO ORP. Pouze ve dvou obcích – Rynoltice a Janovice v Podještědí – se nezaměstnanost ve srovnání s rokem 2014 mírně zhoršila (nárůst zhruba o jeden procentní bod).

ÚAP SO ORP Liberec – 5. úplná aktualizace

Tab. 72: Míra nezaměstnanosti v % ve vybraných letech k 31. 12. 2014 a 2018, zdroj: *MPSV, **ČSÚ, dopočítáno na EF TUL za rok 2014, viz <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>

Název obce	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2014 [%]	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2018 [%]	Změna mezi lety 2014 a 2018 [procentní body]	Změna mezi lety 2014 a 2018	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2014 [%]	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2018 [%]	Změna mezi lety 2014 a 2018	Změna mezi lety 2014 a 2018 [procentní body]
Bílá	2,88	0,32	2,57	zlepšení	6,41	0,95	5,46	zlepšení
Bílý Kostel nad Nisou	5,18	0,93	4,25	zlepšení	2,10	0,21	1,90	zlepšení
Cetenov	5,63	0,00	5,63	zlepšení	0,00	0,00	0,00	beze změny
Český Dub	6,70	2,25	4,45	zlepšení	3,21	0,77	2,44	zlepšení
Dlouhý Most	10,30	0,52	9,78	zlepšení	2,79	0,23	2,56	zlepšení
Hlavice	5,22	1,14	4,09	zlepšení	3,73	0,43	3,30	zlepšení
Hodkovice nad Mohelkou	4,91	0,57	4,34	zlepšení	2,17	0,17	2,00	zlepšení
Hrádek nad Nisou	6,56	0,66	5,90	zlepšení	2,33	0,16	2,18	zlepšení
Chotyně	7,26	0,00	7,26	zlepšení	1,39	0,00	1,39	zlepšení
Chrastava	8,62	1,20	7,42	zlepšení	3,61	0,29	3,32	zlepšení
Jablonné v Podještědí	7,88	1,74	6,14	zlepšení	3,94	0,63	3,31	zlepšení
Janovice v Podještědí	10,45	0,00	10,45	zlepšení	4,48	0,00	4,48	zlepšení
Janův Důl	8,82	1,32	7,51	zlepšení	1,96	0,62	1,34	zlepšení
Jeřmanice	4,25	0,00	4,25	zlepšení	2,55	0,00	2,55	zlepšení
Kryštofovo Údolí	7,76	1,34	6,42	zlepšení	2,59	0,28	2,31	zlepšení
Křižany	9,85	1,90	7,95	zlepšení	4,65	0,59	4,06	zlepšení
Liberec	8,22	1,21	7,00	zlepšení	3,69	0,40	3,28	zlepšení
Mníšek	7,27	1,05	6,22	zlepšení	2,12	0,26	1,86	zlepšení
Nová Ves	9,14	1,68	7,46	zlepšení	3,45	0,35	3,10	zlepšení
Oldřichov v Hájích	7,82	0,31	7,50	zlepšení	3,61	0,13	3,47	zlepšení
Osečná	7,22	1,20	6,02	zlepšení	3,27	0,45	2,82	zlepšení
Proseč pod Ještědem	9,17	3,25	5,92	zlepšení	3,93	1,10	2,83	zlepšení
Rynoltice	7,18	1,64	5,54	zlepšení	1,13	0,39	0,74	zlepšení
Stráž nad Nisou	6,93	0,46	6,47	zlepšení	2,78	0,21	2,57	zlepšení
Světlá pod Ještědem	6,17	1,15	5,01	zlepšení	2,00	0,42	1,58	zlepšení
Šimonovice	5,81	1,31	4,50	zlepšení	2,30	0,09	2,21	zlepšení
Všelibice	7,83	1,88	5,95	zlepšení	1,57	0,36	1,21	zlepšení
Zdílava	10,99	1,74	9,25	zlepšení	5,49	0,72	4,77	zlepšení

Tab. 73: Podíl nezaměstnaných osob – obce ORP Liberec, srovnání s ukazatelem za ORP Liberec v letech 2011, 2014, 2015.

PODÍL NEZAMĚŠTNANÝCH OSOB				
Název obce	k 31. 12. 2011 [%]	k 31. 12. 2014 [%]	k 31. 12. 2015 [%]	k 31. 12. 2019 [%]
Bílá	4,6	6,5	4,6	3,2
Bílý Kostel nad Nisou	7,1	5,0	6,5	1,2
Cetenov	2,7	5,3	11,3	0,0
Český Dub	7,3	6,6	7,0	3,2
Dlouhý Most	7,2	10,3	8,0	2,2
Hlavice	7,7	5,2	8,2	2,3
Hodkovice nad Mohelkou	5,8	4,9	4,0	2,3
Hrádek nad Nisou	6,7	6,3	5,7	3,0
Chotyně	4,9	7,0	4,9	3,6
Chrastava	6,7	8,0	6,5	3,1
Jablonné v Podještědí	7,4	7,7	5,9	2,6
Janovice v Podještědí	10,8	10,0	4,5	5,6
Janův Důl	5,6	8,7	6,9	2,9
Jeřmanice	4,4	4,3	3,4	2,1
Kryštofovo Údolí	4,2	7,6	6,0	1,3
Křížany	8,8	9,6	8,4	4,3
Liberec	6,6	8,0	7,1	3,0
Mníšek	5,2	7,0	5,9	1,9
Nová Ves	11,7	8,9	7,4	3,9
Oldřichov v Hájích	6,2	7,5	5,6	3,6
Osečná	7,4	7,1	6,3	4,3
Proseč pod Ještědem	9,9	9,6	7,9	4,7
Rynoltice	7,3	7,0	5,5	6,3
Stráž nad Nisou	4,1	6,9	5,5	2,3
Světlá pod Ještědem	6,4	6,2	3,8	2,8
Šimonovice	4,0	6,1	4,9	1,9
Všelibice	3,3	7,5	6,8	1,4
Zdislava	9,9	10,2	10,4	2,3
Liberecký kraj	7,3	7,7	6,4	3,0
ORP Liberec	6,6	7,7	6,8	3,0

Legenda:

Porovnání s ukazatelem na úrovni ORP Liberec:

hodnota ukazatele více než jeden procentní bod nižší (tj. lepší) než hodnota na úrovni ORP Liberec

hodnota ukazatele o max. jeden procentní bod nižší (tj. lepší) než hodnota na úrovni ORP Liberec

hodnota rovna hodnotě na úrovni ORP Liberec

hodnota ukazatele o max. jeden procentní bod větší (tj. horší) než hodnota na úrovni ORP Liberec

hodnota ukazatele více než jeden procentní bod vyšší (tj. horší) než hodnota na úrovni ORP Liberec

VZDĚLANOST

Ekonomická úroveň je zásadně ovlivněna vzdělaností obyvatel, kterou nelze hodnotit příznivě. S výjimkou statutárního města Liberec a obcí Kryštofovo Údolí, Stráž nad Nisou a Světlá pod Ještědem je podíl obyvatelstva s vyšším a vysokoškolským vzděláním nižší než 10 %. Nejvyšší vzdělanost obyvatelstva vykazuje město Liberec, kde podíl obyvatel s vyšším a vysokoškolským vzděláním činí přes 15 %. Nejnižší vzdělanost vykazují obce Nová Ves, Janovice v Podještědí, Chotyně a Jeřmanice, kde je podíl obyvatelstva s vyšším a vysokoškolským vzděláním nižší než 4 %. Nízká vzdělanost obyvatelstva zhoršuje jeho uplatnitelnost na trhu práce a zejména v hospodářsky slabých obcích je hlavní příčinou vysoké míry nezaměstnanosti. Patnácti a víceletí občané tvořili v roce 2001 (SLBD) v ORP Liberec 84 % obyvatelstva. Z této skupiny obyvatelstva bylo cca 37 % vyučených, nebo se středoškolským vzděláním bez maturity. Lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že při novém sčítání SLBD (2011) dojde k posunu vzdělanostní struktury. Např. srovnání počtu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ČR ze SLBD v roce 1991 a SLBD v roce 2001 vykazovalo téměř 31% nárůst.

SLDB 2011:

Nejprve je nutné konstatovat, že ve většině obcí SO ORP Liberec došlo mezi lety 2001 a 2011 ke zvýšení počtu obyvatel (cca o 5 %), a to KROMĚ obcí Český Dub a Jablonné v Podještědí. V těchto obcích došlo k mírnému úbytku počtu obyvatel. Naopak k razantnímu nárůstu počtu obyvatel, a to o 65 % (z 358 obyvatel v roce 2001 na 1033 v roce 2013) došlo v obci Šimonovice.

Jak je patrné z Tab. 74, z hlediska vzdělanostní struktury lze konstatovat posun k vyššímu stupni vzdělání, a to u všech obcí SO ORP Liberec. Je však nutné konstatovat pokles počtu vzdělaných v kategorii „vyuč+SŠ bez mat.“, což odpovídá současnému trendu utlumování učebních oborů v České republice. Nedostatek vyučených odborníků v některých řemeslech je vnímán ze strany zaměstnavatelů v průmyslu jako brzda dalšího rozvoje produkce.

Počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se zvýšil mezi léty 2001 až 2011 o více než 46 %, což souvisí se zpřístupněním vysokoškolského vzdělání širšímu počtu absolventů středních škol. Obecně by se měl tento trend projevit pozitivně v zaměstnanosti obyvatelstva. Na druhé straně je nutno kriticky vnímat oborovou strukturu absolventů, neboť se zvýšil počet absolventů VŠ zejména v humanitních a společenských oborech. Počet absolventů technických oborů zůstává téměř konstantní, a tak přes celkově vyšší formální vzdělanost obyvatelstva přetrvává nedostatek technicky vzdělaných vysokoškoláků, na což upozorňují zaměstnavatelé. Uvedený problém však souvisí s celkovým nastavením vzdělanostní politiky České republiky a nelze ho bezprostředně ovlivnit na úrovni Libereckého kraje nebo SO ORP.

ÚAP SO ORP Liberec – 5. úplná aktualizace

Tab. 74: Vzdělanost za SO ORP Liberec (dle SLDB 2001 a 2011), zdroj: ČSÚ, data ze SLBD 2001, 2011

VZDĚLANOST OBYVATEL														
Název obce	obyv. 15+		bez vzdělání		ZŠ + neukončené		Vyuč + SŠ bez mat.		ÚSO+ maturita		VOŠ		VŠ	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Bílá	657	705	0	4	189	132	269	271	152	184	9	22	28	65
Bílý Kostel nad Nisou	649	728	3	3	179	117	309	353	113	158	15	17	23	43
Cetenov	99	99	0	0	34	21	39	31	20	30	4	8	2	1
Český Dub	2 425	2 466	12	14	645	521	1 026	913	552	629	63	78	122	191
Dlouhý Most	453	655	4	4	115	132	225	224	72	187	8	18	18	58
Hlavice	206	193	2	1	76	41	71	70	38	49	2	7	15	18
Hodkovice nad Mohelkou	2 167	2 367	10	38	511	416	993	951	483	616	46	80	85	183
Hrádek nad Nisou	5 996	6 267	39	53	1 833	1 516	2 662	2 596	1 123	1 337	107	144	184	267
Chotyně	679	714	6	0	197	156	340	331	102	148	11	13	14	23
Chrastava	4 779	5 016	18	29	1 330	1 095	2 112	1 947	951	1 198	83	143	231	305
Jablonné v Podještědí	3 060	3 152	12	19	928	730	1 354	1 263	555	700	59	77	94	163
Janovice v Podještědí	69	72	0	2	21	15	34	36	10	11	2	3	0	2
Janův Důl	115	127	0	0	40	23	47	50	19	30	4	6	3	12
Jeřmanice	261	371	4	2	94	63	98	119	50	115	2	13	8	48
Kryštofovo Údolí	168	256	1	1	33	42	75	91	34	65	7	14	15	35
Křižany	538	657	5	2	185	165	246	272	74	125	10	20	14	42
Liberec	83 861	88 102	248	358	16 140	13 309	29 745	26 372	23 224	25 217	3 337	3 893	9 334	13 128
Mníšek	884	1 093	9	4	213	183	386	394	194	292	25	44	42	116
Nová Ves	544	655	7	25	181	155	258	280	62	117	3	10	10	35
Oldřichov v Hájích	390	557	2	3	103	111	181	221	68	119	6	21	13	52
Osečná	798	853	3	5	200	168	340	347	192	218	18	29	28	47
Proseč pod Ještědem	229	285	1	0	57	42	104	107	56	89	4	13	7	24
Rynoltice	603	645	6	4	173	148	263	258	109	160	11	15	23	45
Stráž nad Nisou	1 469	1 762	3	5	303	236	565	568	399	551	56	71	130	250
Světlá pod Ještědem	672	753	0	1	159	109	264	268	171	233	21	34	49	88
Šimonovice	312	668	2	4	92	100	134	189	61	209	5	22	12	121
Všelibice	420	458	0	1	135	107	181	177	71	116	10	14	18	33
Zdílava	203	227	0	1	69	54	84	86	38	52	4	6	5	16
CELKEM	112 706	119 903	397	583	24 235	19 907	42 405	38 785	28 993	32 955	3 932	4 835	10 527	15 411
Podíl v %	100	100	0	0	22	17	38	32	26	27	3	4	9	13

VÝZNAMNÁ ZNALOSTNÍ ODVĚTVÍ NA ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC

Dalším klíčovým parametrem pro rozvoj regionu vedle vzdělanosti jsou inovační aktivity ekonomických subjektů. Jak konstatovala i studie z roku 2013 „Ekonomika, podnikatelské prostředí a trh práce“ zpracovaná pro Magistrát statutárního města Liberec, mezi slabé stránky na Liberecku patří skutečnost, že *investice proudí do oborů s nízkou přidanou hodnotou a zavádění inovací ve firmách je výrazně omezeno nedostatkem nejen finančních zdrojů* (s. 64 studie). Na základě tohoto zjištění byla dále provedena analýza, která se zaměřila na vyhodnocení inovačních aktivit podle převažujícího předmětu podnikání firem. Analyzována byla ta odvětví, které jsou v obcích SO ORP dominantní, a to z hlediska počtu zaměstnanců. Dalším hlediskem bylo, zda se jedná o klíčová odvětví pro inovace (tzv. znalostní odvětví). ČSÚ pro statistiku inovací používá klasifikaci znalostních odvětví založenou na dvouúrovňové úrovni členění klasifikace CZ-NACE r2. Sledování inovačních aktivit se provádí v České republice pomocí dotazníkového šetření pod označením TI, a to opakovaně vždy za dvouleté období. Zdrojová anonymizovaná mikrodata pro sledování inovačních aktivit byla pořízena od ČSÚ, a to z výzkumného šetření, které se uskutečnilo v letech 2011 (období let 2008–2010), 2013 (období let 2010–2012), 2015 (období let 2012–2014) a 2017 (období let 2014–2016) pod názvem Dotazník o inovacích (dále také TI 2010, TI 2012, TI 2014, TI 2016). Mikrodata za rok 2019 nejsou dostupná. Jako klíčová odvětví pro inovace byla specifikována technologicky vyspělá odvětví vymezená na základě klasifikace CZ-NACE r2 (více viz příloha A metodiky).

Jak uvádí ČSÚ, největší podíl inovujících podniků je evidován v odvětví činností informačních technologií, telekomunikačních činnostech a zpracovatelském průmyslu. Nejméně v odvětví dopravy a skladování, těžby a dobývání. Předkládané hodnocení nejprve poskytuje přehled dominantních odvětví v obcích SO ORP (jedná se o odvětví, která převažují ve firmách s největším počtem zaměstnanců v dané obci).

Tab. 75 ukazuje znalostní odvětví, která byla identifikována v obcích SO ORP Liberec u firem s významným počtem zaměstnanců. Proto se např. u Liberce jedná o odvětví velkých firem a u některých obcí např. Bílá se jedná o firmy malé.

Tab. 75: Přehled znalostních odvětví významných firem obcí SO ORP Liberec, zdroj: vlastní šetření

ZNALOSTNÍ ODVĚTVÍ VÝZNAMNÝCH FIREM	
Obec	Znalostní odvětví v převažujícím předmětu podnikání nejvýznamnějších firem dle kódu CZ-NACE
Bílá	139 – Výroba konfekčního textilu 289 – Výroba ostatních strojů pro speciální účely
Bílý Kostel nad Nisou	494 – Silniční nákladní doprava
Cetenov	161 – Výroba pilařská a impregnace dřeva
Český Dub	222 – Výroba ostatních plastových výrobků 256 – Obrábění
Dlouhý Most	310 – Výroba ostatního nábytku
Hlavice	494 – Nákladní silniční doprava
Hodkovice nad Mohelkou	293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Hrádek nad Nisou	221 – Výroba pryžových výrobků 245 – Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů
Chotyně	204 – Výroba mýdel a detergentů 252 – Výroba radiátorů a kotlů k ústřednímu topení
Chrastava	282 – Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení 289 – Výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Jablonné v Podještědí	259 – Výroba drátěných výrobků, řetězů a pružin 281 – Výroba ostatních čerpadel a kompresorů
Janovice v Podještědí	494 – Silniční nákladní doprava
Janův Důl	222 – Výroba ostatních plastových výrobků
Jeřmanice	461 – Zprostředkování obchodu v oblasti stavebnictví
Kryštofovo Údolí	–
Křižany	107 – Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
Liberec	081 – Provoz pískoven a štěrkopískoven, těžba jílu a kaolinu 107 – Výroba pekařských výrobků 222 – Výroba ostatních plastových výrobků 245 – Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů 263 – Výroba komunikačních chladicích a klimatizačních zařízení 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla 493 – Městská a příměstská pozemní osobní doprava
Mníšek	256 – Povrchová úprava a zušlechťování kovů 494 – Silniční nákladní doprava
Nová Ves	236 – Výroba betonových výrobků pro stavební účely
Oldřichov v Hájích	161 – Výroba pilařská a impregnace dřeva 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Osečná	494 – Silniční nákladní doprava
Proseč pod Ještědem	–
Rynoltice	381 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
Stráž nad Nisou	293 – Výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Světlá pod Ještědem	162 – Výroba ostatních výrobků stavebního truhlářství a tesařství 222 – Výroba plastových výrobků 251 – Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
Šimonovice	494 – Silniční nákladní doprava
Všelibice	222 – Výroba plastových výrobků
Zdílava	–

V obcích SO ORP Liberec se nacházejí významné zaměstnavatelské firmy, které dle svého převažujícího (hlavního) předmětu podnikání působí v tzv. znalostním odvětví. Nejvíce se jedná o firmy ve zpracovatelském průmyslu, dále o firmy v oblasti dopravy a skladování, kde se v případě malých obcí jedná převážně o silniční dopravu, v Liberci pak také o městskou a příměstskou pozemní osobní

dopravu. Dalším znalostním odvětvím je těžba a dobývání, zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi.

VYJÍŽDKA VEŘEJNOU DOPRAVOU (IDOL)

Vzhledem k zastaralosti dat o vyjížděci mezi obcemi ze SLDB 2011 byla jako náhradní řešení použita data o cestách mezi zónami IDS IDOL veřejnou dopravou. Na základě konzultací s pracovníky KORID LK byl zvolen měsíc říjen, který v rámci roku vykazuje nejmenší ovlivnění sezónními výkyvy. K dispozici byla data za říjny 2017, 2018 a 2019. Data obsahují cesty mezi všemi zónami IDS IDOL. Zpravidla jedna zóna odpovídá jedné obci, některé obce jsou však rozděleny do několika zón (v takovém případě byly údaje za všechny zóny v rámci jedné obce sumarizovány) nebo některé menší obce jsou přiřazeny do sousední zóny (v takovém případě vyjížděku z obce nelze stanovit).

Níže uvedené tabulky (Tab. 76 a Tab. 77) udávají absolutní počet denně vyjíždějících z obce veřejnou dopravou a podíl vztažený k počtu obyvatel v daném roce. Dále jsou uvedeny nejvýše tři nejvýznamnější směry vyjížděky a podíl vyjížděky do těchto směrů (z celkového počtu vyjíždějících ve druhém sloupci).

Ve druhém sloupci je uveden celkový počet vyjíždějících osob z obce veřejnou dopravou do všech směrů v Libereckém kraji. Procento udává podíl vyjíždějících osob k počtu obyvatel k 31. 12. 2019. V dalších sloupcích jsou nejvýznamnější proudy (směry) vyjížděky, vztažené k celkovému počtu vyjíždějících osob.

Uvedeny jsou přepravní proudy s denní intenzitou vyjížděky obyvatel větší než 5 %.

Metodické poznámky:

- Vyjížděka zahrnuje pouze cestující používající tarif IDOL, nikoli cestující používající vlastní tarify ČD a trilex (ovlivňuje zejména statistiku vyjížděky z Bílého Kostela, Chotyně, Hrádku n. N.). V případě obsluhy území obce pouze linkovou autobusovou dopravou jsou údaje přesné.
- Časové jízdenky rozpočítány na ekvivalent 22 dnů.
- Dlouhý Most a Jeřmanice jsou součástí jedné zóny.
- Proseč pod Ještědem je součástí zóny Bílá – Vlčetín.
- Stráž nad Nisou a Šimonovice jsou součástí zóny Liberec – vyjížděku nelze z dat IDOL stanovit, ale vzhledem k obsluze území MHD Liberec je zřejmá vyjížděka do Liberce.
- Zóna Kryštofovo Údolí zahrnuje pouze vlakové spojení. MHD zajíždějící do obce je součástí zóny Liberec.

Pro větší přehlednost byla data za jednotlivé roky agregována do jedné tabulky, viz **Chyba! Nenalezen droj odkazů..** Z této tabulky vyplývá, že jednotlivé směry vyjížděky v čase jsou poměrně stabilní. U malých obcí (Cetenov, Hlavice, Janovice v Podještědí, Kryštofovo Údolí), kde řádově vyjíždějí veřejnou dopravou jednotky obyvatel, může změna směru vyjížděky u jednotlivce ovlivnit souhrnná čísla. Významnější změny směrů vyjížděky jsou vyznačeny v tabulce žlutě. Z tabulky také vyplývá, jak se mění intenzita vyjížděky veřejnou dopravou z obcí v čase. Zatímco u některých obcí počet vyjíždějících veřejnou dopravou klesá (Dlouhý Most a Jeřmanice, Nová Ves, Hrádek nad Nisou), u většiny obcí je počet vyjíždějících stabilní nebo dokonce mírně rostoucí (Jablonné v Podještědí, Světlá pod Ještědem, Liberec). **Klesající počty mohou indikovat nevyhovující intenzitu či směrové a časové vedení spojů.**

Hlavním **centrem dojížděky** pro většinu obcí ORP je **Liberec**. V oblasti Podještědí je to také **Český Dub** (pro obce Bílá, Cetenov, Hlavice, Proseč pod Ještědem a Všelibice). Lokálními centry dojížděky jsou Hrádek nad Nisou (pro obec Chotyně) a Jablonné v Podještědí (pro Janovice v Podještědí).

U některých obcí, viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, byla identifikována významná mobilita v rámci země dané obce – jedná se například o dojíždku z místních částí obce (Český Dub, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou).

Tab. 76: Hlavní směry vyjíždky z obcí v letech 2017–2019 (měsíc říjen)

HLAVNÍ SMĚRY VYJÍŽDKY Z OBCÍ				
Obec	Vyjíždka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
Dlouhý Most a Jeřmanice	182	Liberec (66 %)	Jablonec (23 %)	Hodkovice (5 %)
	152	Liberec (69 %)	Jablonec (14 %)	Hodkovice (12 %)
	139	Liberec (72 %)	Jablonec (15 %)	Hodkovice (8 %)
Proseč pod Ještědem	71	Liberec (41 %)	Český Dub (33 %)	Rychnov (16 %)
	72	Český Dub (41 %)	Liberec (29 %)	Rychnov (22 %)
	68	Český Dub (39 %)	Liberec (39 %)	Rychnov (19 %)
Nová Ves	150	Liberec (70 %)	Chrastava (25 %)	
	131	Liberec (60 %)	Chrastava (33 %)	
	108	Liberec (63 %)	Chrastava (29 %)	
Janův Důl	22	Liberec (80 %)	Osečná (14 %)	
	13	Liberec (64 %)	Osečná (34 %)	
	16	Liberec (53 %)	Osečná (39 %)	
Jablonné v Podještědí	536	Liberec (43 %)	Česká Lípa (8 %)	
	507	Liberec (45 %)	Česká Lípa (8 %)	
	543	Liberec (45 %)	Česká Lípa (9 %)	
Janovice v Podještědí	4	Jablonné (59 %)	Liberec (30 %)	
	4	Jablonné (45 %)	Liberec (31 %)	
	4	Liberec (56 %)	Jablonné (28 %)	
Bílá	70	Český Dub (32 %)	Liberec (26 %)	Hodkovice (22 %)
	67	Český Dub (38 %)	Hodkovice (26 %)	Liberec (21 %)
	72	Český Dub (36 %)	Liberec (26 %)	Hodkovice (23 %)
Bílý Kostel nad Nisou	49	Liberec (45 %)	Chrastava (37 %)	
	43	Liberec (49 %)	Chrastava (31 %)	
	42	Liberec (43 %)	Chrastava (33 %)	
Cetenov	5	Český Dub (42 %)	Hlavice (32 %)	
	5	Český Dub (40 %)	Hlavice (40 %)	
	4	Český Dub (50 %)	Hlavice (33 %)	
Český Dub	222	Liberec (29 %)	Světlá (11 %)	Hodkovice (9 %)
	183	Liberec (36 %)	Hodkovice (12 %)	Světlá (11 %)
	218	Liberec (32 %)	Světlá (10 %)	Hodkovice (10 %)
Hlavice	10	Všelibice (33 %)	Český Dub (32 %)	Cetenov (21 %)
	7	Cetenov (35 %)	Český Dub (33 %)	Všelibice (29 %)
	6	Český Dub (53 %)	Cetenov (21 %)	Všelibice (21 %)
Hodkovice nad Mohelkou	240	Liberec (50 %)	Turnov (11 %)	Český Dub (8 %)
	279	Liberec (44 %)	Turnov (12 %)	Český Dub (9 %)
	272	Liberec (45 %)	Turnov (12 %)	Český Dub (9 %)
Hrádek nad Nisou	221	Liberec (15 %)	Chrastava (11 %)	
	202	Liberec (18 %)	Chrastava (10 %)	
	189	Liberec (18 %)	Chrastava (11 %)	
Chotyně	57	Hrádek (38 %)	Liberec (21 %)	Chrastava (12 %)
	53	Hrádek (45 %)	Liberec (23 %)	Chrastava (9 %)
	52	Hrádek (40 %)	Liberec (26 %)	Chrastava (11 %)
Chrastava	396	Liberec (59 %)		
	391	Liberec (60 %)		
	370	Liberec (62 %)		
Kryštofovo Údolí	4	Liberec (78 %)		
	6	Liberec (90 %)		
	6	Liberec (86 %)		
Křižany	97	Liberec (35 %)	Dubnice (7 %)	
	109	Liberec (33 %)	Dubnice (5 %)	
	90	Liberec (34 %)	Dubnice (5 %)	
Mníšek	121	Liberec (60 %)	Oldřichov (7 %)	

HLAVNÍ SMĚRY VYJÍŽDKY Z OBCÍ				
Obec	Vyjíždka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
	120	Liberec (62 %)	Oldřichov (12 %)	
	119	Liberec (62 %)	Oldřichov (11 %)	
Oldřichov v Hájích	28	Liberec (51 %)	Mníšek (39 %)	
	38	Liberec (45 %)	Mníšek (39 %)	Raspenava (6 %)
	38	Liberec (53 %)	Mníšek (38 %)	
Osečná	156	Liberec (29 %)	Stráž p. R. (12 %)	Český Dub (9 %)
	151	Liberec (33 %)	Stráž p. R. (11 %)	Český Dub (7 %)
	147	Liberec (36 %)	Český Dub (12 %)	Stráž p. R. (11 %)
Rynoltice	68	Liberec (54 %)	Jablonné (18 %)	Hrádek (13 %)
	63	Liberec (60 %)	Jablonné (15 %)	Hrádek (8 %)
	70	Liberec (53 %)	Jablonné (16 %)	Hrádek (8 %)
Světlá pod Ještědem	77	Liberec (53 %)	Český Dub (26 %)	
	82	Liberec (54 %)	Český Dub (24 %)	Osečná (7 %)
	100	Liberec (55 %)	Český Dub (24 %)	Osečná (5 %)
Všelibice	25	Český Dub (43 %)	Hlavice (18 %)	Liberec (5 %)
	21	Český Dub (49 %)	Hlavice (12 %)	Liberec (6 %)
	18	Český Dub (50 %)	Hlavice (14 %)	Liberec (7 %)
Zdislava	16	Liberec (49 %)	Křižany (40 %)	
	15	Liberec (56 %)	Křižany (25 %)	Česká Lípa (11 %)
	14	Liberec (55 %)	Česká Lípa (18 %)	Křižany (16 %)
Liberec	2 773	Jablonec (9 %)	Chrastava (8 %)	Turnov (7 %)
	3 115	Jablonec (12 %)	Turnov (7 %)	Frydlant (7 %)
	3 346	Jablonec (12 %)	Turnov (7 %)	Frydlant (7 %)

Tab. 77: Obce s významnou mobilitou v rámci území obce (podíl cest v rámci obce v letech 2017–2019)

VÝZNAMNÁ MOBILITA V RÁMCI OBCE			
Obec	2017	2018	2019
Jablonné v Podještědí	22 %	23 %	22 %
Český Dub	25 %	24 %	22 %
Hodkovice nad Mohelkou	9 %	7 %	5 %
Hrádek nad Nisou	53 %	49 %	45 %
Chrastava	21 %	18 %	20 %
Křižany	25 %	24 %	25 %
Mníšek	21 %	14 %	14 %
Osečná	37 %	35 %	30 %
Všelibice	24 %	29 %	22 %
Liberec	6 %	6 %	6 %

B 13.4 Disponibilní příjem obyvatel – postavení ORP Liberec v rámci Libereckého kraje a České republiky (2018)

Průměrný disponibilní příjem na obyvatele v rámci ORP Liberec v r. 2018 činil **184 064 Kč**, o **6,52 %** více než v předcházejícím roce. Celkový přehled výši disponibilních příjmů obyvatel v ORP Liberec ve vztahu k průměrnému disponibilnímu příjmu za Liberecký kraj ukazuje Obr. 24. Průměrný disponibilní příjem přepočtený na obyvatele ORP Liberec patří mezi vyšší nejen v Libereckém kraji, ale také v rámci České republiky. Příjmy obyvatel obcí ORP Liberec jsou v průměru o 6,34 % vyšší než v Libereckém kraji a o nepatrných 0,14 % vyšší než je celorepublikový průměr.

Obr. 25 dokumentuje postavení ORP Liberec v rámci ČR, kde jsou jednotlivá ORP zařazena do čtyř příjmových kvartilů³. ORP Liberec patří do skupiny II. příjmového kvartilu, podobně jako sousední ORP Turnov. Zbývající ORP Libereckého kraje jsou zařazeny do III. příjmového kvartilu či dokonce mezi

³ I. kvartil reprezentuje ¼ obyvatel žijících v obcích s nejvyššími příjmy, analogicky II. III. a IV. kvartil reprezentuje druhou, třetí a čtvrtou čtvrtinu obyvatel obcí v sestupném pořadí výše disponibilních příjmů přepočtených na obyvatele obce.

oblasti, kde žije IV. příjmová skupina obyvatel ČR s nejnižšími disponibilními příjmy, tj. IV. kvartilu (ORP Frýdlant, ORP Semily a ORP Železný Brod).

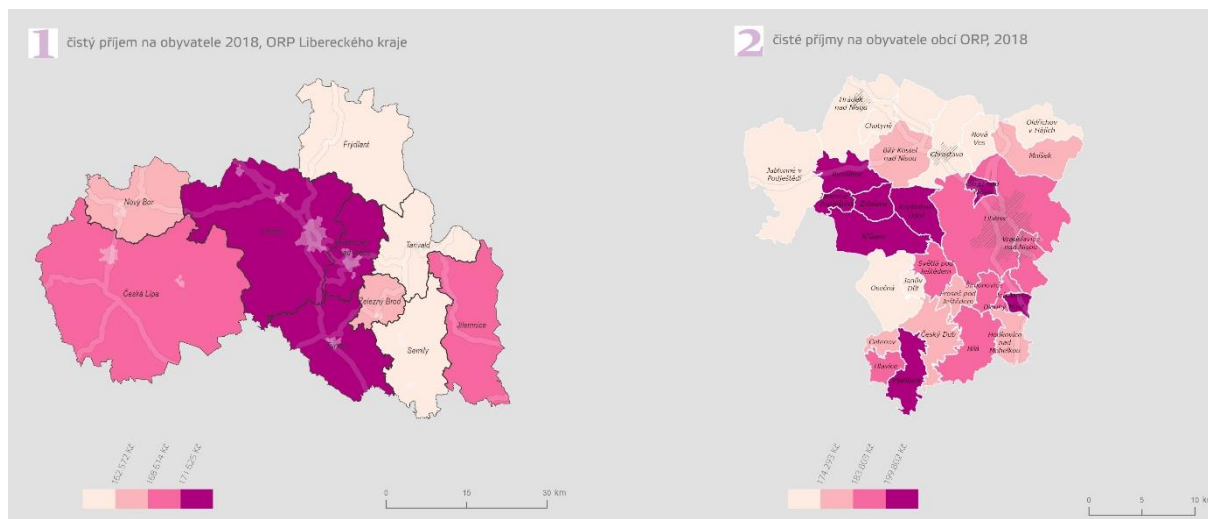
Celkově lze říci, že se v roce 2018 meziročně **snížily příjmové (socio-ekonomické) disparity mezi obcemi v rámci ORP**, a to v průměru o **14,73 %**, resp. variační koeficient klesl meziročně o 14,73 %. Jinak řečeno **disponibilní příjem obyvatel v socio-ekonomicky slabších obcích rostl rychleji než v obcích s vyššími průměrnými disponibilními příjmy**.

Příjmy ze závislé činnosti (platy a mzdy) tvoří 66,35 % disponibilního příjmu obyvatel ORP Liberec. Podíl příjmů ze závislé činnosti za Liberecký kraj je mírně nižší a činí 65,55 %, prakticky na stejné hodnotě je ve srovnání s ČR (66,34 %). Příjmy ze závislé činnosti v ORP Liberec meziročně vzrostly o 8,81 %, tj. mírně pomaleji než v Libereckém kraji (9,63 %) i ČR (9,78 %).

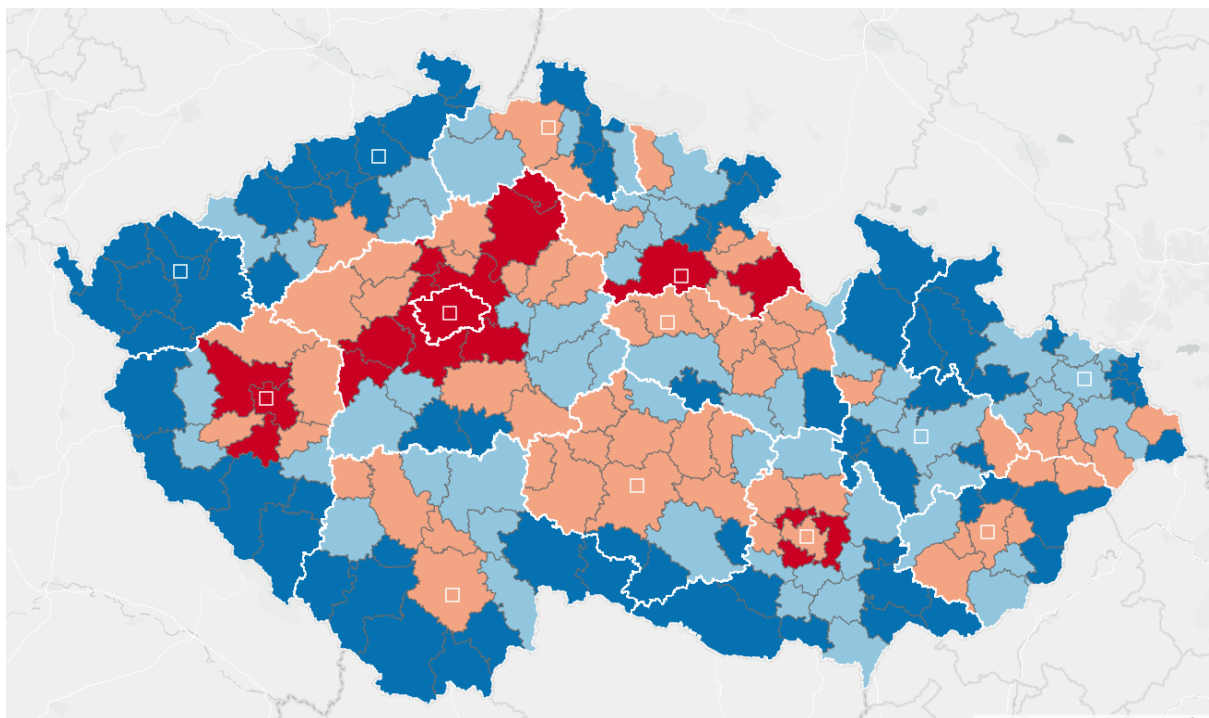
Příjmy ze samostatně výdělečné činnosti podnikatelů – fyzických osob tvoří 7,35 % disponibilního příjmu obyvatel ORP Liberec. Podíl příjmů osob samostatně výdělečně činných za Liberecký kraj je mírně vyšší a činí 7,52 %, podobně je tomu i za celou ČR (7,60 %). Příjmy ze samostatně výdělečné činnosti v ORP Liberec meziročně vzrostly o 7,49 %, tj. mírně rychleji než v Libereckém kraji (6,9 %) a mírně pomaleji než v celé ČR (7,84 %).

Vyplacené **nepojistné sociální dávky** (tj. dávky státní sociální podpory a pěstounské péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvky na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a podpory v nezaměstnanosti) tvoří **3,56 %** disponibilního příjmu obyvatel ORP Liberec. Údaj za ORP Liberec je podprůměrný oproti vyplaceným nepojistným sociálním dávkám na obyvatele Libereckého kraje (3,62 %) a mírně nadprůměrný ve srovnání s ČR (3,44 %). Vyplacené nepojistné sociální dávky v ORP Liberec meziročně výrazněji **poklesly o 1,91 %**, zatímco podíl vyplacených pojistných dávek mírně vzrostl jak v Libereckém kraji (0,04 %), tak v rámci ČR (0,95 %).

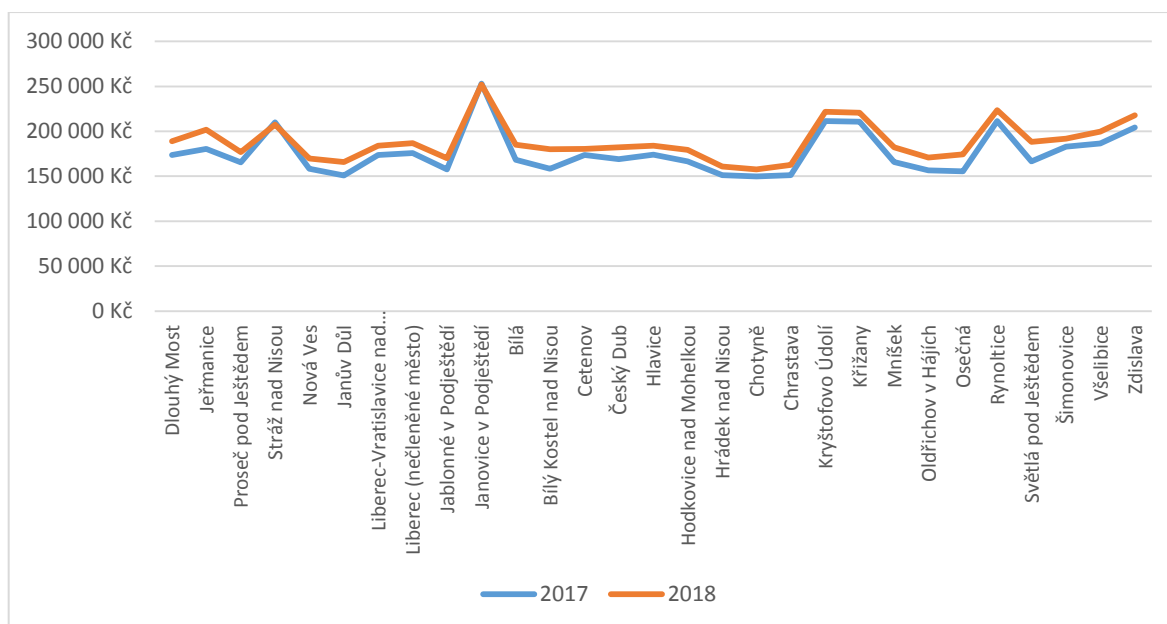
Struktura disponibilního příjmu obyvatel ORP Liberec, ve srovnání s údaji za Liberecký kraj a ČR je uvedena na Obr. 24.

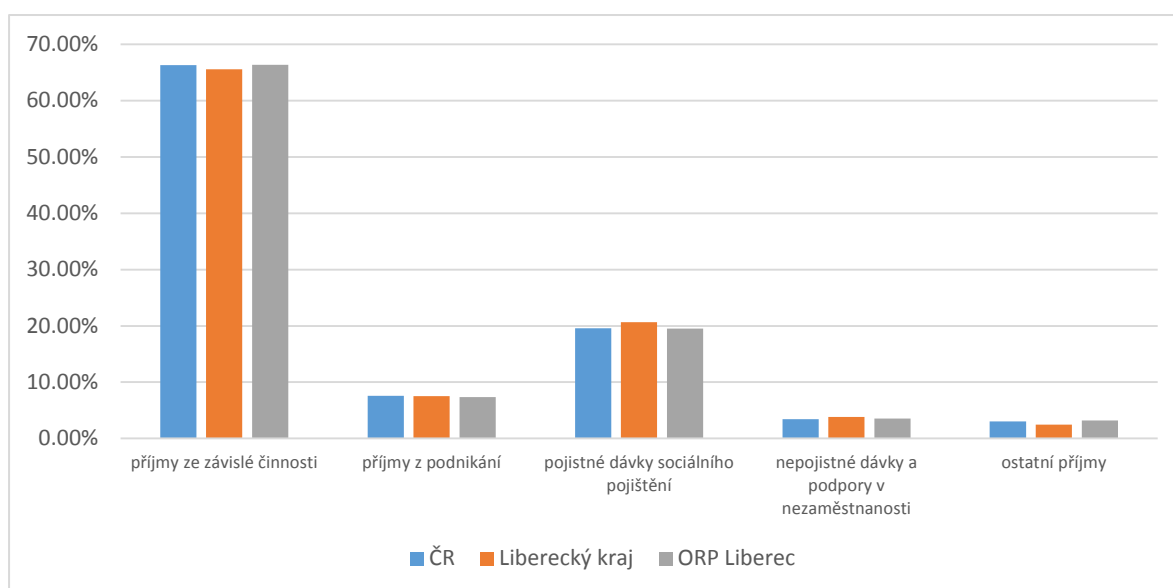
Obr. 24: Disponibilní příjem přepočtený na obyvatele ORP Liberec v rámci Libereckého kraje (1) a v obcích v rámci ORP Liberec (2). Zdroj: vlastní výpočty na základě dat GFŘ ČR (2018), ÚP ČR (2018), ČSSZ (2018), MPSV ČR (2018), MF ČR (2018), ČSÚ (2018) a MV ČR (2018), RUIAN ČÚZK (2020), výstup projektu TL01000303 „Využití Big Data pro vyhodnocení socioekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategií regionálního rozvoje 2021+“

Obr. 25: Kategorizace ORP dle příjmových kvartilů v rámci ČR. Zdroj: vlastní výpočty na základě dat GFŘ ČR (2018), ÚP ČR (2018), ČSSZ (2018), MPSV ČR (2018), MF ČR (2018), ČSÚ (2018) a MV ČR (2018), RUIAN ČÚZK (2020), výstup projektu TL01000303 „Využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+“

Graf 4: Vývoj disponibilních příjmů přepočtených na obyvatele v obcích ORP Liberec v letech 2007–2018, zdroj: vlastní zpracování

Graf 5: Struktura disponibilních příjmů obyvatel ORP Liberec, ve srovnání s údaji za Liberecký kraj a ČR, zdroj: vlastní zpracování

B 13.5 Hodnocení dopadu epidemie COVID-19 na ekonomické subjekty

Nejprve byla zpracována prvotní analýza vybraných ekonomických subjektů v obcích SO ORP Liberec (viz individuální data) se zaměřením na indikátor COVID. Údaje byly vztaženy k 1. 9. 2020. Pro každou obec byla poté zjištěna mediánová hodnota normalizovaného skóre indikátoru COVID, tedy prostřední hodnota ze souboru vzestupně uspořádaných hodnot indikátoru všech ekonomických subjektů v obci, pro které byla hodnota indikátoru známa. Z důvodu citlivosti individuálních dat ekonomických subjektů lze zveřejnit jen souhrnné hodnocení za jednotlivé obce.

Ve více než pětině obcí byl ekonomický subjekt s mediánovou hodnotou indikátoru klasifikován jako „Zvýhodněn“ nastalou situací (s hodnotou indikátoru 70, konkrétně v obcích Cetenov, Hlavice a Všelibice; 63 v obcích Bílá, Křižany a Proseč pod Ještědem). Naopak v kategorii „Znevýhodněn“ nastalou situací, byť na její horní hranici s hodnotu indikátoru 40, se z tohoto hlediska umístily obce Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí a Kryštofovo Údolí. Ostatní obce v ORP Liberec byly zařazeny do kategorie „Neutrální“ vliv.

V listech obcí jsou u jednotlivých ekonomických subjektů uvedeny mj. informace o hodnotě indikátoru za září 2020, barevným zvýrazněním je vyznačena příslušnost do hodnoticích kategorií, dále je uveden rozdíl v hodnotě indikátoru COVID daného subjektu oproti mediánové hodnotě dané obce. Nedílnou součástí analýzy je uvedení konkrétních markerů, tedy existence pozitivních či negativních signálů. Hodnoty markerů jsou nenormalizované.

Z tabulky vyplývá, že ekonomika většiny území SO ORP není zatím epidemií COVID výrazně zasažena. Zhoršení situace lze očekávat zejména v obcích s vyšším zastoupením ubytovacích, stravovacích služeb a zařízení cestovního ruchu. Naopak zanedbatelné dopady jsou v obcích se silným veřejným sektorem (státní úřady, školy), se subjekty v oblasti zemědělství (silná domácí poptávka) a u firem, které vlastní své provozní objekty (možnost použít jako záruku na úvěr).

Tab. 78: Mediány indikátoru COVID pro obce SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování na základě databáze společnosti BizMachine s. r. o.

Obec	Medián indikátoru COVID 09/2020
Cetenov	70
Hlavice	70
Všelibice	70
Bílá	63
Křižany	63
Proseč pod Ještědem	63
Janův Důl	55
Bílý Kostel nad Nisou	49
Český Dub	49
Dlouhý Most	49
Hodkovice nad	49
Jeřmanice	49
Liberec	49
Mníšek	49
Osečná	49
Stráž nad Nisou	49
Světlá pod Ještědem	49
Šimonovice	49
Chrastava	47
Nová Ves	47
Oldřichov v Hájích	47
Hrádek nad Nisou	45
Chotyně	45
Zdislava	43,5
Jablonné v Podještědí	40
Janovice v Podještědí	40
Kryštofovo Údolí	40
Rynoltice	40

B 13.6 Záměry na provedení změn v území

Z ÚAP LK nevyplývají žádné záměry na území ORP Liberec.

B 14 Rekreační a cestovní ruch

Přírodní a krajinné podmínky cestovního ruchu jsou v ORP Liberec výjimečně příznivé. Geomorfologicky pestré, hornaté a zalesněné území vytváří optimální podmínky pro rozvoj řady forem CR s vhodnými terény pro sjezdové a běžecké lyžování, pěší i cykloturistiku a jiné přírodní aktivity např. horolezectví (Jizerské hory), paragliding (Ještěd). Pro letní pobytovou rekreaci lze využít rekreačních vodních ploch (Kristýna, Fojtka).

Význam z hlediska atraktivity mají v ORP Liberec kulturně-historické památky jako např. **hrad Grabštejn, zámek Lemberk, horský hotel a vysílač Ještěd**. Množství památek v území řadí ORP mezi významnější v rámci ČR. Kromě památkově chráněných objektů se v ORP nalézá i množství dalších historicky cenných památek lidové architektury (podstávkové a hrázdné domy), technických památek a sakrálních staveb. V území působí řada muzeí a galerií, několik divadel, botanická a zoologická zahrada.

B 14.1 Turistické oblasti a nejvýznamnější turistické cíle

Území ČR bylo Českou centrálou CR – **CzechTourism (CzT)** pro potřeby vyjádření a sledování problematiky CR (marketingové potřeby) rozděleno na 14 marketingových turistických regionů. ORP Liberec patří do regionu Český sever. Region **Český sever** byl rozdělen v roce 2005 na dva regiony: 1) Českolipsko a 2) Jizerské hory a Frýdlantsko (což bylo akceptováno i CzT). Oba regiony zasahují na území ORP.

Obr. 26: Marketingové turistické regiony zasahující do LK, Zdroj: KÚ LK odbor OKPPCR

V Programu rozvoje CR LK z roku 2003 (PRCRLK 2003) byly turistické regiony Libereckého kraje rozděleny na 7 oblastí. Na území ORP zasahují 2 oblasti Lužické hory a Ještědský hřbet a Jizerské hory.

Dále uvádíme nejvýznamnější turistické cíle.

LUŽICKÉ HORY A JEŠTĚSKÝ HRBET

Grabštejn – goticko-renesanční hrad s válcovou věží, hezký výhled na Trojmezí (ČR, Polsko, Německo). Renesanční kaple s původními freskami, expozice zpracování drahých kamenů a stará kovárna. Ve sklepení zpřístupněný začátek takzvané tajné chodby.

Český dub – ve východním křídle zámku v roce 1991 znovuobjeveny prostory johanitské komendy sv. Zdislavy ze 13. století, historický unikát v českých zemích. Přístupná románská kaple, románsko-gotická síň a menší sál konventu. Muzeum K. Světlé.

Ještěd – jedna z dominant severních Čech (1012 m), 90 m vysoký moderní televizní vysílač s vyhlídkovou restaurací a hotelem. Stavba patří k nejlepším dobovým ukázkám architektury sledující směr humanizované techniky. Její tvar i kultivovaný technicismus detailů navozují poetické asociace se světem sci-fi, zároveň však věž jedinečně reaguje na krajinný kontext, na kuželovitý vrchol hory Ještěd, jemuž dodává elegantní aerodynamickou špičku. V tomto spojení technicismu se smyslem pro přírodní prostředí zaujímá věž jedinečné místo v celé české i střeoevropské architektuře své doby. Nejvyšší část slouží radiokomunikacím, v dolních podlažích je vyhlídková restaurace a hotel. Z Liberce vede na Ještěd kabinová lanovka, na úbočí sportovní areál se skokanskými můstky. Výhled na Orlické hory, Krkonoše, Jizerské hory, bývá vidět i pražský Petřín.

Kryštofovo údolí – obec dochovaná v podobě ze začátku 20. století, roubené, hrázděné i kamenné horské chalupy, oblíbené výletní místo. V místní hospodě lidové betlémy, u obce 30 m vysoký železniční viadukt (1903).

Zámek Lemberk – kdysi strážní pomezí hrad na Žitavské obchodní stezce, nyní barokně-renesanční zámek. Nejznámější obyvatelkou hradu byla sv. Zdislava, manželka zakladatele hradu a patronka chudých a nemocných. Pod zámkem Zdislavina studánka s léčivou vodou.

Jablóně v Podještědí – vrcholně barokní bazilika sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Postavena na přelomu 17. a 18. století při příležitosti blahořečení Zdislavy z Lemberka, její ostatky uloženy v kryptě.

Světlá pod Ještědem – jméno obce si zvolila za pseudonym spisovatelka Karolína Světlá (1830–1899), manželka zdejšího rodáka P. Mužáka. Pravidelně sem jezdila na letní byt, na náměty z okolí vytvořila řadu románů.

Bredovský zámek – raně barokní, klasicistně upravený letohrádek, původně součást zámku Lemberk. Expozice Lužické hory, zahrada se sochařskou výzdobou.

JIZERSKÉ HORY

Liberec – krajské město pod Ještědem, zajímavá historická i moderní architektura. Botanická zahrada s rozsáhlou sbírkou rododendronů, zoologická zahrada s chovem vzácných bílých tygrů, unikátní aquapark Babylon.

B 14.2 Střediska cestovního ruchu

V rámci jednotlivých oblastí a podoblastí CR byla v ZÚR LK na základě expertně vyhodnocených podkladů při zohlednění územních podmínek provedena hierarchická regionalizace středisek CR a byly vymezeny následující kategorie středisek CR (viz Tab. 79):

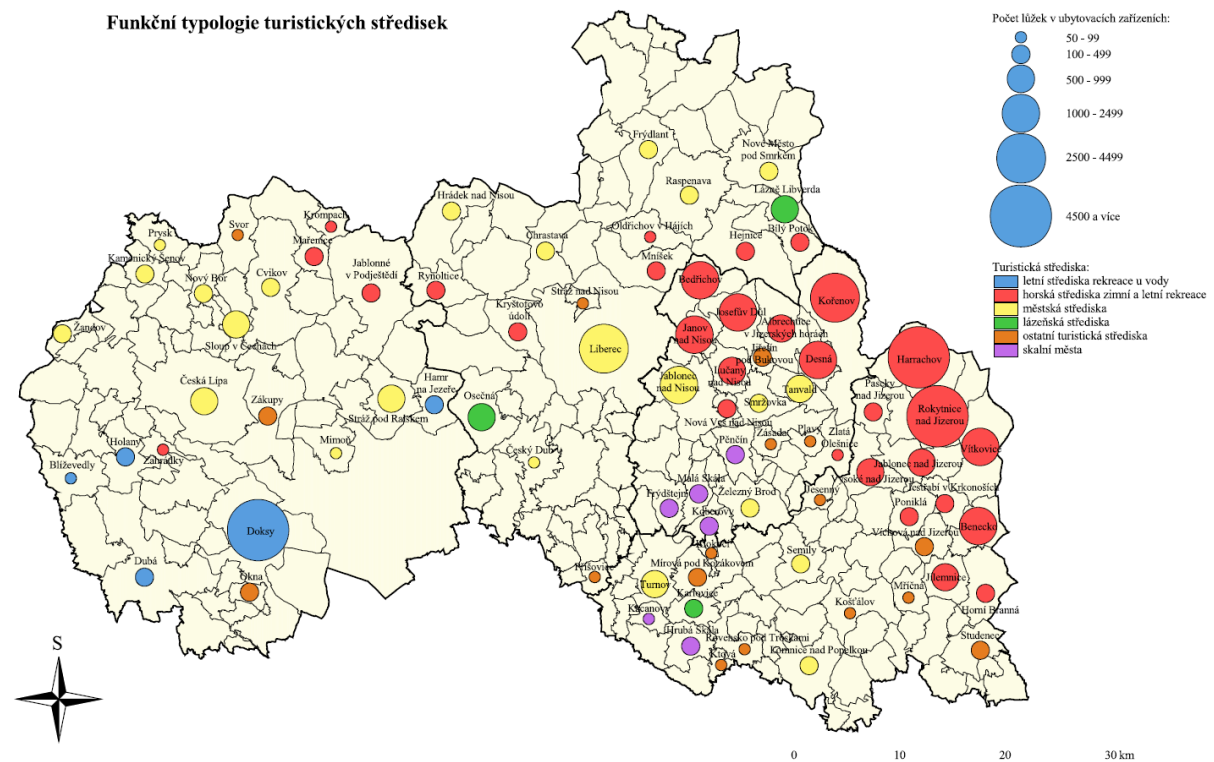
1. úroveň: **Polyfunkční střediska CR (PSCR)**
2. úroveň: **Nástupní a obslužná centra (NOC)**
3. úroveň: **Střediska CR (SCR) a Příměstská střediska rekreace (PSR)**

Kategorizace středisek CR přispívá k systémovému přístupu k rozvoji CR a ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu využívání potenciálu rozvoje CR v regionech, čímž naplňuje prioritu č. 4 – Vytváření organizační struktury CR uvedené v Konceptci státní politiky CR v ČR 2014–2020.

Tab. 79: Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR, zdroj: Dokumentace ÚAP LK 2017

STŘEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU			
Oblast CR	Podoblast CR	Obec/sdružení obcí	Kategorie
Lužické hory a Ještědský hřbet	Hrádecko-Chrastavsko	Rynoltice	SCR
		Hrádek nad Nisou	PSCR
		Kryštofovo Údolí	PSR
	Podještědí	Křižany	PSR
		Osečná	SCR
		Světlá pod Ještědem	SCR
		Český Dub	PSCR
Novoborsko	Jablonné v Podještědí	PSCR	
Jizerské hory	Jizerské hory	Mníšek	PSR
	Liberecko	Liberec	PSCR

V PRCLK 2007–2013 byla v rámci 4. úrovně regionalizace vymezena turistická střediska zařazená do následujících funkčních typů: horská střediska zimní a letní rekreace, letní střediska rekreace u vody, historická města národního významu, historická města nadregionálního významu, ostatní města, lázeňská střediska, ostatní turistická střediska, přírodní atraktivity / skalní města, jeskyně) a nejvýznamnější střediska druhého bydlení (viz Obr. 27).

Obr. 27: Funkční typologie turistických středisek, zdroj: PRCLK, 2007–2013.

B 14.3 Turistická informační centra

Pro podporu cestovního ruchu jsou zřízena turistická informační centra. V Liberci jsou 2 informační centra. Hlavní na nám. Dr. E. Beneše v nové budově magistrátu, druhé je v kulturním středisku 101010

ve Vratislavicích nad Nisou, to je zaměřeno spíše na kulturní a sportovní akce. Další turistická (městská) informační centra jsou v Jablonném v Podještědí, Chrastavě, a Hrádku nad Nisou, které má jméno Brána Trojzemí a slouží pro území mikroregionu 3 sousedních států.

B 14.4 Pěší a cyklistické turistické trasy

Sít značených pěších turistických tras a naučných stezek je na územím ORP Liberec poměrně hustá. Propojuje přírodní zajímavosti, kulturní památky a turistické atrakce. Z naučných stezek jmenujme **NS Mojžíšův pramen – Císařský kámen**, **NS Karlovské bučiny**, **Lesní NS Harcov a NS Ještědské vápence** na území Liberce, **NS Po stopách Karolíny Světlé a NS Terasy Ještědu** na území Světlé pod Ještědem, **NS Oldřichovské bučiny a Včelí NS** v Oldřichově v Hájích, **NS K pramenům** v Osečné a **mezinárodní NS Lužické a Žitavské hory**, která vede přes území 3 obcí (Hrádek nad Nisou, Rynoltice a Jablonné v Podještědí). Pěší turistické trasy procházejí všemi obcemi v řešeném území a jsou zobrazeny ve výkresu hodnot.

Správním územím ORP Liberec prochází následující **značené cykloturistické trasy**:

Tab. 80: Přehled cyklotras na území SO ORP Liberec, zdroj: KČT

CYKLOTRASY V SO ORP LIBEREC			
Číslo cyklotrasy	Třída	Průběh cyklotrasy v ORP Liberec	Délka úseku trasy v ORP (km)
14, 14A	II.	Hrádek nad Nisou, Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou, Stráž nad Nisou, Liberec, Šimonovice, Proseč pod Ještědem, Bílá, Český Dub	63,8
21, 21A	II.	Chrastava, Liberec, Kryštofovo Údolí, Křižany, Jablonné v Podještědí	32,7
22	II.	Oldřichov v Hájích, Nová Ves, Mníšek, Chrastava	19,8
25	II.	Hrádek nad Nisou, Rynoltice, Zdislava, Křižany, Osečná, Cetenov	37,5
241, 241A	III.	Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí	11,2
3006		Liberec, Stráž nad Nisou, Mníšek, Oldřichov v Hájích	18,9
3007	IV.	Liberec, Kryštofovo Údolí, Křižany, Osečná	20,5
3007A	IV.	Dlouhý Most, Šimonovice, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Liberec,	9,6
3016A	IV.	Oldřichov v Hájích	0,03
3019	IV.	Mníšek	8,1
3020	IV.	Liberec	8,1
3024	IV.	Oldřichov v Hájích	2,1
3028	IV.	Mníšek, Liberec	2,6
3036	IV.	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice	28,9
3037	IV.	Liberec	1,0
3038	IV.	Jeřmanice	1,2
3039	IV.	Hrádek nad Nisou, Chrastava, Nová Ves	16,1
3044	IV.	Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou	9,2
3045	IV.	Jablonné v Podještědí	1,4
3046	IV.	Zdislava, Janovice v Podještědí, Křižany	11,9
3047	IV.	Hodkovice nad Mohelkou	0,6
3048	IV.	Cetenov, Hlavice, Všelibice	11,1
3049	IV.	Osečná, Janův Důl, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Bílá	17,4
3050	IV.	Český Dub, Všelibice, Osečná	13,8
3060	IV.	Jablonné v Podještědí	3,1
3069	IV.	Kryštofovo Údolí, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně	17,2

Územím prochází několik dálkových cyklotras, z nichž nejnámější je mezinárodní dálková cyklotrasa **Odra – Nisa**, která je na našem území vedena pod č. 14 s vedlejší větví 14A. Celková délka této cyklotrasy, která vede od pramene Lužické Nisy až do polského Štětína je 630 km. Na území ORP se jedná o 63 km s jedním nedořešeným úsekem mezi Chotyní a Bílým Kostel nad Nisou. Další významné dálkové cyklotrasy najdeme pod číslem **21 (21A) Hřensko – Liberec** a **25 Krušné hory – Litvínov – Litoměřice – Liberecko**. Obě mají v řešeném území délku přes 30 km. V SO ORP je i mnoho místních

cyklotras (IV. třídy, které propojují všechny známé turistické cíle. Největší hustota cyklotras je v Liberci, Hrádku nad Nisou a Osečné

Vzhledem k tomu, že je Liberec považován za město sportu a v okolí měst jsou dobré přírodní podmínky a zajímavá krajina je zde cyklistická doprava hodně rozšířená. Ve většině případů se ovšem jedná o rekreační a sportovní cyklistiku ve volné přírodě. V území je i několik cyklostezek oddělených od motorové dopravy, které jsou vhodné také pro in-line brusle. Jedná o Cyklomagistrálu Ploučnice, cyklotrasu Oldřichov – Mníšek a úseky dálkové cyklotrasy Odra–Nisa v Liberci, Chrastavě, Bílém Kostele a v Hrádku nad Nisou, kde jsou i další cyklotrasy okolo rekreačního střediska Kristýna. Také ve správním centru Liberci se neustále budují nové cyklotrasy, nebo alespoň pruhy pro cyklisty. Vzhledem k náročnému terénu a prostorovým parametrům současných komunikací je to ale obtížné.

B 14.5 Rekreační zařízení

Krom rekreace aktivní je ve většině obcích v ORP Liberec silné zastoupení objektů i pro pasivní rekreaci. Je zde tedy plno rekreačních objektů dojíždějících na víkendy a v ORP se tím zvedá počet potenciálních uživatelů území. Tento předpoklad podporuje v několika obcích i vysoký počet trvale neobydlených domů (staré usedlosti, rekreačních chaty a chalupy). V okolí měst se také hojně vyskytuje pasivní rekreace, kterou představují četné zahrádkářské kolonie. Vysoký zájem o rekreaci je dán silným přírodním pilířem, přítomností značných ploch lesů, přírodně cenných lokalit (CHKO Jizerské Hory CHKO Lužické Hory, Přírodní park Ještěd a další maloplošná chráněná území). Krom těchto chráněných ploch jsou zde vyhlášeny na mnoha místech i evropsky významné lokality NATURA 2000. Díky těmto důvodům roste atraktivita území a přitahuje obyvatele ČR k trávení volného času v ORP Liberec. Oblíbenost pobytu v zdejší krajině podporuje i hustá síť turistických a cyklistických tras (viz výše).

Tab. 81: Počty rekreačních a ubytovacích zařízení v ORP, zdroj: ČSÚ 2019, SLDB 2011, terénní průzkum 2020

REKREAČNÍ A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ		
Obec	Objekty sloužící k rekreaci	Počet hromadných ubytovacích zařízení
Bílá	78	–
Bílý Kostel nad Nisou	9	2
Cetenov	14	1
Český Dub	140	3
Dlouhý Most	14	1
Hlavice	49	1
Hodkovice nad Mohelkou	21	2
Hrádek nad Nisou	39	8
Chotyně	9	2
Chrastava	31	3
Jablonné v Podještědí	57	8
Janovice v Podještědí	12	–
Janův Důl	22	1
Jeřmanice	11	–
Kryštofovo Údolí	160	5
Křižany	50	4
Liberec	130	48
Mníšek	22	1
Nová Ves	16	–
Oldřichov v Hájích	67	3
Osečná	71	6
Proseč pod Ještědem	77	1
Rynoltice	70	5
Stráž nad Nisou	1	1
Světlá pod Ještědem	162	4
Šimonovice	10	2

REKREAČNÍ A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ		
Obec	Objekty sloužící k rekreaci	Počet hromadných ubytovacích zařízení
Všelibice	86	–
Zdislava	23	1
ORP celkem	1451	113

B 14.6 Lázeňství

LÁZNĚ KUNDRATICE

Jsou to jedny z nestarších lázní v České republice. K léčbě pohybového ústrojí používají tradiční přírodní léčivý zdroj sirnoželezitou slatinu. Lázně Kundratice poskytují svým hostům procedury, které působí velice příznivě při následujících onemocněních: reumatická artritida, Morbus Bechtěrev, funkční poruchy páteře (blokady páteře), chronické ploténkové syndromy a stavy po operaci plotének, arthrosy, spondylosy, spondylarthrosy, porušené pohybové stereotypy, svalový rheumatismus, onemocnění svalů, šlach a puvázek, a to zánětlivého, toxického i traumatického původu. Nosným léčebným programem jsou koupele v přírodní léčivé sirnoželezité slatině a tato léčba je podle potřeby doplňována různými typy masáží, koupelemi jehličnatými, sirnými, jodovými, perličkovými, vodoléčbou a mnoha dalšími procedurami včetně akupunktury, plynopunktury, kryotherapie a chiropraxe. Ubytování hostů je zajištěno ve dvoulůžkových pokojích s příslušenstvím. Stravování pacientů probíhá, včetně dietního, též přímo v léčebně.

Lázně Kundratice jsou vzdáleny 20 km od města Liberce v obci Osečná.

B 14.7 Rekreace u vody

Území SO ORP Liberec neprotéká žádná významná řeka, přesto zde vzhledem častým povodním v podhorském terénu byla na začátku 20. století vybudována soustava přehrad, které měly riziko povodní výrazně snížit. Některé z přehrad postavené původně k jinému účelu dnes slouží k rekreaci u vody: **Fojtka, Liberecká přehrada**, (Mlýnice). Nejvýznamnější přírodní vodní plochou vhodnou ke koupání je bývalý zatopený lom **Kristýna** v Hrádku nad Nisou. Tato lokalita s kempem a komerční občanskou vybaveností je velmi oblíbená a láká velké množství návštěvníků z širokého okolí. Další možností přírodního koupání jsou rybníky Chrástenský v Osečné a Vesecký v Liberci.

Na území SO ORP je také několik koupališť. V Liberci jsou 3 – Sluníčko ve Vratislavicích, Vápenka a Lesní koupaliště. Z okolních obcí jsou koupalištěm vybaveny Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub, Chrastava Jablonné v Podještědí a Světlá pod Ještědem – Hoření Paseky.

B 14.8 Rekreční potenciál

Hodnota přírodního rekreačního potenciálu je na území SO ORP srovnatelná s hodnotou za Liberecký kraj a je výrazně vyšší než v rámci celé ČR. Nejvyšší přírodní rekreační potenciál vykazují obce Kryštofovo Údolí (96,4 %), Oldřichov v Hájích (95 %) a Mníšek (93,7 %). Nejnižší přírodní rekreační potenciál je naopak v obcích Chotyně (42,1 %) a Hrádek nad Nisou (53,7 %).

Tab. 82: Rekreční potenciál obcí v SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ k 31. 12. 2019

REKREAČNÍ POTENCIÁL OBCÍ						
Obec	Trvalé travní porosty (ha)	Lesní půda (ha)	Vodní plochy (ha)	Zahrady (ha)	Celk. výměra (ha)	Rekreční potenciál (%)
Bílá	573,1	822,6	16,1	58,5	2 630,0	55,9
Bílý Kostel nad Nisou	309,2	1 613,9	23,1	47,6	2 573,4	77,5
Cetenov	134,3	218,0	13,1	15,4	605,1	62,9
Český Dub	588,1	855,5	18,5	80,7	2 257,3	68,3
Dlouhý Most	237,4	53,1	3,0	23,9	444,4	71,4

REKREAČNÍ POTENCIÁL OBCÍ						
Obec	Trvalé travní porosty (ha)	Lesní půda (ha)	Vodní plochy (ha)	Zahrady (ha)	Celk. výměra (ha)	Rekreační potenciál (%)
Hlavice	174,8	256,4	6,5	24,1	827,0	55,8
Hodkovice nad Mohelkou	394,1	368,7	12,4	55,1	1 349,3	61,5
Hrádek nad Nisou	930,1	1 440,0	47,5	187,9	4 854,6	53,7
Chotyně	175,4	165,2	15,8	24,3	904,3	42,1
Chrastava	940,5	666,4	37,1	94,3	2 746,4	63,3
Jablonné v Podještědí	1 468,5	2 468,5	97,1	78,1	5 786,9	71,1
Janovice v Podještědí	119,0	359,5	3,5	3,4	633,9	76,6
Janův Důl	128,4	153,8	2,9	12,1	455,4	65,3
Jeřmanice	190,2	67,5	1,2	18,0	437,6	63,3
Kryštofovo Údolí	113,8	1 524,9	3,3	30,4	1 734,0	96,4
Křížany	1 450,6	947,4	23,9	49,1	2 857,9	86,5
Liberec	1 952,0	4 240,9	94,6	911,2	10 608,7	67,9
Mníšek	544,2	1 802,8	12,5	24,9	2 544,1	93,7
Nová Ves	412,2	403,1	10,3	15,5	1 234,4	68,1
Oldřichov v Hájích	339,3	1 176,7	8,4	19,2	1 624,6	95,0
Osečná	393,0	1 262,6	27,2	36,6	2 805,2	61,3
Proseč pod Ještědem	363,5	245,6	4,0	43,4	838,0	78,3
Rynoltice	446,6	661,0	11,7	40,6	1 772,4	65,4
Stráž nad Nisou	107,0	89,8	5,2	68,1	453,2	59,6
Světlá pod Ještědem	278,4	775,4	1,2	65,9	1 319,5	84,9
Šimonovice	261,4	180,7	2,0	26,2	719,0	65,4
Všelibice	323,4	755,7	4,5	67,6	1 844,5	62,4
Zdislava	284,6	524,6	4,5	19,9	980,1	85,1
SO ORP Liberec	387,4	2 451,3	258,9	244,7	57 841,1	69,8
Liberecký kraj	67 927,9	141 205,2	4 829,5	7 742,9	221 705,5	70,1

B 14.9 Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry lze zařadit všechny návrhové plochy pro sport a aktivní rekreaci vymezené v územně plánovacích dokumentacích jednotlivých obcí v ORP Liberec. Dále i záměry z nadřazené dokumentace (ÚAP LK).

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2017

- multifunkční turistické koridory:
 - D39 – Ploučnice
 - D40 – Lužická Nisa
 - D42 – Nová Hřebenovka
 - D73 – Sv. Zdislava
- cyklokoridory
 - C1 – Dálková trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice
 - C3 – Dálková trasa č. 20: Zelená cyklotrasa Odra–Nisa
 - C4 – Dálková trasa č. 25: "MODO" Most – Doksy (–Hrádek n. N.) v úseku hranice LK–Doksy
 - C5 – Tematický cyklokoridor – Cyklostezka Svaté Zdislavy
 - C6 – Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Liberec – Frýdlant
 - C11 – Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Jablonec n. N – Jeřmanice/Hodkovice n. M. a úsek Paceřice – Přepeře/Turnov

- Mezinárodní turistické pěší koridory (MN_P)
 - MN_P_E3 Istanbul – mys Sv. Vincent (hranice LK – Harrachov – Liberec – Mařenice – hranice ČR)

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy tělovýchovy a sportu – návrh z ÚPD či záměr z rozpracované ÚPD a z průzkumů území.
- Cyklotrasy, hipostezky a naučné stezky z ÚPD nebo z průzkumů území.
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 15 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Ochrana obyvatelstva představuje plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany. Jedná se tedy o plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích jak nevojenského, tak vojenského charakteru.

Úkoly ochrany obyvatelstva jsou legislativně řešeny zejména zákonem o Integrovaném záchranném systému (IZS), který mimo jiné vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Zároveň zákon stanoví základní rozsah úkolů a působností v systému ochrany obyvatelstva, který je definován jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Současná definice však zdaleka neodráží všechny úkoly, které jsou v běžné praxi řešeny mimořádných událostí a krizových situacích realizovány. Jedná se například o problematiku informování obyvatelstva o vzniku mimořádné události či krizové situace nebo preventivně výchovnou činnost.

Pro efektivní řešení mimořádných událostí a krizových situací je nezbytné disponovat dostatečným množstvím odborně vyškoleného personálu, který bude schopen svých znalostí aktivně využít za účelem minimalizace dopadů události. Stěžejními silami pro řešení mimořádných událostí a krizových situací jsou zejména:

- základní složky IZS,
- ostatní složky IZS,
- členové příslušných krizových štábů,
- právnické a podnikající fyzické osoby,
- nestátní neziskové organizace,
- dobrovolníci.

Činnost jednotlivých sil je možno rozdělit do nasazení v rámci následujících stupňů řízení:

- strategická (na úrovni představitele správního orgánu v daném území podporovaného krizovým štábem),
- operační (na úrovni spolupráce operačních středisek základních složek IZS koordinované operačním a informačním střediskem IZS) a
- taktická (na úrovni velitele zásahu řídicího zásah a koordinujícího složky IZS).

IZS je vybudován k přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a krizových situacích, což je jeden z úkolů ochrany obyvatelstva. Jde o systém spolupráce složek IZS a jejich koordinovaný postup při přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Zdroj: Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, Ministerstvo vnitra

B 15.1 Objekty pro ochranu a bezpečnost státu

Na území SO ORP Liberec je evidováno 9 strategických objektů Ministerstva obrany ČR důležité pro obranu státu včetně vymezených zájmových území:

- Obec Chotyně: Centrum vojenská kynologie Grabštejn, objekty 04-32-01 a 04-32-02
- Město Liberec: 31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany – dolní kasárna, 04-10-01
- Město Liberec: horní kasárna, objekt 04-10-02

- Město Liberec: Krajské vojenské velitelství Liberec, objekt 04-10-04
- Město Liberec: Vojenský výcvikový prostor Radčice, 04-10-06
- Město Liberec: další objekty 04-10-03 (Růžodol I), 04-10-09, 04-10-11 (Horní Růžodol – zařízení pro sport)

Objekt důležitý pro obranu státu je nutno respektovat ve smyslu § 29 odst. 2 písm. A) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, vymezené území MO ve smyslu § 175 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Údaje o území poskytovaná Ministerstvem obrany v rámci jevu č. 107 je třeba akceptovat ve smyslu § 19 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.

V rámci územního plánování se jedná o plochy specifické určené pro obranu státu vyžadující zvláštních podmínek ochrany – §19 vyhlášky č. 501/2006 Sb., v platném znění, zastavitelné (objekty a zařízeními Ministerstva obrany) s vymezeným zájmovým územím MO (přesahujícím hranici vojenského objektu nebo vojenského areálu – plochu specifickou).

Zájmové území Ministerstva obrany je vymezeným územím, ve kterém lze umístit a povolit stavbu pouze na základě závazného stanoviska Ministerstva obrany v souladu s ustanovením § 175 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v znění pozdějších předpisů. Zájmové území Ministerstva obrany vč. Tzv. ohroženého prostoru je nutno ve veřejném zájmu na zajištění obrany státu vždy zapracovat jako nadregionální limit v území do koordinačního výkresu územně plánovací dokumentace a respektovat při rozhodování v území.

V ploše objektů důležitých pro obranu státu (vojenských areálů) nelze situovat prvky USES důvodu omezujících regulativů kolidujících s veřejným zájmem na zajištění obrany a bezpečnosti státu s plánovaným rozvojem strategické posádky.

B 15.2 Objekty Policie ČR, civilní obrany, požární ochrany

Na území SO ORP Liberec se nacházejí:

Objekty Policie ČR, předané Ministerstvem vnitra v obcích:

- Liberec:
 - Krajské ředitelství policie Libereckého kraje, Pastýřská č. p. 589, Liberec 1
 - Kynologické středisko, Ostašovská 573, Růžodol I
 - Obvodní oddělení Liberec město, Vápenka, Vesec, Vratislavice nad Nisou
- Český Dub – obvodní oddělení
- Hodkovice nad Mohelkou – obvodní oddělení
- Hrádek nad Nisou – obvodní oddělení
- Chrastava – obvodní oddělení

Objekty městské policie: Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí

Objekty požární ochrany:

- Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje:
 - Krajské ředitelství – Barvířská 29, Liberec 1
 - Požární stanice Liberec (Šumavská ul.), Jablonné v Podještědí (Lidická ul.)
 - Sklad Machnín – Stará 61

- Jednotky dobrovolných hasičů obce s vyššími pravomocemi – v 12 obcích SO ORP a 7 městských částech Liberce, kromě měst to jsou obce Chotyně, Křižany, Světlá pod Ještědem, Rynoltice a Všelibice
- Jednotky dobrovolných hasičů – ve všech ostatních obcích kromě Cetenova, Hlavice a Janova Dolu, kde JPO chybí.
- Zařízení varovné signalizace (sirény, místní rozhlas)
- Jednotný systém varování a vyrozumění – poskytovatel Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR
 - Vysílač Ještědka, ochranné pásmo 500 m
 - Zařízení Master I, II; PSD, ochranné pásmo 500 m

Objekty civilní ochrany:

- 4x stálý úkryt – město Liberec

B 15.3 Zóna havarijního plánování

Na území SO ORP Liberec nezasahují vymezené zóny havarijního plánování pro objekty nebo zařízení typu B, v nichž se skladuje nebo zpracovává nebezpečná látka v množství takovém, že může mít vliv na závažnou havárii s rozsahem přesahujícím území podniku a s vážně ohrožujícím vlivem na život a zdraví lidí, zvířat a na životní prostředí, nebo jen vliv s velkou majetkovou újmou. Kousek za hranicí ORP (obce Jablonné v Podještědí) je vnější zóna havarijního plánování podniku Diamo s. p. Stráž pod Ralskem, kde je skladován kapalný chlór a amoniak.

B 15.4 Krizové řízení SO ORP Liberec

Krizové řízení je souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činnosti prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení.

Krizové řízení zajišťuje ochranu obyvatelstva při mimořádné události, jako jsou živelní pohromy /záplavy, povodně, požáry, vichřice, apod./, havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí a další, které mohou ohrozit životy a zdraví obyvatel a způsobit velké škody na materiálních hodnotách.

Dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., byl pro Liberecký kraj zpracován Krizový plán obsahující souhrn krizových opatření a postupů, které kraj zpracovává k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti. HZS Libereckého kraje jsou pak zpracovány na základě zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení krizové plány pro jednotlivá ORP. Krizové řízení má v ORP Liberce na starosti Oddělení krizového řízení. Dokumenty tohoto oddělení jsou dostupné zde:

<https://www.liberec.cz/cz/obcan/urad/odbory-magistratu/odbor-vnitrnich-veci/oddeleni-krizoveho-rizeni/ukoly-useku-krizoveho-rizeni-pozarni-ochrany/pripravenost-mimoradne-udalosti-provadeni-zachrannych-likvidacnich-praci-ochrana-obyvatelstva/>

B 16 Přehled záměrů na provedení změn v území a jejich vyhodnocení

B 16.1 Záměry nadmístního významu ze ZÚR a ÚAP LK

Tab. 83: Přehled záměrů nadmístního významu v SO ORP Liberec

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
KORIDOR VEŘEJNÉ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY			
D2A	silniční – Hrádek nad Nisou, silnice R35 (rezerva rozšíření na čtyřproudou silnici)	Bílý Kostel n. N., Hrádek n. N., Chotyně	V ÚP zpřesněno, na hranici obcí Hrádek a Chotyně na sebe koridor nenavazuje – chyba v novém ÚP Hrádek umístěním koridoru na opačnou stranu od stávající silnice I/35
D08B	silnice I/13, úsek Krásná Studánka – Dětrichov	Liberec, Mníšek, Nová Ves	V ZÚR D08 (část do Krásné Studánky realizována), koridor ZÚR neodpovídá aktuální studii ŘSD, více variant – v aktualizaci ZÚR zohlednit aktuální průběh V ÚP Liberec a Nová Ves mimo vymezený koridor, řešeno v novém návrhu ÚP
D4/2A	silnice I/13, Kunratice u Cvikova – Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn
D4/3	silnice I/13, obchvat Lvová	Jablonné v Podještědí, Rynoltice	V ÚP Jablonné v P. upřesněno, v ÚP Rynoltice chybí – doplnit v novém ÚP
D11A	silnice I/14, úsek Liberec – Jablonec nad Nisou	Liberec	zrealizováno
D16A	silnice II/272, úsek Liberec – Osečná (Družcov)	Janův Důl, Křižany Liberec, Osečná, Světlá p. J.	V ZÚR koridor D16, který byl územní studií zpřesněn (vybrána varianta s krátkým tunelem). Zaneseno pouze do ÚP Světlá pod Ještědem, v ÚP Liberec a Křižany původní řešení, které se neshoduje se ZÚR, resp. ÚAP LK. V aktualizaci ZÚR zohlednit aktuální trasu koridoru, která bude následně zpřesněna v ÚP obcí
D17A	silnice II/272, úsek Osečná – Ralsko (Kuřívody) – hranice LK	Osečná, Cetenov	V ÚP koridor upřesněn
D22	silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn
D23A,B	silnice II/278, obchvat Český Dub	Bílá, Český Dub, Proseč p. J.	V ZÚR vedeno jako D23, v rozporu s návrhem v ÚP Český Dub, Bílá a Proseč v P. (koridor prověřen a upřesněn). V ÚAP LK stále 2 varianty. V aktualizaci ZÚR vybrat jednu variantu při zohlednění řešení z platných ÚP.
D53	silnice I/13, obchvat Rynoltice – tunel	Rynoltice	V ÚP neřešeno, zohlednit v nově pořizovaném ÚP
D62	silnice II/278, severní obchvat Osečná	Osečná	V ÚP koridor upřesněn
D66	silnice II/592, dokončení přeložky Chrastava	Chrastava	zrealizováno

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
D26	železniční spojení Praha – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění, společné úseky pro varianty A, B, C	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice n. M.	varianta s úpravou stávající trati, ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn (odpovídá ploše železniční dopravy), v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D26D	železniční spojení Praha – Mladá Boleslav – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, zdvojkolejnění	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Bílá, Hodkovice n. M.	varianta s novými úseky trati a tunelem, ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D27	železniční spojení Liberec – Černousy, úsek Liberec – Frýdlant – hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace	Liberec, Stráž nad Nisou, Mníšek, Oldřichov v Hájích	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D28	železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou – Rybníště, úsek Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, optimalizace, elektrizace	Liberec, Stráž nad Nisou, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D33	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, úsek Bílý Kostel n. N. – Rynoltice – Česká Lípa, optimalizace, nový úsek, elektrizace	Rynoltice, Jablonné v Podještědí	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor zohledněn
D33A	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta A v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v ÚP (právní stavu ÚP) zpřesněn
D33B	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta B v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v ÚP (právní stavu ÚP) zpřesněn
D33C	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta C v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v právní stavu ÚP Rynoltice zpřesněn, v ÚP Bílý Kostel n. N. chybí, bude doplněn v 1. změně ÚP
RGM	projekt Regiotram Nisa – využití stávajících železničních tratí	více obcí	Od záměru regiotramu se postupně upouští, využívá stávající tratě, není potřeba sledovat v grafické části ÚP
D37	veřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí Liberec	Liberec	V platném ÚP není, zohledněno v novém návrhu ÚP Liberec
D39	Multifunkční turistický koridor Ploučnice	Světlá p. J., Janův Důl, Osečná	Velká část zrealizována (cyklomagistrála Ploučnice), v ÚP respektováno
D40A	Multifunkční turistický koridor Lužická Nisa	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	Velká část zrealizována (chybí úseky cyklostezky Odra – Nisa, na část vydáno SP), v ÚP respektováno
D73	Multifunkční turistický koridor Sv. Zdislava	Bílý Kostel n. N., Rynoltice, Jablonné v P.	V ÚP zohledněno
C1	Dálková trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice	Světlá p. J., Janův Důl, Osečná	V ÚP zohledněno, velká část zrealizována, na zbylé území hotová projektová dokumentace

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
C3	Dálková trasa č. 20: Cyklotrasa Odra Nisa	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	V ÚP zohledněno, velká část zrealizována, na zbylé území hotová projektová dokumentace
C5	Tematický cyklokoridor – Cyklotrasa sv. Zdislavy	Bílý Kostel n. N., Rynoltice, Jablonné v P.	V ÚP zohledněno, nová projektová dokumentace upravila průběh trasy (část zrealizována). V aktualizaci ZÚR i v ÚPD zohlednit aktuální trasu dle PD
C6	Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Liberec – Frýdlant	Liberec, Mníšek	Ideový záměr, v ÚP zatím není zohledněno – prověřit v nových ÚP nebo v změnách ÚP
MN_P_E3	Segregovaná infrastruktura – jih: úsek Jablonec nad Nisou – Jeřmanice/Hodkovice nad M. a úsek Paceřice/Přepeře		Dálkový turistický koridor po upřesnění po stávajících turistických trasách bez potřeby územní ochrany, ve stávajících ÚP většinou zohledněno je v textové části
MN_P_E10	Istanbul – mys Sv. Vincent (hranice LK – Harrachov – Liberec – Mařenice – hranice ČR)		Dálkový turistický koridor po upřesnění po stávajících turistických trasách bez potřeby územní ochrany, ve stávajících ÚP většinou zohledněno je v textové části
KORIDOR VEŘEJNÉ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY			
V3A	vodovodní přívaděč ÚV Liberec Machnín – VDJ Sv. Ján pod Chrastavou	Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou	V ÚP koridor nezohledněn, na část stavby vydáno ÚR, doplnit do nových ÚP, řešeno v aktualizaci ZÚR i v ÚAP LK
PUR03	zdvojení stávajícího vedení 400 kV v úseku TR Babylon – TR Bezděčín (v PÚR ČR – E10)	Hodkovice n. M., Bílá, Český Dub, Proseč p. J., Světlá p. J, Janův Důl, Osečná	Ve všech ÚP koridor zohledněn a upřesněn
E35A	vedení VVN 110 kV – úsek odbočení ze stav. vedení do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub)	Český Dub, Proseč p. J.	Koridor v ÚP zohledněn a upřesněn
E12C	vedení VVN 110 kV – TR Liberec východ – TR Liberec Nové Pavlovice, podzemní vedení	Liberec	V ÚP Liberec trasa zohledněna, ale její průběh neodpovídá aktuálnímu projektu. Řešeno v novém návrhu ÚP
E36	vedení VVN 110 kV – úsek TR Bezděčín – TR Turnov nová, rekonstrukce – zdvojení	Hodkovice n. M. (okrajově)	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E37	vedení VVN 110 kV – úsek TR Turnov nová – TR Semily, rekonstrukce – zdvojení	Hodkovice n. M. (okrajově)	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E38	vedení VVN 110 kV – smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stav. vedení do TR Liberec Nové Pavlovice	Liberec, Stráž n. N.	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP Liberec a Stráž n. N.
E39B	dvojitě vedení VVN 110 kV – smyčka Doubí v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Doubí	Liberec	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E40	vedení VVN 110 kV – smyčka Růžodol v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Růžodol	Liberec	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E17A	Transformovna Český Dub	Český Dub	V ÚP zohledněno a zpřesněno

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
E23	Transformovna Liberec Doubí	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
E24	Transformovna Liberec – Růžodol	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
E25	Transformovna Liberec Nové Pavlovice – náhrada za stávající	Liberec	realizováno
PAMÁTKOVÁ PÉČE			
PAM3	VPZ Dehtáry	Bílá	V ÚP není zohledněno, vychází pouze z ÚAP LK, v případě zanesení do aktualizace ZÚR LK bude doplněno v nejbližší změně ÚP
PAM9	horský a televizní vysílač Ještěd	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
GEOLOGIE – TĚŽBA			
T03	znovuobnovení otvírky ložiska čediče Luhov – Brniště – Tlustec	Jablonní v P.	V ÚP zohledněno
DP02	změna stanovení dobývacího prostoru Václavice II.	Hrádek n. N.	V ÚP zohledněno – DP rozšířen
DP03	stanovení dobývacího prostoru Bílý Kostel	Bílý Kostel n. N.	Záměr ÚAP LK – v ÚP zohledněno jako CHLÚ s možností stanovení DP
PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ			
P03A	protipovodňová opatření na toku Jeřice, úsek Oldřichov v Hájích – Mníšek	Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves	Vymezeno v ZÚR, v aktuálních ÚAP LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P09	protipovodňová opatření na toku Lužická Nisa, úsek Jablonec nad Nisou – Hrádek nad Nisou	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P12-56	protipovodňová opatření na toku Panenský potok úsek Brniště – Rynoltice	Rynoltice, Jablonné v P.	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P47	protipovodňová opatření na toku Harcovský potok v Liberci Harcově	Liberec	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P49	protipovodňová opatření na toku Vesecký potok v Liberci Vesci	Liberec	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P52	protipovodňová opatření na toku Ještědský potok v Dubnici	Křižany	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P53	protipovodňová opatření na toku Oldřichovský potok v Oldřichov na Hranicích	Hrádek nad Nisou	realizováno
P57	protipovodňová opatření na Druzcovském potoce v Osečné	Osečná	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
KORIDOR ÚSES – NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRUM			

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
NC84	Jizerskohorské bučiny	Oldřichov v Hájích	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
KORIDOR ÚSES – NADREGIONÁLNÍ BIKORIDOR			
K19MB	K19MB	Bílý Kostel nad Nisou, Dlouhý Most, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí Janovice v Podještědí, Kryštofovo Údolí, Liberec, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Šimonovice, Zdislava	Ve sterých ÚP (Hodkovice n. M., Šimonovice, Liberec) průběh biokoridoru neodpovídá vymezení v ZÚR. V nových ÚP je biokoridor většinou upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
K19H	K19H	Liberec, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem	Ve sterých ÚP (Liberec) průběh biokoridoru neodpovídá vymezení v ZÚR. V nových ÚP je biokoridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
K34B	K34B	Hrádek nad Nisou, Janovice v Podještědí, Křížany, Rynoltice, Osečná	V nových ÚP, právním stavu ÚP je biokoridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR V ÚP Janovice v Podještědí je biokoridor veden jako regionální
PLOCHA ÚSES – REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM – ZÚR LK			
RC02	Čertova zed'	Český Dub, Osečná	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá (v ÚP jinak označeno RC11, RC18)
RC05	Nad Betlémem	Mníšek, Oldřichov v Hájích	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC06	Tlustec	Jablonné v Podještědí	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC13	Bezděčinské skály	Hodkovice nad Mohelkou	V ÚPNSÚ v jiném rozsahu – v novém ÚP potřeba zkoordinovat se ZÚR
RC143	Vysoká	Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Rynoltice	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR v obcích Rynoltice a Hrádek nad Nisou (výrazné zmenšení biocentra, eliminace střetu s rezervou železničního koridoru D33A) – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC387	Karlovske bučiny	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC388	Jezevčí vrch	Jablonné v Podještědí	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
RC1247	Údolí Mohelky	Český Dub, Bílá	Do ÚP zaneseno, rozsah zpřesněn, téměř odpovídá (v ÚP Český Dub jinak označeno RC13)
RC1259	Chrastenský vrch	Osečná	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1260	Prameny Ploučnice (Jenišovský mlýn)	Osečná, Janův Důl	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1267	Lukášov, Harcovské bučiny	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1268	Javorový vrch	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1270	Stříbrník	Křižany	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1271	Dlouhá hora	Chrastava	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1272	Vápenný	Bílý Kostel nad Nisou, Rynoltice	Do ÚP zaneseno, v ÚP Bílý Kostel RC zvětšeno – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1273	Loupežnický vrch	Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá v ÚP Hrádek nad Nisou, v ÚP Jablonné v p. J. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1274	Hvozď	Jablonné v Podještědí	Do ÚP zaneseno, v ÚP Jablonné v p. J. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1361	Ještěd	Liberec, Světlá pod Ještědem	Do ÚP zaneseno, hranice v ÚP Liberec přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1667	Milíř	Mníšek	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1790	Boreček	Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou	Do ÚP zaneseno, v ÚP Hrádek n. N. i Bílý Kostel n. N. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1792	Janovice	Janovice v Podještědí, Křižany	Do ÚP zaneseno, v ÚP Janovice v P. výrazně upřesněno – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1794	Zourov	Hlavice	Do ÚP zaneseno, v ÚP Hlavice mírně upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1913	Novoveský vrch	Nová Ves	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Nová Ves
RC1978	Padouchov	Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem	Do ÚP zaneseno, v ÚP Proseč pod Ještědem mírně upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
KORIDOR ÚSES – REGIONÁLNÍ BIODOR – ZÚR LK			
RK05	RK05	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK06	RK06	Český Dub, Cetenov, Osečná	V ÚP koridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK07	RK07	Český Dub, Osečná, Světlá p. J., Proseč p. J.	V ÚP koridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
RK638	RK638	Hrádek n. N., Chotyně	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK639	RK639	Bílý Kostel n. N.	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK640	RK640	Nová Ves, Chrastava, Liberec	V ÚP Chrastava koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR, ÚP Liberec a Nová Ves biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK641	RK641	Jablonné v P. (okrajově)	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK642	RK642	Janovice v P., Rynoltice, Zdislava	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK643	RK643	Křižany	V ÚP Křižany biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK646	RK646	Liberec	V ÚP Liberec biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK661	RK661	Osečná, Janův Důl	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK662	RK662	Světlá p. J., Janův Důl	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK666	RK666	Český Dub, Všelibice	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK668	RK668	Hodkovice nad Mohelkou, Bílá	V ÚP Bílá koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR, v ÚP Hodkovice n. M. biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP

B 16.2 Významné záměry z územní studie krajiny SO ORP Liberec

V návrhové části Územní studie krajiny SO ORP Liberec (2019) byly navrženy tyto náměty a opatření nadmístního významu, které by měly být prověřeny v aktualizaci ZÚR LK.

Náměty na změny vymezení nadregionálního ÚSES (vymezeny v šíři 50 m):

- NUSES01: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru a mimo urbanizované území Rašovky.
- NUSES02: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19H do trasy dálkového migračního koridoru a vyvolaná též návrhem úpravy nadregionálního biokoridoru NK K19MB.
- NUSES03: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru.
- NUSES04: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru.
- NUSES05: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB směřující k zajištění provazby se sousední ORP Nový Bor.

Náměty na změny vymezení regionálního ÚSES (vymezeny v šíři 50 m):

- RUSES01: Upravit vymezení regionálního biokoridoru RK668 do trasy dálkového migračního koridoru s napojením na regionální biocentrum RC13.

- RUSES02: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru, který současně propojí nadregionální a regionální biokoridory NK K19MB a RK668.
- RUSES03: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru. Vzhledem k hustotě vymezení regionálního ÚSES posoudit vztah nové větve USES vůči stávajícím regionálním biokoridorům RK661 a RK662.
- RUSES04: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru a jeho z části upravené trasy, který propojí regionální biocentra RC143 a RC1790.
- RUSES05: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru a jeho z části upravené trasy, který propojí regionální biocentrum RC1790 a státní hranici ČR/Polsko.
- RUSES06: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru, který propojí regionální a nadregionální biocentra RC1790 a NC84. Vzhledem k celkové délce vyhledat v navržené trase plochu pro vymezení nového regionálního biocentra.
- RUSES07: Vymezit nový regionální biokoridor, který v trase dálkového migračního koridoru propojí regionální biocentrum RC1267 a nadregionální biokoridor NK K19H.

B 16.3 Významné záměry od obcí a záměry předané poskytovateli

Všechny významné záměry jsou zaneseny do ZÚR LK, případně do průběžně aktualizovaných ÚAP LK. V 5. úplné aktualizaci nebyly identifikovány na území SO ORP Liberec žádné nové záměry regionálního nebo nadregionálního významu, která mají zásadní územní dopad. Přesto lze zmínit několik záměrů občanské vybavenosti nadmístního významu:

- Rozšíření nemocnice (KNL) o nový pavilon „CUM – Centrum urgentní medicíny“ včetně nového dopravního řešení lokality
- Rozšíření ZOO Liberec, včetně řešení parkování a základní infrastruktury
- Nový autobusový terminál (více variant, možnost propojení s vlakovým nádražím)
- Rozšíření Skiareálu Ještěd

Ostatní záměry města Liberec a okolních měst a obcí jsou zaznamenány v kartách jednotlivých obcí (Příloha E.2) a také v tabulkovém přehledu za všechny obce ORP dle tematického členění.

C ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

C 1 Zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území

Rozbor udržitelného rozvoje území zahrnuje zjištění a vyhodnocení území v 13 tématech dle vyhlášky 500/2006 Sb., s uvedením pozitiv/negativ v území dle vyhodnocovaných témat

C 1.1 Širší územní vztahy

Vyhodnocení pozitiv/negativ

ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Liberec jako centrum nadregionálního významu (nabídka práce a občanské vybavenosti) • Silnice I/35 s navazující D10 s výborným kapacitním silničním spojením do Prahy • Souběh (křížení) dalších důležitých dopravních tahů silnice I/35, I/13 a I/14 zajišťující vazby k dalším regionálním a nadregionálním centrům a také do zahraničí (Německo, Polsko) • Příhraniční poloha s možností pracovního uplatnění v Německu případně v Polsku • Mezinárodní kooperace v rámci příhraničního komunálního sdružení Euroregionu Nisa • CHKO Jizerské hory s navazujícími Krkonošemi jako oblast cestovního ruchu celostátního (mezinárodního) významu 	<ul style="list-style-type: none"> • Periferní poloha v rámci ČR • Hnědouhelný povrchový důl v Bogatyni a elektrárna Turów v těsném sousedství správního území s negativními vlivy na životní prostředí a hladinu podzemní vody (emise, problém se zásobováním vodou), hrozba dalšího rozšíření • Horší silniční spojení do Hradce Králové, doposud neschválená nová trasa I/35 vedoucí přes Český Ráj • Špatné železniční spojení na Prahu, správní území ORP leží mimo hlavní (vysokorychlostní) železniční koridory • Energetická nesoběstačnost Libereckého kraje i ORP Liberec

C 1.2 Prostorové a funkční uspořádání

Vyhodnocení pozitiv/negativ

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Velká část území ORP (bez obcí v západní a severovýchodní části) leží v rozvojové oblasti nadmístního významu OB7 – Liberec • Středem území podél silnice I/35 prochází rozvojová osa OS3 Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko – (–Görlitz/Zgorzelec) • Průmyslové zóny v Liberci (2x), Hrádku nad Nisou a další rozsáhlé plochy výroby – významný průmyslový region • Rozsáhlé a širokospektrální plochy občanské vybavenosti v Liberci odpovídající centru nadregionálního významu • Na území SO ORP se nachází také specifické formy občanské vybavenosti (botanická zahrada, ZOO v Liberci, Lázně Kundratice v Osečné) • Rozsáhlé plochy sportu (sjezdovky Ještěd, golfové hřiště) a rekreace na Ještědském hřbetu, na území CHKO Jizerské a Lužické hory 	<ul style="list-style-type: none"> • SV část SO ORP je zařazena do specifické oblasti Krkonoše – Jizerské hory SOB7 • Rozsáhlé plochy brownfields v Liberci, Chrastavě a Hrádku nad Nisou, hlavně pozůstatky ukončené textilní výroby • Velká obchodní centra v Liberci s nekapacitními příjezdovými komunikacemi • Silně urbanizované území města Liberec s horší dostupností veřejných prostranství v některých lokalitách • Horší dopravní propojení Liberce se sídly v Podještědí. • Zásady územního rozvoje schválené v roce 2011 bez vydané aktualizace nereflexující změny legislativy a aktuální podmínky v území • Staré ÚP obcí (Hodkovice nad Mohelkou, Stráž nad Nisou, Liberec) nereflexující změny legislativy a aktuální podmínky v území

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Všechny obce ORP mají platnou územně plánovací dokumentaci • Přiměřená míra plánovaného růstu zastavěného území u většiny měst vytvářející předpoklady pro další rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> • Velmi vysoká míra plánovaného růstu zastavěného území u některých malých obcí, navíc často mimo rozvojové osy a oblasti (Janovice v Podještědí, Janův Důl, Jeřmanice, Nová Ves)

C 1.3 Struktura osídlení

Vyhodnocení pozitiv/negativ

STRUKTURA OSÍDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Silně urbanizované území – více než 90 % obyvatel SO ORP žije ve městech • Dobrá dopravní dostupnost správního sídla SO ORP města Liberec ze všech obcí kromě JV části ORP (Podještědí) • Liberec jako centrum nadregionálního významu • Rovnoměrné rozmístění lokálních center s funkcí pověřených obecních úřadů, případně stavebních úřadů a jejich dobrá dopravní dostupnost • Kladné saldo migrace SO ORP Liberec v dlouhodobém horizontu svědčící o atraktivitě území • Historicky významná sídla a hrady na starých zemských cestách (Jablonné v Podještědí, Český Dub, Grabštejn) • Zachovalá, urbanisticky hodnotná struktura sídel nebo jejich částí odrážející národnostní složení původních obyvatel – historické centrum Liberce, Hrádku nad Nisou, Hodkovic, lesní lánové vsi (Kryštofovo Údolí, Jítrava, Zdislava), radiální lánové vsi (Benešovice) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká hustota zalidnění v obcích mimo města • Rozdrobená sídelní struktura s mnoha částmi obcí, malých samostatných sídel a samot v JZ části správního obvodu zvyšující náklady na správu a údržbu území • Rozvoj příměstského bydlení i v malých obcích potlačující venkovský charakter sídel, vliv suburbanizace (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most, Mníšek) • Členitý reliéf řešeného území (mimo Žitavskou pánev) s méně vyvinutou cestní sítí v horských a podhorských oblastech a horším dopravními vazbami s okolím • JV část území a Podještědí jako oblast mimo hlavní urbanizační i dopravní osy • Bývalý vojenský prostor Ralsko narušující původní strukturu osídlení včetně dopravních a funkčních vazeb (Cetenov, Hlavice, Osečná)

C 1.4 Sociodemografické podmínky a bydlení

Vyhodnocení pozitiv/negativ

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí počet trvale bydlících obyvatel celkem, ale i u většiny obcí: nejvyššího relativního zvýšení počtu obyvatel dosáhly v posledních 10 letech obce v suburbanizační zóně Liberce (Šimonovice, Dlouhý Most, Mníšek) • Sídelní atraktivita SO ORP Liberec jako celku ale i většiny obcí, doložená kladným saldem migrace v posledních 10 letech • Hrubá míra přirozeného přírůstku obyvatel do roku 2006 do současnosti v SO ORP a také ve většině obcí v zázemí města Liberec 	<ul style="list-style-type: none"> • Postupné zhoršování věkové struktury populace, zvláště v malých obcích v Podještědí (Český Dub, Všelibice, Zdislava, Janovice v Podještědí) • Pokles počtu obyvatel v některých obcích v Podještědí za posledních 10 let (Jablonné v Podještědí, Český Dub, Zdislava) • Stále ještě horší vzdělanostní struktura obyvatelstva • Nízká intenzita bytové výstavby v některých obcích mimo Liberec

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Příznivější věková struktura obyvatel SO ORP v porovnání s Libereckým krajem i ČR, u dynamicky se rozvíjejících obcí v okolí Liberce index stáří výrazně pod hodnotou 100 (Šimonovice, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí) • Významný vliv sezónních uživatelů území v Liberci a okolí • Nadprůměrná míra vzdělanosti obyvatel v Liberci a Stráži nad Nisou • Vysoká intenzita bytové výstavby v obcích okolo Liberce • Vysoký a rostoucí podíl soukromých vlastníků domů. • Příznivý vliv druhého bydlení na venkovské území. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadprůměrné stáří domovního fondu a jeho zanedbanost. • Podprůměrný podíl domů / bytů napojených na veřejnou kanalizaci. • Vysoký a rostoucí počet neobydlených bytů. • Výrazné zvýšení cen pozemků a nových bytů

C 1.5 Příroda a krajina

Vyhodnocení pozitiv/negativ

PŘÍRODA A KRAJINA	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Významná velkoplošná chráněná území – CHKO Jizerské hory, Lužické hory • Přítomnost systému NATURA 2000 (ptačí oblasti, evropsky významné lokality na území ORP • Velký počet maloplošných chráněných území (NPR, PR, NPP, PP) • Přírodní park Ještěd • Významná síť nadregionálních biokoridorů a s nimi souvisejících biocenter • Vysoký počet registrovaných významných krajinných prvků a významných krajinných prvků ze zákona na území ORP • Výskyt lokalit zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů • Ve většině obcí koeficient ekologické stability vyšší než 1, což odpovídá vcelku vyvážené krajině • Území se zřetelně dochovanou krajinnou strukturou – KPZ Lembersko • Lokální atraktivní krajinné scénérie a segmenty kulturní krajiny s památkami, pestrá krajinná mozaika, lokality harmonie sídla a krajinného rámce • Fragmenty osových vazeb a kompozice (Jablonné v Podještědí, Zdislava, Machnín) • Lokalit s dochovaným členěním historických plužin (Podještědí, Rašovka, Václavice, Horní Vítkov) 	<ul style="list-style-type: none"> • Místně nízký stupeň ekologické stability krajiny (centra měst – Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava a v obci Chotyně) • Intenzivně využívaná zemědělská krajina s velkými bloky orné půdy s malým zastoupením liniové zeleně v JZ a severní části řešeného území • Narušování krajinného rázu výstavbou FVE a objemných průmyslových a skladových areálů • Nespojitosť lokálních biokoridorů na hranicích obcí, nefunkčnost části ÚSES • Kritická a problémová místa na migračních koridorech velkých savců (Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Bílý Kostel nad Nisou) • Fragmentace krajiny liniovými dopravními stavbami včetně návrhu nových dopravních koridorů

C 1.6 Vodní režim a horninové prostředí

Vyhodnocení pozitiv/negativ

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Zásobárna a zdroj kvalitní pitné vody evropského významu • Vysoký podíl malých vodotečí v ORP Liberec • Chráněné přirozené akumulace podzemních a povrchových vod (Jizerské hory, Lužické hory, Severočeská křída) • Zdroj léčivé vody v peloidech Lázně Kunderlice (Osečná) • Zdroj přírodní minerální vody Vratislavice (Liberec) • Budování nových vodních ploch v rámci komplexních pozemkových úprav (Křižany, Žibřidice) • Rozsáhlá ložiska uranových rud národního významu v jihovýchodní části SO ORP Liberec (Křižany, Osečná, Janův Důl) • Velká geologická a geomorfologická členitost území ORP – atraktivní turistické cíle • Velké zásoby stavebního a dekoračního materiálu (kámen, písky, Liberecká žula) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekvalitní nebo nedostatečné zdroje pitné vody v některých lokalitách (Zdislava, Světlá pod Ještědem), vysychání individuálních zdrojů pitné vody • Nedostatečná vodnost území obcí pro dobudování splaškové kanalizace s ČOV • Snížení úhrnu srážek a nedostatečná retence vody v ORP podporující riziko sucha • Vymezení zranitelných oblastí v části ORP s intenzivním zemědělstvím • Napřímené vodní toky se zpevněným dnem bez patřičných břehových porostů – potřeba revitalizace • Problematická těžba čediče (Tlustec) • Četná poddolovaná území především v oblasti Ještědského hřbetu • Výskyt aktivních sesuvných území (Podještědí)

C 1.7 Kvalita životního prostředí

Vyhodnocení pozitiv/negativ

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Klesající vývoj měrných emisí znečišťujících látek • Nízký počet skládek odpadů (funkční – Družcov) • Zlepšující se kvalita vody ve vodních tocích mimo spodní tok Lužické Nisy • Spalování komunálního odpadu (spalovna Liberec) • Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76 % obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci • Budování protihlukových opatření a přeložky komunikací snižující hlukovou zátěž obyvatel (silnice I/14 směr Jablonec) 	<ul style="list-style-type: none"> • Území zatížená hlukem z dopravy v okolí významných dopravních tahů (zejména I/13, I/35) • Vodní tok Lužická Nisa je dosud v kategorii „znečištěná voda“ • Velký počet starých ekologických zátěží a kontaminovaných ploch • Zhoršená kvalita ovzduší benzo(a)pyren, Nox (velké zdroje emisí – REZZO1, hlavní silniční tahy, evidována především v centrech měst) • Vysoký radonový index v části území (SV Liberce – žulové podloží) • Místní znečištění ovzduší způsobené vytápěním méně kvalitními palivy – malé obce • Znečištění malých vodních toků vypouštěním splaškových vod zvláště u obcí bez splaškové kanalizace (Světlá pod Ještědem, Rynoltice, Šimonovice)

C 1.8 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

Vyhodnocení pozitiv/negativ

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCE LESA	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitní půdy I. a II. třídy ochrany a vyšší stupeň zornění v JZ a S části území ORP • Rozsáhlé louky v podhůří Jizerských a Lužických hor a Ještědského hřbetu využívané k pastvě skotu a ovcí • Vysoký podíl zalesněných ploch (41 % plochy ORP) • Smíšené nebo listnaté lesy v části Jizerských hor (Oldřichov a v Hájích) a Ještědského hřbetu (Karlovske bučiny) 	<ul style="list-style-type: none"> • Neobdělávání zemědělských ploch, zarůstání luk náletovou dřevinou a plevely • Znatelný úbytek zemědělské půdy za posledních 10 let – především zábory ZPF pro novou výstavbu • Velké bloky orné půdy ohrožené větrnou erozí (Hrádek nad Nisou) a vodní erozí (nejvíce J a JV území) • Likvidace remízků a mezí v jejichž důsledku dochází k erozní činnosti (splav půdy) a zvyšuje se riziko záplav • Rozsáhlé plochy jednodruhové a stejnověké skladby lesa • Špatný zdravotní stav a velký úbytek dřevní hmoty na území ORP v důsledku kůrovcové kalamity

C 1.9 Občanská vybavenost včetně její dostupnosti

Vyhodnocení pozitiv/negativ

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost center zařízení občanského vybavení veřejnou dopravou. • Nabídka specializovaných zdravotnických zařízení v Liberci v KNL Liberec i dalších zdravotnických centrech • Vcelku rovnoměrně rozložená síť základních a mateřských škol na území ORP • Dobrá dostupnost středních škol s rozmanitými obory • Přítomnost technické vysoké školy • Přítomnost hospice sv. Zdislavy a organizací poskytující terénní paliativní péči • Široká nabídka kulturních zařízení v Liberci i dalších městech v ORP • Přítomnost základních zařízení pro sport a volný čas (hřiště, tělocvična) téměř ve všech obcích SO ORP) • Silná spolková činnost v obcích 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná základní občanská vybavenost v malých obcích (Cetenov, Janovice v Podještědí, Zdislava, Kryštofovo Údolí) a její horší dostupnost • Nevyváženost mezi rozvojem obcí a nabídkou občanského vybavení (Šimonovice, Jeřmanice) • Nedostatečné kapacity pobytových sociálních služeb (domovů pro seniory, chráněného bydlení atp.) • Nedostatek sociálního bydlení • Nedostatek služeb na pomezí zdravotní a sociální péče pro osoby ohrožené sociálním vyloučením • Nedostatek praktických lékařů, koncentrace zubařů do větších měst • Lokálně nedostatečné kapacity mateřských a základních škol, zvláště u obcí s dynamickým rozvojem (Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice) • Špatný technický stav školních budov v Liberci i dalších obcích a městech • Nedostatečná kapacita budov Krajské Nemocnice Liberec (<i>nový pavilon CUM</i>)

C 1.10 Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti

Vyhodnocení pozitiv/negativ

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Velká část území je dobře napojena na hlavní republikový dopravní systém (silnice R35, I/35 a I/13, železnice 030 a 086) • Poměrně vysoká hustota silniční sítě II. a III. třídy a stabilizovaných železničních tratí • Připojení nejvýznamnějších průmyslových podniků na železniční síť. (Liberec) • Území je zabezpečeno leteckou záchrannou službou (heliport – Liberec) • Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním i regionálním dosahu • Kvalitní a vydatné podzemní zdroje pitné vody (Dolánky, Libíč, Machnín) rozmístěné po celém řešeném území • Systém veřejné vodovodní sítě dostupný ve všech obcích • Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76 % obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci • Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN • Všechna větší sídla jsou plynofikována • Ještěd jako centrum vysílačů RR spojů a základnových MW stanic 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná dopravní dostupnost obcí v Podještědí bez železničního a hlavního silničního spojení (Světlá p. J., Proseč p. J., Janův Důl, Osečná) • Nehomogenní a závadná silniční síť II. a III. tříd zejména v průjezdních úsecích obcí • Průjezdní úseky silnic I. II. třídy zastavěným územím obcí s intenzivní dopravou (hluková a emisní zátěž), pomalá realizace obchvatů • Nevyhovující stav železniční sítě na území ORP – nevyhovující technické parametry, chybí elektrifikace • Špatné železniční spojení ORP (Libereckého kraje) s Prahou, absence vysokorychlostních tratí • Nevyhovující dopravní spojení z Hrádku nad Nisou jihozápadním směrem • Nedostatečné zdroje pitné vody (prameniště) veřejného vodovodu (Zdislava, Světlá p. J. Ještědem, Proseč p. J.) a nedostatečné individuální zdroje v částech obcí (Liberec, Mníšek) zvláště v letních měsících. • Technicky nevyhovující vodovodní řady značného stáří (Zdislava, Rynoltice, centra měst: Liberec, Český Dub, Hodkovice n. M.) • Vysoký podíl malých obcí bez veřejné kanalizace a ČOV. • Nízký podíl výroby elektřiny v ORP Liberec • Distribuční síť VN pro rozvod elektrické energie je na většině území provedena vrchním vedením. • Vysoký podíl využití pevných paliv pro vytápění • Přístup k zemnímu plynu má pouze cca 50 % obyvatelstva

C 1.11 Ekonomické a hospodářské podmínky

Vyhodnocení pozitiv/negativ

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • území má jedno přirozené centrum (Liberec), • dobře dostupná občanská vybavenost (MŠ, ZŠ, VŠ, zdravotnická zařízení, nemocnice) v Liberci, • řada atraktivit cestovního ruchu (sportovní a rekreační zařízení), rozsáhlá ubytovací kapacita, 	<ul style="list-style-type: none"> • začíná se výrazně zhoršovat věková struktura populace, • úbytek obyvatel v některých menších obcích (vyliďňování venkova), • nedostatek pracovních sil v řadě profesí, • odvětvová struktura ekonomiky (vysoký podíl zpracovatelského průmyslu),

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • příležitost pro rozvoj dalších forem cestovního ruchu (lázeňství, agroturistika, kongresový cestovní ruch, letní školy), • většina obcí má zpracované programy rozvoje, • vysoký počet ekonomických subjektů, • tradice průmyslové výroby, • rodinnost podnikání, • nadprůměrné disponibilní příjmy domácností ve srovnání s Libereckým krajem a ČR, • vysoká inovační aktivita podniků, • existence středního a vysokého školství, a to i v technických oborech, • multioborový znalostní potenciál Technické univerzity v Liberci, • existence inovačních a podnikatelských center se zaměřením na tradiční i nová odvětví, • existence výzkumných kapacit, • existence klustrových iniciativ v oblasti moderních technologií, které propojují podnikatelskou, vzdělávací a výzkumnou sféru, • spolupráce s partnerskými regiony v ČR i v zahraničí, • ekologicky stabilní území. 	<ul style="list-style-type: none"> • stále ještě horší vzdělanostní struktura obyvatelstva, • nízká intenzita bytové výstavby v některých obcích mimo Liberec, • nedostatek komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu, • zahraniční investice jsou zaměřeny převážně do oborů s nízkou přidanou hodnotou, • nízká vazba systému vzdělávání na poptávku firem po technických oborech, • odlišný stupeň občanské vybavenosti a úrovně obslužnosti mezi obcemi, • existence brownfieldů ve většině obcí SO ORP.

C 1.12 Rekreační a cestovní ruch

Vyhodnocení pozitiv/negativ

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Velkoplošná chráněná území (CHKO Jizerské hory, CHKO Lužické hory + PP Ještěd) • Hustá síť cyklostezek a turistických tras jako kvalitní předpoklad pro rozvoj letní turistiky • Liberec jako město nadregionálního významu pro aktivní rekreaci • Široké spektrum mezinárodní spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká sportovní a rekreační vybavenost středisek cestovního ruchu (doprovodná infrastruktura) a nízká kvalita poskytovaných služeb • Nedostatek finančních prostředků na zavádění nových služeb a koordinaci rozvoje • Nevyužití příležitostí regionu (přírodní bohatství) • Nedostatečná propagace kulturně historických hodnot obcí jako turistických cílů

C 1.13 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Vyhodnocení pozitiv/negativ

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • 4 stálé úkryty civilní ochrany v Liberci • V Liberci je hlavní stanice HZS Libereckého kraje včetně krajského ředitelství 	<ul style="list-style-type: none"> • Chybějící stálé nebo alespoň improvizované úkryty civilní ochrany v některých obcích,

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL	
POZITIVA	NEGATIVA
<ul style="list-style-type: none"> • Téměř ve všech obcích SO ORP Liberec (vyjma 3) jsou jednotky dobrovolných hasičů • Krajské ředitelství Policie ČR v Liberci • Rovnoměrné rozmístění obvodních oddělení Policie ČR ve městech Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastava, Hrádek nad Nisou • Významné útvary pro ochranu a bezpečnost státu (Centrum vojenská kynologie Grabštejn – Chotyně, 31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany – Liberec) včetně jejich budov a zařízení • Záchraná zdravotnická služba s heliportem spadající pod Krajskou nemocnici Liberec 	<p>které mají horší dopravní dostupnost Liberce (Podještědí)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšené riziko teroristických útoků v důsledku přítomnosti 31. brigády radiální, chemické, biologické ochrany a Podpůrného kompletu společných sil NATO v Liberci • Horší dostupnost nemocnice a zdravotnické záchrané služby v obcích Podještědí (Hlavice, Cetenov, Všelibice) • Výskyt přírodních rizikových jevů, zvláště vysoké riziko v mapách povodňového nebezpečí (Lužická Nisa), dále záplavy při přívalových srážkách, sesuvná a poddolovaná území

C 2 Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů pilířů udržitelného rozvoje

V této kapitole se zaměřujeme na vyhodnocení podmínek udržitelného rozvoje a na vývojové trendy v jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje. O potenciálu jednotlivých tematických oblastí a pilířů je pojednáno jen okrajově. Důvodem je podrobné zpracování krajinných potenciálů v Územní studii krajiny SO ORP Liberec – část Průzkumy a rozborů (str. 159 -177). Ekonomický potenciál je vyjádřen u hodnocení ekonomického pilíře.

Dle zadání ÚSK zpracované MMR a MŽP, resp. dle společného metodického pokynu, je potenciálem souhrn možností, schopností, vhodností, předpokladů území/krajiny pro určitou činnost. Jde tedy o koncentraci příznivých vlastností krajiny, které mohou poskytovat určité možnosti a předpoklady pro různorodé využívání krajiny s cílem uspokojit potřeby lidské společnosti.

V rámci ÚSK jsou sledovány tyto potenciály:

- Ekostabilizační;
- Biotický;
- Produkční zemědělský;
- Produkční lesnický;
- Mimoprodukční lesnický;
- Surovinový;
- Vodohospodářský;
- Sídlní;
- Rekreační;
- Kulturně-historický.

Pro každý z potenciálů byla expertním odhadem nastavena vstupní kritéria, tj. vybrané pozitivní vlastnosti krajiny, jejichž koncentrací a četností vzájemných překryvů dochází ke zvyšování potenciálu krajiny pro dané téma. Zjištěné výsledky byly následně agregovány na hexagonovou síť o velikosti 10 ha, výjimečně na administrativní hranice obcí (rekreační potenciál) nebo hranice základních sídelních jednotek (sídlní potenciál).

C 2.1 Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec

Hodnocení životního prostředí obcí s rozšířenou působností – Liberec, bylo zpracováno původní metodou, rozvíjenou na Katedře geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, Technické univerzity v Liberci. V přístupu rezonovala především skutečnost, že životní prostředí má dimensionální charakter, tj. integruje globální, regionální a lokální aspekt. Globální aspekt vzhledem k nedostatku informací nebyl hodnocen. Jednotlivé indikátory jsou výsledkem hodnocení aktivit životního prostředí v analogové, digitální formě, analýz, interpretací, syntéz v tabulkové, mapové formě s využitím tabulkových syntéz, parametrické analýzy. Regionální aspekt byl hodnocen v měřítku 1:50 000, lokální údaje v měřítku 1:5000. Jednotlivé katastry byly hodnoceny jako součásti vymezených prostorových polygonů. Výběr indikátoru byl zaměřen na „urbánní cenu zdraví“ v důsledku celkových změn krajiny a možností adaptace člověka na tyto komplexní podmínky, jeho biotopu (ekotopu), byl hodnocen topický, chorický dopad, environmentální zátěže na environmentální složky, ovzduší, půdu, vodu, zpracováním dostupných údajů a vlastním hodnocením. Výsledky jsou prezentovány v kartogramech, tabulkách, digitálních vrstvách ve formě databáze, prostorové databáze a metadatabáze. V tomto textu uvádíme závěry z celého hodnocení.

Životní prostředí hodnoceného území je ovlivněno následujícími skutečnostmi:

- Geografickou polohou území, z toho vyplývající přírodní prostředí, podmínkami reliéfu, modelem odtoku vody a říční sítí, půdním a vegetačním krytem.
- Mírou urbanizace v komplexu s dopravou
- Mírou produkční exploatace v důsledku toho stupně synantropizace ekosystému
- Historicky daným stupněm staré environmentální zátěže
- V důsledku urbanizace množstvím a intenzitou kontaminantů v přírodním prostředí

Z uvedených skutečností vyplývá environmentální zátěž, její důsledky, výběr indikátoru a způsob jejich hodnocení.

Geografická poloha je pro životní prostředí území příznivá. Jizerské hory, Lužické hory a Ještědský hřbet poskytují velmi vhodné podnebí pro existenci člověka. Rozdělují území z hlediska expozice (energetický příkon) a polohy v reliéfu. A to na vyšší pohoří se specifickými vlastnosti pro zdraví, relaxaci s vyšší náročností a dále na nižší hornaté polohy pro bydlení a rekreaci. Kotliny jsou ovlivňovány zvýšenými amplitudami ročními a denními důsledky inverze a jsou pro obyvatele větší environmentální zátěží. Vhodné jsou i nížiny v okolí Hrádku nad Nisou. Řeky v ORP Liberec mají většinou bystřinný charakter resp. charakter horní části toku. Kvalitní klima životního prostředí snižují vysoké úhrny srážek (největší v republice) v Jizerských horách, ale i v ostatních pohořích v území, což je způsobeno systémem padavých větrů (Jizerské Hory). Vcelku je možné charakterizovat celé území z hlediska přírodních poměrů za velice příznivé (hodnoceny byly jen složky přímo působící na člověka a jeho životní prostředí).

V důsledku vhodných reliéfových poměrů, intenzivních srážek a následného tvaru povodí a říční sítě jsou vytvořeny nebezpečné podmínky pro vytváření povodní. Na základě toho bylo v povodí Lužické Nisy stanoveno 6 citlivých prostorových konfigurací (bodů) integrace vody v čase, prostoru a modelu srážek. Dále byly vymezeny 3 oblasti v klimatickém regionu s nižšími srážkami, ale podmínkami potenciálních povodní v období přivalových srážek. Z pohledu ohrožení povodněmi je území nepříznivé.

Změnu původní krajiny na krajinu přírodní, kultivovanou, degradovanou-devastovanou provází celá řada změn s důsledky na stres obyvatel a snížení jejich adaptace, v důsledku toho imunity. Hodnotil se odklon od původní krajiny z pohledu synantropizace vegetace, technických proměn daných intenzitou a způsobem urbanizace a vlivem dopravy. Z tohoto aspektu je území značně heterogenní. Od území obcí téměř nenarušených (Oldřichov, Mníšek, Kryštofovo údolí) s krajinou legislativně chráněnou, přes přírodě blízké, ale extenzivně zemědělsky využívané (Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Zdislava, Křižany) a intenzivně zemědělsky využívané (Bílá, Osečná, Janův Důl, Bílý Kostel nad Nisou, Nová ves) přes průmyslem a dopravou více degradovaným územím (Chrastava až po Hrádek nad Nisou). Nakonec lze uvést intenzivně urbanizovaný, silně zónovaný Liberec s charakterem velkoměsta a s minimálním zastoupením ekosystému v prostoru životního prostředí. Z hlediska přírodních složek v životním prostředí je významný vysoký podíl lesů, trvalých travních porostů a zahrad v území. Pozitivní je „zelený prstenec“ okolo Liberce v jeho bezprostředním okolí a pomyslná obalová zóna Liberce tvořena příměstskými obcemi s poskytováním perspektivního bydlení. Uvedená skutečnost je významná nejen z hygienického důvodu, ale též pro poskytování kvalitní krátkodobé rekreace a prostorové relaxace víceméně ve všech obcích.

Intenzita a druh kontaminace jsou podmíněny regionálním modelem urbanizace a industrializace, zejména v historickém pojetí. Přítomnost průmyslových center a jejich propojení v regionální, ale i přeshraniční síti je vyjádřen v urbanizačních tazích Jablonec nad Nisou – Liberec – Chrastava – Hrádek

nad Nisou, resp. Jablonné v Podještědí. Kartogramy kontaminace vody, ovzduší v pruhu urbanizace, dopravy, průmyslu, naznačují na silnou environmentální zátěž. Což ukazuje i dopravní zátěž na silnici I/35 Turnov – Liberec – Chrastava – Jablonné v Podještědí, kde doprava dosahuje podle Atlasu životního prostředí Libereckého kraje hodnot až 20000 automobilů za den. Uvedený dopravní tah je postaven v dřívější době a poměrně věrně kopíruje terén v důsledku nejjednoduššího prostupu krajiny. S tím souvisí přítomnost množství vody v okolí tohoto dopravního tahu v Lužické Nise. Toto způsobuje její intenzivní kontaminaci (jako i vody poříční) v stupni – znečištěný vodní tok, v Hrádku n. N. na měřeném profilu dokonce jako silně znečištěný vodní tok. Zátěž na těchto dopravních tazích zvyšuje ale i intenzivní exploatace zemědělstvím a lokální kontaminace, jak to vyplývá z kartogramů. Ostatní území představuje různý stupeň urbanizace. Od málo intenzivní, soustředěné v hlubokých údolích, přes řadové typy zástavby (lesní lánové obce, řadové obce), po mozaikovitě osídlení s parcelovou zástavbou v okolí Českého Dubu a Hlavyce. Intenzita kontaminace je tu dána intenzitou zemědělství a dopravní sítí, resp. velikostí urbanizačních jader, vesnic se střediskovou funkcí a místním až středně velkým průmyslem. Nejvíce environmentálně zatíženým územím je Liberec. Zejména jsou to jeho zastavěné zóny, průmyslové čtvrtě, dopravní plochy, budované jako metropole severu s dlouhodobou tradicí. Z uvedených skutečností vyplývají negativní důsledky pro životní prostředí.

Na kartogramech je vidět registrované imise vázané na centra a urbanizační tahy. Zejména imise těžkých kovů a benzenových látek. V centrech je registrováno více překročených limitů. Podíl kadmia, síry a těžkých kovů v celém území je dáno dopravou. Souvisí to s tvrzením autorů Atlasu životního prostředí Libereckého kraje, kde konstatují, že největší zátěž v Libereckém kraji představují malé a mobilní zdroje znečištění (87 %), zatímco střední a velké spolu tvoří jenom zbývajících 13 %. Negativní situaci města Liberec a dalších větších měst (Chrastava, Český Dub) znásobuje dispozice reliéfu pro hromadění a kumulaci kontaminantů v ovzduší. Toto je způsobeno silnou inverzní polohou a bezrozptylovou dispozicí reliéfu s nedostatkem ventilace ovzduší. Zejména Liberec je ve značně imisně zatížené inverzní poloze. Smog a vymývání kontaminantů častými dešti působí jak přímým ohrožením, tak kumulací v půdě a následným přenosem pomocí větru a vody. Kvalita vody je vázána na urbanizační tahy, intenzivně využívané zemědělské oblasti, urbanizační jádra městského typu, vesnické osídlení (zemědělské obce) a dopravou. Je vytvořen výrazný model splachu v pohořích, koncentrace a kumulace kontaminantů v kotlinách. To způsobuje kumulaci těžce rozpustných látek a eutrofizačních organických látek přecházejících do potravinového řetězce potravinami v souvislosti se samozásobováním. A to zejména v silněji urbanizovaném prostředí, kde jsou problémy s možností alternativního zemědělství.

Nepříznivý vliv centra urbanizačních tahů se projevuje i ve starých ekologických zátěžích, kde je víc registrovaných rizikových látek, včetně starých skládek. Nejvíce ohrožené a zamořené jsou vzhledem k počtu obyvatel z tohoto hlediska Liberec a Hrádek nad Nisou. V některých čtvrtích Liberce se vyskytují i desítky starých průmyslových závodů, zařízení, zrušených skladů nebo skladů s částečným provozem. Tyto nejsou registrovány jako zdroj emisí, nebo zdroj kontaminace vody, zdraví. Zejména tato neregistrovaná zátěž je ale pro obyvatelstvo ohrožující a často i riziková (prach, užitková voda).

Důležité z hlediska udržitelnosti regionu je místní kontaminace a úroveň životního prostředí. Je zpracovávána ekologická síť s ekologickou validitou a funkční hodnocení prostorových jednotek krajinné struktury, pro jednotlivé obce. Prozatímní výsledky hovoří o velmi dobrém prostorovém modelu a podílu validních jednotek krajinné struktury v celém území.

V rámci třetí úplné aktualizace bylo zadáno zpracování metodiky pro hodnocení kvality (zátěže) životního prostředí pro urbánní prostor (město Liberec). Cílem nové metody bylo vymezit pomocí syntézy jednotlivých stresových faktorů oblasti s podobnou zátěží životního prostředí ve velice heterogenním území města. Tato metodika měla doplnit stávající postup hodnocení, který byl ale

zaměřen především na rurální (venkovské) území. Podrobnější hodnocení města Liberec a především vymezení nejrizikovějších míst, z hlediska zátěže životního prostředí nebylo dokončeno. Hlavním důvodem jsou nedostatečně detailní podklady pokryvu povrchu území města a využití území (zvláště co se týče sídlení zeleně), na což je nově navržená metoda velmi citlivá a výsledky jsou pak nevypovídající. Závěrem je ale potřeba říci, že nová metodika měla pouze upřesnit kvalitu životního prostředí uvnitř města, která je v jednotlivých čtvrtích odlišná. V celkovém hodnocení obcí, se na výsledku, tedy tom, že je město Liberec z hlediska životního prostředí hodnoceno jako jedno z nejhorších, nic nemění.

Vzhledem k náročnosti provedení aktualizace metodou hodnocení zátěže životního prostředí popsané výše, zvláště pak z důvodu nedostupnosti aktuálních a dostatečně podrobných dat druhotné krajinné struktury – landuse (s dostatečným prostorovým rozlišením) bylo přistoupeno k alternativnímu hodnocení kvality životního prostředí prostřednictvím vybraných indikátorů. Další důvodem je potřeba sledování trendů, které jsou od 5. úplné aktualizace požadovány.

Tab. 84: Vybrané indikátory pro hodnocení environmentálního pilíře

INDIKÁTORY ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE		
Označení	Název indikátoru	Popis (výpočet)
I1	Koeficient ekologické stability (KES)	Poměr ekologicky stabilních ploch a ekologicky nestabilních ploch dle KN – k 31. 12. 2019
I2	Kvalita ovzduší	Výskyt a četnost emisních zdrojů REZZO1 a oblasti s překročením imisních limitů; data za rok 2018 (resp. 2014–2018)
I3	Výskyt stresových jevů	Výskyt průmyslové nebo významné zemědělské výroby a jejich rozsah, výskyt silnice I. třídy, výskyt a četnost SEZ, výskyt spalovny nebo skládky odpadu – expertní hodnocení
I4	Míra urbanizace	Podíl výměry zastavěného území na rozloze obce [%]
I5	Míra plánovaného růstu zastavěného území	Podíl výměry zastavitelných ploch k výměře zastavěného území [%]
I6	Lesnatost	Podíl lesních pozemků na rozloze obce k 31. 12. 2019 [%]
I7	Trend změny rozlohy zemědělské půdy	Změna podílu evidované zemědělské půdy na celkové výměře hodnoceného území za posledních 5 let [%]

Indikátory byly zvoleny tak, aby pokryly většinu složek životního prostředí, aby pro ně byla dostupná aktuální data, která se navíc průběžně aktualizují a zároveň alespoň zčásti korespondovala s hlavní metodou hodnocení na základě environmentální zátěže.

KARTOGRAMY

V rámci zpracování „Hodnocení environmentálního pilíře ORP Liberec“ Katedrou geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL byla vytvořena databáze faktorů charakterizující environmentální pilíř a zároveň zhotoveno několik kartogramů a kartodiagramů jako výstup z celého projektu. V rámci třetí úplné aktualizace bylo vyhotoveno mnoho dalších mapových výstupů charakterizujících modelové zatížení životního prostředí.

Mapové přílohy včetně metainformací a vysvětlivek tvoří samostatný podklad a nejsou součástí dokumentace. Mapy zobrazují antropogenní proměny krajiny, environmentální zátěž území z hlediska kontaminace, povodňového rizika a kvality ovzduší. Vzhledem k diametrálně rozdílným přírodním podmínkám v jednotlivých částech města Liberec je pro environmentální zátěž území a potenciální nebezpečí povodní zpracovány samostatné mapy pro městské části Liberce.

Kromě expertního hodnocení environmentální zátěže, které ve 4. ani 5. úplné aktualizaci nebylo provedeno, jsme zpracovali nově alternativní hodnocení prostřednictvím indikátorů. Následující tabulka obsahuje výsledné hodnocení jednotlivých indikátorů a celkové hodnocení environmentálního

pilíře. V 5. úplné aktualizaci došlo k rozšíření o jeden indikátor kvůli pokrytí všech témat environmentálního pilíře. Kvůli požadavku hodnotit trendy vývoje byly zpětně dopočítány hodnoty nového indikátoru. Došlo také k úpravě indikátoru I5 – míra plánovaného růstu zastavěného území, tak jak byl původně navržen. Hodnocení včetně vstupních data je v příloze E.

Tab. 85: Vyhodnocení environmentálního pilíře dle jednotlivých indikátorů, zdroj: vlastní zpracování

Vysvětlivky: I1 – koeficient ekologické stability, I2 – kvalita ovzduší, I3 – výskyt stresových jevů, I4 – míra urbanizace, I5 – míra plánovaného růstu zastavěného území, I6 – lesnatost, I7 Trend změny rozlohy zemědělské půdy 2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS)

VYHODNOCENÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE												
Obec	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	suma	2St	5St 2020	5St 2016	Trend
Bílá	0	2	0	2	0	-1	-1	2	+	1	1	↔
Bílý Kostel nad Nisou	2	2	-1	2	-1	2	-1	5	+	1	1	↔
Cetenov	1	2	1	2	-1	1	-1	5	+	1	1	↑
Český Dub	1	0	-1	0	-1	1	0	0	-	0	-1	↑
Dlouhý Most	1	2	0	-1	-1	-2	1	0	-	0	0	↔
Hlavice	0	2	1	1	-1	-1	0	2	+	1	1	↔
Hodkovice nad Mohelkou	1	-1	-1	1	-2	-1	-1	-4	-	-1	-1	↔
Hrádek nad Nisou	0	-1	-1	0	0	-1	-1	-4	-	-1	-2	↑
Chotyně	-1	1	0	0	1	-2	0	-1	-	0	-1	↑
Chrastava	1	-1	-1	0	2	-1	-1	-1	-	0	-1	↑
Jablonné v Podještědí	1	0	-1	1	-1	1	1	2	+	1	1	↑
Janovice v Podještědí	2	2	1	2	-2	2	0	7	+	2	1	↔
Janův Důl	1	2	1	2	-2	0	-1	3	+	1	1	↔
Jeřmanice	1	2	1	-1	-2	-2	-2	-3	-	-1	-1	↔
Kryštofovo Údolí	2	2	2	2	2	2	0	12	+	2	2	↔
Křížany	2	1	0	1	-1	0	-2	1	+	0	-1	↑
Liberec	1	-2	-2	-2	2	1	-1	-3	-	-1	-1	↔
Mníšek	2	1	-1	1	-1	2	-1	3	+	1	1	↔
Nová Ves	1	2	-1	2	-2	0	0	2	+	1	1	↔
Oldřichov v Hájích	2	1	1	2	-1	2	0	7	+	2	1	↔
Osečná	1	0	-1	2	-1	1	0	2	+	1	1	↔
Proseč pod Ještědem	2	2	2	1	0	-1	2	8	+	2	2	↔
Rynoltice	1	0	-1	1	1	1	-1	2	+	1	1	↔
Stráž nad Nisou	0	-1	-1	-2	-1	-2	-2	-9	-	-2	-2	↔
Světlá pod Ještědem	2	2	1	1	1	2	0	9	+	2	2	↔
Šimonovice	1	2	2	-2	-1	-1	-1	0	-	0	0	↔
Všelibice	1	1	0	1	-1	1	-1	2	+	1	1	↑
Zdislava	2	2	1	2	-1	2	-1	7	+	2	2	↔

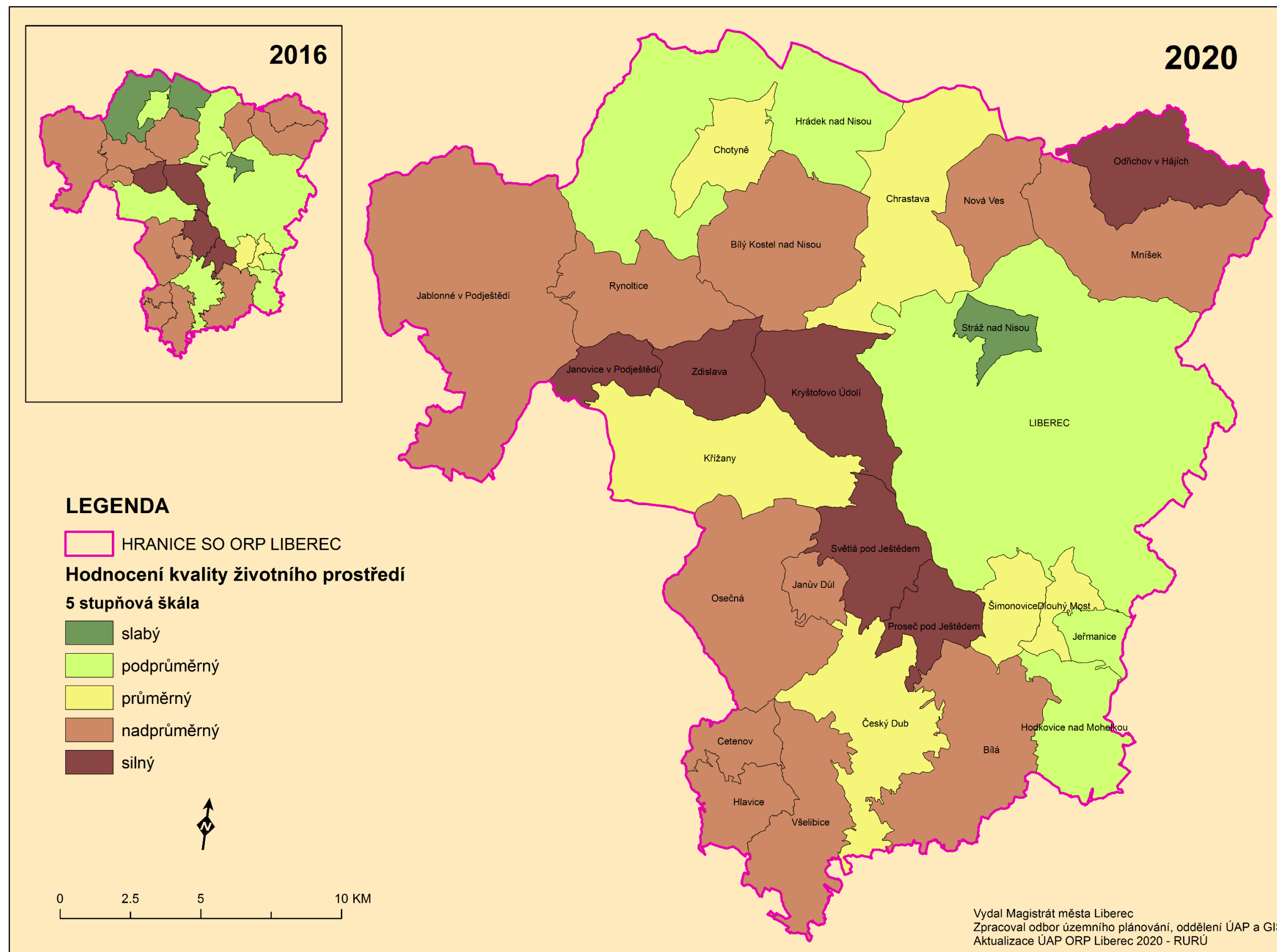
Pro celkové hodnocení prostřednictvím indikátorů byla použita pěti a dvou stupňová škála, přičemž jako vstup do tohoto hodnocení byla využita suma hodnot v jednotlivých indikátorech. Všem indikátorům byla přisouzena stejná váha. Zařazení do kategorií je znázorněno v následující tabulce.

Tab. 86: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality životního prostředí, zdroj: vlastní zpracování

KATEGORIE KVALITY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ		
Výsledek vyhodnocení (suma)	5 stupňová škála	2 stupňová škála

-5 a méně	-2	slabý	- (špatný)
-4 až -2	-1	podprůměrný	
-1 až 1	0	průměrný	0 brána odborným odhadem dle znalosti území (+ nebo -)
2 až 6	+1	nadprůměrný	+ (dobrý)
7 a více	+2	silný	

Kartogram hodnocení kvality životního prostředí je výsledkem kombinace 2 hodnocení. Expertního hodnocení, vycházejícího ze syntézy mnoha vstupních faktorů (viz výše) a hodnocení prostřednictvím indikátorů. Výsledky indikátorového hodnocení víceméně potvrdily původní expertní hodnocení. Závěrem hodnocení je seřazení obcí podle vysledované kvality (zátěže) životního prostředí (od nejlepšího po nejhorší). Oproti hodnocení z roku 2016 došlo vlivem doplnění jednoho indikátoru a úpravě výpočtu indikátoru I5 k revizi výsledků. Pro sledování změn (vyhodnocení trendů) byly hodnoty za rok 2016 dopočítány. V tabulce i výsledném kartogramu jsou tak hodnoty za rok 2016 aktualizované dle nově použité metody (neodpovídají výstupům 4. úplné aktualizace). Jednotlivé obce byly rovnoměrněji rozprostřeny do jednotlivých pentilů. Vzhledem k tomu, že je pilíř životního prostředí nejméně dynamický, nedošlo u hodnocení obcí k zásadnějším změnám. Pokud ke změnám došlo, tak se jednalo vždy o mírné zlepšení. Hodnocení trendů vývoje včetně závěrů a doporučení je v další kapitole.

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 28: Hodnocení environmentálního pilíře v SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Hlavní metoda použitá pro hodnocení environmentálního pilíře vznikala současně s hodnocením a kromě zpracování nové metodiky kvality životního prostředí pro urbánní prostor – město Liberec (2013) nebyla z výše uvedených důvodů aktualizována. Základem tohoto hodnocení environmentální zátěže území vyplývající z druhotné krajinné struktury jsou dostatečně podrobná a aktuální data landuse, která nejsou k dispozici a přehled stresorů pro jednotlivé složky životního prostředí, jejichž aktualizace je náročná. Hodnocení tedy bylo provedeno tedy spíše v expertní rovině. Metoda nicméně velice dobře zhodnotila regionální rozdíly v kvalitě přírodního prostředí na území SO ORP Liberec a poukázala na jeden velký problém a to je interpretace výsledků hodnocení za správní jednotky obcí, které je u plošně velkých a funkčně členitých obcí velmi zkrácené. Při dalším zpracování se nabízí jemnější členění na katastry případně do zón.

V původním expertním hodnocení z roku 2012 bylo stanoveno pořadí obcí podle stavu a kvality životního prostředí následovně (hodnota klesá v pořadí): Kryštofovo Údolí, Oldřichov v Hájích, Janovice v Podještědí, Zdislava, Světlá pod Ještědem Mníšek, Jablonné v Podještědí, Křižany, Proseč pod Ještědem, Cetenov, Hlavice, Všelibice, Bílá, Bílý Kostel nad Nisou, Janův Důl, Rynoltice, Nová Ves, Osečná, Šimonovice, Český Dub, Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou, Chotyně, Chrastava, Hrádek nad Nisou, Liberec.

Po provedení indikátorového hodnocení v roce 2016 a jeho úpravě 2020 se pořadí obcí v hodnocení kvality životního prostředí mírně změnilo: Kryštofovo Údolí, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Janovice v Podještědí, Zdislava, Cetenov, Bílý Kostel nad Nisou, Mníšek, Janův Důl, Jablonné v Podještědí, Hlavice, Všelibice, Bílá, Osečná, Rynoltice, Nová Ves, Křižany, Šimonovice, Český Dub, Dlouhý Most, Chotyně, Chrastava, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou Hrádek nad Nisou, Liberec, Stráž nad Nisou.

V poslední aktualizaci byly použity výsledky z předchozího hodnocení doplněné o hodnocení prostřednictvím indikátorů, které bylo oproti roku 2016 mírně upraveno. Od 5. úplné aktualizace je požadováno provést a vyhodnotit změny v pilíři životního prostředí a sledovat trendy vývoje tohoto pilíře. Při pohledu na jednotlivé obce došlo téměř u všech obcí dle indikátorového hodnocení k mírnému zlepšení. Důvodem je zvýšení ekologické stability obcí zalesňováním a také vybudováním nových vodních ploch (Křižany). Celkově se zlepšila kvalita ovzduší (platí pro celou ČR) a snížili zdroje emisí. Mírně se zvýšil podíl obyvatel napojených na kanalizaci (Mníšek, Liberec) a také byla provedena rekonstrukce celého kanalizačního systému včetně ČOV (Osečná). V oblasti ekologického odkanalizování jsou v ORP Liberec stále velké rezervy, mnoho objektů vypouští nepřečištěné vody přímo do vodních toků. Pořadí obcí, dle kvality životního prostředí se téměř nezměnilo, pouze u obce Bílý Kostel nad Nisou indikátorové hodnocení ukázalo na výrazně lepší stav, a tato skutečnost byla zohledněna. Také v oblasti zemědělství došlo k mírnému zlepšení, snížením erozně ohrožených ploch, případně nastavením protierozních opatření a zvýšení podílu ekologického zemědělství. Do celkového hodnocení, které nemá na přírodu přímý okamžitý dopad, se kladně promítlo snížení míry plánovaného růstu zastavěného území revizí rozsahu zastavitelných ploch v nových ÚP nebo právních stavech, které v budoucnu bude znamenat snížení záborů zemědělské půdy. Odkloněním od původně zpracovaného hodnocení na základě zátěže životního prostředí jednotlivými stresory se v indikátorovém hodnocení více projeví hodnoty životního prostředí, které jsou oproti jiným regionům výrazně lepší (KES, výskyt ZCHÚ, lesnatost). Při tomto pohledu došlo ke zlepšení hodnocení u obcí, které byly dříve hodnoceny velice špatně Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava. Rostoucí trend, který bylo možné od poslední aktualizace vysledovat je u obcí Cetenov, Český Dub, Hodkovice, Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava, Křižany a Všelibice. Celkově došlo v hodnocení většiny obcí k mírnému zlepšení, což je ale způsobeno především doplněním způsobu hodnocení. Žádné zásadní změny v životním prostředí

v horizontu 4 nebo 6 let nelze vysledovat, přesto lze říci, že se stav životního prostředí mírně zlepšil. Vedle výše zmíněných zlepšených ukazatelů jako je např. kvalita ovzduší, je pozitivní pro životní prostředí i pokles těžby nerostů. Kladně lze hodnotit také nárůst ekologicky stabilních ploch a prvků ať již v rámci komplexních pozemkových úprav (Křižany), nebo v rámci revitalizace vodních toků a veřejné zeleně (Rynoltice, Oldřichov v Hájích, Liberec). Stále vážnějším problémem, který se v budoucnosti bude zřejmě dále prohlubovat je problematika sucha a snižování hladiny podzemní vody a to nejen při zásobování obyvatel pitnou vodou, ale hlavně pro přírodní ekosystémy. Na lesích se tento stav společně s napadením kůrovcem již negativně projevuje. Jako problematické se stále jeví vzrůstající hluková zátěž a rozsáhlé zábory zemědělské půdy v některých obcích. Trend celkového mírného zlepšení kvality životního prostředí potvrdila také zpráva „Zpráva o životním prostředí v Libereckém kraji 2018“, zpracovaná CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Ne všechny ukazatele sledované ve zprávě mají pozitivní trend. Největší problém je v oblasti produkce odpadů, která neustále roste a výrazně tak zatěžuje životní prostředí. Další oblastí, která vykazuje zhoršení, je kvalita vody v řekách, zvláště Lužická Nisa je zařazena do V. nejhorší kategorie velmi silně znečištěná voda. Jako problém lze označit také rostoucí těžbu dřeva, která je následkem kůrovcové kalamity spojené s nedostatkem srážek. U lesů je naopak výhodou zlepšení druhové skladby stromů. Ostatní ukazatele, kterých je většina, ale vykazují setrvalý stav nebo zlepšení, takže celkově se jedná o mírné zlepšení.

Pro další rozvoj SO ORP Liberec v oblasti životního prostředí lze doporučit zejména:

- snížení dopadů povodní: dodržením zákazu výstavby v aktivní zóně záplavového území, zvyšováním retenčních vlastností krajiny a budováním protipovodňových opatření,
- podpora budování kanalizací s napojením na ČOV v menších obcích, zvláště v území s kvalitními zdroji pitné vody; rozšíření vodovodních řadů do lokalit s nekvalitními zdroji pitné vody,
- budování silničních obchvatů hustě obydlených částí území – snížení emisní a hlukové zátěže obyvatel,
- zajistit ochranu lesní a kvalitní zemědělské půdy – minimalizovat zábory zemědělské půdy I. a II. stupně ochrany pro výstavbu,
- účelně využívat alternativní zdroje energie a postupně snižovat zátěž emisí z lokálních topenišť,
- podporovat nenáročnou formu krátkodobé rekreace v blízkém okolí měst, stabilizovat, případně rozšiřovat plochy urbanizované a krajinné zeleně jako veřejná prostranství,
- pokračovat v systematické legislativní a krajinné ochraně přírodních lokalit – zvláště chráněná území, NATURA 2000, ÚSES, památné stromy, VKP, hodnotné krajinné celky,
- pokračovat v pořizování komplexních pozemkových úprav a v realizaci opatření z Plánu společných zařízení, které zvýší ekologickou stabilitu území a sníží erozní ohrožení půd,
- snižování dopadů sucha posílením zelenomodré infrastruktury (navýšení podílu zeleně hlavně ve městech, rozšíření vodních ploch a mokřadů), šetrné zacházení s vodou (snížení spotřeby, ochrana pramenišť a zdrojů podzemní vody),

C 2.2 Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec

Metodika hodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec

K hodnocení ekonomického pilíře pro 5. úplnou aktualizaci 2020 byla opět využita metodika zpracovaná na Hospodářské (Ekonomické) fakultě Technické univerzity v Liberci. Výsledky hodnocení byly ve spolupráci s Ekonomickou fakultou interpretovány pro celkové hodnocení ekonomického pilíře v jednotlivých obcích.

Sledované jevy a jejich analýzy pro hodnocení ekonomického pilíře jsou evaluovány nejprve na úrovni obcí, popř. v rámci „přirozeného“ subregionu, který vzniká zejména spádovostí obyvatel za zaměstnáním a do škol, nebo dominantním rozdělením dopravní infrastrukturou apod. Na závěr se zjištění promítnou do hodnocení ekonomického pilíře celé ORP (obce s rozšířenou působností).

Zdroj dat pro hodnocení ekonomického potenciálu

- Údaje Českého statistického úřadu ze SLDB 2001, 2011 a dále aktuální ukazatele z veřejné databáze za období 2001 až 2018, u některých indikátorů i za rok 2019 (ve vazbě na dostupnost dat).
- Databáze Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje obcí (dostupná na webové adrese portálu VaV <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>).
- Výsledky dotazníkového průzkumu z let 2010 a 2014. Dotazníky byly zaměřeny na zjištění stavu v oblasti charakteristiky obce, občanského vybavení, dostupnosti úřadů, výrobní a zemědělské činnosti v obci, inženýrských sítí a odpadového hospodářství, rozvojových programů a plánů obce, a to formou uzavřených a otevřených otázek. V roce 2020 nebylo dotazníkové šetření realizováno.
- Databáze brownfieldů Libereckého kraje, podklady zpracoval tým Ekonomické fakulty TUL.
- Databáze ARES Ministerstva financí České republiky, dostupná na webové adrese <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>.
- Databáze ekonomických subjektů MAGNUSWEB.CZ, zakoupená licence EF TUL pro přístup k datům.
- Dotazníkové šetření zaměřené na rodinné podnikání v obcích do 2000 obyvatel SO ORP Liberec. Realizovala EF TUL a MML, 2016.
- Mikrodata ČSÚ z dotazníkového šetření „Dotazník o inovacích“ TI 2010, TI 2012, TI 2014 a TUI 2016 za období let 2008 až 2016. Data zakoupená na EF TUL s možností publikování pouze v agregované podobě, a to za znalostní odvětví vztažené na předmět podnikání významných zaměstnavatelů v obci.
- Pro disponibilní příjmy domácností byly získány z databází České správy sociálního zabezpečení: evidenční listy důchodového pojištění, výplaty pojistných dávek z důchodového pojištění, výplaty pojistných dávek z nemocenského pojištění. Dále z databáze generálního finančního ředitelství ČR daňová přiznání k dani z příjmu fyzických osob a z databáze Ministerstva práce a sociálních věcí ČR přehled nepojistných dávek vyplacených obyvatelstvu. Pro zpracování údajů a ověření výstupů z databází orgánů státní správy byla dále využita data:
 - Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS, Český statistický úřad).
 - Údaje z registru obyvatel (ROB, Ministerstvo vnitra České republiky).
 - Údaje z registru cizinců (CIS, Policie České republiky).
 - Databáze národních účtů (Český statistický úřad).

- Městská a obecní statistika (MOS, Český statistický úřad).
- Výběrové šetření životních podmínek (EU-SILC, Český statistický úřad).
- Otevřená data MPSV.

Databáze od firmy BizMachine s. r. o. zahrnující informace o indikátoru dopadu epidemie COVID-19 na ekonomické subjekty.

Sledované jevy v rámci analýzy ekonomického potenciálu:

- Rozloha a počet obyvatel (úroveň obec), obecné jevy, zdroj: veřejná databáze ČSÚ a webové stránky obcí, MAS <http://www.podjestedi.cz>, <http://www.mikroreg.info/index.aspx?rub=1>, <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/elektronicka-metodicka-podpora-tvorby-rozvojovych-dokumentu-obci>, https://www.czso.cz/csu/xl/pohyb_obyvatel_ve_mestech_a_obcich;
- Zaměstnanost v obci:
 - *Míra registrované nezaměstnanosti* v obci k 31. 12. v letech 2000 až 2011 v % (úroveň obec), zdroje: data ČSÚ, MPSV. V případě ukazatele nezaměstnanosti, došlo na národní úrovni evidence ČSÚ ke změně metodiky. Na základě dohody s Českým statistickým úřadem Ministerstvo práce a sociálních věcí počínaje lednem 2013 přešlo na nový ukazatel nezaměstnanosti v ČR s názvem *Podíl nezaměstnaných osob*, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřuje všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. V roce 2020 byla provedena aktualizace dat, tak aby byla koherentní. EF TUL si zakoupila primární data od ČSÚ. Nejprve byly dopočítány údaje ukazatele *Míry registrované nezaměstnanosti v obci k 31. 12. 2018*, pro možnost srovnání s daty předchozích studií v roce 2014.
 - *Vzdělanostní struktura* v letech 2001 a 2011, zdroje dat SLDB 2001 a 2011. (Beze změny).
- Ekonomická aktivita v obci:
 - *Přehled firem v obci s největším počtem zaměstnanců* či vyznačenou důležitostí ze strany samosprávy obce, zdroje: data z dotazníkového průzkumu, komerční databáze Magnusweb a databáze Ministerstva financí ARES (2020), a to k datu zpracování studie (červenec 2020). V případě města Liberec jsou uvedeni i další významní zaměstnavatelé v oblasti veřejného sektoru. Důležitým kritériem výběru firem bylo vedle počtu zaměstnanců sídlo firmy v analyzované obci ve vazbě na daňovou výtěžnost do rozpočtu obce;
 - *Zemědělská výroba*, zdroje: data z dotazníkového průzkumu, komerční databáze Magnusweb a databáze Ministerstva financí ARES (2020);
 - *Inovační aktivity* dominantních odvětví v obci (dle předmětu podnikání významných firem v obci, pouze u tzv. znalostních odvětví dle metodiky OECD). Sledovaný jev poskytuje informace např. pro efektivní zaměření inovačních voucherů a jiných možností podpory inovací na úrovni obce, SO ORP a kraje (postup viz příloha A). Veškerá analýza včetně závěrů inovačních aktivit se týká obecně daných odvětví, nejedná se o konkretizaci na firmy v dané obci. Zdroje dat: ČSÚ TI 2010, 2012, 2014 a 2016; vytvořen vlastní SW pro vyhodnocování dat;
 - *Disponibilní příjem obyvatel obce* představuje jeden z možných přístupů k hodnocení prostorových socioekonomických disparit, a to disparit příjmových. Čistý příjem domácností měří prostorové rozdíly v nominální hodnotě disponibilního příjmu domácností. Navržený postup umožňuje prostorové srovnání průměrného životního

standardu lokálních domácností (obyvatel). Výstupy mohou významně přispět k vymezení, hodnocení a identifikaci potřeb a problémů specifických regionů. Jsou důležité pro přesnější zacílení nástrojů regionální politiky, a to nejen při tvorbě strategických dokumentů regionálního rozvoje, ale i při realizaci konkrétních politik a jejich následné evaluaci. Disponibilní příjmy obyvatel mohou být rovněž jedním z posuzovaných indikátorů odůvodněnosti socioekonomických intervencí v hospodářsky/sociálně slabých oblastech apod.

Územní dostupnost – Ukazatel je dostupný na úrovni jednotlivých obcí, popř. městských částí statutárních měst.

Možnosti dekompozice indikátoru – dekompozice příjmů domácností umožňuje prostorové srovnání s ohledem na typy příjmů, jimiž jsou především:

- ✓ příjmy ze závislé činnosti (mzda, plat),
- ✓ příjmy z podnikání,
- ✓ příjmy z nepojistných dávek sociální podpory a podpory v nezaměstnanosti,
- ✓ příjmy z pojistných dávek nemocenského pojištění,
- ✓ příjmy z důchodového pojištění,
- ✓ ostatní příjmy (z pronájmu, kapitálového majetku, drobného prodeje apod.).

Z hlediska vyhodnocení indikátoru na úrovni jednotlivých obcí ORP byly definovány následující výstupy – viz tab. Metodiky 1.

Tab. 87: Metodika 1: Charakteristika možných indikátorů vztahených k disponibilnímu příjmu obyvatelstva
Pozn. u všech ukazatelů musí být brány v potaz také metodologická a metodická omezení – viz pasporty.

INDIKÁTORY DISPONIBILNÍHO PŘÍJMU		
Název výstupu (indikátoru)	Charakteristika indikátoru	Interpretace indikátoru
1.1 Postavení obce v rámci ORP, kraje a ČR s ohledem na výši disponibilního příjmu přepočteného na obyvatele	Jednoduchý ukazatel je založen na prostorovém srovnání disponibilního příjmu přepočteného na počet obyvatel dané obce se situací v celém ORP, dále v rámci NUTS3 a v rámci celé ČR. Jedná se o podíl disponibilního příjmu v obci k disponibilnímu příjmu v území ORP/NUTS3/ČR, údaj je uveden v %.	Hodnoty vyšší než 100 % ukazují vyšší než průměrnou úroveň, hodnoty nižší než 100 % ukazují nižší než průměrnou úroveň vzhledem ke srovnávacímu údaji za ORP, NUTS3 a ČR.
1.2 Postavení obce v rámci ORP, kraje a ČR s ohledem na výši příjmu ze závislé činnosti (přepočteného na obyvatele)	Jednoduchý ukazatel je založen na prostorovém srovnání podílu příjmů ze závislé činnosti na celkovém disponibilním příjmu v obci a ORP, NUTS3 či ČR. Jedná se o příjmy ze závislé činnosti, které jsou předmětem důchodového pojištění v ČR (ČSSZ) a odhad příjmů ze zahraničí (daňová přiznání a kontrolní statistika výběrového šetření pracovních sil VŠPS).	Hodnota podílu v % je srovnávána s podílem za ORP, NUTS3 a ČR. Dále je vyhodnocována jako průměrná, mírně nadprůměrná (podprůměrná) či významně nadprůměrná (podprůměrná).
1.3 Postavení obce v rámci ORP, kraje a ČR s ohledem na výši příjmu z podnikání – samostatně výdělečné činnosti (přepočteného na obyvatele)	Jednoduchý ukazatel je založen na prostorovém srovnání podílu příjmu z podnikání na celkovém disponibilním příjmu v obci a ORP, NUTS3 či ČR. Jedná se o daňové základy OSVČ vykázané za daný rok dle §7 Zákona č. 586/1992 Sb. O dani z příjmů fyzických osob)	Hodnota podílu v % je srovnávána s podílem za ORP, NUTS3 a ČR. Dále je vyhodnocována jako průměrná, mírně nadprůměrná (podprůměrná) či významně nadprůměrná (podprůměrná).

INDIKÁTORY DISPONIBILNÍHO PŘÍJMU		
Název výstupu (indikátoru)	Charakteristika indikátoru	Interpretace indikátoru
1.4 Postavení obce v rámci ORP, kraje a ČR s ohledem na výši příjmu z nepojistných sociálních dávek a podpor v nezaměstnanosti (přepočteného na obyvatele)	Ukazatel obsahuje příjmy osob, které jsou sociálně znevýhodněné a tudíž odkázané na pobírání nepojistných dávek (dávky státní sociální podpory a péčovské dávky, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvky na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a podpory v nezaměstnanosti). Jedná se o poměr příjmů z nepojistných dávek k celkovému důchodu vyjádřený v %.	Hodnota podílu v % je srovnávána s podílem za ORP, NUTS3 a ČR. Dále je vyhodnocována jako průměrná, mírně nadprůměrná (podprůměrná) či významně nadprůměrná (podprůměrná). Vyšší podíl na disponibilním příjmu indikuje sociálně slabší klima v území. Údaj za jednotlivé obce je srovnáván se situací v celém ORP, dále v rámci NUTS3 a v rámci celé ČR.
1.5 Vývoj příjmových disparit (konvergence /divergence) v rámci ORP	Jedná se o ukazatel příjmových disparit, který indikuje obecné rozdíly mezi příjmy v obcích v dané skupině. Jde o variační koeficient, tj. podíl směrodatné odchylky a průměrných čistých příjmů domácností přepočtených na obyvatele obce. Ukazatel je vyjádřen v %.	Sleduje se vývoj ukazatele v čase. V případě, že ukazatel klesá, dochází k obecnému snižování příjmových disparit v území (mezi jednotlivými obcemi). Naopak rostoucí hodnota znamená obecný nárůst příjmové nerovnosti v území (mezi jednotlivými obcemi). Jednoduchým řetězovým indexem je zjišťována meziroční změna v %.

- Stav a trendy ve využití území:
 - *Opuštěné objekty* (brownfieldy), zdroj: data z dotazníkového průzkumu Ekonomické fakulty TUL v roce 2009 a aktualizace v roce 2014 a 2020 z databáze brownfieldů Libereckého kraje: <https://investujpodjestedem.cz/gd-home>
 - o *Využití území obce*, zdroje dat: ČSÚ.
 1. MOS – Městská a obecní statistika. [online]. Poslední aktualizace: 31. 12. 2019. [vid. 2020-08-31]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/xml/mos.html>, dále
 2. Územně analytické podklady [online]. Poslední aktualizace: 26. 6. 2020. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady,
 - *Metodický postup pro využití území je založen na koeficientu ekologické stability (KES)*. Koeficient je konstruován jako poměr ploch relativně ekologicky stabilních k plochám relativně ekologicky nestabilním, které zatěžují životní prostředí v daném území (LIPSKÝ, Z. 2000. Sledování změn v kulturní krajině: učební text pro cvičení z předmětu Krajinná ekologie. Praha: ČZU. ISBN 80-21306-43-2). Ekologicky stabilní plochy (čítatel podílu) zahrnují součet výměry chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů, trvalých travních porostů, lesní půdy a vodních ploch (ČSÚ, 2020). Ekologicky nestabilní plochy (jmenovatel podílu) zahrnují součet výměry orné půdy, zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch (dopravní plochy, dobývací prostor, skládky a neplodná půda); (ČSÚ, 2020). Území lze podle hodnoty KES rozčlenit do pěti kategorií, které vykazují určité společné charakteristiky území.

Hodnota KES je nižší než 0,1

Území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být intenzivně a trvale nahrazovány technickými zásahy.

KES je v rozmezí 0,1 až 0,3

Území nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy.

Hodnota KES je v rozmezí 0,3 až 1,0

Území intenzivně využívané (zejména zemědělskou velkovýrobou), oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie (tj. lidské práce).

Hodnota KES je v rozmezí 1,0 až 3,0

Vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, důsledkem je i nižší spotřeba energo-materiálových vkladů.

Hodnota KES je vyšší než 3,0

Krajina relativně přírodní, ekologicky stabilní. Přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

Potřebná data jsou veřejně přístupná ve Veřejné databázi ČSÚ – ukazatel Území, sídelní struktura (ČSÚ, 2020).

- *Spádovost obce, vyjíždka za prací a do škol*, zdroj: data z dotazníkového průzkumu (realizován Ekonomickou fakultou TUL v roce 2012 za rok 2011), databáze spol. KORID LK za měsíc říjen 2017, 2018 a 2019 (**nově**); SLDB 2011;
1. Od spol. KORID LK byly použity údaje o počtu cestujících mezi obcemi LBK za CELÝ měsíc (říjen 2017, 2018 a 2019). Jedná se o úplné šetření, a to cesty mezi jednotlivými zónami IDOL: data "zóna-zóna", tarify, způsob platby (hotově, OPUS kartou); vybrán typický měsíc (říjen) bez sezónních vlivů.
- *Vymezení funkčního subregionu v rámci Libereckého kraje*, zdroj dat: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>, postup dle **certifikované metodiky** MMR, viz RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M., HUBÍNKÁ, Z., ŠMÍDA, J. *Metodika hodnocení disparit na úrovni subregionů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013. Certifikace přidělena 13. 12. 2013 na **MMR, registrační č. 002/2013**. (Beze změny).

Hodnocení potenciálu hospodářského rozvoje obcí

Hodnocení potenciálu hospodářského rozvoje SO ORP Liberec bylo provedeno pro každou obec.

Potenciál hospodářského rozvoje obcí: Data byla sledována za období 2006, 2009, 2011, 2014 a 2018. Vyhodnocení potenciálu hospodářského rozvoje bylo realizováno na základě metodiky hodnocení hospodářského rozvoje obcí zpracované na Ekonomické fakultě Technické univerzity v Liberci, zdroj: RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M. *Metodika identifikace dynamiky hospodářského rozvoje obcí [certifikovaná metodika]*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2011. ISBN 978-80-7372-761-1. Certifikováno v srpnu 2011 **Ústavem územního rozvoje, osvědčení s registračním č. 03-ÚUR-259-2011/01-WD-30-07-1**.

Dle této metodiky bylo stanoveno pořadí obce v rámci České republiky dle významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou faktorovou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje byla stanovena nízká či přijatelná dynamika rozvoje obce.

Hlavním přínosem realizované faktorové analýzy je vymezení jevů, které jsou důležité pro hodnocení rozvoje obce. Každý jev je proto popsán ukazateli, jež jej významně specifikují. Typy faktorů a jejich charakteristika pro hodnocení obcí (po inventarizaci dat ve spolupráci s ČSÚ v roce 2009) jsou uvedeny v tab. Metodika 2. (Hodnoty ukazatelů pro všechny obce České republiky jsou dostupné na webové adrese EF TUL: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>).

Tab. 88: Charakteristika jednotlivých ukazatelů hodnocených faktorů

POZN. 1: Diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu.

POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup:

maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele tím lepší stav);

minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele tím lepší stav).

POZN. 3: Přijatelná dynamika obce ve sledovaném faktoru $F \geq$ hranici dynamiky faktoru.

Nízká dynamika obce ve sledovaném faktoru $F <$ hranici dynamiky faktoru.

Hranice dynamiky rozvoje ČR udává vzestupné pořadí obce, která jako první nemá významné problémy ve sledovaném faktoru (1. obec má nejhorší hodnocení a cca 6 240. obec má nejlepší hodnocení daného faktoru v ČR).

UKAZATELE HODNOCENÝCH FAKTORŮ	
Faktor	Popis
Nezaměstnanost (zaměstnanost)	F1 = faktor MINimalizačního typu, tedy čím nižší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Výjimku tvoří ukazatel Účast voličů při volbách do PS PČR. Hodnocení tohoto ukazatele může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření. V tom případě lze doporučit lokální došetření a přihlídnutí k vazbě na funkční subregion. Faktor odráží zejména ukazatele míra registrované nezaměstnanosti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti a míra tlaku na pracovní místa, účast voličů.
Atraktivita místa bydlení	F2 = faktor MAXimalizačního typu, převažují tři ukazatele maximalizačního typu oproti jednomu minimalizačnímu (průměrný věk obyvatelstva). Faktor zahrnuje zejména charakteristiky přirozeného a migračního přírůstku či úbytku obyvatel obce, průměrný věk obyvatel a intenzitu bytové výstavby.
Osídlení	F3 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Faktor je ovlivněn především hustotou osídlení a specifickou hustotou zalidnění dle zastavěné plochy.
Věková struktura	F4 = faktor MINimalizačního typu, převažují tři ukazatele minimalizačního typu oproti dvěma maximalizačního typu (Obyvatelé ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu a Průměrná obytná plocha jednoho dokončeného bytu [m ²]).
Občanská vybavenost	F5 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Je ovlivněn především ukazateli počet mateřských, základních a středních škol, počtem zdravotnických zařízení na 1000 obyvatel obce. Zvolený pohled může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření a přihlídnutí k vazbě na funkční subregion.
Struktura ekonomiky	F6 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší Podíl aktivních subjektů ve službách tím lepší. U ukazatele Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví může opět vzniknout otázka pohledu hodnocení. V tom případě lze doporučit lokální došetření. Převažující význam má v tomto faktoru ale ukazatel Podíl aktivních subjektů ve službách, proto MAXimalizační typ.
Ekonomická aktivita	F7 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých ukazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Zahrnuje zejména podíl soukromých podnikatelů na populaci ve věku 15 až 64 let, kapacitu hromadných ubytovacích zařízení, podíl ekonomických subjektů na produktivní populaci.

Potenciál hospodářského rozvoje z hlediska tzv. funkčních subregionů je znázorněn kartogramy, které představují slabé a silné stránky rozvoje obce v návaznosti na spádovost a funkce, které jsou v daném subregionu zajišťovány. Kartogramy za celou ČR jsou dostupné na webové adrese: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mapy>. (Beze změny).

Rozvojové záměry obce, zdroje: údaje za všechny obce z roku 2010, dále aktualizace v roce 2014, a to (beze změny):

- o údaje z dotazníkového šetření z května 2014: Bílá, Bílý Kostel, Český Dub, Hlavice, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastava, Jablonné pod Ještědí, Janův Důl, Jeřmanice, Mníšek, Osečná, Proseč pod Ještědem;
- o Obce bez vyplněného dotazníku 2014: Cetenov – dokumenty viz dotazníky 2010, Dlouhý Most, Hrádek, Chotyně, Janovice v Podještědí, Kryštofovo údolí, Křižany, Liberec, Nová Ves, Oldřichov v Hájích, Rynoltice, Stráž nad Nisou, Světlá pod Ještědem, Šimonovice, Všelibice, Zdislava.

KARTOGRAMY

V rámci vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec byly Ekonomickou fakultou TUL zpracovány kartogramy za jednotlivé faktory (F1–F8). Kartogramy zobrazují dynamiku rozvoje obce

v daném faktoru: přijatelná dynamika znamená, že obec je v daném faktoru nad pomyslnou hranicí dynamiky rozvoje všech obcí ČR. Nízká dynamika pak znamená, že obec má v daném faktoru významné problémy. Při druhé aktualizaci již tyto kartogramy nebyly požadovány. Aktuální stav jednotlivých faktorů v jednotlivých obcích je ve formě spider grafů znázorněn v příloze E.4 Ekonomický potenciál obcí.

Úkolem zpracovatele RURÚ bylo interpretovat předložené výsledky hodnocení ekonomického pilíře z hlediska ekonomického potenciálu obcí do jedné syntetické mapy, tak jak je požadováno v metodice MMR. V úvodu je nutno říci, že takováto míra generalizace výrazně zkresluje komplexní hodnocení ekonomického potenciálu obcí rozdělené do faktorů a že výsledky je možné brát jen jako orientační.

V předchozím zpracování nebyly výsledky faktorové analýzy zcela správně interpretovány. Z tohoto důvodu byla celá problematika s odborníky z Ekonomické fakulty několikrát konzultována. Výsledkem bylo zpracování souhrnného vyhodnocení v podobě číselné hodnoty reprezentující postavení obce ve všech 7 faktorech se zohledněním váhy (důležitosti) jednotlivých faktorů (viz Metodika souhrnného hodnocení). Výsledné číslo může nabývat hodnoty v intervalu (0–1) s doporučeným dělením (0–0,19: velmi nepříznivé; 0,2–0,39: nepříznivé; 0,4–0,59 – neutrální; 0,6–0,79: pozitivní; 0,8 a více: velmi pozitivní). V hodnocení ekonomického pilíře pro aktualizaci ÚAP 2014 byla doplněna tendence vývoje ekonomického potenciálu jednotlivých obcí. Zpětně bylo provedeno i dopočítání souhrnného hodnocení za rok 2006 podle upravené metodiky opírající se o 7 faktorů a jiná vstupní data. V aktualizaci ÚAP 2020 byla metoda hodnocení zachována a proto máme k dispozici poměrně zajímavý vzorek dat reprezentující vývoj ekonomického potenciálu obcí za 13 let.

Metodika souhrnného hodnocení ekonomického pilíře

1. Pro souhrnné zhodnocení ekonomického pilíře byla použita **metoda Weighted Sum Average (WSA)**. Tato metoda je založena na konstrukci lineární funkce užítku na škále od 0 do 1. Nejhorší obec podle daného indikátoru má užitek nula, naopak nejlépe hodnocená obec má užitek 1 a ostatní obce se poté nacházejí mezi oběma krajními hodnotami. Při aplikaci metody WSA bylo třeba nahradit původní prvky kriteriální matice y_{ij} (tzn. hodnoty konkrétních ukazatelů) transformovanými hodnotami y_{ij}^* , které reprezentují hodnocení obce X_i podle ukazatele Y_j na škále $\langle 0; 1 \rangle$. Při transformaci je však nutno vzít v úvahu, že některé indikátory jsou minimalizačního typu (např. míra registrované nezaměstnanosti) a jiné jsou maximalizačního typu (např. podíl zaměstnanců na celkovém počtu obyvatel obce). Transformované hodnoty pro maximalizační kritéria byly získány pomocí vztahu (1), pro minimalizační kritéria pomocí vzorce (2). Celkové hodnocení obce $EVAl(X_i)$ je dáno součinem transformovaných kriteriálních hodnot a příslušné váhy kritéria v_j , viz vztah (3).

2. Ke stanovení váhy kritéria bylo využito výsledků faktorové analýzy. Výchozím krokem pro konstrukci vah ukazatelů byla matice faktorových zátěží po rotaci metodou Varimax. Čtverec faktorových zátěží reprezentuje podíl celkového rozptylu ukazatele, který je vysvětlen daným faktorem. **POSTUP lze rozdělit do následujících kroků:**

- a. Pro všechny ukazatele se stanoví čtverce faktorových zátěží.
- b. Sečtou se čtverce faktorových zátěží v každém faktoru.
- c. Vypočte se podíl každého ukazatele na celkové sumě čtverců faktorových zátěží v každém faktoru.
- d. Takto získané podíly se sumarizují u všech ukazatelů napříč faktory. Výsledná suma představuje váhu daného ukazatele. Součet vah všech ukazatelů je v tomto případě roven počtu extrahovaných faktorů. Pokud požadujeme, aby součet vah byl roven jedné, provedeme jednoduchou normalizaci: sumu podílů vydělíme počtem faktorů.

$$y_{ij}^* = \frac{y_{ij} - \text{MIN}(Y_j)}{\text{MAX}(Y_j) - \text{MIN}(Y_j)} \quad (1)$$

$$y_{ij}^* = \frac{\text{MAX}(Y_j) - y_{ij}}{\text{MAX}(Y_j) - \text{MIN}(Y_j)} \quad (2)$$

$$\text{EVAL}(X_i) = \sum_{j=1}^n y_{ij}^* v_j \quad (3)$$

3. Interpretace číselných hodnot ukazatele $\text{EVAL}(X_i)$ je uvedena v následující tabulce.

Tab. 89: Interpretace číselných hodnot ukazatele $\text{EVAL}(X_i)$, zdroj: vlastní zpracování

INTERPRETACE ČÍSELNÝCH HODNOT UKAZATLE EVAL (X _i)		
Rozmezí hodnot EVAL(X _i)	Interpretace hodnocení	Kód
0–0,19	velmi nepříznivé	--
0,20–0,39	nepříznivé	-
0,40–0,59	neutrální	0
0,60–0,79	pozitivní	+
0,80–1,00	velmi pozitivní	++

Ukazatele pro hodnocení sociálně ekonomického stavu obcí byly na základě faktorové analýzy seskupeny do 7 hlavních faktorů. Následně byla zhodnocena změna stavu ukazatelů mezi roky 2006, 2009, 2011, 2014 a 2018 na škále mírné zhoršení, beze změny, zhoršení, mírné zlepšení a zlepšení. V rámci hodnocení změny vývoje hodnot ukazatelů specifikujících jednotlivé faktory bylo zohledněno, zda se jedná o ukazatel maximalizačního či minimalizačního typu. Analýza byla provedena pro každou obec SO ORP Liberec, výsledky analýzy jsou uvedeny v pasportech jednotlivých obcí. Pro souhrnné zhodnocení ekonomického pilíře za obce SO ORP Liberec byla použita metoda váženého součtu (WSA). Výsledky jsou uvedené v Tab. 90. Platí, že čím blíže jsou hodnoty výsledného indikátoru nule, tím je stav obce horší a opačně.

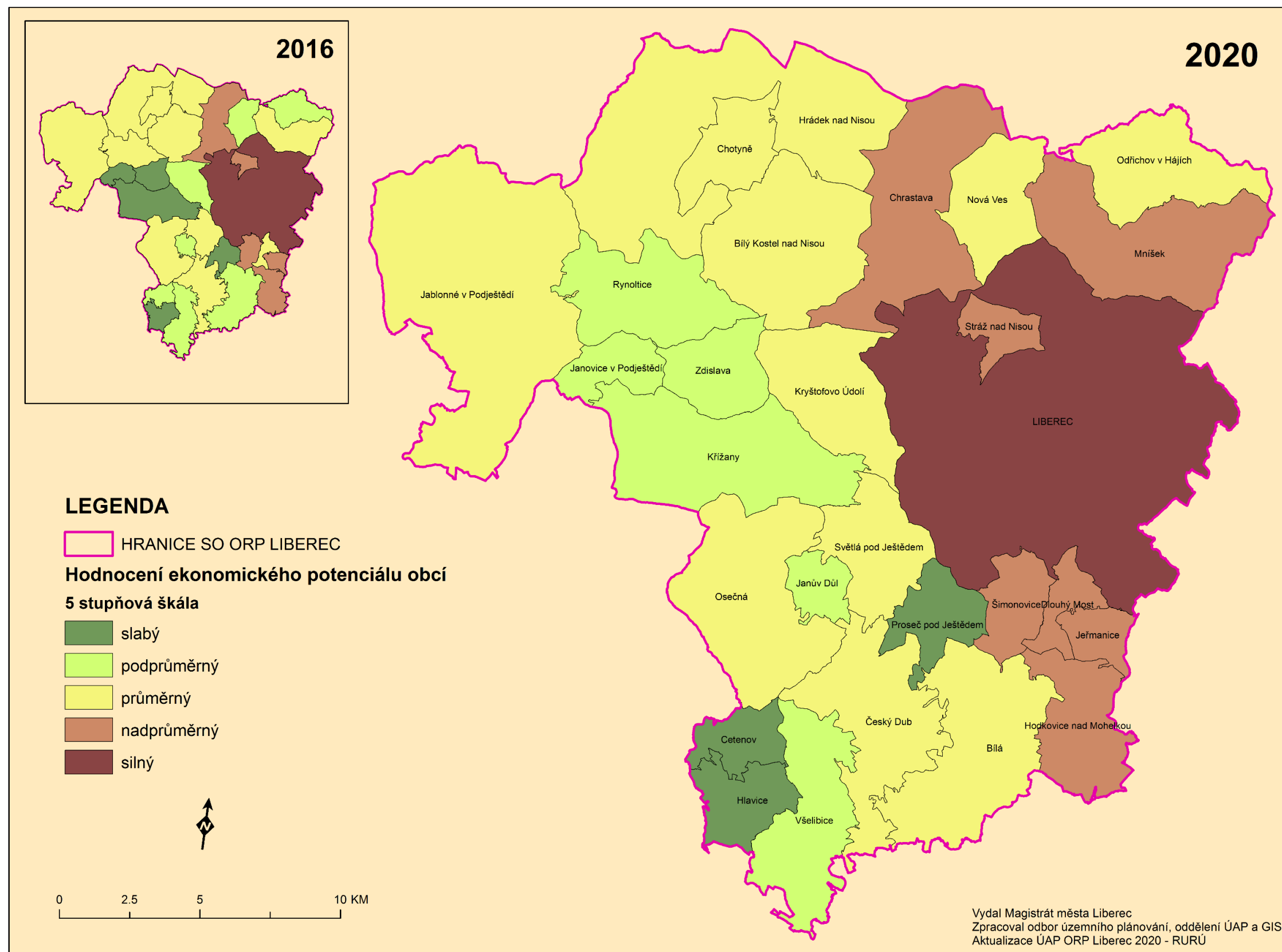
Tab. 90: Vyhodnocení tendencí rozvoje z hlediska faktorové analýzy SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

Identifikace obce		Rozmezí hodnot EVAL (Xi)					Interpretace hodnocení						
Kód	Název obce	2006	2009	2011	2014	2018	Hodnocení	2006	2009	2011	2014	2018	Tendence
530468	Dlouhý Most	0,40	0,48	0,47	0,41	0,47	neutrální	0	0	0	0	0	↔
530484	Jeřmanice	0,40	0,47	0,48	0,46	0,47	neutrální	0	0	0	0	0	↔
544345	Proseč pod Ještědem	0,38	0,36	0,32	0,29	0,26	nepříznivé	-	-	-	-	-	↓
544477	Stráž nad Nisou	0,40	0,56	0,55	0,50	0,58	neutrální	0	0	0	0	0	↑
546593	Nová Ves	0,39	0,37	0,31	0,34	0,40	neutrální	-	-	-	-	-	↑
546658	Janův Důl	0,36	0,43	0,38	0,32	0,33	nepříznivé	-	-	-	-	-	↔
561631	Jablonné v Podještědí	0,40	0,49	0,45	0,44	0,45	neutrální	0	0	0	0	0	↔
561657	Janovice v Podještědí	0,39	0,31	0,27	0,21	0,32	nepříznivé	-	-	-	-	-	↑
563889	Liberec	0,46	0,69	0,67	0,62	0,65	pozitivní	0	+	+	+	0	↔
563901	Bílá	0,39	0,36	0,39	0,34	0,36	nepříznivé	-	-	-	-	-	↔
563919	Bílý Kostel nad Nisou	0,38	0,43	0,41	0,42	0,42	neutrální	0	0	0	0	-	↔
563943	Cetenov	0,33	0,32	0,36	0,32	0,29	nepříznivé	-	-	-	-	↓	↓
563960	Český Dub	0,41	0,45	0,39	0,40	0,40	neutrální	-	-	-	0	-	↔
564052	Hlavice	0,36	0,31	0,30	0,27	0,29	nepříznivé	-	-	-	-	-	↔
564061	Hodkovice nad Mohelkou	0,43	0,56	0,49	0,52	0,49	neutrální	0	0	0	0	0	↔
564095	Hrádek nad Nisou	0,40	0,50	0,46	0,45	0,46	neutrální	0	0	0	0	0	↔
564109	Chotyně	0,40	0,39	0,41	0,38	0,39	nepříznivé	0	-	0	-	-	↔
564117	Chrastava	0,44	0,51	0,49	0,46	0,48	neutrální	0	0	0	0	0	↔
564176	Kryštofovo Údolí	0,38	0,47	0,42	0,35	0,42	neutrální	0	0	0	-	-	↑
564184	Křížany	0,40	0,31	0,33	0,28	0,34	nepříznivé	0	-	-	-	-	↔
564231	Mníšek	0,42	0,45	0,46	0,43	0,47	neutrální	0	0	0	0	0	↑
564281	Oldřichov v Hájích	0,39	0,37	0,34	0,34	0,39	nepříznivé	-	-	-	-	-	↑
564290	Osečná	0,39	0,47	0,42	0,38	0,41	neutrální	-	0	0	-	-	↑
564397	Rynoltice	0,39	0,42	0,40	0,39	0,35	nepříznivé	-	0	0	-	-	↓
564427	Světlá pod Ještědem	0,39	0,43	0,41	0,41	0,41	neutrální	-	0	0	0	-	↔
564460	Šimonovice	0,40	0,49	0,50	0,47	0,50	neutrální	0	0	0	0	0	↔
564532	Všelibice	0,38	0,36	0,38	0,31	0,31	nepříznivé	-	-	-	-	-	↔
564541	Zdislava	0,37	0,27	0,30	0,25	0,32	nepříznivé	-	-	-	-	-	↑

Vzhledem k použitému hodnocení u ostatních dvou pilířů, kde výsledky nejsou vztaženy k celé ČR, bylo rozhodnuto, že bude upravena hodnotící škála tak, aby byly zachyceny především rozdíly v rámci ORP. Pro rozdělení do pětistupňové škály (5ST; (-2, +2)) byla zvolena metoda mediánu (0,40) a následného rozdělení intervalu hodnot (0,26–0,65) lineárně podle velikosti intervalu pod a nad mediánem. Při dělení byly zohledněny skokové změny hodnot ukazatele a výrazný rozptyl u krajních hodnot posuzovaného souboru.

Tab. 91: Vyhodnocení indikátorů ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec

VYHODNOCENÍ EKONOMICKÉHO POTENCIÁLU OBCÍ								
Obec	Vyhodnocení v roce					Kategorie		
	2006	2009	2011	2014	2018	5ST (2016)	5ST (2020)	2ST
Bílá	0,39	0,36	0,39	0,34	0,36	-1	0	-
Bílý Kostel nad Nisou	0,38	0,43	0,41	0,42	0,42	0	0	+
Cetenov	0,33	0,32	0,36	0,32	0,29	-1	-2	-
Český Dub	0,41	0,45	0,39	0,40	0,40	0	0	-
Dlouhý Most	0,40	0,48	0,47	0,41	0,47	0	1	+
Hlavice	0,36	0,31	0,30	0,27	0,29	-2	-2	-
Hodkovice nad Mohelkou	0,43	0,56	0,49	0,52	0,49	1	1	+
Hrádek nad Nisou	0,40	0,50	0,46	0,45	0,46	0	0	+
Chotyně	0,40	0,39	0,41	0,38	0,39	0	0	-
Chrastava	0,44	0,51	0,49	0,46	0,48	1	1	+
Jablonné v Podještědí	0,40	0,49	0,45	0,44	0,45	0	0	+
Janovice v Podještědí	0,39	0,31	0,27	0,21	0,32	-2	-1	-
Janův Důl	0,36	0,43	0,38	0,32	0,33	-1	-1	-
Jeřmanice	0,40	0,47	0,48	0,46	0,47	1	1	+
Kryštofovo Údolí	0,38	0,47	0,42	0,35	0,42	-1	0	-
Křižany	0,40	0,31	0,33	0,28	0,34	-2	-1	-
Liberec	0,46	0,69	0,67	0,62	0,65	2	2	+
Mníšek	0,42	0,45	0,46	0,43	0,47	0	1	+
Nová Ves	0,39	0,37	0,31	0,34	0,40	-1	0	-
Oldřichov v Hájích	0,39	0,37	0,34	0,34	0,39	-1	0	-
Osečná	0,39	0,47	0,42	0,38	0,41	0	0	-
Proseč pod Ještědem	0,38	0,36	0,32	0,29	0,26	-2	-2	-
Rynoltice	0,39	0,42	0,40	0,39	0,35	0	-1	-
Stráž nad Nisou	0,40	0,56	0,55	0,50	0,58	1	1	+
Světlá pod Ještědem	0,39	0,43	0,41	0,41	0,41	0	0	-
Šimonovice	0,40	0,49	0,50	0,47	0,50	1	1	+
Všelibice	0,38	0,36	0,38	0,31	0,31	-1	-1	-
Zdislava	0,37	0,27	0,30	0,25	0,32	-2	-1	-

EKONOMICKÝ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 29: Vyhodnocení ekonomické pilíře v obcích SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Před interpretací výsledků je třeba poukázat na fakt, že hodnocené období 2014 až 2018 spadalo do období hospodářského růstu, což se odráží ve většině indikátorů. Již na konci roku 2019 však bylo patrné oslabení růstu ekonomiky a rok 2020 přinesl zcela novou, nečekanou diskontinuitu v podobě epidemie koronaviru. Tato epidemie silně zasáhla hospodářský život nejen na hodnoceném území SO ORP, ale prakticky na celém světě. Dostupná data v okamžiku psaní komentáře byla silně neúplná, a proto lze jen obtížně predikovat budoucí vývoj hospodářství a dopady na území SO ORP. Je však zřejmé, že epidemie postihne ekonomický vývoj v hodnoceném území, zejména v obcích, kde důležitou roli hrají ubytovací služby a činnosti spojené zejména se zahraničním cestovním ruchem. Komentář je tak založen zejména na posledních dostupných datech za roky 2018 či 2019.

Na základě hodnocení ekonomického pilíře obcí SO ORP v období 2014–2018 (2019) lze konstatovat pozitivní trendy. Území sice i nadále vykazovalo jednu hospodářsky slabou oblast, a to Podještědí, avšak i v této oblasti byl zaznamenán pozitivní vývoj ekonomických aktiv a zaměstnanosti. Na rozdíl od předchozího období u žádné obce nedošlo ke zhoršení celkového hodnocení. Nezaměstnanost na celém území výrazně klesla, v řadě obcí i pod svou přirozenou míru. S vyšší nezaměstnaností se potýkají pouze tři obce (Rynoltice, Janovice v Podještědí a Proseč pod Ještědem). Odvětvová struktura hospodářství je v daném území SO ORP stabilní. Nejsilnější je sektor služeb, ovšem s významnou pozicí zpracovatelského průmyslu. Sektor zemědělství dokonce zaznamená po letech stagnace rostoucí počet ekonomických subjektů. Pozitivem je vysoký podíl podniků s inovačními aktivitami, prakticky nejvyšší v rámci České republiky (dostupná data ovšem zahrnují celé území Libereckého kraje, nicméně Liberec jako centrum ORP hraje v tomto území dominantní roli). SO ORP Liberec také ve sledovaném období patřil mezi regiony s dynamickým růstem čistých disponibilních příjmů domácností. Nejrychleji přitom rostly příjmy ze samostatné výdělečné činnosti podnikajících fyzických osob. V rámci České republiky se SO ORP Liberec řadí do druhého příjmového kvartilu. Průměrný disponibilní příjem na obyvatele byl vyšší jak ve srovnání s průměrem Libereckého kraje, tak i České republiky.

Zmíněná hospodářsky slabá oblast zhruba kopíruje průběh Ještědského hřebene. Obce ležící jižně od tohoto hřebene vykazují ve větší míře nadprůměrnou míru nezaměstnanosti a špatný stav technické infrastruktury (vodovod, kanalizace s napojením na ČOV, plynofikace), který se odráží v nízké intenzitě bytové výstavby. Slabinou této oblasti je vzdělanostní skladba obyvatelstva (byť i zde se postupně zlepšuje podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva), která se stále vyznačuje vysokým podílem obyvatel jen se základním vzděláním a se vzděláním bez maturity. Poslední dostupná data ovšem pocházejí ze SLDB 2011, lze předpokládat, že vzdělanostní struktura se od té doby zlepšila.

Přirozeným hospodářským centrem oblasti je krajské město Liberec, které je hlavním zdrojem pracovních příležitostí pro ostatní obce SO ORP. Krajské město rovněž disponuje sítí školských a zdravotnických zařízení, za kterými obyvatelé okolních obcí dojíždějí. Vzdělanostní struktura obyvatel v krajském městě je výrazně lepší než v ostatních obcích SO (výjimkou je pouze Stráž nad Nisou, která má ovšem těsnou vazbu na Liberec). Dalším lokálním centrem, pro některé obce v Podještědí, je Český Dub.

Ve srovnání s hodnocením v roce 2014 lze konstatovat pozitivní vývoj. Ekonomický stav SO ORP Liberec v zásadě reaguje na aktuální hospodářskou situaci celé ČR, což se projevilo zejména ve výrazném poklesu nezaměstnanosti (k 31. 12. 2019) ve většině obcí ORP. Dokonce řada zaměstnavatelů se potýkala na konci hodnoceného období (2019) s nedostatkem pracovních sil. Poptávka po pracovních silách byla vyšší než nabídka, což vedlo i k růstu průměrných mezd a příjmů domácností. S nedostatkem pracovních sil souvisí nepříznivá demografická situace. Index stáří se za sledované období zvýšil o 8 procentních bodů. To znamená, že na trh práce každým rokem přichází menší počet nových pracovníků, než odchází do penze. Stárnutí obyvatelstva bude, kromě problémů

na trhu práce, přinášet v budoucnosti další negativa a vyšší veřejné výdaje, například na zajištění sociální a zdravotní péče.

Pro další rozvoj SO ORP Liberec lze doporučit zejména:

- Diverzifikaci odvětvové struktury, orientaci na obory s vyšší přidanou hodnotou. Epidemie COVID-19 ukázala na zranitelnost zejména některých oborů služeb;
- SO ORP disponuje podmínkami zejména pro rozvoj cestovního ruchu; v okolí Liberce se jedná zejména o rozvoj letních a zimních sportů (Ještěd), lázeňské (Osečná – Lázně Kundratice) a kongresové turistiky (Liberec); v obcích Podještědí jsou příznivé podmínky pro rozvoj agroturistiky;
- Výzvou a příležitostí je propojení sektoru průmyslu s navazujícími službami v cestovním ruchu, jak ukazuje projekt Křišťálového údolí pod patronací Libereckého kraje;
- Dokončení technické infrastruktury v menších obcích; výrazným problémem je především odkanalizování obcí a napojení na ČOV; v některých obcích včetně Liberce bude muset projít rekonstrukcí i významná část vodovodního řadu;
- Dokončení technické infrastruktury je podmínkou rozvoje bytové výstavby, která by měla zabránit postupnému úbytku obyvatel v menších obcích; ve vazbě na to je třeba zaměřit se rovněž na zajištění občanské vybavenosti obcí, kde dochází vlivem výstavby k významnému nárůstu počtu obyvatel (viz obec Šimonovice);
- Vzhledem k vysoké vyjíždě ekonomicky aktivního obyvatelstva z okolních obcí za zaměstnáním do Liberce (případně také do Českého Dubu a Mladé Boleslavi) je podmínkou udržení příznivé míry nezaměstnanosti dopravní dostupnost a obslužnost těchto obcí, zejména z oblasti Podještědí, kde dochází k poklesu ekonomické aktivity;
- Podporu vzdělanosti v technických oborech ve vazbě na potřeby zaměstnavatelů; vzdělanostní struktura se ve většině obcí významně zlepšila, nicméně často neodpovídá potřebám trhu práce. Zde je nutná spolupráce vzdělávacích institucí, a to od základního stupně vzdělávání až po vysokoškolský, s podnikatelským sektorem. Jednou z cest je dobře zacílená komunikační kampaň firem směrem k popularizaci technických oborů. Dále pak např. patronace podniků nad technickými obory. Jako prostředníka pro danou spolupráci je možné navrhnout Hospodářskou komoru. Pozitivní příklad dobré praxe lze ukázat na spolupráci firmy Preciosa a. s. s Technickou univerzitou v Liberci (soutěž „Preciosa Crystal Challenge“). V rámci ní dochází ke spolupráci mezi obory a jednak mezi vzdělávací institucí a podnikatelským sektorem. Dalším příkladem je podpora start-upů formou soutěže, kterou pořádá Student Business Club TUL (sbc-tul.cz);
- Podporu vzdělávání v oborech sociálních a zdravotních služeb, po jejichž absolventech poroste poptávka v souvislosti s markantním stárnutím populace v SO ORP;
- Podporu celoživotní vzdělávání, neboť lze očekávat vznik nových profesí v oblasti např. digitalizace, automatizace či robotizace a naopak zánik některých tradičních profesí v průmyslu;
- V případě malých obcí lze doporučit podporu rodinného podnikání jednak v oblasti vzdělávání, ale i z pohledu zajištění obživy rodiny v případě tzv. rodinného závodu OSVČ, které vykazují v rámci svého daňového priznání spolupracující osoby (v případě, že nemají žádný další příjem). Podpora rodinných firem může udržet tradici vybraných aktivit na venkově a pro mladé lidi být stimulem, aby neodcházeli do měst či mimo region.

C 2.3 Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec

Na úvod je třeba říci, že objektivní hodnocení soudržnosti obyvatel území v ORP Liberec a jeho obcích je nejméně náročné, a to z těchto důvodů:

- nejsou k dispozici ucelená a aktuální statistická data ze socioekonomické oblasti,
- silné vazby, resp. velký přesah ekonomického a sociálního pilíře

Hodnocení sociálního pilíře, zvláště pak rozdělení obcí do kategorií dle postavení v daném pilíři ve formě kartogramů, může vzhledem k výše uvedenému v sobě skrývat nepřesnosti.

Při čtvrté úplné aktualizaci bylo použito stejně jako ve třetí úplné aktualizaci hodnocení na základě indikátorů. Byly zvoleny indikátory (viz Tab. 92) z jednotlivých tematických okruhů, které co nejlépe reprezentují daný pilíř a pro která jsou k dispozici aktuální data, aktualizovaná ideálně v roční (případně čtyřleté) periodě. Nejméně jsou zastoupeny indikátory z tematického okruhu socioekonomických podmínek. Nastavený systém indikátorů do budoucna umožní sledovat vývoj stavu sociálního pilíře.

Tab. 92: Výběr indikátorů pro hodnocení sociálního pilíře

VYBRANÉ INDIKÁTORY HODNOCENÍ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE		
Označení	Název indikátoru	Popis (výpočet)
11	Index stáří	Podíl obyvatel starších 65 let k počtu obyvatel 0–14 let [%]
12	Změna počtu obyvatel	Rozdíl počtu narozených a přistěhovalých k počtu zemřelých a vystěhovalých na 1000 obyvatel v letech (2010–2019)
13	Hustota zalidnění	Počet obyvatel na km ²
14	Vzdělanostní struktura	Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na obyvatelích nad 15 let [%]
15	Volební účast v komunálních volbách	Statistický údaj
16	Výskyt základního občanského vybavení	Kritéria pro hodnocení – počet školských a zdravotnických zařízení
17	Dostupnost (vzdálenostní) základního občanského vybavení	Analýzy dostupnosti základního občanského vybavení (MŠ, ZŠ, lékař, pošta) po silniční síti. Na základě intervalů vzdálenosti k cíli dojížděky byly jednotlivé obce zařazeny do 5stupňové škály (-2, +2)
18	Intenzita bytové výstavby	Počet dokončených bytů v letech (2010–2019) na 1000 obyvatel

Ze souhrnné SWOT analýzy, do které výrazně vstupovalo dotazníkové šetření na jednotlivých obcích, vyplývají tyto skutečnosti:

Řešené území jako celek vykazuje v posledních 15 letech stálý nárůst obyvatelstva, který je dotován především migrací. Společně s nadprůměrnou bytovou výstavbou v Liberci a většině obcí lze SO ORP Liberec hodnotit jako lokalitu atraktivní pro bydlení. Kladně lze hodnotit poměrně dobrou dostupnost základní občanské vybavenosti většiny obcí v ORP Liberec a přítomnost vyšší a specializované občanské vybavenosti v Liberci, která je ze všech obcí dostupná veřejnou dopravou. Z hlediska dostupnosti základní občanské vybavenosti je situace nejhorší v JZ části území (obce Hlavice, Cetenov a Všelibice) a také u obcí Ještědského hřbetu (Kryštofovo Údolí, Proseč pod Ještědem). Velkou vzdálenost nad 5 km k požádanému občanskému vybavení vykazují také místní části u rozlehlých obcí (Václavice, Heřmanice). Dalším pozitivem a také příležitostí pro sociální pilíř je vysoký potenciál území pro sport a cestovní ruch, který s sebou přináší zájem sezónních uživatelů o území. Pozitivně lze hodnotit také silnou spolkovou činnost v obcích. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř ve všech obcích je několik spolků (dobrovolní hasiči, honební společnosti, chovatelé, sportovní kluby), které pořádají tradiční i netradiční kulturní a sportovní akce.

Mezi bolavá místa SO ORP Liberec bezpochyby patří velká ekonomická a tím i sociální závislostí území SO ORP Liberec na automobilovém průmyslu, který je lehce zranitelný v době ekonomických krizí a s tím vyplývající vážné důsledky pro „sociální soudržnost“. To se neprojeví pouze rychlým růstem nezaměstnanosti a s tím souvisejících „sociálních problémů“, ale i dopady na využití území, zejména území průmyslových zón, které zasahují i ostatní výrobní a nevýrobní činnosti v území. Z demografického hlediska je největším problémem vývoj věkové struktury obyvatelstva. Celorepublikový trend stárnutí populace platí v průměru i pro celé území ORP Liberec. V současnosti již nedostačující počet a kapacita zařízení sociální péče může být, vzhledem k rostoucímu počtu seniorů, do budoucna velkou hrozbou. Situace není příznivá ani v dalším demografickém ukazateli, kterým je vzdělanostní struktura obyvatel, která je až na výjimky Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice a Kryštofovo Údolí na velmi nízké úrovni.

Při detailnějším pohledu na území najdeme velké rozdíly mezi obcemi, jak je patrné z kartogramu (viz níže).

Obecně kladně jsou hodnoceny obce s dostatečnou občanskou vybaveností, intenzivní bytovou výstavbou, pozitivním indexem vývoje počtu obyvatel a příznivou věkovou strukturou obyvatelstva a dostupností území železniční a hlavní silniční dopravou.

Naopak obce bez základní občanské vybavenosti (škola, lékař) a navíc se špatnou dopravní dostupností do center osídlení a hlavně za vyšší občanskou vybaveností jsou hodnoceny z hlediska sociálního pilíře jako slabé. Podobně jako u ekonomického pilíře jsou také z hlediska soudržnosti společenství obyvatel nejhůře hodnoceny malé obce v Podještědí (Cetenov, Všelibice, Janovice v Podještědí). Hlavním důvodem je kromě výše uvedeného špatná věková a vzdělanostní struktura obyvatel a odrůzenost území mimo hlavní silniční a železniční tahy. Problematika dopravní dostupnosti Podještědí, je tak poměrně zásadním faktorem ovlivňujícím jak sociální tak ekonomický pilíř. Z velkých obcí je pak hodnoceno nejhůře město Český Dub a v roce 2020 také Jablonné v Podještědí, které je slabé především v oblasti sociodemografických podmínek (věková struktura, snižování počtu obyvatel, společenský život, širší nabídka občanského vybavení i komerčního a horší dostupnost centra obce z odlehlých místních částí). U velkých obcí a měst vede ke zhoršení hodnocení nízká volební účast, která odráží zájem obyvatel o správné fungování a rozvoj obce, a tak nepřímo vyjadřuje vztah obyvatel k obci (soudržnost obyvatel).

Mezi problémy, které mají přímý dopad na obyvatele regionu, je stav a kapacita zařízení občanské vybavenosti. Problémem je jistě nedostatečná kapacita zařízení sociální péče, a to především pro seniory. Ne menším problémem je technický stav a kapacita budov krajské nemocnice v Liberci (vydáno územní rozhodnutí na nový pavilon Centrum urgentní medicíny). Problémem ve zdravotnictví je ovšem také nedostatek praktických lékařů, lékařů specialistů a zubařů v ORP. Také v oblasti sportu a kultury přetrvává problém s technickým stavem budov a areálů (bazén, atletický stadion, divadlo F. X. Šaldy, kulturní dům Lidové sady).

Mezi hlavní příležitosti, které by měli přispět k zvýšení sociální stability území, spatřujeme podporu rozvoje služeb sociální péče a zdravotnictví za využití dotačních titulů z EU. Výhodu v tomto směru má území spadající do rozvojové (specifické) oblasti a rozvojové osy. Dalšími příležitostmi jsou využití rekreačního potenciálu území, především v turisticky méně navštěvovaných lokalitách (Ralsko), a zlepšení kvality poskytovaných služeb. Vzhledem k tomu, že rozvojové projekty pro posílení sociálního pilíře překračují hranice jedné obce, lze jako příležitost považovat koordinaci projektů v rámci příhraniční spolupráce Euroregionu Nisa a v dalších mikroregionech (Podještědí, Hrádecko-Chrastavsko, Jizerské podhůří, Císařský kámen, Mezi Kopci).

Charakteristika jednotlivých obcí se za poslední dva roky změnila minimálně (mírné zlepšení i zhoršení u některých obcí). Základní problémy zůstaly zachovány. Na určení nějakého jasného trendu vývoje je potřeba delší časový horizont. Změny od předchozího hodnocení jsou vyvolány změnou způsobu vyhodnocení (viz výše).

KARTOGRAMY

Hodnocení jednotlivých obcí při čtvrté úplné aktualizaci bylo provedeno na základě 8 indikátorů (I1–I8). Hodnoty jednotlivých indikátorů u jednotlivých obcí byly začleněny do pěti stupňové škály (-2, +2). Stanovení intervalů pro začlenění do kategorií pěti stupňové škály bylo provedeno nejčastěji na základě mediánu a následného určení lomových bodů se snahou o rovnoměrné rozdělení. V některých případech bylo provedeno logické členění (výskyt občanské vybavenosti), nebo jako kritérium použita hodnota průměru v ČR (Libereckém kraji) – index stáří. Následující tabulka obsahuje výsledné hodnocení jednotlivých indikátorů a celkové hodnocení sociálního pilíře. Hodnocení včetně vstupních data je v příloze G.

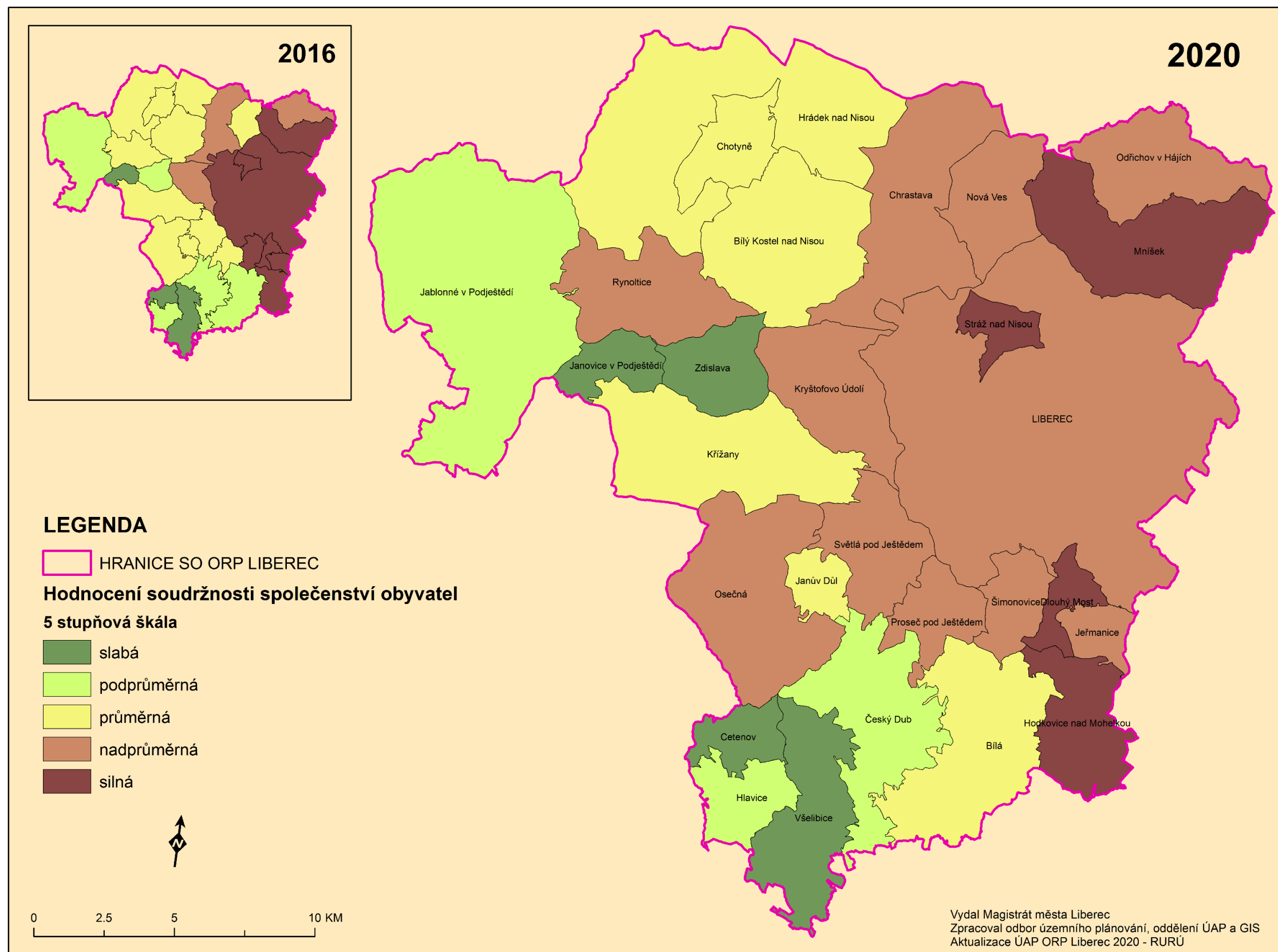
Tab. 93: Vyhodnocení sociálního pilíře dle jednotlivých indikátorů
 Vysvětlivky: I1 – index stáří, I2 – změna počtu obyvatel, I3 – hustota zalidnění, I4 – vzdělanostní struktura, I5 – výskyt základních občanského vybavení, I6 – dopravní obslužnost obcí, I7 – intenzita bytové výstavby, I8 – účast v komunálních volbách
 2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS)

VYHODNOCENÍ INDIKÁTORŮ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE													
Obec	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	suma	2St	5St 2020	5St 2016	Trend
Bílá	1	1	-1	1	1	-1	-1	1	0	+	0	-1	↔
Bílý Kostel nad Nisou	0	1	-1	-1	1	0	1	2	2	+	1	0	↔
Cetenov	0	1	-2	2	2	-2	-2	-1	-6	-	-2	-2	↑
Český Dub	-1	-1	1	0	-1	2	1	-2	-2	-	-1	-1	↔
Dlouhý Most	1	1	2	0	-1	1	2	2	8	+	2	2	↔
Hlavice	-2	1	-1	1	2	0	-1	0	-3	-	-1	-1	↔
Hodkovice n. Mohelkou	0	1	2	0	0	2	1	1	5	+	2	2	↓
Hrádek nad Nisou	0	1	1	-1	-2	2	0	-2	-1	-	0	0	↔
Chotyně	0	1	1	-1	-1	0	1	-2	0	+	0	0	↔
Chrastava	0	1	2	0	-2	2	1	-1	3	+	1	1	↔
Jablonné v Podještědí	0	-1	1	-1	-2	2	-1	-1	-3	-	-1	-1	↓
Janovice v Podještědí	-2	1	-2	-2	0	-2	0	1	-6	-	-2	-2	↑
Janův Důl	-1	1	-1	1	0	-2	1	1	-1	-	0	0	↔
Jeřmanice	2	1	1	2	-1	-2	0	2	4	+	1	2	↓
Kryštofovo Údolí	2	2	-1	2	2	-1	-2	1	1	+	0	1	↓
Křížany	0	1	-1	0	-1	1	-1	1	0	+	0	0	↔
Liberec	0	1	2	2	-2	2	2	-1	4	+	1	2	↓
Mníšek	2	2	1	1	-2	1	2	2	9	+	2	2	↔
Nová Ves	0	1	1	-1	0	0	1	1	3	+	1	0	↑
Oldřichov v Hájích	1	1	0	1	2	-2	1	1	2	+	1	1	↓
Osečná	0	1	-1	1	-1	2	1	1	2	+	1	0	↑
Proseč pod Ještědem	1	2	0	0	1	-2	-2	1	2	+	1	0	↑
Rynoltice	-1	1	0	0	0	1	1	1	2	+	1	0	↔
Stráž nad Nisou	1	1	2	2	0	2	2	1	7	+	2	2	↔
Světlá pod Ještědem	-1	1	1	1	2	1	1	1	3	+	1	0	↑
Šimonovice	2	2	1	2	1	-2	-1	2	4	+	1	2	↓
Všelibice	-2	1	-1	0	2	-2	-2	1	-5	-	-2	-2	↔
Zdílava	-2	-2	-1	0	-2	-1	-1	-1	-8	-	-2	-1	↓

Pro celkové hodnocení byla použita pěti a dvou stupňová škála, přičemž jako vstup do tohoto hodnocení byla využita suma hodnot v jednotlivých indikátorech. Všem indikátorům byla přisouzena stejná váha. Zařazení do kategorií je znázorněno v následující tabulce.

Tab. 94: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality sociálního pilíře

KATEGORIE KVALITY SOCIÁLNÍHO PILÍŘE			
Výsledek vyhodnocení (suma)	5 stupňová škála		2 stupňová škála
-5 a méně	-2	slabý	- (špatný)
-4 až -2	-1	podprůměrný	
-1 až 1	0	průměrný	0 brána odborným odhadem dle znalosti území (+ nebo -)
2 až 4	+1	nadprůměrný	+ (dobrý)
5 a více	+2	silný	

SOCIÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 30: Hodnocení sociálního pilíře v obcích SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Základní charakteristika sociálního pilíře včetně jeho hodnocení je uvedena v úvodu kapitoly. Obecně lze říci, že sociální pilíř je na území SO ORP Liberec nejslabší. I zde ovšem narážíme na problém hodnocení velmi heterogenního území, které zvláště z pohledu demografie nelze považovat za reprezentativní vzorek. Různé demografické charakteristiky, spádovost obyvatel do center dojíždky, sídelní struktura a dopravní dostupnost poukazují na potřebu řešené území rozdělit do mikroregionů, které by byly následně hodnoceny samostatně.

Nicméně největší slabiny území z hlediska sociálního pilíře se tím nemění a lze za ně považovat:

- Disproporce územní nabídky pracovních míst a jednostranná orientace na zpracovatelský průmysl, která ovlivňuje sociální stabilitu území
- Nedostatečný počet zařízení a služeb sociální péče, resp. jejich nedostatečná kapacita
- Nedostatečný počet zařízení a služeb zdravotní péče, resp. jejich nedostatečná kapacita
- Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva a trend stárnutí populace
- Špatná dopravní dostupnost vyšší občanské vybavenosti u obcí v Podještědí
- Horší dostupnost základního občanského vybavení u malých obcí v JV části řešeného území, okolo Ještědského hřbetu a odlehlých místních částech rozlehlých obcí (Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí)

Použitá sada indikátorů poslouží k vyhodnocení vývoje stavu sociálního pilíře v jednotlivých obcích následně v celém ORP. Sociální pilíř je nejvíce dynamický a silně provázaný s ekonomickým pilířem. Za posledních 6 let došlo k postupnému mírnému zlepšení u 6 obcí (Cetenov, Janovice v Podještědí, Nová Ves, Osečná, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem). Důvodem je zlepšení demografických ukazatelů. Hodnocení sociálního pilíře většiny obcí vykazuje setrvalý stav 14. Zhoršující se trend pak evidujeme u 8 obcí (Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Liberec, Oldřichov v Hájích, Šimonovice a Zdislava). Důvody jsou rozdílné od zhoršení demografických ukazatelů, po nízkou intenzitu bytové výstavby po nedopovídající občanskou vybavenost vzhledem k velikosti obce (Šimonovice). Do celkového hodnocení se také promítl nový indikátor dostupnosti základního občanského vybavení, který některým obcím v celkovém hodnocení dosti pohoršil (Kryštofovo Údolí). Největší pokles jsme zaznamenali u obce Zdislava (demografické ukazatele, volební účast). V hodnocení vývoje soudržnosti společenství obyvatel v rámci celého SO ORP není jednoznačný převládající trend. Vzhledem k obecně se zhoršujícím sociodemografickým podmínkám v ČR, se i zde jedná o stagnaci až mírný pokles.

Z hlediska dominantních hrozeb – alespoň tak, jak se jeví podle současných pozitiv a negativ i trendů vývoje sociálního pilíře – by se měly ÚAP a ÚPO systematicky věnovat souvislostem a řešení následujících problémů:

- Nové / budoucí využití stávajících, ale postupně opouštěných průmyslových zón a objektů (nová generace brownfields) místo dalších nároků na výstavbu nových objektů a zón
- Nabídka cenově dostupnějších pozemků pro bytovou výstavbu
- Podpora a posílení regenerace / humanizace starších panelových sídlišť
- Podpora a zvýšení investic do turisticko-rekreační infrastruktury
- Podpora a udržování místních tradic a místních kulturně-památkových hodnot
- Podpora a zlepšování systému veřejné dopravy
- Prevence vzniku lokalit se sociálně vyloučenými skupinami obyvatel
- Větší péče a vytváření potřebných zařízení pro seniory a postižené osoby
- Doplnění nebo posílení chybějící a špatně dostupné základní občanské vybavenosti (zdravotnické, školské) i ostatní vybavenosti posilující soudržnost obyvatel (hospoda, obchod, hasiči, kulturní a sportovní zařízení včetně společenských akcí)
- Podpora a vytváření potřebných zařízení / systému pro celoživotní vzdělávání
- Podpora modernizace a rekonstrukce starého domovního a bytového fondu.

C 3 Vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje a trendů vývoje území

K vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje byla použita metoda z předchozích aktualizací, která řešila vyváženost jednotlivých pilířů.

Udržitelný rozvoj je definován nejčastěji jako rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním. Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech;
- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využití přírodních zdrojů;
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Jak je uvedeno v *Metodickém sdělení odboru územního plánování MMR k aktualizaci územně analytických podkladů, části „Rozbor udržitelného rozvoje území“ (dále jen „sdělení“)*: „Cílem vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje není dosažení a udržení trvale vyvážených podmínek, vyhodnocení může být pouze upozorněním na potřebu změn a na jejich povahu/zaměření. Ve většině případů není ani tato vyváženost dosažitelná izolovaně na území jedné obce a často ani ve správním obvodu jedné ORP.“

„Účelem vyhodnocení a interpretace ne/vyváženosti územních podmínek je formulovat problémy k řešení v ÚPD, to znamená problémy v ÚPD řešitelné, zda zjištěné ne/vyváženosti vyvolávají požadavky na změny využití a uspořádání území [SZ § 2 odst. 1 písm. a)]. Účelem vyhodnocení je tedy zjistit další problémy, které není možné odvodit např. z požadavků ochrany veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů, uplatňovaných příslušnými dotčenými orgány, ze střetu záměrů a limitů, zjištěných v rámci aktualizace podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území [vyhl. č. 500 § 4 odst. 1 písm. a)].“

Při vyhodnocení vyváženosti bylo postupováno přiměřeně podle metodické pomůcky a Metodického sdělení OÚP MMR k aktualizaci ÚAP – RURÚ (dále jen „metodické sdělení“). Pro jednotlivé pilíře byla použita metoda faktorové analýzy. Stav území byl v jednotlivých pilířích hodnocen v pěti bodové škále – celkové hodnocení pak bylo zjednodušeno na 3 kategorie – slabý, průměrný, silný (viz E.2). Rozdíly mezi jednotlivými pilíři byly sledovány samostatně a jsou zobrazeny a okomentovány v kartách jednotlivých obcí. Trend vývoje jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje v obcích byl sledován přímo u ekonomického pilíře porovnáním s předchozími hodnoceními (2006–2018) u dalších pilířů se jedná spíše o expertní odhad, protože řada hodnot z indikátorového vyhodnocení je zatím poměrně krátká (2013–2019).

Před tím, než bude vysloveno závěrečné hodnocení vyváženosti jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje je potřeba si uvědomit tyto souvislosti (také viz výše):

- území ORP je příliš malé a nesourodé na to, aby mohlo být hodnocení objektivní,
- do faktorové analýzy vstupovaly některé statistické údaje, které nejsou aktuální (sociální pilíř),
- ekonomický a také sociální pilíř ovlivňují významně makroekonomické a demografické faktory s celostátním (nadmístním) dopadem, jejichž vývoj lze těžko predikovat a které lze jen obtížně řešit jako problémy na úrovni ORP a v ÚPD vůbec.

Prostým sjednocením stavu jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území v obcích SO ORP Liberec popsaných v předchozích kapitolách můžeme v území ORP vysledovat oblasti, v kterých jsou obce hodnoceny jako silné – 2 a více pilířů jsou hodnoceny pozitivně a v žádném z pilířů nejsou výrazné problémy. Jedná se o oblast Liberce a jeho nejbližšího okolí a dále pak obce podél komunikace I/35 a I/13, dále pak obce v podhůří Jizerských hor (Mníšek a Oldřichov v Hájích) a mikroregionální centrum Osečná. Není náhodou, že všechny tyto obce spadají do rozvojové oblasti, specifické oblasti nebo rozvojové osy vymezené v PÚR ČR 2008 resp. v její 1. aktualizaci (2015). Na druhé straně žebříčku jsou obce Český Dub a Chotyně, které jsou hodnoceny ve všech pilířích negativně. Toto hodnocení je trochu

zkreslující, protože v pětistupňové škále jsou ve všech pilířích na průměrné, nebo mírně podprůměrné úrovni, tedy nevykazují žádné zásadní problémy (u Českého Dubu je problematická demografická situace). Z hlediska vyváženosti pak může být vyrovnanost jednotlivých pilířů u těchto obcí brána pozitivně. Další skupinu tvoří obce Hlavice, Cetenov, Všelibice, Proseč pod Ještědem, Janův Důl, Janovice v Podještědí, Křižany a Zdislava. Všechny tyto většinou malé obce lze zařadit do hospodářsky slabé oblasti (viz závěry kap. B) s nízkou občanskou vybaveností a negativními demografickými ukazateli a dobrým stavem životního prostředí. U ostatních obcí lze hovořit o uspokojivém stavu všech pilířů pohybujících se v pětistupňové škále okolo průměru. Na celkové hodnocení postavení obcí z hlediska udržitelného rozvoje území má velký vliv úvaha, že kvalita životního prostředí je v ORP Liberec obecně dobrá (průměrná a lepší).

Důležitější než postavení obcí v součtu všech pilířů je nalezení disproporcí (nevyváženosti) mezi 3 základními složkami udržitelného rozvoje. Dalo by se říci, že platí obecná pravda o tom, že ekonomicky rozvinuté oblasti vykazují špatný (horší) stav životního prostředí. Toto tvrzení platí v ORP Liberec jen zčásti. Obce značně urbanizované s vyšším podílem výrobních ploch a intenzivní dopravou vykazují vyšší environmentální zátěž (Liberec, Stáž nad Nisou, Chrastava, Hodkovice nad Mohelkou, Osečná). Ovšem obce Mníšek a Bílý Kostel nad Nisou jsou hodnoceny kladně ve všech pilířích. Z ekonomického pohledu je značnou devizou těchto území vyšší podíl zaměstnaných v terciérním sektoru – další velkou výhodou je blízkost a dobrá dopravní dostupnost Liberce a atraktivita místa bydlení „v přírodě“ s relativně dostupnými stavebními pozemky.

Na druhou stranu jsou zde obce, které leží v oblasti s kvalitním životním prostředím, málo urbanizované se stabilní přírodní (nenarušenou) krajinou, které se potýkají s problémy ekonomického a především sociálního charakteru, jako je nedostatek pracovních příležitostí, chybějící nebo slabá občanská vybavenost. Jedná se o obce Janovice v Podještědí, Zdislava a Hlavice. Zde jsou rozdíly mezi pilíři nejmarkantnější.

Provázanost mezi sociálním a ekonomickým pilířem je značná, proto v hodnocení obcí z pohledu těchto 2 pilířů nevykazuje velké rozdíly. Pouze u obcí Křižany, Kryštofovo Údolí, Oldřichov v Hájích a Mníšek je stav sociálního pilíře výrazně lepší, než stav hospodářské základny. Na tomto místě je nutné podotknout, že ekonomický pilíř řešen metodou, která porovnává všechny obce v ČR, takže je nepřesnější a při převodu na hodnocení (+,-) i dost zkreslující. Obecnou nevýhodou je využití pouze statistických dat zvláště u sociálního pilíře, které skutečný stav soudržnosti obyvatel v obcích dostatečně nevykreslují. Příkladem je rychle rostoucí obec Šimonovice, která je dle sociodemografických ukazatelů hodnocena kladně, fakt že se jedná o suburbánní zónu Liberce s řadou sociálních problémů (téměř nulová občanská vybavenost, špatná dopravní obslužnost, horší sociální péče, styl života původních a nově příchodících obyvatel) se kterými se obec potýká a vedení obce si je uvědomuje (jsou součástí problémů k řešení v ÚPD). Tato skutečnost vedla k pilotnímu hodnocení kvality života pro město Liberec, které by do budoucna mělo doplnit tvrdá statistická data.

Odhadem budoucího vývoje vyslovujeme zároveň opatření, kterým by měly být řešeny předpokládané problémy vyplývající z hrozeb. Lze očekávat, že Liberec jako přirozené hospodářské centrum oblasti a správní centrum osídlení nadregionálního významu bude dále plnit svoji úlohu. Velkou výhodou pro Liberec a nejbližší okolí, je skutečnost, že je tato oblast zařazena do rozvojové oblasti a tudíž zde lze předpokládat další rozvoj technické i veřejné infrastruktury a jako příležitost musí být chápána možnost využití dotačních titulů EU. Při dalším rozvoji ekonomiky by měl být brán zřetel na místy značnou environmentální a urbanizační zátěž území a mělo by se věnovat větší úsilí k posílení kvality životního prostředí v této oblasti.

V hospodářsky slabé oblasti nelze předpokládat pozitivní sociální ani ekonomický rozvoj. Je to dáno poměrně nepříznivou věkovou a vzdělanostní strukturou obyvatel v této oblasti, špatnou dopravní dostupností. Musíme ovšem brát v úvahu i aspekt, jak je viděno toto území očima obyvatel, které v něm žijí. Je kladně hodnocena malebná krajina s rozptýlenou často původní zástavbou a klidné prostředí. Jako špatné jsou chápány sociální služby pro věkově nejstarší složku obyvatel. Vzhledem

k výše uvedenému by měla být v této oblasti být podporována umírněná výstavba objektů k bydlení a druhému bydlení při zachování místních hodnot. Měl by být využit rekreační potenciál, který je spatřován zejména v původním vojenském prostoru Ralsko. Měly by být posíleny sociální služby.

Další relativně ekonomicky slabá oblast Hrádecko – Chrastavska se bude v budoucnosti vyvíjet dobře. Oblast má všechny předpoklady k ekonomickému růstu: dopravní dostupnost, vybudovaná základní technická a dopravní infrastruktura, leží v rozvojové ose. Hrádecko těží a může dále těžit z příhraniční polohy (spolupráce v rámci euroregionu Nisa). Hrozbou v tomto území je vysoké riziko povodní.

Oblasti s kvalitním životním prostředím budou profitovat z potřeby lidí trávit volný čas v přírodě. Tyto oblasti by se měly zaměřit na zkvalitnění nabízených služeb a hledání dalších k přírodě šetrných způsobů rekreace. Nedostatečná základní občanská vybavenost bude v těchto oblastech (škola, lékař) řešena dojížděním. Jako zásadní vidíme udržení současného stavu poměrně rovnoměrně rozmístěné sítě škol v ORP Liberec. Rušení některých škol a školek by mohlo znamenat výrazné sociální problémy.

Problémy k řešení v ÚPD, které vyplývají z tohoto vyhodnocení, byly namátkově popsány výše. Souhrnně je o problémech, tedy závadách, střetech a rizicích pojednáno v kapitole C4. Přehled všech problémů je pak tabulkové příloze G1 a v kartách jednotlivých obcí. Některé problémy dále uváděné jsou převzaty z dotazníkového šetření a jsou tedy pohledem starostů obcí. Nemusí se tedy nutně shodovat se závěry RURÚ.

GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ

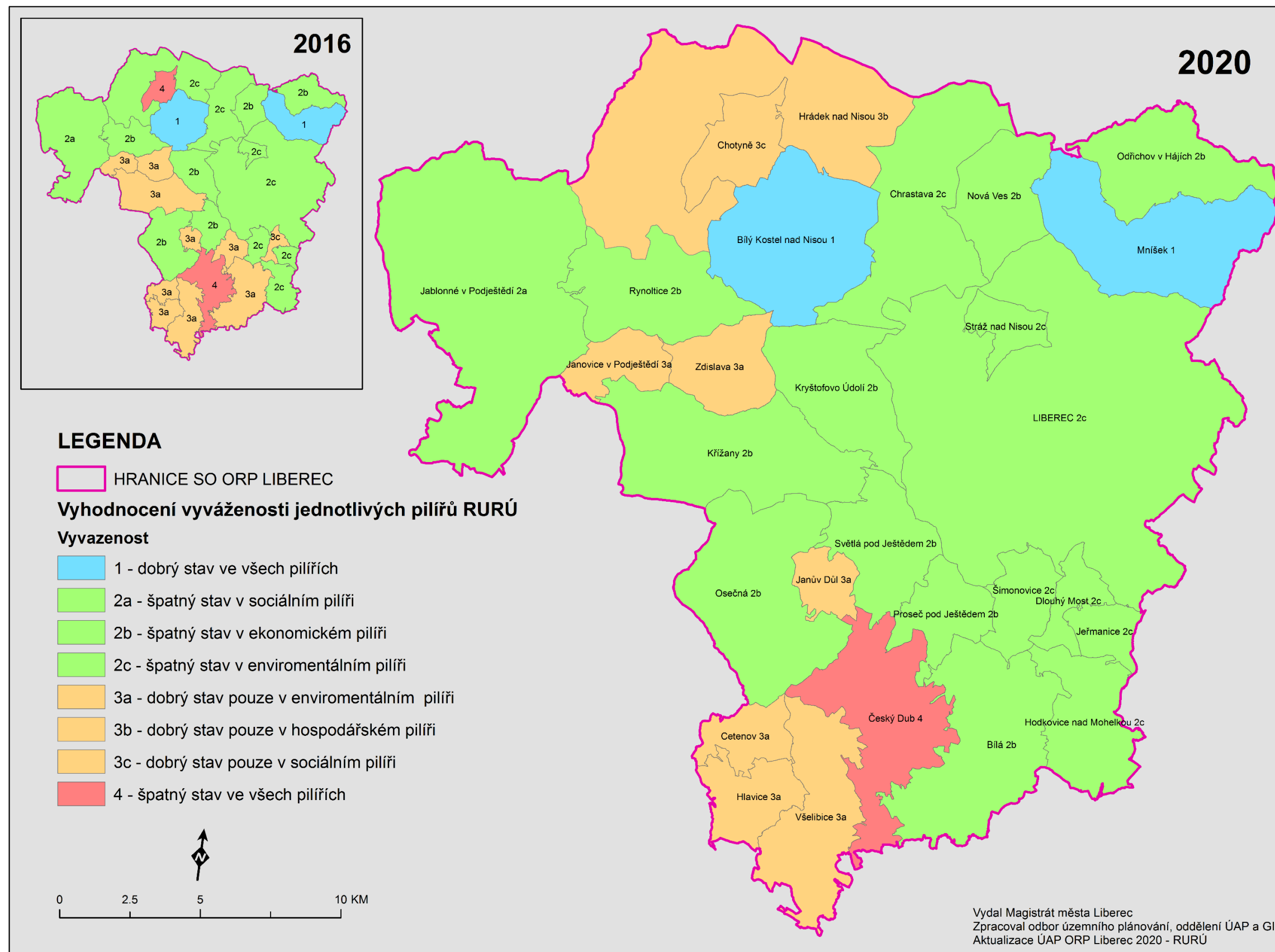
V souladu s metodickými pokyny MMR ČR je použita přehledná metoda vytvoření kartogramu, v němž je vyjádřena vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj obcí, tedy vztahu jednotlivých pilířů. Tato metoda vychází z hodnocení jednotlivých pilířů a následného zařazení území obce do dílčí kategorie.

Tab. 95: Matice vyjádření vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území

kategorie zařazení obce	Územní podmínky			vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území		vyjádření v kartogramu
	pro příznivé životní prostředí	pro hospodářský rozvoj	pro soudržnost společenství obyvatel území	dobrý stav	špatný stav	
	Z	H	S			
1	+	+	+	Z, H, S	žádné	
2 a	+	+	-	Z, H	S	S
2 b	+	-	+	Z, S	H	H
2 c	-	+	+	H, S	Z	Z
3 a	+	-	-	Z	H, S	H, S
3 b	-	+	-	H	Z, S	Z, S
3 c	-	-	+	S	Z, H	Z, H
4	-	-	-	žádné	Z, H, S	

Legenda: + dobrý stav - špatný stav

Původní zpracování kartodiagramu bylo opuštěno. V posledních aktualizacích je vyhodnocení vyváženosti zpracováno přesně v souladu s metodickým pokynem MMR.

**VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI
ÚZEMNÍCH PODMÍNEK JEDNOTLIVÝCH PILÍŘŮ RURÚ**

Obr. 31: Vyhodnocení vyváženosti územních podmínek jednotlivých pilířů RURÚ

C 4 Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích

V této kapitole se snažíme stručně shrnout to co je jedním z hlavních výstupů celého zpracování ÚAP a to je definování problémů k řešení v ÚPD. Druhá aktualizace byla na podrobnější zpracování problémů v území se vyskytujícími zaměřena. Záměrem bylo provést přehledné členění problémů, jejich podrobnější popis a jednoznačné propojení mezi grafickou a textovou částí. Ve třetí aktualizaci byla doplněna nová kategorie závad, závady využití území, která napomohla zařadit sporné závady v kategorii urbanistické a estetické, o kterých se vedly dlouhé diskuse. Bylo také doplněno mnoho nových problémů z terénního šetření a problémy zrevidovány v rámci projednání návrhu 3. úplné aktualizace. Ve 4. úplné aktualizaci jsem v nastaveném způsobu zpracování pokračovaly. Nadále platí, že hlavním zdrojem problémů k řešení v ÚPD jsou konzultace s vedením obcí (dříve dotazníky) a průzkum území.

ČLENĚNÍ PROBLÉMU A JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Problémy v území jsou zjišťovány na podkladě rozboru údajů o území od poskytovatelů, vlastním průzkumem území, dotazníkovým šetřením adresovaným starostům obcí a z výsledků RURU – SWOT analýz. Problémy jsou členěny na:

- závady v území
 - závady dopravní
 - závady veřejné infrastruktury
 - hygienické závady
 - urbanistické závady
 - závady využití území
 - závady estetické
- problémy – problémy sociální, problémy vyplývající z dotazníkového šetření a z RURÚ
- rizika v území – rizikové jevy ÚAP, hrozby uvedené v dotazníku
- střety v území
 - střety záměrů s limity kulturními,
 - technickými,
 - přírodními,
 - hygienickými a
 - vzájemné střety záměrů místního a místního významu a nesoulad mezi vedením koridorů v různých dokumentacích (z různých zdrojů)

Přehled problémů je uveden v příloze E.5 – Přehled problémů, kde jsou problémy rozděleny dle výše uvedených kategorií. Současně jsou problémy za jednotlivé obce vloženy do karet obcí – Příloha E.2. Součástí karet obcí je také vyhodnocení udržitelného rozvoje s poukázáním na slabé stránky a možné problémy do budoucna. Převaha problémů uvedených v přehledu vychází z dotazníkového šetření, které bylo právě na zjištění problémů v jednotlivých obcích zaměřeno.

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

Do výkresu jsou zaneseny pouze problémy řešitelné v ÚPD. Ostatní problémy, které nejsou v ÚPD přímo řešitelné jsou obsaženy pouze v textové části, jedná se především o problémy sociální (nedostatečná bezpečnost obyvatel, přítomnost sociálně nepřízřivých občanů).

Problémy jsou stejně jako v grafické části rozděleny na závady, střety, rizika a problémy vyplývající z dotazníkového šetření a rozboru udržitelného rozvoje území, které, které ve výkrese nejsou zobrazeny. Každá závada, střet i problém má své označení, nebo je odlišena značkou nebo její barvou (ZD – závada dopravní; barevné odlišení jednotlivých střetů). K těmto symbolům je přiřazen

jednoznačný index v rámci celé ORP (u závad a problémů je provedeno rozdělení podle obcí: zkratka obce_zkratka_závady_číslo_závady; u ostatních je číselná řada pro celé ORP). Problémy dotýkající se celé obce (např. absence kanalizace), nebo které je obtížné přesně lokalizovat (lokální znečištění ovzduší v obci) jsou v grafické části prezentovány grafickou značkou s příslušným kódem, pod názvem obce. Podobně je řešena problematika absence nějakého jevu (dopravního spojení) bez znalosti přesné trasy, která je v grafice naznačena šipkami.

Do problémového výkresu byly také doplněny významné bodové liniové a plošné střety záměrů s limity. Kategorie střetů i barevné grafické vyjádření pro tyto typy grafických prvků zůstaly zachovány.

C 4.1 Závady v území

HLAVNÍ URBANISTICKÉ ZÁVADY

- Rozpory ve vyváženosti měřítka zástavby ve venkovských sídlech – proporční vztah obytných území a velkých průmyslových a zemědělských areálů.
- Nevhodná struktura zástavby, parcelace, umístění a charakter staveb
- Neřízený rozvoj novostaveb, narušení tradiční struktury obce předimenzováním zastavitelných ploch
- Absence prostorové a funkční regulace – nejasné pozice center venkovských sídelních útvarů aj.

HLAVNÍ ARCHITEKTONICKÉ (ESTETICKÉ) ZÁVADY

- Neuspokojivý stav stavebního fondu, zejména v odlehlých sídelních útvarech, zejména nevhodné stavební zásahy do objektů vlivem nevhodného využívání v rozporu s jejich původním účelem.
- Přítomnost nevzhledných průmyslových a zemědělských areálů

HLAVNÍ ZÁVADY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- Omezený zájem o realizaci investic, využití a údržbu odlehlých okrajových částí (zejména v oblasti Podještědí).
- Nevyužívané nebo nevhodně využitě zastavěné plochy (výrobní areály) – brownfields
- Nevyužitě nebo nevhodně využitě volné plochy uvnitř intravilánu (proluky)
- Chátrání nevyužívaných objektů a souborů (památky, architektonicky hodnotné stavby)

HLAVNÍ DOPRAVNÍ ZÁVADY

- Problematické dopravní zpřístupnění území ORP v oblasti Podještědí.
- Vedení tranzitní a částečně radiální dopravy přes centra obcí Rynoltice, Jablonné v Podještědí (Lvová), Mníšek, Oldřichov v Hájích, Osečná, Český Dub
- Nedostatečné šířkové a směrové uspořádání především na silnicích III. třídy v centrálních částech obcí, nepřehledná místa a úseky.
- Lokální zhoršená dopravní průchodnost území (zejména pěší a cyklo) přerušením původních cest (účelové komunikace).
- Problematické kvalitativní parametry železničních tratí.
- Úrovňové křížení se železničními tratěmi.
- Málo komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu (cyklostezky).

HLAVNÍ ZÁVADY VEŘEJNÉ INFRASTRUKTURY

- Absence nebo špatná dostupnost základního občanského vybavení (obchod, zdravotní zařízení, restaurace, školka a škola)
- Nedostatek veřejných prostranství
- Absence veřejného vodovodu

- Absence splaškové kanalizace včetně ČOV
- Nedostatečná dopravní obslužnost obce nebo její části veřejnou dopravou

HLAVNÍ HYGIENICKÉ ZÁVADY

- Vysoká produkce emisí (hlavně SO₂ a NO₂) motorovou dopravou v Liberci a v okolí hlavních dopravních tahů (I/13, I/35).
- Nedostatečná likvidace splaškových vod, nízký počet napojených obyvatel na veřejnou kanalizaci, nevhodné zneškodňování odpadních vod.
- Znečištění vodních ploch a vodních toků
- Výskyt starých ekologických zátěží (nedostatečně zabezpečených skládek).
- Lokální zatížení hlukem – zejména podél silnice I/13 a I/35 v zastavěných územích.

C 4.2 Problémy v území

Do této kategorie patří problémy, které nemají charakter závady a často je ani není možné řešit přímo nástroji územního plánování. Jedná se o

- Problémy sociální
- Problémy a limity omezující rozvoj obce

HLAVNÍ PROBLÉMY SOCIÁLNÍ

- Nedostatek pracovních příležitostí v místě
- Snižování počtu obyvatel a stárnutí populace
- Nedostatečná péče o seniory a zdravotně postižené
- Nízká vzdělanost trvale bydlícího obyvatelstva, problematika celoživotního vzdělávání

U problémů a limitů se jedná často o přírodní nebo technická omezení zabraňující dalšímu rozvoji obce v požadovaných lokalitách. Vedle limitů jsou zde i překážky v podobě územní ochrany koridorů pro veřejně prospěšné stavby a opatření. Často zmiňovaným problémem na malých obcích jsou pak majetkoprávní vztahy u rozvojových ploch.

C 4.3 Střety záměrů na provedení změn v území

Jednotlivé střety byla vyhodnocena na základě GIS analýzy. Při původním zpracování bylo využito vytvoření matice očekávaných střetů. Při druhé až čtvrté aktualizaci bylo zvoleno pouze několik jevů, které v případě střetu s jiným jevem budou mít výrazně negativní důsledky na životní prostředí nebo na civilizační hodnoty a majetek obyvatel. Typickým příkladem, který je navíc v rozporu s prioritami PÚR, je umístování zastavitelných ploch do záplavového území.

Vedle tohoto střetu s limitem přírodním jsou velmi významné vzájemné střety záměrů místního a nadmístního významu. Přitom se jedná o dvě kategorie střetů. V prvním případě jde o střet plánovaného rozvoje dané obce (zastavitelná plocha) s koridorem plánované dopravní nebo technické infrastruktury v druhém případě se jedná o nevyjasnění nebo nesoulad vedení koridoru pro umístění dopravní infrastruktury mezi územními plány, nadřazenou územně plánovací dokumentací a podklady od poskytovatelů. V těchto plochách je komplikované rozhodování, území je víceméně blokováno.

Vygenerované tabulky střetů byly následně podrobeny dalšímu posouzení, které vedlo k odfiltrování méně významných nebo málo pravděpodobných střetů. Striktně byly vypuštěny vzájemné střety v technické infrastruktuře, které nejsou územním problémem ale pouze problémem technického provedení. V páté úplné aktualizaci byly revidovány zvláště střety záměrů s limitem přírodním, zvláště kvůli vymezení nových jevů ochrany přírody a krajiny. Do limitů byly zařazeny také pohledové

exponované plochy, kterou jsou spíše hodnotou, ale jsou důležité z hlediska ochrany krajinných hodnot.

Další možné střety, které nejsou graficky zobrazené (lokalizované), ale lze je předpokládat jsou zejména v následujících problémových okruzích:

- rozvoj území x ochrana dopravní infrastruktury
- rozvoj území x ochrana vedení technické infrastruktury
- rozvoj území x ochrana ZPF
- rozvoj území x ochrana lesa
- rozvoj území x zatížení životního prostředí
- rozvoj území x prognózní zdroje nerostných surovin

C 4.4 Rizika v území

- Poddolovaná území
- Stará důlní díla
- Sesuvná území
- Riziko pronikání radonu
- Staré zátěže území a kontaminované plochy
- Skládky
- Spalovny
- Zranitelná oblast
- Znečištěné ovzduší (město Liberec, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub a podél hlavních silničních tahů (I/35, I/13))
- Zóny havarijního plánování
- Záplavová území, aktivní zóna záplavového území
- Území zvláštní povodně pod vodním dílem
- Úrovňové křížení se železničními tratěmi.

HLAVNÍ OHROŽENÍ ÚZEMÍ (RIZIKOVÉ JEVY)

- Riziko větších škod způsobené záplavami v případě dalšího zastavování a nerespektování vymezeného záplavového území.
- Další rizika vzniklá působením přírodních jevů – lokální povodně, přílivové vlny při protržení hrází vodních děl a rybníků, lokální sesuvy půdy, větrná smršť, sněhové kalamity.
- Potenciální rizika způsobená únikem nebezpečných látek.

D DATABÁZE ÚAP

Data byla zpracována v aplikaci UAP Manager, nastavení programu Geostore a jsou uložena v databázi Oracle. Pro tvorbu výkresů a poskytování dat dochází k exportu z databáze do souborů SHP. Pojmenování jednotlivých souborů je velmi jednoduché a vychází z přílohy 1A vyhlášky 500/2006 Sb.. Dále je rozlišen typ grafického prvku (bod, linie, polygon) viz příklad dále.

- 1 zastavěné území = a001_pol
- 11 urbanistické a krajinné hodnoty = a011_lin, a011_pnt, a011_pol

Součástí exportu jsou také metadata: Vygenerovaný pasport údaje o území, případně další informace (struktura zdrojových dat) předané poskytovatelem.

Přehled sledovaných jevů ÚAP s názvy souborů včetně výskytu jevu ÚAP je v příloze E1.

E PŘÍLOHY

OZNAČENÍ	NÁZEV	
E.1	Výskyt jevů ÚAP v obcích ORP Liberec	
E.2	Karty obcí	
E.3	Ekonomický potenciál obcí	
E.4	Přehled záměrů na provedení změn v území SO ORP Liberec	
E.5	Přehled problémů k řešení v ÚPD v obcích SO ORP Liberec	
E.6	Tabulkové přílohy k textové zprávě	
	Tab. 1	Vývoj počtu obyvatel (1869 – 2011)
	Tab. 2	Vývoj obyvatelstva na území SO ORP Liberec podle bilancí pohybu obyvatelstva od posledního sčítání (stav k 31.12. daného roku) – hustota zalidnění (obyvatel na km ²)
	Tab. 3	Vývoj bilance pohybu obyvatel na území SO ORP Liberec
	Tab. 4	Počet potenciálních uživatelů území a hustota osídlení v obcích SO ORP Liberec
	Tab. 5	Seznam nemovitých kulturních památek včetně OP lokalizovaných v SO ORP Liberec
	Tab. 6	Vztah intenzity bytové výstavby s přírůstkem počtu obyvatel v obcích ORP

F GRAFICKÁ ČÁST ÚAP

Grafická část vychází z vyhlášky 500/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů a kopíruje rozdělení dokumentu:

- Podklady pro rozvoj udržitelného rozvoje území (PRURÚ)
 - Výkres hodnot území
 - Výkres limitů využití území
 - Výkres záměrů na provedení změn v území
- Rozvoj udržitelného rozvoje území (RURÚ)
 - Výkres problémů k řešení v ÚPD

Výkresy jsou zpracovány v měřítku 1:10 000 na 53 listech v kladu Základní mapy ČR. Legenda je přiložena samostatně.

Seznam obrázků

Obr. 1: Lokalizace ORP Liberec v rámci Libereckého kraje.....	13
Obr. 2: Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 5. aktualizaci (2020)	15
Obr. 3: Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 5. aktualizaci (2020)	16
Obr. 4: Správní členění SO ORP Liberec	18
Obr. 5: Působnost stavebních úřadů SO ORP Liberec	18
Obr. 6: Rozvojové a specifické oblasti, rozvojové osy vymezené v Úplném znění PÚR ČR (2020)	21
Obr. 7: Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK	22
Obr. 8: Města a obce na území ORP Liberec	29
Obr. 9: Náčrt vztahu urbanizace a krajinného zázemí na území ORP Liberec.....	30
Obr. 10: Vybrané vymezené estetické a urbanistické hodnoty území.....	57
Obr. 11: Krajinářsko-estetické hodnoty a harmonické měřítko a vztahy v krajině	59
Obr. 12: Prostorové členění – prostorové předěly a terénní dominanty.....	59
Obr. 13: Přechodně chráněná plocha „Pekařka“	70
Obr. 14: Upřesnění hranic Oblastí krajinného rázu Libereckého kraje na správním území obce s rozšířenou působností Liberec	72
Obr. 15: Schéma oblastí a míst krajinného rázu na správním území obce s rozšířenou působností Liberec	74
Obr. 16: Přehled geohazardů v SO ORP Liberec.....	89
Obr. 17: Znečištění oxidem siřičitým – město Liberec 2018	93
Obr. 18: Dostupnost všeobecné lékařské péče SO ORP Liberec (stav 2020)	114
Obr. 19: Dostupnost vzdělání SO ORP Liberec (stav 2020)	115
Obr. 20: Dostupnost budovy obecního (městského úřadu) v SO ORP Liberec (stav 2020)	116
Obr. 21: Dostupnost budov pošt v SO ORP Liberec (stav 2020).....	117
Obr. 22: Vodní zdroje v SO ORP Liberec a jejich ochranná pásma.....	129
Obr. 23: Rozmístění ploch výroby, průmyslových zón a lokalit brownfields v ORP Liberec	153
Obr. 24: Disponibilní příjem přepočtený na obyvatele ORP Liberec v rámci Libereckého kraje (1) a v obcích v rámci ORP Liberec (2).....	167
Obr. 25: Kategorizace ORP dle příjmových kvartilů v rámci ČR.....	168
Obr. 26: Marketingové turistické regiony zasahující do LK.....	171
Obr. 27: Funkční typologie turistických středisek.	173
Obr. 28: Hodnocení environmentálního pilíře v SO ORP Liberec.....	204
Obr. 29: Vyhodnocení ekonomické pilíře v obcích SO ORP Liberec.....	217
Obr. 30: Hodnocení sociálního pilíře v obcích SO ORP Liberec	224
Obr. 31: Vyhodnocení vyváženosti územních podmínek jednotlivých pilířů RURÚ	229

Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled SO ORP Libereckého kraje.....	13
Tab. 2: Základní charakteristika obcí ORP Liberec.....	17
Tab. 3: Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK	22
Tab. 4: Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK.....	24
Tab. 5: Velikostní kategorizace obcí SO ORP Liberec	31
Tab. 6: Hustota obyvatel osídlení v ORP Liberec.....	32
Tab. 7: Počet obyvatel a jeho vývoj v obcích SO ORP Liberec mezi lety 2005–2015	37
Tab. 8: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva (k datu SLDB 2001 a 31. 12. 2019), relativní ukazatele v %.....	38
Tab. 9: Počet dokončených bytů v obcích v ORP Liberec v letech 2002–2019	41
Tab. 10: Počet domů a bytů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec	43
Tab. 11: Památkové zóny na území ORP Liberec	45
Tab. 12: Národní kulturní památky v SO ORP Liberec.....	47
Tab. 13: Kategorizace a definice pojmů architektonicky cenných staveb.....	49
Tab. 14: Výskyt architektonicky cenných staveb v ORP Liberec.....	50
Tab. 15: Definice pojmů historicky významných staveb	51
Tab. 16: Významné osobnosti na území SO ORP Liberec spojeni s historicky významnou stavbou	52
Tab. 17: Místa významných událostí v SO ORP Liberec.....	55
Tab. 18: Přehled urbanistických hodnot v SO ORP Liberec	56
Tab. 19: Přehled vizuálních a krajinných hodnot v SO ORP Liberec.....	58
Tab. 20: Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec.....	61
Tab. 21: Přehled zvláště chráněných území.....	63
Tab. 22: Přehled registrovaných VKP v SO ORP Liberec	75
Tab. 23: Seznam nadregionálních prvků ÚSES	76
Tab. 24: Seznam regionálních prvků ÚSES	77
Tab. 25: Seznam památných stromů.....	78
Tab. 26: Seznam významných vodních toků v SO ORP Liberec	83
Tab. 27: Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží SO ORP Liberec.....	83
Tab. 28: Přehled základních vlastností jednotlivých vodních nádrží.....	84
Tab. 29: Charakteristika CHOPAV v Libereckém kraji.....	84
Tab. 30: Výhradní ložiska nerostů na území SO ORP Liberec (odpovídá zobrazení ve výkresech)	86
Tab. 31: Prognózní zdroje nerostných surovin.....	87
Tab. 32: Chráněná ložisková území (CHLÚ) na území SO ORP Liberec,.....	87
Tab. 33: Dobývací prostory (DP) na území SO ORP Liberec	88
Tab. 34: Geomorfologické členění území SO ORP Liberec	90

Tab. 35: Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do ovzduší za rok 2019....	92
Tab. 36: Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do vody za rok 2019.....	94
Tab. 37: Provozované a uzavřené skládky v území SO ORP Liberec.....	95
Tab. 38: Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v SO ORP Liberec.....	96
Tab. 39: Struktura zemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019	97
Tab. 40: Struktura nezemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019	98
Tab. 41: Struktura zemědělských pozemků v jednotlivých obcích ORP Liberec k 31. 12. 2019.....	98
Tab. 42: Zastoupení tříd ochrany ZPF v SO ORP Liberec	99
Tab. 43: Zastoupení jednotlivých kategorií lesů v ORP Liberec k 31. 12. 2019	100
Tab. 44: Lesnatost obcí v SO ORP Liberec k 31. 12. 2019	101
Tab. 45: Registrovaná zařízení sociální péče v SO ORP Liberec ke dni 31. 12. 2020	105
Tab. 46: Vybrané ukazatele ve zdravotnictví Libereckého kraje a SO ORP Liberec v roce 2019.....	106
Tab. 47: Počet zdravotnických pracovišť v SO ORP Liberec dle druhu (2019).....	106
Tab. 48: Výčet vybraných zdravotnických ukazatelů.....	107
Tab. 49: Počty škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a Libereckým krajem v SO ORP Liberec (stav k 31. 8. 2019)	109
Tab. 50: Počty soukromých škol a školských zařízení v okrese Liberec (stav k 31. 8. 2019)	109
Tab. 51: Počty dětí v předškolním vzdělávání v SO ORP Liberec (stav k 31. 8. 2019)	110
Tab. 52: Přehled silnic III. třídy v SO ORP Liberec.....	120
Tab. 53: Seznam hraničních přechodů na území ORP Liberec	124
Tab. 54: Přehled záměrů z nadřazené dokumentace KÚLK.....	124
Tab. 55: Zásobování vodou v ORP Liberec: celé území obce (všechny části obce)	130
Tab. 56: Zásobování vodou v ORP Liberec: část obce	130
Tab. 57: Podíl osob v obydlených bytech napojených na vodovod	131
Tab. 58: Odkanalizování obcí v ORP Liberec.....	132
Tab. 59: Seznam transformoven VVN v SO ORP Liberec	133
Tab. 60: Seznam hlavních vedení VVN v ORP Liberec	134
Tab. 61: Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území SO ORP Liberec	135
Tab. 62: Přehled plynofikace obcí s podílem obyvatel v plynofikovaných bytech v SO ORP Liberec .	136
Tab. 63: Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky	137
Tab. 64: Záměry v zásobování obcí v ORP Liberec	139
Tab. 65: Záměry v odkanalizování obcí v ORP Liberec	140
Tab. 66: Výběr ukazatelů za SO ORP Liberec z oblasti obyvatelstva, nezaměstnanosti a ekonomických subjektů	146
Tab. 67: Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu	148
Tab. 68: Podnikající subjekty v průmyslu a stavebnictví, Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec (2020)	150

Tab. 69: Plochy výroby a jejich kategorie v obcích SO ORP Liberec 2016	152
Tab. 70: Významné průmyslové zóny v ORP Liberec.....	154
Tab. 71: Charakteristika jednotlivých faktorů hodnocení obcí	156
Tab. 72: Míra nezaměstnanosti v % ve vybraných letech k 31. 12. 2014 a 2018.....	158
Tab. 73: Podíl nezaměstnaných osob – obce ORP Liberec, srovnání s ukazatelem za ORP Liberec v letech 2011, 2014, 2015.....	159
Tab. 74: Vzdělanost za SO ORP Liberec (dle SLDB 2001 a 2011).....	161
Tab. 75: Přehled znalostních odvětví významných firem obcí SO ORP Liberec	163
Tab. 76: Hlavní směry vyjížďky z obcí v letech 2017–2019 (měsíc říjen).....	165
Tab. 77: Obce s významnou mobilitou v rámci území obce (podíl cest v rámci obce v letech 2017–2019	166
Tab. 78: Mediány indikátoru COVID pro obce SO ORP Liberec	170
Tab. 79: Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR	173
Tab. 80: Přehled cyklotras na území SO ORP Liberec.....	174
Tab. 81: Počty rekreačních a ubytovacích zařízení v ORP	175
Tab. 82: Rekreační potenciál obcí v SO ORP Liberec.....	176
Tab. 83: Přehled záměrů nadmístního významu v SO ORP Liberec	182
Tab. 84: Vybrané indikátory pro hodnocení environmentálního pilíře.....	201
Tab. 85: Vyhodnocení environmentálního pilíře dle jednotlivých indikátorů.....	202
Tab. 86: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality životního prostředí	202
Tab. 87: Charakteristika možných indikátorů vztažených k disponibilnímu příjmu obyvatelstva	209
Tab. 88: Charakteristika jednotlivých ukazatelů hodnocených faktorů	212
Tab. 89: Interpretace číselných hodnot ukazatele $EVAl(X_i)$	214
Tab. 90: Vyhodnocení tendencí rozvoje z hlediska faktorové analýzy SO ORP Liberec	215
Tab. 91: Vyhodnocení indikátorů ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec	216
Tab. 92: Výběr indikátorů pro hodnocení sociálního pilíře	220
Tab. 93: Vyhodnocení sociálního pilíře dle jednotlivých indikátorů	222
Tab. 94: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality sociálního pilíře.....	223
Tab. 95: Matice vyjádření vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území	228

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel (k 31. 12.) SO ORP Liberec mezi lety 1869–2019.....	36
Graf 2: Ukazatele demografického vývoje SO ORP Liberec.....	37
Graf 3: Počet dokončených bytů SO ORP Liberec (2002–2019).....	42
Graf 4: Vývoj disponibilních příjmů přepočtených na obyvatele v obcích ORP Liberec v letech 2007–2018.....	168
Graf 5: Struktura disponibilních příjmů obyvatel ORP Liberec, ve srovnání s údaji za Liberecký kraj a ČR,	169